Bundel - Raadsvergaderingen van 4 november 2026

1 Opening

2 Vaststellen agenda

3 Z/26/516330 Meerjarenbegroting 2027-2030 gemeente Zevenaar
- 1305758 - Behandeladvies Meerjarenbegroting 2027-2030
- Raadsvoorstel 1311798 - Meerjarenbegroting 2027-2030 gemeente Zevenaar
- Raadsbesluit 1311799 - Meerjarenbegroting 2027-2030 gemeente Zevenaar
- Bijlage 1. 1313294 - Meerjarenbegroting 2027-2030 versie raad
- Bijlage 2. 1313295 - Begroting in 1 oogopslag - versie raad

4 Sluiting

Behandeladvies

onderwerp	Meerjarenbegroting 2027-2030
datum	25 september 2026
zaaknummer	Z/26/518187/INT/26/1305758
van afdeling/ambtenaar	Griffie / Lennart Sluis
aan afdeling/college/raad	Raad / Presidium

Inbreng technische vragen

1. De technische vragen worden volgens afspraak met de fracties uitsluitend per e-mail ingediend (griffie@zevenaar.nl).
2. De leden wordt verzocht per vraag aan te geven op welke bladzijde van de Meerjarenbegroting 2027-2030 de vraag betrekking heeft.
3. Deadline voor het indienen van technische vragen is dinsdag 13 oktober. De vragen worden uiterlijk woensdag 28 oktober beantwoord.

Commissievergadering woensdag 14 oktober 2026

Spreektijdverdeling

In de commissievergadering zijn geen spreektijden aan spreektermijnen verbonden.

Sprekersvolgorde

Woordvoerders van de fracties spreken in een vaste volgorde, de zogenaamde 'begrotingsvolgorde': eerst de grootste oppositiefractie, dan de grootste coalitiefractie, dan de tweede oppositiefractie, vervolgens de tweede coalitiefractie enzovoort.

Vergaderorde

- De behandeling van de Meerjarenbegroting 2027-2030 vindt integraal plaats.
- Beraadslaging vindt plaats in ten hoogste twee termijnen, tenzij de commissie anders beslist.
- Het is per fractie toegestaan om drie personen (commissie-/raadsleden) te laten deelnemen. Fracties worden gevraagd de namen uiterlijk dinsdag 13 oktober 2026 te delen met griffie@zevenaar.nl.
- Eén woordvoerder per fractie voert het woord over een programma (exclusief interrupties):
    0. *Bestuur en ondersteuning*
    1. *Veiligheid*
    2. *Verkeer, vervoer en waterstaat*
    3. *Economie*
    4. *Onderwijs*
    5. *Sport, cultuur en recreatie*
    6. *Sociaal Domein*
    7. *Volksgezondheid*
    8. *Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing.*
- De commissievoorzitter kan interrupties toelaten, bestaande uit korte opmerkingen of vragen.
- De portefeuillehouder reageert na de eerste termijn, als alle fracties aan het woord zijn geweest.

Raadsvergadering woensdag 4 november 2026

Spreektijdverdeling

In de raadsvergadering heeft iedere fractie een spreektijd van 8 minuten.

Sprekersvolgorde

Woordvoerders van de fracties spreken in een vaste volgorde, de zogenaamde 'begrotingsvolgorde': eerst de grootste oppositiefractie, dan de grootste coalitiefractie, dan de tweede oppositiefractie, vervolgens de tweede coalitiefractie enzovoort.

Vergaderorde

- Beraadslaging vindt plaats in ten hoogste twee termijnen, tenzij de raad anders beslist.
- Eén woordvoerder per fractie voert het woord over een agendapunt, inclusief interrupties.
- De voorzitter kan interrupties toelaten. Deze bestaan uit korte opmerkingen of vragen zonder inleiding.
- De portefeuillehouder reageert na de eerste termijn, als alle fracties aan het woord zijn geweest.

(Indicatieve) tijdsplanning

14.00 uur	Opening
14.05 uur	1e termijn raad (inclusief algemene beschouwingen en indiening amendementen/moties)
15.20 uur	Schorsing
15.50 uur	1e termijn college
17.00 uur	Schorsing (dinerpauze)
19.00 uur	2e termijn raad
--.-- uur	2e termijn college (optioneel)
--.-- uur	Stemmingen
	a. over amendementen
	b. over (geamendeerd) ontwerpbesluit
	c. over moties
--.-- uur	Sluiting

Sprekerslijst

Raadsvergadering woensdag 4 november 2026

Meerjarenbegroting 2027-2030 (Z/26/516330)			
	Naam:	**Fractie:**	**Spreektijd (1e termijn):**
1.	Wendy Lokhorst	FVD	8 minuten
2.	Freek Jansen	CDA	8 minuten
3.	Nanne van Dellen	WijZZ	8 minuten
4.	Tjeerd Boekhorst	Lokaal Belang	8 minuten
5.	Huub Meijer	Sociaal Zevenaar	8 minuten
6.	Micha van Aken	PRO	8 minuten
7.	Toon Albers	Groep Albers	8 minuten
8.	Peter Vos	VVD	8 minuten
9.	Ingrid van Helvert	D66	8 minuten

CDA = Christen-Democratisch Appèl
Lokaal Belang
FVD = Forum voor Democratie
PRO
WijZZ = Wij Zijn Zevenaar
VVD = Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
D66 = Democraten 66
Sociaal Zevenaar
Groep Albers

Raadsvoorstel

onderwerp	Meerjarenbegroting 2027-2030 gemeente Zevenaar
zaaknummer	Z/26/516330
documentnummer	INT/26/1311798
portefeuillehouder	A. Boone
portefeuille	Financiën

1. Samenvatting

Wij bieden u de meerjarenbegroting 2027-2030 ter vaststelling aan. Het is de eerste begroting van ons college van de bestuursperiode 2026-2030. De ambities van de coalitie uit het akkoord "Hart voor dorp en stad, samen bouwen aan de toekomst", hebben wij uitgewerkt in een collegeprogramma. Hoe we dit doen en wat dit gaat kosten hebben we verwerkt in de nu voorliggende meerjarenbegroting 2027-2030. De meerjarenbegroting laat in 2027 en in 2030 een structureel sluitend resultaat zien. Op basis van de provinciale toezichtvoorschriften moet minimaal het eerste jaar 2027 óf het laatste jaar 2030 structureel en reëel sluitend zijn. De nu voorliggende meerjarenbegroting voldoet hieraan. In 2027 was het aanvankelijke resultaat negatief. Wij vangen het tekort in 2027 op met een eenmalige onttrekking aan de algemene reserve van € 1,2 miljoen.

2. Aanleiding

De artikelen 189 tot en met 195 van de Gemeentewet regelen de bevoegdheid van de gemeenteraad tot het jaarlijks vaststellen van de gemeentelijke begroting. De raad ziet erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is of dat dit evenwicht binnen de looptijd van de meerjarenbegroting tot stand zal worden gebracht.

3. Beoogd effect

Bij elk programma in de begroting geven wij aan wat de doelstellingen zijn en wat het beoogd effect van de inhoudelijke programmadoelstelling is.

4. Argumenten

1.1 Wij geven uitvoering aan ons collegeprogramma
De afgelopen maanden werkten wij aan ons collegeprogramma, waarin we de hoofdlijnen uit het coalitie akkoord "Hart voor dorp en stad, samen bouwen aan de toekomst" van Lokaal Belang, PRO, VVD, D66 en CDA hebben vertaald naar concrete ambities, doelstellingen en resultaten. In deze meerjarenbegroting is het voorgestelde collegeprogramma verwerkt met de bijbehorende financiële vertaling.

1.2 De meerjarenbegroting 2027-2030 is structureel en reëel sluitend
Op basis van de voorschriften van de provinciale toezichthouder moet minimaal het eerste of het laatste jaar van de meerjarenbegroting structureel sluitend zijn. Wij constateren dat 2027 én 2030 sluitend zijn. Hiermee voldoen wij aan de voorschriften van de provincie. Ook voldoen wij hiermee aan de financiële

uitgangspunten die zijn opgenomen in de "informerende brief over Arhi-toezicht en een gemeentelijke herindeling" van de provincie d.d. 10 september jl. Deze brief geeft aan dat het eerste én laatste jaar sluitend zijn.

1.3 De financiële ruimte is beperkt
Zoals aangegeven in de kaderbrief 2027 zijn er meerdere ontwikkelingen die in relatie staan tot elkaar en elkaar versterken. Wij noemen de effecten van de oorlog in Oekraïne. Ook onzekerheid over de hoogte van de algemene uitkering heeft invloed op de financiële ruimte. Doordat de financiële ruimte beperkt is hebben wij voor wat betreft het collegeprogramma (in lijn met het coalitieakkoord) in deze begroting een aantal uitgangspunten gehanteerd: kan oud voor nieuw worden toegepast, is eerst beleid dan geld een mogelijkheid, heeft de post meerwaarde in het licht van de herindeling/nieuwe gemeente en is sprake van planningsoptimisme.

2.1 Aanwending van de algemene reserve om het financiële tekort in 2027 eenmalig te compenseren
In 2027 hebben wij het aanvankelijk ontstane financiële tekort eenmalig opgevangen met een onttrekking aan de algemene reserve. Conform de BBV regelgeving kan het vrije deel (surplus) in de algemene reserve alleen in 2027 worden ingezet voor het dekken van structurele lasten. Wij stellen voor om een bedrag van € 1.169.0000 te onttrekken (inkomst) waarmee het structurele begrotingssaldo in 2027 op € 0 uitkomt en daardoor sluitend is.

3.1 Om structurele bestedingsruimte te creëren in de begroting kan een bestemmingsreserve afschrijvingslasten gevormd worden
Het instellen van bestemmingsreserves is voorbehouden aan de raad. Door voor de investering "vervangen hardware werkplekken 2027" een bestemmingsreserve afschrijvingslasten te vormen dekken we de jaarlijkse afschrijvingslasten van deze investering. Doordat de afschrijvingslasten van deze investering in het verleden als nadeel in de begroting zijn opgenomen, levert dit nu een voordeel op. Dit voordeel van structureel € 82.000 is nodig om te komen tot een reëel en structureel sluitende meerjarenbegroting 2027-2030.

4.1 Wij werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling en vormen voor het uitvoeringsbudget een bestemmingsreserve
Het instellen van bestemmingsreserves is voorbehouden aan de raad. We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling met een duidelijk budget, heldere regels en een goed proces voor beoordeling. Ook richten we een kernteam leefbaarheid in dat integraal initiatieven uit de samenleving beoordeelt en begeleidt. Door voor het uitvoeringsbudget een bestemmingsreserve te vormen van € 500.000 blijven deze middelen voor dit doel beschikbaar. Voor het inzetten van deze bestemmingsreserve komen we met voorstellen.

5.1 Het vaststellen van de investeringsbudgetten is een bevoegdheid van de gemeenteraad
Wij vragen u om in te stemmen met het meerjareninvesteringsplan (MJIP) voor de jaren 2027-2030. Hierin vermelden wij de voor de komende vier jaren reeds geplande en nieuwe investeringsbudgetten. Het MJIP is bedoeld voor de bewaking van de planning en de voortgang van deze investeringen. De bijbehorende kapitaallasten zijn verwerkt in de meerjarenbegroting. Het MJIP wordt jaarlijks geactualiseerd en door u vastgesteld bij de begroting. In het MJIP is een kolom "separaat voorstel" opgenomen. Wanneer in deze kolom een "ja" is ingevuld dan komen wij bij u terug met een separaat raadsvoorstel om het betreffende investeringsbudget aan te vragen.

5. Kanttekeningen
n.v.t.

6. Alternatieven
n.v.t.

7. Planning en evaluatie
De meerjarenbegroting is een standaard onderdeel van de P&C-cyclus. Door middel van tussentijdse voorgangsrapportages en de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid, de mate waarin doelen zijn behaald, de bereikte resultaten en de financiële positie. Voor de volledigheid merken wij op dat wij in de jaarstukken 2026 nog verantwoording afleggen over het collegeprogramma 2022-2026.

8. Communicatie

De meerjarenbegroting 2027-2030 stellen wij digitaal ter beschikking via de portal / website: https://zevenaar.pcportal.nl/ . Bij dit raadsvoorstel treft u de begroting in pdf-formaat aan, zodat u ook op deze wijze kennis kunt nemen van de inhoud. In dit format treft u op meerdere plaatsen een herhaling van teksten aan. Dit is een technisch gevolg van het werken met een website.

9. Financiële gevolgen

Het actuele financieel meerjarenbeeld op grond van de meerjarenbegroting 2027-2030 is als volgt:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Primitieve begroting 2026-2029	44	185	-887	1.345	1.292
1e Voortgangsrapportage 2026	1.113	-301	56	72	1.628
2e voortgangsrapportage 2026	425	1.945	-273	-596	-65
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	404	-381	59	86
Stand tot de begroting	**1.582**	**2.232**	**-1.485**	**880**	**2.941**
1. Autonome ontwikkelingen	0	-1.272	-733	-418	-1.622
2. Actualisatie bestaand beleid	0	-129	-175	-656	-877
3. Nieuw beleid	0	-501	-442	-285	-296
5. Mutaties < € 100.000	0	-186	-119	-92	-118
Totaal mutaties begroting	**0**	**-2.087**	**-1.469**	**-1.451**	**-2.913**
Saldo meerjarenbegroting 2027-2030	**1.582**	**145**	**-2.954**	**-572**	**28**
Eliminatie incidentele baten en lasten		-145	50	0	0
Structureel begrotingssaldo		**0**	**-2.904**	**-572**	**28**

Het saldo van de meerjarenbegroting in 2027 komt uit op een voordeel van € 145.000. Het effect van de incidentele baten en lasten is negatief in 2027. Per saldo is het structureel begrotingssaldo 2027 positief. Dit leidt tot een structureel sluitend begrotingssaldo.

In 2027 hebben wij het aanvankelijke financiële tekort eenmalig opgevangen met een onttrekking aan de

algemene reserve. Conform de regelgeving kunnen we het surplus van de algemene reserve inzetten voor het dekken van structurele lasten voor een bedrag van afgerond € 1,2 miljoen. Deze onttrekking (voordeel) is onderdeel van de mutaties "actualisatie bestaand beleid". Daarmee is ook het structurele begrotingssaldo in 2027 sluitend.

Kijkend naar het meerjarenperspectief zien we in 2028 duidelijk het ravijnjaar terug. Dat 2029 toch weer minder negatief is komt door de maatregelen in de Financieel Gezonde Toekomst.

Begin 2027 brengt de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (commissie Van Ark) een zwaarwegend advies uit over de verhouding tussen kosten en beschikbare middelen in het sociaal domein. De uitkomsten hiervan zijn bepalend voor de toekomstige financiering van de jeugdzorg. In de meicirculaire 2025 ontvingen wij voor 2027 een bedrag van € 1,2 miljoen. In het Overhedenoverleg van 13 april jl. heeft het kabinet de afspraak rond de commissie-Van Ark herbevestigd. Daarbij heeft het kabinet onderstreept dat dit advies zwaarwegend en maatgevend is. Het is mogelijk dat in de Voorjaarsnota 2027 en daarmee in de meicirculaire 2027 (gedeeltelijk) compensatie zal volgen. Dit kan mogelijk voor 2028 en verder enige financiële verlichting bieden maar is onzeker. Wij mogen hier van de provincie geen stelpost voor opnemen.

De mutaties die zijn verwerkt in deze meerjarenbegroting bestaan uit autonome ontwikkelingen, actualisatie bestaand beleid, nieuw beleid en mutaties kleiner dan € 100.000. De voorstellen die volgen uit het collegeprogramma hebben wij voor de overzichtelijkheid opgenomen onder het kopje nieuw beleid. Conform onze financiële verordening verstrekken wij geen toelichting meer bij mutaties kleiner dan € 100.000. Het overzicht 'Financieel meerjarenbeeld' geeft een volledig beeld van alle financiële ontwikkelingen die in deze begroting zijn opgenomen. Uiteraard vindt u deze mutaties ook terug bij de programma's onder het kopje 'Wat kost het?'.

10. Bijlagen

De volgende bijlagen horen bij dit voorstel:

1. INT/26/1313294	Meerjarenbegroting 2027-2030 gemeente Zevenaar
2. INT/26/1313295	Begroting in 1 oogopslag
3. INT/26/1311799	Raadsbesluit meerjarenbegroting 2027-2030 gemeente Zevenaar

Burgemeester en wethouders van Zevenaar

De secretaris	De burgemeester
Danielle Jansen	Lucien van Riswijk

Raadsbesluit

onderwerp	Meerjarenbegroting 2027-2030 gemeente Zevenaar
zaaknummer	Z/26/516330
documentnummer	INT/26/1311799

De raad van de gemeente Zevenaar;

heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van 22 september 2026 met nummer 1311798 gelezen;

overwegende dat de raad het budgetrecht heeft en dat wij in onze financiële verordening hebben opgenomen dat de raad de begroting en de investeringsbudgetten autoriseert.

Gelet op artikel 189 van de Gemeentewet.

Besluit:

1. de meerjarenbegroting 2027-2030 vast te stellen overeenkomstig het aangeboden ontwerp;
2. in het begrotingsjaar 2027 een bedrag van € 1.169.000 te onttrekken aan de algemene reserve;
3. een bestemmingsreserve afschrijvingslasten van € 329.000 te vormen voor de investering "vervangen werkplekken hardware 2027";
4. een bestemmingsreserve stads- en dorpsontwikkeling te vormen van € 500.000;
5. in te stemmen met het meerjareninvesteringsplan (MJIP) voor de jaren 2027-2030.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de raad van de gemeente Zevenaar,
gehouden op 4 november 2026.

De griffier	De burgemeester
Lennart Sluis	Lucien van Riswijk

Meerjarenbegroting
2027-2030

Versie 24-9-2026
t.b.v. raadsvergadering 4 november 2026

GEMEENTE
ZEVENAAR

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave **2**

Algemeen **3**
Voorwoord 4
Hoofdlijnen 5
Leeswijzer 11

Programma's **13**
0. Bestuur en ondersteuning 14
1. Veiligheid 31
2. Verkeer, vervoer en waterstaat 37
3. Economie 47
4. Onderwijs 54
5. Sport, cultuur en recreatie 61
6. Sociaal domein 75
7. Volksgezondheid en duurzaamheid 91
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing 103

Paragrafen **112**
Lokale heffingen 113
Weerstandsvermogen 124
Onderhoud kapitaalgoederen 137
Financiering 145
Bedrijfsvoering 152
Verbonden partijen 156
Grondbeleid 175
Openbaarheidsparagraaf 182

Financiën **184**
Inleiding 185
Autorisatie 186
Kaders en uitgangspunten 188
Financieel meerjarenbeeld 190
Overzicht van baten en lasten per programma 204
Overzicht baten en lasten op taakveld 206
Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien 214
Overzicht van incidentele baten en lasten 216
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves 220
Geprognosticeerde balans 221
EMU-saldo 222
Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen 222

Bijlagen **224**
Overzicht mutaties Meerjarenbegroting 225
Overzicht mutaties tot de Meerjarenbegroting 229
Meerjareninvesteringsplan 232
Reserves en voorzieningen 238
Overzicht beleidsindicatoren 241

ALGEMEEN

VOORWOORD

Hierbij bieden wij u de meerjarenbegroting 2027-2030 van de gemeente Zevenaar aan. Deze leggen wij voor ter besluitvorming.

De meerjarenbegroting bouwt voort op de uitgangspunten van de kaderbrief 2027 en is een uitwerking van het collegeprogramma 2026-2030. Het collegeprogramma is integraal onderdeel van de begroting.

Voor de behandeling van de begroting is het volgende proces uitgezet:

• Gecombineerde commissievergadering	14 oktober
• Raadsvergadering	4 november

Wij zien uit naar een constructief en inhoudelijk debat, waarin we samen de begroting bespreken en vaststellen. Wij wensen u veel leesplezier.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Zevenaar,

De secretaris	De burgemeester
Daniëlle Jansen	Lucien van Riswijk

HOOFDLIJNEN

BESTUURLIJKE HOOFDLIJNEN

Voor u ligt de meerjarenbegroting 2027–2030. Deze begroting is de eerste begroting van deze bestuursperiode. In deze begroting is het collegeprogramma 2026–2030 opgenomen en financieel vertaald. Met deze begroting geven wij richting aan de ambities die wij samen met de gemeenteraad hebben geformuleerd: een sterke, leefbare en toekomstbestendige gemeente, waarin inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal staan.

Tegelijkertijd opereren wij in een complexe en onzekere financiële omgeving. De structurele discussie over de financiering van gemeenten is nog altijd niet afgerond (financiële verhoudingen). Gemeenten staan voor grote maatschappelijke opgaven op het gebied van wonen, zorg, bestaanszekerheid, klimaat, bereikbaarheid en veiligheid, terwijl de financiële ruimte onder druk blijft staan. Dat vraagt om realistische keuzes, scherpe prioritering en een zorgvuldige afweging tussen ambities en beschikbare middelen.

De komende jaren zetten wij in op het versterken van de bestaanszekerheid van onze inwoners, met bijzondere aandacht voor inwoners die ondersteuning nodig hebben. Wij investeren in een sterke sociale basis, passende ondersteuning, gezondheid, kansengelijkheid en het voorkomen van problematische schulden. Daarbij blijven wij samenwerken met maatschappelijke partners, onderwijsinstellingen, zorgorganisaties en inwoners zelf om de leefbaarheid in onze kernen te behouden en te versterken.

Ook het versterken van onze woon- en leefomgeving blijft een belangrijk speerpunt. De woningbouwopgave vraagt om een fors tempo, met aandacht voor betaalbaarheid, doorstroming en passende woningen voor verschillende doelgroepen. Tegelijkertijd werken wij aan de kwaliteit van onze openbare ruimte, duurzaamheid, energietransitie, klimaatadaptatie en een veilige en aantrekkelijke leefomgeving voor huidige en toekomstige generaties. Daarbij brengen wij de verschillende ruimtelijke opgaven en investeringen steeds meer in samenhang in beeld, onder meer via de verdere ontwikkeling van de Ruimtelijke Investeringsagenda Zevenaar (RIAZ), zodat prioritering en fasering van investeringen zorgvuldig kunnen plaatsvinden.

Daarnaast investeren wij in een krachtig economisch klimaat. Wij ondersteunen ondernemerschap, versterken de samenwerking met bedrijven, onderwijs en regio en zetten in op een goede bereikbaarheid van onze gemeente. Een sterke lokale economie draagt niet alleen bij aan werkgelegenheid, maar ook aan de brede welvaart van onze inwoners.

Een belangrijk bestuurlijk thema in deze bestuursperiode is de bestuurlijke toekomst van de Liemers. De gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar werken gezamenlijk aan een zorgvuldig herindelingsproces. In 2026 zijn hiervoor belangrijke stappen gezet, waaronder een uitgebreid participatietraject met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en raden en de uitvoering van een financiële herindelingsscan. De resultaten hiervan zijn verwerkt in het herindelingsontwerp. Indien dit ontwerp door de vier gemeenteraden wordt vastgesteld, wordt in 2027 gewerkt aan de wettelijke vervolgprocedure en de totstandkoming van een definitief herindelingsadvies.

Los van de uitkomst van dit proces blijven wij investeren in een sterke en toekomstbestendige organisatie. Een organisatie die opgaven integraal benadert, dichtbij inwoners staat en voldoende slagkracht heeft om de uitdagingen van vandaag en morgen aan te pakken. Daarbij zetten wij in op aantrekkelijk werkgeverschap, innovatie, samenwerking en verdere professionalisering van onze dienstverlening.

De komende jaren vragen om keuzes, maar bieden tegelijkertijd kansen. Kansen om samen te bouwen aan een gemeente waarin mensen prettig wonen, werken, ondernemen en omzien naar elkaar. Met deze

begroting leggen wij daarvoor een solide basis en geven wij uitvoering aan de ambities uit het collegeprogramma 2026–2030, binnen de financiële kaders die voor onze gemeente beschikbaar zijn.

FINANCIËLE HOOFDLIJNEN

Inleiding

In dit onderdeel van de begroting presenteren wij u het financieel meerjarenbeeld op hoofdlijnen en geven wij in het kort inzicht in de algemene financiële ontwikkeling, het weerstandsvermogen en overige bijzonderheden. Voor een uitgebreide toelichting op de financiële ontwikkelingen verwijzen wij u naar het hoofdstuk 'Financieel meerjarenbeeld'.

Als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen, de coalitieonderhandelingen over een coalitieakkoord en de vorming van een nieuw college is ervoor gekozen om dit jaar geen kadernota te presenteren maar een compacte kaderbrief. In de kaderbrief 2027 gaven wij aan dat wij bij het uitwerken van de begroting 2027-2030 het uitgangspunt hanteren om zowel het boekjaar 2027 als 2030 structureel en reëel sluitend te maken en/of te houden. Op basis van de huidige financiële stand van zaken, waarbij ook de financiële vertaling van het collegeprogramma 2026–2030 is verwerkt, komt aanvankelijk 2027 negatief uit. Dit kan in 2027 worden opgevangen door de inzet van het surplus van de algemene reserve. Het jaar 2027 is daarmee reëel en financieel sluitend. Het jaar 2030 laat in het huidige cijferbeeld een positief resultaat zien.

In de kaderbrief hebben wij de belangrijkste ontwikkelingen voor de meerjarenbegroting vermeld. De financiële uitwerking in de begroting sluit hier op de meeste onderdelen op aan (zoals IBOR, binnen- en buitensport en verbonden partijen).

Ons weerstandsvermogen laat een uitstekend niveau zien en komt uit op een ratio van 3,4.

In de financiële hoofdlijnen is een tabel opgenomen met de grootste mutaties, groter dan € 250.000.

Financieel meerjarenbeeld

De meerjarenbegroting is structureel sluitend in 2027 én 2030
Na een eenmalige onttrekking aan de algemene reserve komen we uit op een positief begrotingssaldo in 2027 van € 145.000. Na eliminatie van incidentele baten en lasten is het structurele begrotingssaldo € 0 en daarmee financieel en structureel sluitend. Het structurele begrotingssaldo is in 2028 € 2.904.000 negatief en in 2029 € 572.000 negatief. In 2030 presenteren we een structureel positief begrotingssaldo van € 28.000.

Effecten gemeentefonds
Kijkend naar het meerjarenperspectief zien we in 2028 duidelijk het ravijnjaar terug. Vanaf 2028 ontvangen wij € 4 miljoen minder uit het gemeentefonds. Dat 2029 toch weer minder negatief is komt door de maatregelen uit "financieel gezonde toekomst".
Begin 2027 brengt de deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd (commissie Van Ark) een zwaarwegend advies uit over de verhouding tussen kosten en beschikbare middelen in het sociaal domein. De uitkomsten hiervan zijn bepalend voor de toekomstige financiering van de jeugdzorg. In de meicirculaire 2025 ontvingen wij voor 2027 een bedrag van € 1,2 miljoen. In het Overhedenoverleg van 13 april 2026 heeft het kabinet de afspraak rond de commissie-Van Ark herbevestigd. Daarbij heeft het kabinet onderstreept dat dit advies zwaarwegend en maatgevend is. Het is mogelijk dat in de Voorjaarsnota 2027 en daarmee in de meicirculaire 2027 (gedeeltelijk) compensatie zal volgen. Dit kan mogelijk voor 2028 en verder enige financiële verlichting bieden maar is onzeker. Wij mogen hier van de provincie geen stelpost voor opnemen.

Inzet Algemene Reserve in 2027
Wij mogen de algemene reserve inzetten als structurele dekking rekening houdend met de volgende punten:

- Maximale inzet is 10% van de algemene reserve minus de risico's;

- De solvabiliteit is minimaal 20% aan het einde van het begrotingsjaar waar dit wordt ingezet.

Alleen in 2027 kan, conform deze regels, het vrije deel in de algemene reserve worden ingezet voor het dekken van structurele lasten voor een bedrag van afgerond € 1,2 miljoen. Daarmee presenteren wij een positief structureel begrotingssaldo in 2027.

Indexeringsnadeel

Gemeenten ontvangen van het Rijk een compensatie voor de loon- en prijsontwikkeling is gebaseerd op prijs bruto binnenlands product (pbbp). De compensatie bestaat uit zowel een stijging van de lonen als een stijging van de kosten. Dit is beschikbaar om de gemeentelijke budgetten te verhogen voor indexatie. Wij zien dat de beschikbare loon- en prijscompensatie vanaf 2028 ontoereikend is. Het nadeel loopt op tot afgerond € 400.000.

Financiële actualisatie integraal beleidsplan openbare ruimte 2022-2032 (IBOR)

In de raadsvergadering van 28 oktober 2026 heeft u kennis genomen van de financiële actualisatie van de benodigde middelen voor beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de periode 2027-2031. De bestaande kwaliteitsniveaus en ambities van het IBOR 2022-2032 blijven ongewijzigd. De actualisatie vormt de basis voor nieuwe beheerplannen vanaf 2027 en draagt bij aan de uitvoering van de Omgevingsvisie Zevenaar en het collegeprogramma 2026-2030. De financiële gevolgen zijn opgenomen in deze meerjarenbegroting.

Mutaties < € 100.000

In deze meerjarenbegroting is invulling gegeven aan het 'toelichtingsbedrag' voortkomend uit de vaststelling van de financiële verordening. Mutaties kleiner dan € 100.000 worden voor uw raad niet meer van een tekstuele toelichting voorzien.

Het actuele financieel meerjarenbeeld ziet er als volgt uit:

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Primitieve begroting 2026-2029	44	185	-887	1.345	1.292
1e Voortgangsrapportage 2026	1.113	-301	56	72	1.628
2e voortgangsrapportage 2026	425	1.945	-273	-596	-65
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	404	-381	59	86
Stand tot de begroting	**1.582**	**2.232**	**-1.485**	**880**	**2.941**
1. Autonome ontwikkelingen	0	-1.272	-733	-418	-1.622
2. Actualisatie bestaand beleid	0	-129	-175	-656	-877
3. Nieuw beleid	0	-501	-442	-285	-296
5. Mutaties < € 100.000	0	-186	-119	-92	-118
Totaal mutaties begroting	**0**	**-2.087**	**-1.469**	**-1.451**	**-2.913**
Saldo meerjarenbegroting 2027-2030	**1.582**	**145**	**-2.954**	**-572**	**28**
Eliminatie incidentele baten en lasten		-145	50	0	0
Structureel begrotingssaldo		**0**	**-2.904**	**-572**	**28**

Het saldo in de primitieve begroting 2026 was in het jaar 2027 € 185.000 positief. De 1e voortgangsrapportage 2026 is voor 2027 vastgesteld met een negatief effect van € 301.000. De mutaties die volgen uit de 2e voortgangsrapportage leiden in 2027 tot een voordeel van € 1.945.000.

De mutaties in deze begroting zijn in 2027 opgeteld € 2.087.000 negatief. Hiervan is een bedrag van € 501.000 opgenomen voor financiële effecten uit het collegeprogramma. Dit leidt tot een nieuw negatief begrotingssaldo in 2027 van € 145.000.

Na eliminatie van incidentele baten en lasten sluit het structurele begrotingssaldo op € 0 in het eerste begrotingsjaar en is daarmee financieel sluitend. In 2030 presenteren we een structureel positief begrotingssaldo van € 28.000.

STRUCTUREEL BEGROTINGSALDO

Op grond van de voorschriften (BBV) maken wij inzichtelijk of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van een structureel evenwicht. Hiervoor is inzicht in de incidentele baten en lasten nodig. Incidentele lasten beïnvloeden het structurele begrotingssaldo positief en incidentele baten negatief. In deze begroting is sprake van incidentele baten in enkele jaren die het saldo negatief beïnvloeden. Door het saldo van de incidentele baten en lasten te betrekken bij het financieel meerjarenbeeld ontstaat een beter inzicht in het structurele evenwicht van onze begroting.

Bij het hoofdstuk financiën presenteren wij het 'Overzicht van incidentele baten en lasten'. Voor alle jaren geldt dat de incidentele baten hoger zijn dan de incidentele lasten. Elimineren we incidentele baten en lasten dan heeft dit een negatief effect op het structurele meerjarenbeeld.

Op basis van de toezichtvoorschriften van de provincie moet óf het jaar 2027 óf het laatste jaar 2030 structureel en reëel sluitend zijn. Wij concluderen dat de nu voorliggende meerjarenbegroting een positief structureel saldo in 2027 en in 2030 laat zien. De jaren 2028 en 2029 laten een negatief resultaat zien. Op basis van de gehanteerde criteria is de begroting daarmee structureel en reëel sluitend.

Structureel begrotingssaldo (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Lasten exclusief mutaties reserves	199.358	171.937	180.814	167.156
Baten exclusief mutaties reserves	-196.187	-167.968	-179.259	-166.214
Geraamd saldo van baten en lasten	**-3.171**	**-3.970**	**-1.555**	**-942**
Toevoegingen reserves	685	314	-15	-15
Ontrekkingen reserves	-4.002	-1.330	-968	-956
Geraamd resultaat	**145**	**-2.954**	**-572**	**28**
Incidentele lasten (exclusief reservestortingen)	1.556	225	0	0
Incidentele baten (exclusief reserveonttrekkingen)	495	0	0	0
Incidentele toevoegingen reserves	0	0	0	0
Incidentele onttrekkingen reserves	1.207	175	0	0
Saldo van incidentele baten en lasten	**-145**	**50**	**0**	**0**
Structureel begrotingssaldo	**0**	**-2.904**	**-572**	**28**

Financiële mutaties > € 250.000

Bedragen x € 1.000

Mutatie omschrijving	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Overzicht van de mutaties >= € 250.000				
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	191 V	207 V	-352 N	-1.062 N
Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	-40 N	455 V	453 V	-85 N
Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland	-363 N	-341 N	-110 N	110 V
Bijdrage GR Samenwerking de Liemers (SDL) - RSD	-709 N	-709 N	-69 N	-69 N
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-815 N	0 V	0 V	0 V
Actualisatie doorbelasting salarissen naar CDOKE	329 V	329 V	329 V	329 V
Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	-245 N	-330 N	-420 N	-532 N
Inzet algemene reserve	1.169 V	0 V	0 V	0 V
Voorzieningen buiten- en binnensport	-520 N	-210 N	-210 N	-210 N
Vrijval stelpost indexatie 2027-2030	461 V	288 V	28 V	48 V

(V = Voordeel; N = Nadeel)

Een toelichting op de bovenstaande posten kunt u terugvinden op de afzonderlijke programma's en in het onderdeel 'Financieel meerjarenbeeld'. In de bijlagen is een totaaloverzicht van de mutaties opgenomen.

Weerstandsvermogen

Op basis van de recente actualisatie geeft de ratio de volgende uitkomst:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{29.810.000}{8.676.000} = 3{,}4$$

Het weerstandsvermogen van onze gemeente kan als uitstekend worden gekenmerkt. De ratio moet minimaal 1,0 zijn. Voor een verdere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf weerstandsvermogen in deze meerjarenbegroting.

LEESWIJZER

Inleiding: hoe gebruikt u deze begroting?
De meerjarenbegroting is een hulpmiddel voor uw kaderstellende en controlerende rol. U kunt hiermee sturen op hoofdlijnen.

De begroting is opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de provinciale voorschriften. We hebben daarbij steeds gekeken naar de informatieve waarde voor u als raadslid én voor inwoners.

De begroting bestaat uit een beleidsbegroting en een financiële begroting. De beleidsbegroting bevat de programma's en paragrafen. In de programma's presenteren wij ons gemeentelijke beleid op hoofdlijnen. De financiële begroting geeft, naast een aantal samenvattende overzichten, inzicht in het financieel meerjarenbeeld van onze gemeente.

Programma's: Wat willen we? Wat doen we? Wat kost het?
In de programma's komen de drie W-vragen terug: Wat willen we? Wat doen we? Wat kost het? Per programma vindt u ook de vastgestelde beleidskaders. Zo hebt u direct het relevante beleid bij de hand.

Bij de programmaonderdelen staan vaste teksten met een grijze achtergrond. Deze teksten keren in ieder P&C-document terug en zijn niet gewijzigd. Hiermee geven wij het onderscheid aan tussen vaste, ongewijzigde en nieuwe en/of gewijzigde teksten.

Bij "Wat willen we?" presenteren wij onze doelstellingen.

Bij "Wat doen we?" staan de resultaten uit het collegeprogramma. Over reguliere taken informeren wij u alleen wanneer dat nodig is. In de voortgangsrapportages en jaarstukken leggen wij hierover verantwoording af. Uitgebreide informatie over verbonden partijen die bijdragen aan de uitvoering van ons beleid staat in de paragraaf Verbonden partijen.

Bij "Wat kost het?" presenteren wij per programma de financiële informatie. We geven de ontwikkelingen aan en lichten deze toe. Op grond van het BBV tonen wij de financiële gegevens ook op taakvelden. Indien van toepassing geven wij inzicht in incidentele baten en lasten, reserves en voorzieningen en het meerjareninvesteringsplan.

Beleidsindicatoren: meten van doelen
De beleidsindicatoren zijn in een totaaloverzicht opgenomen in de bijlage. Dit zijn de verplichte en eigen beleidsindicatoren. We koppelen deze waar mogelijk aan onze doelstellingen. Bij nieuw beleid besteden we aandacht aan het meetbaar maken van doelen en aan een goede koppeling tussen ambitie, doelstelling, resultaten en indicator. Dit is een groeiproces waarin zorgvuldigheid en eenvoud centraal staan.
We onderscheiden:

- Verplichte indicatoren — deze zijn voorgeschreven door het BBV. De provincie Gelderland is de referentiewaarde. Normen volgen uit gemeentelijke doelstellingen. Via 'Waarstaatjegemeente?' kunt u grafische informatie vergelijken.
- Eigen indicatoren — een beperkte set die duurzaam is en aansluit bij openbare bronnen.

Bij elke indicator staat het jaar van realisatie. Tussenliggende stappen zijn aangeduid als streefwaarden.

Paragrafen: beheersaspecten en randvoorwaarden
Het BBV schrijft voor dat paragrafen de beleidslijnen bevatten voor relevante beheersaspecten en lokale heffingen. De begroting bevat de volgende paragrafen:

- Lokale heffingen — beleid, tariefvorming en geraamde opbrengsten.
- Weerstandsvermogen — risico's, financiële gezondheid en kengetallen.
- Onderhoud kapitaalgoederen — inzicht in onderhoud van wegen, verlichting, riolering, groen en gebouwen.
- Financiering — uitvoering en beleid op het gebied van treasury
- Bedrijfsvoering — processen binnen de organisatie, zoals personeel, informatievoorziening, planning en control, communicatie, inkoop en juridische zaken.
- Verbonden partijen — samenwerking met andere gemeenten en externe partijen, inclusief doelstellingen, activiteiten en gemeentelijke bijdragen.
- Grondbeleid — invloed op ruimtelijke ordening, volkshuisvesting, verkeer, cultuur, sport en economie. Het grondbeleid heeft grote financiële impact.
- Wet open overheid (Woo) — beleidsvoornemens voor actieve openbaarheid en verslaglegging hierover.

Financiën: kaders, ontwikkelingen en meerjarenbeeld
In dit hoofdstuk schetsen wij de autorisatie, kaders en uitgangspunten. We presenteren de financiële ontwikkelingen en het meerjarenbeeld voor de komende jaren. Op basis van de financiële verordening 2026 lichten wij financiële mutaties onder € 100.000 niet nader toe. Hier vindt u de kerncijfers die nodig zijn voor uw kaderstellende rol.
Dit hoofdstuk bevat ook de verplichte overzichten. Tenslotte presenteren wij nog een aantal bijlagen.

PROGRAMMA'S

0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden bestuur, gemeentelijke organisatie, dienstverlening en belastingen.

Wat willen we?

Wij zijn een toegankelijke, betrouwbare en financieel gezonde gemeente die inwoners en ondernemers centraal stelt. We communiceren helder, bieden begrijpelijke en steeds meer digitale dienstverlening en betrekken inwoners actief bij de ontwikkeling van beleid en leefomgeving. Met een professionele organisatie, betrouwbare informatievoorziening en datagedreven werken versterken we onze dienstverlening en besluitvorming. Samen met inwoners, maatschappelijke partners en de regio bouwen we aan een toekomstbestendige gemeente en bereiden we ons zorgvuldig voor op de herindeling, met oog voor de kracht van onze kernen en de betrokkenheid van jong en oud.

Ontwikkelingen

Bestuurlijke samenwerking

De gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar onderzoeken gezamenlijk de mogelijkheden voor een gemeentelijke herindeling per 1 januari 2029. Nadat de vier gemeenteraden in januari 2026 een principebesluit hebben genomen om een herindelingsontwerp op te stellen, is in 2026 gewerkt aan de verdere uitwerking daarvan. Hiervoor is een gezamenlijke projectorganisatie ingericht waarin raden, colleges, medewerkers en de provincie samenwerken aan de voorbereiding van het herindelingsontwerp en het herindelingsadvies.
In 2026 zijn onder meer een participatietraject met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en raden doorlopen en is een financiële herindelingsscan uitgevoerd. De resultaten hiervan zijn betrokken bij de uitwerking van het herindelingsontwerp, waarin tevens aandacht wordt besteed aan de visie op de nieuwe gemeente, de toekomstige organisatie-inrichting en personele waarborgen.
Naar verwachting besluiten de vier gemeenteraden in het najaar van 2026 over het herindelingsontwerp. Indien het ontwerp wordt vastgesteld, volgt de wettelijke zienswijzeprocedure en wordt gewerkt aan een definitief herindelingsadvies. Dit advies zal naar verwachting in 2027 ter besluitvorming aan de gemeenteraden worden voorgelegd en vervolgens worden aangeboden aan de provincie Gelderland.

Toekomstgerichte digitale overheid

In de periode 2027-2030 zet de gemeente verdere stappen richting een meer datagedreven, samenwerkende en toekomstbestendige digitale organisatie. De volgende ontwikkelingen staan centraal:
1. Digitale weerbaarheid.
Met de komst van nieuwe wet- en regelgeving (o.a. de Cyberbeveiligingswet) nemen de eisen aan onze digitale weerbaarheid toe. We versterken de sturing op informatieveiligheid in nauwe samenhang met de informatievoorziening.
2. Digitaal leiderschap en vakmanschap.
Een toekomstbestendige informatievoorziening vraagt om sterk digitaal leiderschap en voldoende vakmanschap binnen de organisatie. We investeren in kennis, sturing en samenwerking. Daardoor zijn medewerkers en management goed toegerust om digitaliseringsvraagstukken op te pakken en hierin gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen.
3. Inzetten van innovatieve ontwikkelingen, zoals AI.
Na de eerste verkenningen brengen we AI-toepassingen naar een volgende fase. Met een toetsingskader voor experimenten en een algoritmeregister werken we aan verantwoord en beheerst gebruik van AI. Daarmee kunnen toepassingen breder ingezet worden ter ondersteuning van dienstverlening, informatieverwerking en beleidsvorming.

Verder zetten we in op de adoptie van de informatiekundige visie Common Ground. Deze is door de VNG ontwikkeld om gemeenten collectief hun informatievoorziening eenvoudiger, flexibeler en slimmer in te richten. Daarmee kunnen we onze dienstverlening en bedrijfsvoering verbeteren en op een moderne en

flexibele manier kunnen inspelen op maatschappelijke opgaven. Dit vormt de basis voor een toekomstbestendige informatievoorziening, in lijn met de landelijke VNG-standaarden.
Ook werken we de informatievoorziening binnen de domeinen verder uit, onder meer met een geo-datagovernance. Dit is een eenduidige aanpak voor structuren, positionering, software en beheer van geo-informatie. Deze leidt tot betere datakwaliteit, efficiëntere processen en meer inzicht voor beleidsmakers en uitvoerders.

Beleidskaders

- Visie op dienstverlening 2024-2028
- Inkoopbeleid 2025
- Collegeprogramma 2026-2030
- Financiële verordening gemeente Zevenaar 2026 (artikel 212 Gemeentewet)
- Verordening controle financieel beheer en organisatie (artikel 213 Gemeentewet) 2023
- Nota Verbonden partijen
- Nota reserves en voorzieningen 2018
- Nota activerings- en afschrijvingsbeleid 2024
- Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen 2023
- Nota garantiebeleid 2023
- Normen- en toetsingskader 2023
- Verordening Rekenkamer 2023
- Verordening op de raadscommissies (3e wijziging, 2023)
- Datastrategie 2023-2025
- I&A-visie en -strategie 2023-2025 "Beter samen"

WAT DOEN WE?

0.1 Wij betrekken inwoners vroegtijdig en actief bij plannen voor hun leefomgeving

0.1.1 Luisteren naar wat mensen belangrijk vinden en betrekken hen bij het maken van beleid — 2026-2027

Wij maken en delen een nieuwe participatieverordening. Hierin spreken wij af hoe wij inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en derden betrekken bij het maken, uitvoeren en evalueren van gemeentelijk beleid en plannen. Daarnaast zorgen we voor een doorontwikkeling van Het Participatiekompas met bijbehorende toolbox. Dit helpt ons om inwoners, ondernemers, partners en derden altijd op het juiste moment en de juiste manier te betrekken.

0.1.2 Ondersteunen van participatietrajecten met heldere communicatie — 2026-2027

Participatie wordt structureel onderdeel van beleidsontwikkeling en besluitvorming. Het Participatiekompas vormt daarbij het gemeentebrede afwegingskader voor inwonersparticipatie. Daarbij zorgen wij voor transparante, begrijpelijke en tijdige communicatie.
Bij belangrijke beleidsthema's en gemeentelijke projecten die inwoners direct raken, organiseren wij passende vormen van participatie. Specifiek voor onderwerpen die jongeren aangaan, wordt jongerenparticipatie vormgegeven via partners in het veld en doelgroepgerichte werkvormen. Ook onderzoeken wij in aanloop naar de herindeling hoe jongeren beter kunnen meedenken over gemeentelijk beleid en projecten, bijvoorbeeld via een jongerenraad bij de start van de nieuwe gemeente.

0.1.3 We herijken de huidige communicatievisie 2026-2030. — 2026-2027

Wij stellen een geactualiseerde communicatievisie vast. Hierin continueren en scherpen wij, waar nodig, de kaders aan voor heldere, transparante en tijdige communicatie.

0.1.4 Koppelen van communicatie en digitale dienstverlening — 2026-2029

Wij maken onze online-informatie logisch en toegankelijk. Iedere bezoeker vindt een duidelijk antwoord. Blijft er toch een vraag over? Dan is helder waar je die stelt.

0.2 Wij bieden dienstverlening die voor iedereen begrijpelijk en toegankelijk is

0.2.1 Klant in beeld 2027-2030

Het integraal Klant Contact Centrum (KCC) met regie op de dienstverleningskanalen vormt de spil in alle processen van de organisatie.
Meten van de kwaliteit van dienstverlening door het uitvoeren van structureel inwonerstevredenheidonderzoek.
We onderzoeken continu de inwonerstevredenheid. Met de meetbare resultaten en data zorgen we voor het verbeteren en borgen van de integrale dienstverlening in onze processen.

0.2.2 Dienstverlening is eenvoudig te begrijpen en toegankelijk, digitaal én persoonlijk 2026-2030

We vinden het heel belangrijk, dat alle inwoners onze brieven, e-mails en de informatie op de websites kunnen begrijpen. Documenten die (online) gedeeld worden zijn begrijpelijk geschreven. We trainen medewerkers hierin wanneer ze in dienst komen en blijven daaraan ook daarna doorlopend aandacht besteden.

0.2.3 Digitale dienstverlening doorontwikkelen 2026-e.v.

Binnen de organisatie verbeteren we onze processen door deze klantgerichter in te richten. We maken gebruik van nieuwe technologieën als dat veilig kan.
We zorgen ervoor dat iedereen, ook bezoekers met een beperking, onze websites goed kunnen gebruiken omdat deze voldoen aan de meest recente richtlijnen van digitale toegankelijkheid.
Daarnaast ontwikkelen, optimaliseren en breiden we de e-formulieren uit in lijn met de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv). Verder onderzoeken we de mogelijkheid voor het creëren van een digitale mijn omgeving voor inwoners (inwonersportaal) in de vorm van een pilot.

0.3 Zorgen voor een sterke organisatie met voldoende en goed opgeleide medewerkers

0.3.1 Versterken van onze organisatie 2026-2029

We versterken onze organisatie door te investeren in vaste medewerkers, ontwikkeling en inzetbaarheid van onze medewerker. En we zetten in op goed werkgeverschap. We bouwen kennis en capaciteit duurzaam op binnen de organisatie en zetten externe expertise alleen tijdelijk, gericht en afgebakend in wanneer specifieke kennis of aanvullende capaciteit nodig is. We zorgen voor opbouw en borgen van deskundigheid.

0.4 We houden de financiën gezond

0.4.1 Werken met een transparante planning en controlcyclus 2026-2030

We werken met een transparante en inzichtelijke planning en controlcyclus (P&C cyclus) zodat duidelijke keuzes over doelen, middelen en tijd gemaakt kunnen worden. Integrale afweging maken we bij de kadernota en de begroting. Ons uitgangspunt is een structureel en reëel sluitende (meerjaren)begroting en voldoende weerstandsvermogen. In de P&C-cyclus monitoren we de besparingsmaatregelen uit Financieel Gezonde Toekomst (FGT) gedurende de looptijd van de bezuinigingen. We leggen verantwoording af over de uitvoering van de maatregelen in de voortgangsrapportages en jaarrekening.

0.4.2 Bieden de gemeenteraad jaarlijks belastingverordeningen aan met geactualiseerde tarieven 2026-2030

De algemene belastingen (zoals OZB) worden stabiel en voorspelbaar ontwikkeld, waarbij we tarieven in beginsel uitsluitend aanpassen met een trendmatige correctie (inflatievolgend). Hiermee waarborgen we de koopkracht van inwoners, voorkomen we onnodige lastenverzwaring en blijven de opbrengsten in lijn met de algemene kostenontwikkeling. Afwijkingen van deze lijn overwegen we alleen bij zwaarwegende financiële of beleidsmatige redenen en zullen we expliciet motiveren.
We hanteren een transparante en evenwichtige inzet van kostendekkende heffingen, waarbij de relatie tussen kosten en opbrengsten inzichtelijk en uitlegbaar is. De afvalstoffenheffing en rioolheffing worden structureel op 100% kostendekkend niveau gehouden, zodat de lasten rechtstreeks samenhangen met de kosten van de betreffende voorzieningen. Voor de overige kostendekkende heffingen en retributies wordt aanvaard dat deze niet volledig kostendekkend zijn, waarbij we bewust ruimte laten voor beleidsmatige afwegingen, maatschappelijke toegankelijkheid en uitvoerbaarheid.
Bij deze beleidslijnen respecteren we de vastgestelde maatregelen uit het document Financieel Gezonde Toekomst.

0.5 We werken samen in de regio en bereiden de herindeling zorgvuldig voor, met aandacht voor de kernen en inwoners

0.5.1 Herindelingsontwerp op basis van vastgestelde uitgangspunten en inwonersinput 2026-2027

Het participatieproces is afgerond en de opgehaalde inzichten van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties worden zichtbaar verwerkt in het herindelingsontwerp.
De vier gemeenteraden ontvangen in november 2026 een zorgvuldig voorbereid herindelingsontwerp waarin de bestuurlijk vastgestelde uitgangspunten, de identiteit van de kernen en de belangen van inwoners zijn verankerd. Bij de voorbereiding geldt dat zorgvuldigheid voor snelheid gaat.

0.5.2 Zorgvuldige voorbereiding van de nieuwe gemeente 2027-2030

Zodra het herindelingsadvies gereed is (Q1 2027) bereiden we samen met de herindelingspartners de nieuwe gemeente stapsgewijs voor, zodat inwoners, organisaties en medewerkers tijdig duidelijkheid krijgen over veranderingen en continuïteit van dienstverlening is gewaarborgd.
Verschillen in beleid, processen en regelingen worden in beeld gebracht en in ieder geval waar dit voor de start van de nieuwe gemeente nodig is tijdig geharmoniseerd.

0.5.3 Verbonden partijen en voorbereiding op harmonisatie 2027-2028

Zevenaar blijft tot de herindeling actief sturen op haar verbonden partijen en werkt daarbij conform de huidige Nota Verbonden Partijen en de geldende bestuurlijke en financiële kaders. Een afzonderlijke herijking van de nota vindt niet meer plaats. Deze wordt betrokken bij de voorbereiding van de nieuwe gemeente De Liemers. Daarbij worden de kaders, ervaringen en sturingsvraagstukken van de vier gemeenten benut voor de ontwikkeling van een geharmoniseerd beleid.
Zo beschikt de nieuwe gemeente vanaf de start over actuele kaders voor regionale samenwerking en verbonden partijen en kan zij hierop effectief sturen.

0.6 We versterken en versnellen de samenwerking met inwoners en organisaties

0.6.1 Budget vrij maken om snel en gericht in te spelen op maatschappelijke kansen en initiatieven, die de leefbaarheid en sociale cohesie ondersteunen 2026-2028

We werken met een bestuurlijk initiatievenbudget en zorgen dat het college hiervoor enkele spelregels vaststelt.
Het college heeft met het Bestuurlijk Initiatievenbudget de beschikking over een incidenteel budget van € 250.000. Hiermee spelen we snel en zichtbaar in op maatschappelijke kansen. Dit budget maakt het mogelijk om kleinschalige, incidentele initiatieven en experimenten te ondersteunen zonder lange procedures. Het gaat hierbij onder meer om bewonersinitiatieven, versnellen van goede ideeën en inspelen op actuele ontwikkelingen. In de P&C-cyclus monitoren en verantwoorden we de besteding van het budget.

0.7 We realiseren een veilige, betrouwbare, transparante en toekomstbestendige informatievoorziening als fundament voor onze dienstverlening en bedrijfsvoering

0.7.1 Versterken digitale weerbaarheid, privacybescherming en datagedreven werken 2027-2029

We investeren in digitale weerbaarheid door systemen, netwerken en data beter te beschermen, cyberaanvallen sneller te signaleren en op te lossen, en digitaal vakmanschap te versterken. Daarnaast voeren we onze datastrategie uit en groeien we naar een datagedreven organisatie die data verantwoord inzet voor beleid, maatschappelijke opgaven en dienstverlening. Ook vergroten we het databewustzijn, de datageletterdheid en datavaardigheden. Tot slot maken we data toegankelijker en transparanter voor inwoners en partners, zodat zij beter geïnformeerd kunnen meedenken en meebeslissen, waarbij veiligheid en ethiek centraal staan.

0.7.2 Gemeente en partners werken effectief samen op het gebied van ICT, informatievoorziening en regievoering 2027-2028

We werken samen met 1Stroom en onze ICT-dienst aan een propositie voor het lidmaatschap van Dimpact. Hiermee dragen we bij aan landelijke doelen door digitale oplossingen te hergebruiken, maatwerk te beperken en afhankelijkheid van leveranciers te verminderen. Op onze ICT-dienst blijven we sturen op basis van heldere afspraken over rollen, verantwoordelijkheden en besluitvorming.

0.7.3 Informatie, applicaties en technologie duurzaam beheerd en doorontwikkeld 2026-2029

We zetten nieuwe technologieën, waaronder kunstmatige intelligentie, doelgericht en verantwoord in door in 2027 samen met regionale partners een visie te ontwikkelen die aansluit op de behoeften van inwoners en een efficiënte bedrijfsvoering. Daarnaast zorgen we in de periode 2026–2030 voor duurzaam toegankelijk informatiebeheer door informatie vanaf het ontstaan goed vast te leggen, te beheren en te archiveren. Ook organiseren we de veranderingen van de nieuwe Archiefwet, inclusief de verkorte overbrengingstermijn en aansluiting op het e-depot van SALD.

0.7.4 Open overheid 2026-e.v.

We voeren de Wet open overheid verder in door meer informatie conform de landelijke planning actief openbaar te maken, zodat transparantie de norm is in ons dagelijks werken.

0.8 Bieden van kansen aan lokale ondernemers bij aanbestedingsprocedures

0.8.1 We laten lokale ondernemers meedoen bij inkoop/aanbestedingen 2026-2029

Binnen de kaders van de Aanbestedingswet kunnen ondernemers opdrachten krijgen en we starten de rapportage hierover.

0.9 Opnemen van duurzaamheid en circulariteit als vast onderdeel en aanbesteding

0.9.1 We borgen doelstellingen op het gebied van duurzaamheid en circulariteit 2026-2029

We maken bij iedere inkoop of aanbesteding de afweging om eisen of criteria voor duurzaamheid en/of circulariteit op te nemen.

0.10 Versterken rechtmatigheid door professionalisering inkoop

0.10.1 We versterken de rechtmatigheid door het professionaliseren van de inkoopfunctie 2026-2029

We continueren de ingezette professionalisering van de inkoopfunctie en verdiepen deze, met als doel het voorkomen van onrechtmatigheid. Hierbij ligt de focus op processtandaardisatie, datagedreven sturing en de versterking van het contractmanagement.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	127.543	127.984	124.835	126.351	126.097
1e voortgangsrapportage 2026	2.457	249	44	-51	1.595
2e voortgangsrapportage 2026	-99	5.579	2.597	-707	-194
Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	484	430	430	430
Totale baten tot de begroting	**129.900**	**134.296**	**127.906**	**126.023**	**127.928**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**1**	1	2	-136
Actualisatie budget rentelasten	0	1	1	2	-136
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**912**	2.182	1.663	1.548
Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	0	1.457	1.457	1.457
Actualisatie budget reisdocumenten en rijbewijzen	0	-323	314	124	9
Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	0	66	0	0	0
Inzet algemene reserve	0	1.169	0	0	0
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten "vervanging werkplekken hardware 2027"	0	0	411	82	82
3. Nieuw beleid	0	**500**	0	0	0
CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	0	500	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**1.412**	**2.183**	**1.665**	**1.412**
Totale baten in deze begroting	**129.900**	**133.974**	**129.677**	**127.605**	**129.258**
Lasten					
Primitieve begroting 2026-2029	28.140	27.938	26.688	26.744	26.193
1e voortgangsrapportage 2026	452	-1.047	-1.094	-1.094	-1.095
2e voortgangsrapportage 2026	40	3.435	2.995	2.727	2.747
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	-1.826	-1.225	-2.181	-2.683
Totale lasten tot de begroting	**28.631**	**28.500**	**27.365**	**26.195**	**25.162**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-181**	-197	363	1.068
Actualisatie budget rentelasten	0	-191	-206	354	1.059

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	9	9	9	9
Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	0	1	1	1	1
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**-701**	-251	-56	-68
Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	0	0	0	0
Actualisatie budget reisdocumenten en rijbewijzen	0	-195	83	17	-38
Actualisatie doorbelasting salarissen naar CDOKE	0	-45	-45	-45	-45
Actualisatie investering vervanging hardware werkplekken 2029	0	0	0	0	63
Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering	0	0	0	0	0
Vrijval stelpost indexatie 2027-2030	0	-461	-288	-28	-48
3. Nieuw beleid	0	**191**	291	166	166
CP 0.2.1. Klant in beeld	0	16	16	16	16
CP 0.6.1 Bestuurlijk Initiatievenbudget	0	125	125	0	0
CP 0.7.1 Versterken digitale weerbaarheid, privacybescherming en datagedreven werken	0	0	0	0	0
CP 1.2.1 Realiseren noodsteunpunt als pilot	0	-100	0	0	0
CP 5.9.1 We versterken de contacten met de dorps- en wijkraden	0	150	150	150	150
5. Mutaties < € 100.000	0	**145**	102	99	99
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	7	4	4
Actualisatie budget vergoeding raadsleden	0	70	70	70	70
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	0	-33	-33	-33	-33
Actualisatie salarissen college B&W	0	58	58	58	58
Budgetmutatie verkiezingen 2027	0	50	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**-547**	**-54**	**572**	**1.264**
Totale lasten in deze begroting	**28.631**	**27.952**	**27.311**	**26.766**	**26.426**
Resultaat voor bestemming	**101.269**	**106.021**	**102.367**	**100.839**	**102.832**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	2.830	410	236	236	224
1e voortgangsrapportage 2026	2.167	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	2.302	3	3	3	3
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	1.735	411	82	82

Totaal onttrekkingen reserves	7.298	**2.147**	650	321	309
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	1.944	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	2.299	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	329	0	0
Totaal toevoegingen reserves	4.243	**0**	329	0	0
Saldo reserve mutaties	**3.056**	**2.147**	**321**	**321**	**309**
Resultaat na bestemming	**104.325**	**108.168**	**102.688**	**101.160**	**103.141**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**191**	**207**	**-352**	**-1.194**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast naar latere jaren.
2. Op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2026 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 1 juli 2026, zijn de boekwaarden gemuteerd. Zodra een boekwaarde stijgt, kan er meer rente worden toegerekend aan de grondexploitatie, bij een daling dus minder. In 2027 en 2030 levert dit een nadeel op, in 2028 en 2029 een voordeel.
3. In de komende jaren lossen we ca. 35 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen. Dit zorgt voor stijgende rentelasten.

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-9**	**-9**	**-9**	**-9**

De bijdrage per inwoner 2027 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,99. Dit is een toename van € 0,35 per inwoner ten opzichte van de begroting 2026-2029. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande drie jaren uit de middelen voor "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor de economic board (TEB) bedraagt 1,11 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2026. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2027-2031. In totaal een structureel nadeel van € 20.000 (programma 0 € 9.000 nadelig, programma 2 € 3.000 nadelig, programma 3 € 2.000 nadelig, programma 5 € 2.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 2.000 nadelig).

Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**

De begroting 2027 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groene Metropool laat een hogere bijdrage zien van € 59.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 51.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 8.000 . Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 4,13% in 2027. Per saldo een nadeel in programma 7 van € 58.000 en in programma 0, 1 en 8 nadelen tussen € 0 en € 1.000.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	**0**	**1.457**	**1.457**	**1.457**

In de meicirculaire 2026 is € 1.457.000 opgenomen voor CDOKE waarop gemeentes kunnen rekenen voor 2027. Dit bedrag is in de 2e VGR 2026 verwerkt in de mutaties van de algemene uitkering - meicirculaire 2026. Van dit bedrag zetten wij in 2027 € 815.000 in omdat wij in 2027 ook de nog resterende Spuk-middelen besteden. Dit geeft bij deze wijziging in 2027 een nadeel van € 815.000. De Rijksregeling CDOKE is bedoeld voor het versterken van de uitvoeringscapaciteit en kennis binnen de lokale overheid voor klimaat- en energiebeleid (loonkosten en/of advieskosten). In totaal begroten wij voor deze taak 10 fte extra ten laste van deze middelen. Conform de begrotingsrichtlijn van de provincie Gelderland ramen wij het bedrag dat wij in 2027 ontvangen in het gemeentefonds vanaf 2028 als structurele last en als structurele baat.

Actualisatie budget reisdocumenten en rijbewijzen	**-128**	**231**	**107**	**47**

Op basis van de verlopen reisdocumenten en rijbewijzen is een actualisatie gemaakt van de uitgaven en inkomsten voor de jaren 2027-2030. Voor de komende jaren levert dit het volgende resultaat op:
2027 : -/- 128.000
2028 : 231.000
2029 : 107.000
2030 : 47.000

Actualisatie doorbelasting salarissen naar CDOKE	**45**	**45**	**45**	**45**

Voor de uitvoering van de gemeentelijke taken voor klimaat- en energiebeleid brengen wij de 3 fte van de huidige formatie van het team OFLV ten laste van de CDOKE-middelen. Dit levert een structureel voordeel van het begrotingssaldo op vanaf 2027 van 329.000. (programma 0 € 45.000 voordelig, programma 7 € 284.000 voordelig).

Actualisatie investering vervanging hardware werkplekken 2029	**0**	**0**	**0**	**-63**

Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gedefinieerde levenscyclus. Het gaat onder meer om laptops, thin clients, docking stations, beeldschermen en smartphones. We begroten de aanvraag voor 2029. Het gaat om een investeringsbedrag van € 253.000 met een afschrijvingstermijn van 4 jaar. De jaarlijkse afschrijvingslasten bedragen € 63.250.

Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering	**0**	**0**	**0**	**0**

De gemeente heeft een regierol in het uitvoeren van de Wet inburgering 2021 (Wi2021). Hiervoor zijn inburgeringsconsulenten in dienst bij de gemeente die inburgeringsplichtigen begeleiden tijdens hun traject. Sinds de invoering van de wet is het aantal inburgeraars waarover wij regie voeren sterk toegenomen, terwijl de formatie niet in dezelfde mate is meegestegen. Dit heeft geleid tot oplopende wachtlijsten.
Bij de 1e voortgangsrapportage 2026 is besloten om de uitvoeringsformatie voor inburgering incidenteel op te hogen om de wachtlijsten terug te dringen. Om de caseload voor de inburgeringsconsulenten op een acceptabel niveau te houden vragen wij een structurele uitbreiding van de formatie van 2 FTE en vragen daarvoor structureel een jaarlijks budget van € 164.000.
Deze wijziging heeft mutaties tot gevolg in programma 0 en 6. De financiële gevolgen zie u alleen bij

programma 6.

Vrijval stelpost indexatie 2027-2030	**461**	**288**	**28**	**48**

Op basis van de meicirculaire 2026 is een stelpost opgenomen voor indexatie van salarissen en prijsstijgingen (inflatie). Deze stelpost is bij het opstellen van deze begroting als dekking ingezet. Binnen de gehele organisatie is bekeken of en in hoeverre budgetten verhoogd moeten worden voor inflatie. De stelpost kan nu vrijvallen ten gunste van het resultaat: € 461.000 in 2027, € 288.000 in 2028, € 28.000 in 2029 en € 48.000 in 2030. Echter de bijgestelde begrotingen van verbonden partijen zijn apart in deze begroting verwerkt. Een bedrag van € 425.000 moet toegerekend worden aan indexatie. Hierdoor is het werkelijke resultaat in 2027 € 36.000 positief, in 2028 € 138.000 negatief, in 2029 € 397.000 negatief en in 2030 € 377.000 negatief.

3. Nieuw beleid

CP 0.2.1. Klant in beeld	**-16**	**-16**	**-16**	**-16**

We onderzoeken continu de inwonerstevredenheid, door middel van het meten van de kwaliteit van dienstverlening. We doen dit door het uitvoeren van structureel inwonerstevredenheidonderzoek. Met de meetbare resultaten en data zorgen we voor het verbeteren en borgen van de integrale dienstverlening in onze processen. De dekking komt uit de uitvoeringskosten Wmo, burgerpeiling burgerzaken en kosten organisatieontwikkeling Staf.

CP 0.6.1 Bestuurlijk Initiatievenbudget	**-125**	**-125**	**0**	**0**

Het college heeft met het Bestuurlijk Initiatievenbudget de beschikking over een incidenteel budget van in totaal € 250.000. We verdelen de uitgaven over de jaren 2027 en 2028. Hiermee spelen we snel en zichtbaar in op maatschappelijke kansen. Dit budget maakt het mogelijk om kleinschalige, incidentele initiatieven en experimenten te ondersteunen zonder lange procedures. Het gaat hierbij onder meer om bewonersinitiatieven, versnellen van goede ideeën en inspelen op actuele ontwikkelingen. De bestedingen gaan uitsluitend na afstemming in ons college. In de P&C-cyclus monitoren en verantwoorden we de besteding van het budget.

CP 0.7.1 Versterken digitale weerbaarheid, privacybescherming en datagedreven werken	**0**	**0**	**0**	**0**

Wij investeren in digitale veiligheid door een aanpak voor digitale weerbaarheid op te zetten. Het gaat hier om versterkte beveiliging van systemen, netwerken en data. We nemen maatregelen om cyberaanvallen te voorkomen, te detecteren en snel op te lossen. We ontwikkelen digitaal vakmanschap. De programmamanager Digitale weerbaarheid en Informatievoorziening dekken we uit de ruimte die ontstaat in de begroting van de RID.

CP 1.2.1 Realiseren noodsteunpunt als pilot	**100**	**0**	**0**	**0**

We realiseren minimaal één noodsteunpunt als pilot, in het kader van de weerbare samenleving. We starten een proef om ervaring op te doen en lessen te leren voor een landelijk netwerk van noodsteunpunten en coördinatiepunten. Deze punten zijn bedoeld om inwoners in crisissituaties een plek te bieden waar zij terecht kunnen voor informatie. We ramen in 2027 eenmalig € 100.000. Dit dekken door de middelen in te zetten die eerder bedoeld waren voor 1 fte adviseur FOZ. De Fashion Outlet Zevenaar is in de planning uitgesteld. De middelen zetten we tijdelijk in om de pilot te kunnen bekostigen. Per saldo is dit een budgettaire mutatie.

CP 5.9.1 We versterken de contacten met de dorps- en wijkraden	**-150**	**-150**	**-150**	**-150**

We versterken de contacten met de dorps- en wijkraden, omdat een goede verbinding en afstemming essentieel is voor de leefbaarheid in de lokale samenleving en het oplossen van vraagstukken aldaar. De huidige capaciteit van één contactpersoon voor dorpen en wijken willen we uitbreiden naar drie. Hiermee verwachten we in staat te zijn goed in verbinding te zijn met de Zevenaarse inwoners/verenigingen. Intern

verwachten wij 0,5 Fte in te kunnen vullen. Aanvullend vragen wij een extra budget van structureel € 150.000 (voor 1,5 Fte).

Totaal mutaties	**370**	**1.929**	**1.110**	**165**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	**66**	**0**	**0**	**0**

Sinds 2021 is de gemeente weer verantwoordelijk voor het planmatig onderhoud van de binnensportaccommodaties. Op gymzaal De Bem na zijn het zwembad, de sporthallen en gymzalen uit de jaren '60 t/m '80. De afgelopen jaren zijn diverse kleinere vervangingen vanuit het meerjarenonderhoudsplan uitgevoerd, maar zijn grote vervangingen veelal uitgesteld door beperkt budget vanuit de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen. Om het planmatig onderhoud van de binnensportaccomodaties beter op orde te krijgen dient de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen verhoogd te worden.
De verhoging van deze voorziening kan deels opgevangen worden met een structurele teruggave van het gebruikersaandeel van de energielasten van sportpark Hengelder. De opgave voor het planmatig onderhoud van de binnensportaccommodaties is dermate hoog dat er structureel vanaf 2028 € 173.000 bijgeraamd moet worden. In 2027 verwachten wij dat het nieuwe onderhoudsplan gebouwen is afgerond. Op grond hiervan storten wij het saldo van de reserve vastgoed (€ 66.000) in de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en is de bijraming incidenteel € 107.000.
Daar waar mogelijk wordt bij vervangend groot onderhoud ook direct gekeken naar duurzamere alternatieven. Bij het Lentebad zal de vervanging van een aantal installatiecomponenten tot een forse daling van het gasverbruik leiden, wat aankomende jaren een structureel voordeel gaat opleveren. In totaal per saldo een structureel nadeel in programma 0 vanaf 2027 van € 107.000 (last: € 223.000 -/- baat: € 50.000 - inzet reserve € 66.000). Vanaf 2028 van € 173.000 (last: € 223.000 -/- baat: € 50.000).

Inzet algemene reserve	**1.169**	**0**	**0**	**0**

Alleen in 2027 kan, conform de regelgeving, het vrije deel in de algemene reserve worden ingezet voor het dekken van structurele lasten voor een bedrag van afgerond € 1.169.000. Daarmee presenteren wij een positief structureel begrotingssaldo in 2027.

Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten "vervanging werkplekken hardware 2027"	**0**	**82**	**82**	**82**

Voor de investering "vervanging werkplekken hardware 2027" stellen wij voor om een bestemmingsreserve afschrijvingslasten te vormen voor een bedrag van € 329.000. Doordat de afschrijvingslasten van deze investering in het verleden als nadeel in de begroting zijn opgenomen, levert dit nu een voordeel op vanaf 2028 van € 82.000.

3. Nieuw beleid				
CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	**500**	**0**	**0**	**0**

We werken een regeling voor stads- en dorpsontwikkeling uit met een duidelijk budget, heldere regels en een

goed proces voor de beoordeling van aanvragen. Ook richten we een kernteam leefbaarheid in dat integraal initiatieven uit de samenleving beoordeelt en begeleidt. Voor de ontwikkeling en implementatie van de aanpak stads- en dorpsontwikkeling vragen we incidenteel € 50.000 in 2027. Deze middelen worden ingezet voor het opstellen van de (subsidie)regeling en proces rond dorps- en wijkplannen.
Voor het uitvoeringsbudget (subsidies) maken wij een bestemmingsreserve stads- en dorpsontwikkeling waarin wij € 500.000 toe voegen. Voor het inzetten van deze bestemmingsreserve komen we met voorstellen waarbij we de plannen uit de samenleving gebruiken.

Totaal reservemutaties	**1.735**	**82**	**82**	**82**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
0.1	Bestuur	0	69	62	23	0	0
0.2	Burgerzaken	977	1.164	1.034	941	676	561
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	921	943	1.460	965	965	965
0.5	Treasury	616	709	706	703	699	568
0.4	Overhead	1.143	638	69	15	15	15
0.61	OZB woningen	9.219	9.340	9.583	9.583	9.583	9.583
0.62	OZB niet-woningen	6.214	6.187	6.348	6.348	6.348	6.348
0.63	Parkeerbelasting	1.440	1.587	1.587	1.787	1.787	1.787
0.64	Belastingen overig	308	310	310	310	310	310
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	108.504	108.937	112.798	108.986	107.205	109.104
0.8	Overige baten en lasten	87	16	16	16	16	16
Totaal Baten		**129.429**	**129.900**	**133.974**	**129.677**	**127.605**	**129.258**
Lasten							
0.1	Bestuur	4.712	3.135	3.043	2.935	2.787	2.787
0.2	Burgerzaken	1.772	1.901	1.885	1.784	1.604	1.549
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.512	2.727	2.986	2.632	2.641	2.666
0.4	Overhead	17.825	18.637	17.893	17.616	17.678	17.799
0.5	Treasury	647	741	660	859	572	142
0.61	OZB woningen	1.139	1.162	1.131	1.131	1.131	1.131
0.62	OZB niet-woningen	31	31	32	32	32	32
0.63	Parkeerbelasting	1	2	2	2	2	2
0.64	Belastingen overig	256	275	301	301	301	301
0.8	Overige baten en lasten	30	20	20	20	20	20
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-146	0	0	0	0	0
Totaal Lasten		**28.779**	**28.631**	**27.952**	**27.311**	**26.766**	**26.426**
Saldo							
0.1	Bestuur	-4.712	-3.066	-2.982	-2.912	-2.787	-2.787

0.2	Burgerzaken	-795	-737	-850	-843	-927	-987
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.591	-1.784	-1.526	-1.667	-1.676	-1.701
0.4	Overhead	-16.683	-17.999	-17.824	-17.601	-17.663	-17.783
0.5	Treasury	-30	-33	46	-156	127	426
0.61	OZB woningen	8.079	8.178	8.452	8.452	8.452	8.452
0.62	OZB niet-woningen	6.183	6.156	6.317	6.317	6.317	6.317
0.63	Parkeerbelasting	1.439	1.585	1.585	1.785	1.785	1.785
0.64	Belastingen overig	52	35	10	10	9	9
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	108.504	108.937	112.798	108.986	107.205	109.104
0.8	Overige baten en lasten	57	-4	-4	-4	-4	-4
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	146	0	0	0	0	0
Begrotingsresultaat voor bestemming		**100.649**	**101.269**	**106.021**	**102.367**	**100.839**	**102.832**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	5.403	7.298	2.147	650	321	309
	Toevoegingen	4.918	4.243	0	329	0	0
Totaal Mutaties reserves		**485**	**3.056**	**2.147**	**321**	**321**	**309**
Begrotingsresultaat na bestemming		**101.134**	**104.325**	**108.168**	**102.688**	**101.160**	**103.141**

De lasten met betrekking tot parkeerbeheer worden in programma 2 gepresenteerd.

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Baten					
Opbrengst verkoop vastgoed	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	495	0	0	0
Mutatie reserves.	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	485	0	0	0
Lasten					
Afboeking boekwaarde vastgoed.	Afboeking van boekwaardes in verband met de verkoop van vastgoed.	289	0	0	0
Initiatievenbudget.	Aan het college is een budget toegekend voor de jaren 2027 en 2028 om incidentele initiatieven te kunnen ondersteunen.	125	125	0	0

Totaal programma 0	566	-125	0	0

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Algemene reserve

Algemene reserve (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9000	Algemene reserve	36.648	34.198	31.910	31.581	31.581

De algemene reserve is een buffer om onverwachte tegenvallers en fluctuaties in de exploitatie op te kunnen vangen. Daarnaast is de algemene reserve bedoeld als dekking voor risico's. Het gedeelte van de algemene reserve dat niet nodig is als bufferfunctie of voor het afdekken van risico's is vrij aanwendbaar voor bestuurlijke ambities.

Toevoeging Er zijn geen stortingen geraamd in 2027 en verder.

Onttrekking Het geraamde bedrag van de onttrekkingen in 2027 op basis van genomen raadsbesluiten bedraagt € 419.000:
€ 54.000 t.b.v. uitvoering visie Turmac Cultuurfabriek 2025-2030;
€ 350.000 t.b.v. Masterplan Lathum Later;
€ 15.000 t.b.v. Actieplan synergiemaatregelen FOZ.

Totaal algemene reserve	36.648	34.198	31.910	31.581	31.581

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9047	Onderhoud gebouwen	66	66	0	0	0

In 2017 is het restant van de voorziening onderhoud gebouwen Rijnwaarden overgeboekt naar de bestemmingsreserve onderhoud gemeentegebouwen, omdat er voor groot onderhoud gebouwen geen actueel onderhoudsplan meer was.
De reserve is bedoeld voor groot onderhoud van de gebouwen van de voormalige gemeente Rijnwaarden. Na vaststelling van een nieuw onderhoudsplan kan deze reserve vervallen.

Onttrekking In 2027 verwachten wij dat het nieuwe onderhoudsplan gebouwen wordt afgerond. Op grond hiervan storten wij het saldo van de reserve vastgoed in de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Totaal bestemmingsreserves	66	66	0	0	0

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	479	464	449	434	418
9027	Balansverkorting	120	114	107	100	94
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	856	775	695	614	534
9067	Vervanging hardware werkplekken	184	92	0	0	0
9068	Vervanging hardware werkplekken 2022	12	0	0	0	0
9069	Vervanging hardware werkplekken 2023	219	137	0	0	0
9070	Vervanging hardware werkplekken 2024	252	175	154	77	0
9071	Vervanging hardware werkplekken 2025	192	156	120	83	47
9078	Vervanging hardware werkplekken 2027	0	0	0	247	165
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**2.314**	**1.913**	**1.524**	**1.555**	**1.257**

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
8002	Pensioenen wethouders	4.623	4.598	4.572	4.546	4.520

Voor de huidige en voormalige wethouders van de (voormalige) gemeente Zevenaar en de voormalige gemeente Rijnwaarden die nog niet de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt, is een voorziening gevormd. Eén van de grondslagen die gehanteerd wordt bij de berekening van het benodigd doelvermogen van de pensioenvoorziening is de zogenaamde rekenrente, welke gebaseerd is op de marktrente.

Toevoeging Door de komst van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) worden de pensioenaanspraken van (voormalig) politieke ambtsdragers op 1 januari 2028 collectief overgedragen van de eigen gemeentelijke regeling (Appa) naar het pensioenfonds ABP. Per saldo is in 2025 een eenmalige extra toevoeging van totaal € 2.251.000 gedaan om de overstap naar het ABP volledig af te dekken.

8004	Onderhoud gebouwen	2.167	2.440	2.531	2.692	3.165

Deze voorziening is bedoeld voor de egalisatie van kosten van groot onderhoud aan gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.

Toevoeging Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse dotatie conform het meerjarenonderhoudsplan. Dit plan wordt in Q4 2026 / begin 2027 verwacht.

Onttrekking Er wordt rekening gehouden met een jaarlijkse onttrekking conform het meerjarenonderhoudsplan. Dit plan wordt in Q4 2026 / begin 2027 verwacht.

8013	Wachtgelden wethouders	0	234	142	50	0

Na het aftreden van burgemeester en wethouders hebben bestuurders recht op een wachtgelduitkering waarvoor een voorziening is gevormd. Om aan de verplichtingen te kunnen voldoen, wordt jaarlijks bij de 2e Voortgangsrapportage bekeken of een aanvulling nodig is in de voorziening.

Toevoeging Voormalige wethouders hebben onder bepaalde voorwaarden recht op wachtgeld. De totale wachtgeldverplichting uit de bestuursperiode 2022-2026 is berekend en het benodigde bedrag storten we in de voorziening.

Onttrekking De verwachte bedragen in verband met het recht op wachtgeld van wethouders uit de bestuursperiode 2022-2026 worden ten laste van de voorziening gebracht.

8014	Verlofsparen	245	245	245	245	245

Medewerkers kunnen bovenwettelijke vakantie-uren sparen. Met dit 'verlofsparen' kunnen medewerkers passend bij hun levensfase hun bovenwettelijke vakantie-uren inzetten op een manier die aansluit bij hun persoonlijke levens- en carrièreplanning. De bovenwettelijke vakantie-uren verjaren niet. Dit kan gaan leiden tot verlofstuwmeren die bijvoorbeeld ingezet gaan worden om eerder met pensioen te gaan. Aangezien er bij verlofsparen sprake is van arbeidskostengerelateerde verplichtingen die een niet voorspelbare opbouw kennen, vormen wij hier een voorziening voor.

Onttrekking Op basis van het saldo van verlofsparen opgebouwd door medewerkers per 31-12-2026 laten we de voorziening vrijvallen of doen we een aanvulling.

8015	Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)	281	340	184	53	0

Voorziening voor de regeling vervroegde uitkering (RVU). Van medewerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten, wordt het benodigde bedrag in de voorziening gestort. Per 1 april 2026 geldt er in de gemeentelijke sector een gerichte RVU-regeling die uitsluitend bedoeld is voor zware beroepen.

Toevoeging Op grond van de RVU-regeling nemen medewerkers ontslag en volgt er een (maandelijkse) ontslagvergoeding die de ex-medewerker in staat stelt om te overbruggen tot aan de AOW-leeftijd. In 2026 is met een aantal medewerkers een overeenkomst voor vervroegde uittreding afgesloten. Het benodigde bedrag voor de komende jaren storten we in de voorziening.

Onttrekking De uitgekeerde RVU- bedragen in 2026 en daarna ramen we ten laste van de voorziening.

Totaal voorzieningen	**7.315**	**7.857**	**7.673**	**7.586**	**7.929**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Bouw toiletvoorziening Breuly		26	0	0	0	0
Energiebesp maatregelen voertuigen OW		0	123	0	0	0
Heftruck Toyota		0	25	0	0	0
Inrichting Multizaal Turmac Cultuurfabriek		66	0	0	0	0
KIA EV3 HHB-73-F		36	0	0	0	0
Kleine vrachtwagen 358 VW Crafter VBN-379-K		0	0	43	0	0
Machinepark OW		21	0	0	0	0
Mercedes Sprinter Pick-up		0	63	0	0	0
Raadzaal inrichting en installaties		322	0	0	0	0
Service auto VW transporter		0	102	0	0	0

Verduurzaming Musiater	45	0	0	0	0
Vervangen Servicewagen 468 VJ-092-F	0	34	0	0	0
vervangen VW Crafter bus (355)	0	61	0	0	0
vervangen VW crafter/kipper (356)	0	88	0	0	0
vervangen VW Crafter/kipper (357)	0	88	0	0	0
Vervanging dak Turmac (TCF)	1.337	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2026	341	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2027	0	329	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2028	0	0	141	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2029	0	0	0	253	0
Vloeistoftank 32000 liter	26	0	0	0	0
Vrachtauto 210 MAN TGL (30-BJP-5)	0	0	80	0	0
Werkplekken Turmac kantoorgebouw	14	0	0	0	0
Zonnepanelen en carport voertuigen OW	0	117	0	0	0
Totaal programma 0.	**2.234**	**1.030**	**264**	**253**	**0**

1. VEILIGHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over brandweerzorg, crisisbeheersing en integrale veiligheid.

Wat willen we?

Wij willen een veilige gemeente waarin inwoners zich veilig voelen en veilig kunnen leven, wonen en ondernemen. Samen met inwoners en partners werken we aan het voorkomen en vroegtijdig aanpakken van veiligheidsvraagstukken, met aandacht voor ondermijning, digitale veiligheid, veiligheidsvraagstukken in de openbare ruimte en mensen met onbegrepen gedrag. We zorgen voor zichtbare handhaving, ondersteunen onze hulpverleners en bereiden ons voor op crisissituaties, zodat we als gemeente weerbaar en veerkrachtig blijven. De integrale veiligheidsagenda vormt hierbij de basis voor een veilige gemeente en een sterk veiligheidsgevoel in alle kernen.

Ontwikkelingen

Integraal Veiligheidsplan

De kaders vanuit Veiligheid zijn vastgelegd in het ·Integraal Veiligheidsplan 2027-2030. Naast de reguliere werkzaamheden is er de aankomende jaren extra aandacht voor:

- Weerbare maatschappij
- Zorg en veiligheid
- Ondermijning
- Digitale veiligheid

Weerbare samenleving

We starten een pilot met een noodsteunpunt waar inwoners tijdens een crisis terechtkunnen voor informatie. Daarbij onderzoeken we hoe we kunnen samenwerken met bestaande maatschappelijke initiatieven in de gemeente. Hiermee zetten stappen in de uitvoering van de VNG-handreiking 'weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau'.

Wet veilige jaarwisseling

Op 1 augustus 2026 is de Wet veilige jaarwisseling in werking getreden. Hiermee wordt geregeld dat het bezit, het gebruik en de verkoop van consumentenvuurwerk (F2) verboden is. De burgemeester heeft de bevoegdheid om ontheffingen te verlenen aan verenigingen of stichtingen onder bepaalde (strikte) voorwaarden. In regionaal verband proberen we eenzelfde lijn aan te houden, dit om de handhaving in het politiegebied Liemers-IJsselstreek te waarborgen.

Beleidskaders

- Integraal Veiligheidsplan 2027-2030
- Algemene plaatselijke verordening

WAT DOEN WE?

1.1 Versterken van de veiligheid in de openbare ruimte en het veiligheidsgevoel van onze inwoners

1.1.1 We geven uitvoering aan de prioriteiten in het Integraal Veiligheidsplan 2027-2029

In het najaar van 2026 wordt het Integraal Veiligheidsplan (IVP) voor de periode 2027-2030 ter vaststelling aangeboden aan de raad. Hierin worden de volgende prioriteiten voorgesteld: weerbare samenleving, zorg en veiligheid, ondermijning en digitale veiligheid.

1.1.2 We pakken gericht onveilige plekken aan 2026-2028

Bij de herinrichting of het groot onderhoud van de openbare ruimte betrekken we omwonenden actief om onveilige plekken in kaart te brengen en aan te pakken.
Wij pakken tot en met 2028 minstens twee onveilige plekken per jaar op aan de hand van de inventariserende wijkschouw samen met inwoners.

1.2 Bestrijden van ernstige overlast en criminaliteit

1.2.1 We investeren in een weerbare samenleving 2027-2028

We starten een pilot met een noodsteunpunt waar inwoners tijdens een crisis terechtkunnen voor informatie. Daarbij onderzoeken we hoe we kunnen samenwerken met bestaande maatschappelijke initiatieven in de gemeente. En zetten we een eerste stap in de uitvoering van de VNG-handreiking 'weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau'.

1.2.2 We actualiseren en onderhouden onze lokale crisisorganisatie 2026-2028

Door het actualiseren van onze lokale crisisorganisatie maken we ons klaar voor de mogelijke dreigingen van de toekomst. Uitgangspunt hierbij zijn de taken die volgen uit de 'Denk vooruit'-campagne van het Rijk en de VNG-handreiking 'weerbaarheid en veerkracht op lokaal niveau'.

1.3 Inzetten op flexibele en zichtbare handhaving

1.3.1 We zetten onze handhavingsdiensten breder in 2026-2030

We vergroten de zichtbaarheid en inzetbaarheid van onze handhavingsorganisatie op momenten waarop inwoners onveiligheid ervaren, bijvoorbeeld tijdens de weekenden en de avonden. We zorgen zo voor een betere zichtbaarheid en effectiever toezicht.

1.4 Vergroten van onze kennis en expertise met betrekking tot femicide en de signalen die daaraan vooraf gaan

1.4.1 We investeren in gerichte scholing van onze medewerkers en samenwerking in de regio 2026-2029

We ontwikkelen een gedeelde taal en eenduidige analyse van signalen van ernstig huiselijk en intiem partnergeweld, zodat vroegsignalering wordt versterkt. Door gericht onze kennis en ervaringen uit te wisselen tussen de gemeenten in de Zorg- en veiligheidsregio Gelderland Midden zetten we in op vroegsignalering en een effectieve aanpak van femicide.

1.5 Veilige uitvoering van publieke taken

1.5.1 We staan achter onze hulpverleners 2026-2029

Wij dragen bij aan een veilige werkomgeving voor medewerkers met een publieke taak en ondersteunen

initiatieven die agressie, intimidatie en geweld tegen hulpverleners, handhavers en gemeentelijke medewerkers helpen voorkomen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	135	135	135	135	135
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	4	4	4	4
Totale baten tot de begroting	**135**	**138**	**138**	**138**	**138**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	**0**	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**135**	**138**	**138**	**138**	**138**
Lasten					
Primitieve begroting 2026-2029	5.165	5.170	5.177	5.176	5.181
1e voortgangsrapportage 2026	49	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	-13	-8	-8	-8	-8
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	19	17	19	14
Totale lasten tot de begroting	**5.201**	**5.180**	**5.186**	**5.186**	**5.187**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**120**	120	120	120
Bijdrage aan GR VGGM - onderdeel brandweer	0	120	120	120	120
Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	0	0	0	0	0
3. Nieuw beleid	0	**100**	0	0	0
CP 1.2.1 Realiseren noodsteunpunt als pilot	0	100	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**220**	**120**	**120**	**120**
Totale lasten in deze begroting	**5.201**	**5.401**	**5.306**	**5.307**	**5.307**
Resultaat voor bestemming	**-5.066**	**-5.263**	**-5.168**	**-5.168**	**-5.169**

Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves					
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves					
Saldo reserve mutaties					
Resultaat na bestemming	**-5.066**	**-5.263**	**-5.168**	**-5.168**	**-5.169**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage aan GR VGGM - onderdeel brandweer	**-120**	**-120**	**-120**	**-120**

De bijdrage voor het onderdeel brandweer stijgt met € 120.000. Naast de reguliere loon- en prijsontwikkeling zien we structurele verhogingen vanwege autonome kostenontwikkelingen in de regeling voor spaarverlof en versterking van de interne bedrijfsvoering bij VGGM.

Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	**0**	**0**	**0**	**0**

De begroting 2027 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groene Metropool laat een hogere bijdrage zien van € 59.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 51.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 8.000 . Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 4,13% in 2027. Per saldo een nadeel in programma 7 van € 58.000 en in programma 0, 1 en 8 nadelen tussen € 0 en € 1.000.

3. Nieuw beleid				
CP 1.2.1 Realiseren noodsteunpunt als pilot	**-100**	**0**	**0**	**0**

We realiseren minimaal één noodsteunpunt als pilot, in het kader van de weerbare samenleving. We starten een proef om ervaring op te doen en lessen te leren voor een landelijk netwerk van noodsteunpunten en coördinatiepunten. Deze punten zijn bedoeld om inwoners in crisissituaties een plek te bieden waar zij terecht kunnen voor informatie. We ramen in 2027 eenmalig € 100.000. Dit dekken door de middelen in te zetten die eerder bedoeld waren voor 1 fte adviseur FOZ. De Fashion Outlet Zevenaar is in de planning uitgesteld. De

middelen zetten we tijdelijk in om de pilot te kunnen bekostigen. Per saldo is dit een budgettaire mutatie.

Totaal mutaties	**-220**	**-120**	**-120**	**-120**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	76	72	74	74	74	74
1.2	Openbare orde en veiligheid	117	62	64	64	64	64
Totaal Baten		**193**	**135**	**138**	**138**	**138**	**138**
Lasten							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.398	3.518	3.632	3.629	3.629	3.630
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.549	1.683	1.769	1.677	1.677	1.677
Totaal Lasten		**4.948**	**5.201**	**5.401**	**5.306**	**5.307**	**5.307**
Saldo							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.322	-3.446	-3.557	-3.555	-3.555	-3.556
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.433	-1.620	-1.705	-1.613	-1.613	-1.613
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-4.755**	**-5.066**	**-5.263**	**-5.168**	**-5.168**	**-5.169**
	Onttrekkingen						
	Toevoegingen						
Totaal Mutaties reserves							
Begrotingsresultaat na bestemming		**-4.755**	**-5.066**	**-5.263**	**-5.168**	**-5.168**	**-5.169**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

In dit programma zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen.

Meerjareninvesteringsplan

Er zijn binnen dit programma geen investeringen gepland.

2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over verkeer en vervoer (wegen, openbare verlichting e.d.), parkeren en openbaar vervoer.

Wat willen we?

Wij willen dat Zevenaar een veilige, goed bereikbare en toekomstbestendige gemeente is voor inwoners, ondernemers en bezoekers. We geven prioriteit aan verkeersveiligheid, met extra aandacht voor fietsers, voetgangers en schoolomgevingen, en zorgen dat alle kernen goed bereikbaar blijven met de fiets, het openbaar vervoer en de auto. We zetten ons nadrukkelijk in voor de realisatie van een structurele oplossing bij het Witte Kruis en voor verbeteringen van de aansluitingen op de A12 en A15, zodat de bereikbaarheid, doorstroming en verkeersveiligheid in de gemeente worden versterkt. Door onveilige locaties gericht aan te pakken, bereikbaarheid en parkeren integraal af te wegen en de leefbaarheid van onze kernen te beschermen tegen ongewenste ontwikkelingen zoals de Noordtak van de Betuweroute, zorgen we voor een veilige en goed bereikbare gemeente waarin het prettig wonen, werken en verblijven is.

Beleidskaders

- Mobiliteitsprogramma (2025)
- Omgevingsvisie (2025)
- Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Gemeentelijke verkeers- en vervoersplan 2020
- Beheerplan openbare verlichting (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Beheerplan straatmeubilair (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Beheerplan wegen en civiele kunstwerken (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)

WAT DOEN WE?

2.1 Prioriteit geven aan sleutelprojecten zoals Witte Kruis en de aansluitingen op de A12 en A15

2.1.1 Doortrekking Witte Kruis — 2026-2030

Wij werken intensief samen met de provincie en het Rijk aan de planuitwerking en financiering van het Witte Kruis. Wij spannen ons in om zo snel mogelijk, maar tenminste binnen de door de provincie uiterlijk gestelde termijn, een compleet en gedekt voorstel, inclusief financiering en omgevingsplan, aan de raad voor te leggen, zodat de provincie haar bijdrage van 10 miljoen euro kan uitkeren.

2.1.2 Het zorgen voor een goede aansluiting van het onderliggend wegennetwerk bij de doortrekking van de A15 en verbreding van de A12 — 2026-2031

Het leveren van een bijdrage aan de realisatie van de doortrekking van de A15 en de verbreding van de A12. Het belang van Zevenaar is niet alleen de aanleg van deze rijkswegen, maar ook, misschien nog wel meer, dat er goede aansluitingen op deze infrastructuur worden gerealiseerd vanaf Zevenaar. En verder is van belang

dat de lokale verkeersafwikkeling verzekerd blijft, ook tijdens de uitvoering van de werkzaamheden.
Onze deelname omvat onder meer het actief participeren in regionale en landelijke overleggen, het afstemmen met betrokken partners zoals Rijkswaterstaat, provincie, buurgemeenten en de aanneemcombinatie Gelre Groen en het inbrengen van lokale belangen en randvoorwaarden. Daarnaast gaat het om het faciliteren van planologische procedures, het leveren van inhoudelijke input bij onderzoeken en besluitvorming, en het bewaken van de samenhang met ruimtelijke ontwikkelingen binnen de gemeente.
Gezien het strategisch belang van deze infrastructuurprojecten voor de bereikbaarheid en economische ontwikkeling van de regio, geven wij hieraan nadrukkelijk prioriteit in onze werkzaamheden en inzet van capaciteit

2.2 Optimaliseren van de bereikbaarheid

2.2.1 Vaststellen mobiliteitsprogramma met maatregelen 2026-2027

Maatregelen rond bereikbaarheid, verkeersveiligheid en parkeren bundelen we in een uitgewerkt mobiliteitsprogramma met een investeringsagenda. Met het vaststellen van het uitgewerkte programma geven wij uitvoering aan de kaders die door de gemeenteraad in 2025 zijn vastgesteld: leefbaarheid, veiligheid en bereikbaarheid. Op basis van de vastgestelde kaders voor het mobiliteitsprogramma wordt daarnaast gewerkt aan het opstellen van een nieuw parkeerbeleid en bijbehorende parkeernormen.
Daarnaast willen we graag afspraken maken met de NS over samenwerking op het gebied van slimme en brede parkeeroplossingen rondom het station. Het uitgewerkte mobiliteitsprogramma zorgt voor samenhang tussen de verschillende projecten en maatregelen, zodat we gericht kunnen sturen op een toekomstbestendig, leefbaar en goed bereikbaar Zevenaar.

2.2.2 Behouden en verbeteren openbaar vervoer 2026-2029

Wij zetten ons in voor het behouden en waar mogelijk versterken van de bereikbaarheid van alle kernen met openbaar vervoer. Daarbij volgen wij actief de uitvoering van de nieuwe OV-concessie 2026-2036 en blijven wij in overleg met de provincie Gelderland en de concessiehouder over wensen en ontwikkelingen binnen de gemeente.
Met de nieuwe concessie blijft het bestaande voorzieningenniveau ten minste behouden en wordt het openbaar vervoer op verschillende onderdelen verbeterd.
Daarnaast blijven wij ons inzetten voor een goede aansluiting van Zevenaar op het regionale en landelijke openbaarvervoernetwerk, waaronder de verdere verkenning naar een mogelijke realisering van een treinstation in Zevenaar Oost en de bereikbaarheid van nieuwe woon- en werklocaties.

2.3 Verbeteren verkeersveiligheid

2.3.1 Extra aandacht voor langzaam verkeer in de openbare ruimte 2026-2029

Wij geven prioriteit aan verkeersveiligheid bij onderhoud, herinrichting en nieuwe ontwikkelingen in de openbare ruimte. Daarbij besteden wij extra aandacht aan schoolomgevingen, fietsroutes, looproutes en locaties waar inwoners verkeersonveiligheid ervaren.

2.3.2 Vergroten toegankelijkheid van de openbare ruimte 2026-2029

Bij onderhouds- en herinrichtingsprojecten verbeteren wij waar mogelijk de toegankelijkheid voor mensen met een beperking, zodat de openbare ruimte voor iedereen veilig en bruikbaar blijft.

2.4 Verzet tegen de eventuele komst van de Noordtak van de Betuweroute

2.4.1 Voorkomen van de Noordtak Betuweroute 2026-2030

Wij blijven ons verzetten tegen de mogelijke aanleg van een Noordtak van de Betuweroute vanwege de negatieve gevolgen voor leefbaarheid, bereikbaarheid, landschap en woonkwaliteit in Zevenaar. Samen met regionale partners behartigen wij actief de belangen van onze inwoners in bestuurlijke en ambtelijke

overleggen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	549	549	549	549	549
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	44	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**593**	**549**	**549**	**549**	**549**
Mutaties in deze begroting (baten)					
3. Nieuw beleid	0	**300**	100	0	0
CP 2.1.2 Begeleiding en advisering voorbereiding en uitvoering project A12/A15	0	300	100	0	0
5. Mutaties < € 100.000	0	**44**	44	44	44
Actualisatie budget straatreiniging	0	44	44	44	44
Totaal gemuteerde baten	**0**	**344**	**144**	**44**	**44**
Totale baten in deze begroting	**593**	**593**	**593**	**593**	**593**
Lasten					
Primitieve begroting 2026-2029	8.805	8.928	9.120	9.121	9.062
1e voortgangsrapportage 2026	-203	52	108	-33	15
2e voortgangsrapportage 2026	498	-136	-105	37	49
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	224	170	298	444
Totale lasten tot de begroting	**9.101**	**9.067**	**9.292**	**9.423**	**9.569**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**3**	3	3	3
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	3	3	3	3
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**243**	296	354	411
Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	0	243	296	354	411
3. Nieuw beleid	0	**122**	127	65	75
CP 2.1.2 Begeleiding en advisering voorbereiding en uitvoering project A12/A15	0	100	100	0	0

CP 2.3.1 Aanvullend monitoringsbudget verkeersveiligheid	0	22	22	22	22
CP 2.3.1 Verbeteren fietsvoorzieningen - oversteek Noordeinde-Lentemorgen	0	0	0	11	11
CP 2.3.1 Verkeersveiligheidsmaatregelen ten behoeve van nieuwbouw openbare basisschool de Wissel	0	0	0	0	2
CP 2.3.1 Verkeerveilig en uniform inrichten schoolzones bij alle basis- en middelbare scholen in de gemeente	0	0	5	14	22
CP 2.3.1 Vervangen rotonde Arnhemseweg-Julianalaan-Wilhelminalaan	0	0	0	18	18
5. Mutaties < € 100.000	0	**1**	1	1	4
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	0	3
Actualisatie budget straatreiniging	0	0	0	0	0
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	0	1	1	1	1
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**368**	**426**	**422**	**492**
Totale lasten in deze begroting	**9.101**	**9.435**	**9.719**	**9.845**	**10.062**
Resultaat voor bestemming	**-8.508**	**-8.842**	**-9.126**	**-9.253**	**-9.469**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	150	50	39	39	39
1e voortgangsrapportage 2026	9	98	100	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	100	0	-100	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	300	100	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	259	**447**	139	39	39
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	200	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**200**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**259**	**247**	**139**	**39**	**39**
Resultaat na bestemming	**-8.249**	**-8.595**	**-8.987**	**-9.214**	**-9.430**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-3**	**-3**	**-3**	**-3**

De bijdrage per inwoner 2027 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,99. Dit is een toename van € 0,35 per inwoner ten opzichte van de begroting 2026-2029. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande drie jaren uit de middelen voor "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor de economic board (TEB) bedraagt 1,11 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2026. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2027-2031. In totaal een structureel nadeel van € 20.000 (programma 0 € 9.000 nadelig, programma 2 € 3.000 nadelig, programma 3 € 2.000 nadelig, programma 5 € 2.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 2.000 nadelig).

2. Actualisatie bestaand beleid				
Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	**-243**	**-296**	**-354**	**-411**

Het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) bevat de ambities en doelstellingen van de gemeente Zevenaar voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de periode 2022-2032. We streven naar een openbare ruimte die veilig, goed onderhouden, aantrekkelijk en toekomstbestendig is. Daarbij zetten we in op het versterken van de biodiversiteit, het vergroten van klimaatbestendigheid en het toepassen van duurzame en circulaire oplossingen bij beheer, onderhoud en vervangingen. In 2022 zijn de financiële middelen voor de periode 2022-2026 aangevraagd op basis van de het toen bekende areaal en zijn er beheerplannen opgesteld. Om in 2027 nieuwe beheerplannen op te kunnen stellen actualiseren wij nu de budgetten zodat er voldoende budget is voor het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en het plegen van vervangingsinvesteringen in de aankomende planperiode. De financiële actualisatie van het IBOR leggen wij in de raadsvergadering in het 4e kwartaal 2026 uitgebreid aan u voor.
De geactualiseerde budgetten hebben wij gebaseerd op de financiële actualisatie van het IBOR en het bijbehorende raadsvoorstel en zijn opgenomen in deze meerjarenbegroting 2027-2030.
Wij verhogen het exploitatiebudget structureel met € 245.000 hoofdzakeijk veroorzaakt door autonome ontwikkeling bij openbare verlichting (€ 121.000), de voorziening openbare verlichting (€ 8.000) en kunstwerken (€ 116.000). Als gevolg van de nieuwe investeringen 2027: € 2.500.000, 2028: € 3.200.000, 2029: € 3.500.000 2030: € 3.000.000 stijgen de afschrijvingslasten. Deze bedragen in 2028 € 85.000, in 2029 € 175.000, in 2030 € 288.000 en in 2031 € 386.000 verdeeld over programma, 2, 5 en 7.

3. Nieuw beleid				
CP 2.1.2 Begeleiding en advisering voorbereiding en uitvoering project A12/A15	**-100**	**-100**	**0**	**0**

Voor de advisering en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering van het project A12/A15 is een bestemmingsreserve gevormd van € 500.000. Het project ViA15 is gestart en loopt door tot eind 2031. Het project vraagt directe inzet van onze collega's en adviseurs. De verwachting is dat de eerste drie jaren (2026 t/m 2028) de meeste capaciteit vragen. Het beschikbare budget is hiervoor niet voldoende. Daarom wordt aanvullend € 100.000 gevraagd voor zowel 2027 als 2028. Dit budget wordt o.a. ingezet voor het inhuren van de adviseurs civiele techniek, verkeerskundigen, toezichthouder en advies van bureaus voor nader onderzoek op het gebied van civiele techniek, verkeer en juridische zaken. Wij stellen voor om dit bedrag ten laste te brengen van de algemene reserve en toe te voegen aan de bestemmingsreserve Advies en begeleiding project A12/A15. Om die reden per saldo budgettair neutraal.

CP 2.3.1 Aanvullend monitoringsbudget verkeersveiligheid	**-22**	**-22**	**-22**	**-22**

Twee keer per jaar worden verkeerstellingen uitgevoerd. Daarnaast vinden ook incidenteel verkeerstellingen plaats. Hiervoor is € 8.000 opgenomen in de begroting. Dit bedrag moet verhoogd worden naar € 30.000.

CP 2.3.1 Verbeteren fietsvoorzieningen - oversteek Noordeinde-Lentemorgen	**0**	**0**	**-11**	**-11**

De kruising Noordeinde/Lentemorgen/Schievestraat komt vanuit het mobiliteitsprogramma naar voren als één van de meest verkeersgevaarlijke plekken in onze gemeente. Vooral voor fietsers die de oversteek maken van de Lentemorgen naar Schievestraat en vice versa. Wij gaan deze kruising aanpakken en de verkeersveiligheid voor met name de fietsers verbeteren. Een investering in 2028 van € 500.000 met een bijdrage van € 46.000 uit een specifieke uitkering van het Rijk. Een structurele last vanaf 2029 van € 11.000.

CP 2.3.1 Verkeersveiligheidsmaatregelen ten behoeve van nieuwbouw openbare basisschool de Wissel	**0**	**0**	**0**	**-2**

Wij richten de omgeving van de nieuwbouwlocatie van basisschool De Wissel verkeersveilig in met een duidelijke schoolzone en met snelheidsremmende maatregelen zoals drempels. Een totale investering van € 160.000 met een bijdrage van € 76.000 uit de specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen. Een structurele last vanaf 2030 van € 2.000.

CP 2.3.1 Verkeerveilig en uniform inrichten schoolzones bij alle basis- en middelbare scholen in de gemeente	**0**	**-5**	**-14**	**-22**

Om de verkeersveiligheid rondom scholen te bevorderen richten wij schoolzones uniform in bij alle basis- en middelbare scholen in de gemeente. Hiervoor maken wij een plan van aanpak. Daarom zal de uitvoering pas in de loop van 2027 starten. Wij voeren de werkzaamheden in vier jaar uit. Een investering in 2027 van € 210.000, in 2028 € 330.000, in 2029 € 330,000 en in 2030 € 330.000. De structurele last loopt op van € 5.000 in 2028, € 14.000 in 2029, € 22.000 in 2030 en vanaf 2031 € 30.000.

CP 2.3.1 Vervangen rotonde Arnhemseweg-Julianalaan-Wilhelminalaan	**0**	**0**	**-18**	**-18**

De rotonde van de Arnhemseweg-Julianalaan-Wilhelminalaan komt vanuit het mobiliteitsprogramma naar voren als één van de meest verkeersgevaarlijke plekken in onze gemeente. Er is op deze rotonde te veel kans op ongevallen met vooral fietsers omdat de ruimte nu beperkt is voor zowel de auto als de fietser op de rotonde. Om die reden gaan we de rotonde vervangen. Een investering in 2028 van € 1.300.000 met een een bijdrage van € 551.000 uit subsidies van Rijk en provincie. Vanaf 2029 geeft dit een structurele last van € 18.000.

Totaal mutaties	**-367**	**-426**	**-422**	**-489**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030

3. Nieuw beleid				
CP 2.1.2 Begeleiding en advisering voorbereiding en uitvoering project A12/A15	**100**	**100**	**0**	**0**

Voor de advisering en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering van het project A12/A15 is een bestemmingsreserve gevormd van € 500.000. Het project ViA15 is gestart en loopt door tot eind 2031. Het project vraagt directe inzet van onze collega's en adviseurs. De verwachting is dat de eerste drie jaren (2026 t/m 2028) de meeste capaciteit vragen. Het beschikbare budget is hiervoor niet voldoende. Daarom wordt aanvullend € 100.000 gevraagd voor zowel 2027 als 2028. Dit budget wordt o.a. ingezet voor het inhuren van de adviseurs civiele techniek, verkeerskundigen, toezichthouder en advies van bureaus voor nader onderzoek op het gebied van civiele techniek, verkeer en juridische zaken. Wij stellen voor om dit bedrag ten laste te brengen van de algemene reserve en toe te voegen aan de bestemmingsreserve Advies en begeleiding project A12/A15. Om die reden per saldo budgettair neutraal.

Totaal reservemutaties	**100**	**100**	**0**	**0**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
2.2	Parkeren	0	1	1	1	1	1
2.1	Verkeer en vervoer	677	592	592	592	592	592
Totaal Baten		**677**	**593**	**593**	**593**	**593**	**593**
Lasten							
2.1	Verkeer en vervoer	6.838	7.780	7.961	8.299	8.419	8.650
2.2	Parkeren	1.268	1.304	1.458	1.404	1.410	1.396
2.5	Openbaar vervoer	13	16	16	16	16	16
Totaal Lasten		**8.118**	**9.101**	**9.435**	**9.719**	**9.845**	**10.062**
Saldo							
2.1	Verkeer en vervoer	-6.161	-7.188	-7.369	-7.707	-7.827	-8.058
2.2	Parkeren	-1.267	-1.304	-1.457	-1.403	-1.410	-1.395
2.5	Openbaar vervoer	-13	-16	-16	-16	-16	-16
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-7.441**	**-8.508**	**-8.842**	**-9.126**	**-9.253**	**-9.469**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	184	259	447	139	39	39
	Toevoegingen	0	0	200	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**184**	**259**	**247**	**139**	**39**	**39**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-7.257**	**-8.249**	**-8.595**	**-8.987**	**-9.214**	**-9.430**

De opbrengsten uit parkeerbelasting worden in programma 0 gepresenteerd.

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 2. Verkeer en vervoer					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	200	100	0	0
Lasten					
Begeleiding en advies A12/A15	Besteding BR advies en begeleiding project a12/a15	200	100	0	0
Totaal programma 2		**0**	**0**	**0**	**0**

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9059	Advies en begeleiding project A12/A15	323	100	100	0	0

De kosten met betrekking tot het project A12/A15 worden gedekt uit deze bestemmingsreserve. Het gaat om de kosten voor advies en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering.

Onttrekking De werkzaamheden zijn gestart. Het is de verwachting dat de reserve eind 2028 is uitgeput.

Totaal bestemmingsreserves	323	100	100	0	0

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9012	Snelfietsroute F12	392	384	375	367	359
9036	Fietspad Geitenwaard	100	100	100	98	95
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	47	46	44	43	42
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	166	160	155	149	144
9072	Vervanging software centrale afsluiting parkeren	22	11	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**728**	**701**	**675**	**657**	**639**

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
8006	Openbare verlichting	213	203	196	238	182

Deze voorziening dient om schommelingen in de kosten van het periodieke onderhoud aan de openbare verlichting en verkeersregelinstallaties op te vangen.

Toevoeging De jaarlijkse storting is conform de financiële actualisatie IBOR (2022-2032), het beheerplan openbare verlichting en verkeersregelinstallaties wordt hierop in 2027 geactualiseerd.

Onttrekking De onttrekking is conform de financiële actualisatie IBOR (2022-2032), het beheerplan openbare verlichting en verkeersregelinstallaties wordt hierop in 2027 geactualiseerd.

8007	Wegen	2.674	2.482	2.057	1.632	1.207

Afdekken van verplichtingen en om schommelingen in het wegenonderhoud op te kunnen vangen. Het groot onderhoud aan de wegen is opgenomen in het beheerplan wegen en civiele kunstwerken.

Toevoeging De jaarlijkse storting is conform de financiële actualisatie IBOR (2022-2032), het beheerplan wegen en civiele kunstwerken wordt hierop in 2027 geactualiseerd.

Onttrekking De onttrekking is conform de financiële actualisatie IBOR (2022-2032), het beheerplan wegen en civiele kunstwerken wordt hierop in 2027 geactualiseerd.

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Ambities wegen 2026		30	0	0	0	0
Ambities wegen Lobith-Zuid		25	0	0	0	0
Edisonstraat - planvorming herinrichting		-12	0	0	0	0
Fietspadstrooier		50	0	0	0	0
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	JA	152	170	170	1.270	0
Geitenwaard - fietspad		0	99	0	0	0
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst		0	0	0	0	0
Herinrichten Edisonstraat		50	400	399	0	0
Herinrichting Kop van Tolkamer		66	361	0	0	0
Herinrichting Markt Zevenaar		109	0	0	0	0
Lobith-Noord wegen: duurzaam en circulair		110	0	0	0	0
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15		0	0	0	0	84
Pannerden wegen: duurzaam en circulair		220	0	0	0	0
Planvorming herinrichting Doesburgsweg		0	0	0	96	0

Planvorming herinrichting Mercurion	0	0	0	71	0
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord	-5	0	0	0	0
Revitalisatie dijken	1	173	200	0	0
Revitalisatie Nieuwstraat Pannerden	0	21	0	0	0
Revitalisatie Parkeerdek Masiusplein Zevenaar	130	950	0	0	0
Revitalisatie wegen Bijlanseweg Tolkamer	0	600	0	0	0
Revitalisatie wegen Bloemenkamp	122	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith (IBOR)	0	0	0	540	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord	992	1.000	0	0	0
Totaal programma 2.	**2.040**	**3.774**	**769**	**1.977**	**84**

3. ECONOMIE

ALGEMEEN

Omschrijving
Dit programma gaat over economische ontwikkeling, werklocaties, regelingen voor ondernemers en promotie van de gemeente.

Wat willen we?
Wij willen een sterke, toekomstbestendige economie waarin ondernemers de ruimte krijgen om te groeien, te vernieuwen en te verduurzamen. We versterken het ondernemersklimaat door regeldruk te beperken, snel duidelijkheid te bieden en ondernemers te ondersteunen met één herkenbaar aanspreekpunt binnen de gemeente. Samen met ondernemers, onderwijs en maatschappelijke partners werken we aan voldoende passende werkgelegenheid, de verdere ontwikkeling van 7Poort en innovatieve oplossingen voor uitdagingen zoals netcongestie. Daarbij versterken we zowel het centrum van Zevenaar als de economische vitaliteit van onze dorpen en benutten we gemeentelijke inkoop waar mogelijk om lokale en duurzame bedrijvigheid te stimuleren.

Ontwikkelingen
Een sterke lokale economie draagt bij aan de brede welvaart van Zevenaar door werkgelegenheid, inkomenszekerheid, leefbare kernen, voorzieningen en maatschappelijke betrokkenheid te versterken, waardoor economische en sociale ontwikkeling hand in hand gaan. De economische ontwikkeling van Zevenaar staat de komende jaren in het teken van ruimte voor ondernemerschap, duurzame groei, bereikbaarheid en toekomstbestendige werkgelegenheid. De realisatie van de ViA15, de verbreding van de A12 en de ontwikkeling van Zevenaar-Oost versterken de strategische ligging van de gemeente en bieden kansen voor verdere groei van logistiek, maakindustrie en circulaire bedrijvigheid. Tegelijkertijd vragen de verduurzaming van bedrijventerreinen, de aanpak van netcongestie en de beschikbaarheid van voldoende energiecapaciteit nadrukkelijk aandacht. Ook de krapte op de arbeidsmarkt vraagt om een sterke verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven. Daarnaast blijft Zevenaar investeren in een aantrekkelijk centrum, vitale dorpen en de verdere ontwikkeling van recreatie en toerisme, waardoor economische groei hand in hand gaat met leefbaarheid en brede welvaart.
Als uitwerking van de Omgevingsvisie Zevenaar 2040 starten we in 2026 met het opstellen van een Omgevingsprogramma Economie waarin de verschillende thema's aan de orde komen.

Beleidskaders
- Liemers Economische Visie LEV (2019)
- Economische Agenda Zevenaar (2021)
- Centrumvisie Zevenaar 2015 - 2025 (2015)
- Regionaal Programma Werklocaties (RPW) 2025 - 2028
- Omgevingsvisie Gemeente Zevenaar 2040 (2025)

WAT DOEN WE?

3.1 We realiseren een aantrekkelijke binnenstad van Zevenaar en economisch vitale dorpen voor inwoners en bezoekers

3.1.1 Versterken van de economische vitaliteit van het centrum 2027-e.v.

Samen met ondernemers, vastgoedeigenaren en de BIZ werken wij aan een aantrekkelijk en vitaal centrumgebied. Daarbij stimuleren wij de transformatie en invulling van leegstaande panden, zodat ruimte ontstaat voor nieuwe economische en maatschappelijke functies en ruimte voor woningbouw.

3.1.2 Versterken economische vitaliteit van de kernen 2027-e.v.

Wij ondersteunen de economische vitaliteit van de dorpen door ruimte te bieden aan lokale ondernemers, voorzieningen en initiatieven die bijdragen aan leefbare kernen.

3.2 We bieden ruimte voor groei en faciliteren ontwikkelkansen voor bedrijven

3.2.1 We nemen deel aan een integraal gebiedsproces in 't Broek 2027-2028

We nemen als één van de partners deel aan een integraal gebiedsproces, waarin we toe willen werken naar een gebiedsplan voor 't Broek. Dit doen we samen met agrariërs, gemeente Duiven, waterschap, provincie en andere gebiedspartijen. Belangrijke speerpunten zijn toekomstbestendige landbouw, water & bodem en ontwikkeling van het groen blauwe raamwerk.

3.2.2 We onderzoeken netbewuste bedrijventerreinontwikkeling op 7Poort 2027

Bij de verdere ontwikkeling van 7Poort houden wij rekening met netcongestie en stimuleren wij slimme energieoplossingen zodat economische groei mogelijk blijft binnen de beschikbare energie-infrastructuur.

3.3 We bevorderen een beter ondernemersklimaat

3.3.1 We stellen een programma Economie op 2026-2027

We willen een sterke en toekomstbestendige economie met ruimte voor ondernemers en voldoende, passende werkgelegenheid. Wij ontwikkelen een economische agenda die richting geeft aan de verdere ontwikkeling van ondernemerschap, arbeidsmarkt, samenwerking, circulariteit en werklocaties.

3.3.2 We zetten in op talentontwikkeling 2027

Door in te zetten op een actieve deelname aan het Human Capital Akkoord (HCA) 2.0 in 2027, verbeteren we het functioneren van de arbeidsmarkt. Samen met onderwijs- en arbeidsmarktpartners werken wij aan voldoende gekwalificeerde medewerkers voor de regionale economie en een betere aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en ondernemerschap.

3.3.3 Inrichten van een ondernemersloket 2026-2027

Ondernemers behandelen we als een aparte doelgroep. We geven ruimte aan het MKB en zorgen voor duidelijke en snelle besluitvorming. Afhankelijk van de vraag zorgen we voor een direct aanspreekpunt via het ondernemersloket of in persoon via de accountmanagers bedrijven. We organiseren het proces zo dat ondernemers zoveel mogelijk direct met de juiste contactpersoon contact hebben. We zorgen dat vergunningen sneller worden afgehandeld, door het verkennen van de mogelijkheid om lokale regeldruk te verminderen en een separaat werkproces in te richten.

3.3.4 We zetten de verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort voort 2027-2028

Na een positieve eerste verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort onderzoeken we samen met ondernemers en onderwijsinstellingen de mogelijkheden voor een industriële campus op 7Poort, die bijdraagt aan innovatie, talentontwikkeling en economische groei.

3.3.5 We werken samen met ondernemers aan een toekomstbestendige inzet van arbeidsmigranten 2026-2029

Samen met ondernemers onderzoeken we de aard en omvang van de vraagstukken rondom arbeidsmigranten binnen onze gemeente. Daarbij brengen we onder meer de behoefte aan huisvesting, begeleiding, voorzieningen en maatschappelijke ondersteuning in beeld. Op basis van deze inzichten verkennen we met ondernemers en regionale partners passende oplossingen, waaronder de mogelijkheid voor shortstay–voorziening.
De primaire verantwoordelijkheid voor het organiseren van passende voorzieningen ligt bij werkgevers en ondernemers. De gemeente vervult hierbij een faciliterende en verbindende rol en zoekt waar relevant de

samenwerking met regionale partners, waaronder het WIN-punt (platform voor ondersteuning van EU-arbeidsmigranten).

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	547	11.291	11.442	15.232	679
1e voortgangsrapportage 2026	-3	-11	-11	-11	-11
2e voortgangsrapportage 2026	12.064	11.838	-10.807	144	0
Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**12.609**	**23.118**	**624**	**15.365**	**668**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**12.609**	**23.118**	**624**	**15.365**	**668**
Lasten					
Primitieve begroting 2026-2029	1.244	11.929	11.984	15.713	1.159
1e voortgangsrapportage 2026	29	11	-6	27	27
2e voortgangsrapportage 2026	12.042	11.853	-10.807	144	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	53	117	136	150
Totale lasten tot de begroting	**13.316**	**23.846**	**1.288**	**16.020**	**1.336**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**2**	2	2	2
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	2	2	2	2
3. Nieuw beleid	0	**55**	55	15	15
CP 3.1.1 Wij faciliteren samen met BIZ centrum Zevenaar een matchmaker/transformatiemanager	0	15	15	15	15
CP 3.2.1 Wij nemen deel aan een integraal gebiedsproces 't Broek om te werken naar een gebiedsplan	0	20	20	0	0
CP 3.3.4 Wij zetten de verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort voort	0	20	20	0	0

5. Mutaties < € 100.000	0	**-2**	-2	-2	-2
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	0	-2	-2	-2	-2
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**55**	**55**	**15**	**15**
Totale lasten in deze begroting	**13.316**	**23.900**	**1.343**	**16.035**	**1.351**
Resultaat voor bestemming	**-707**	**-783**	**-720**	**-670**	**-683**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	15	17	17	17	17
1e voortgangsrapportage 2026	0	-17	-17	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	-15	15	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	0	**15**	0	17	17
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves					
Saldo reserve mutaties	**0**	**15**	**0**	**17**	**17**
Resultaat na bestemming	**-707**	**-768**	**-720**	**-653**	**-667**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**0**	**0**	**0**	**0**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast naar latere jaren.
2. Op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2026 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 1 juli 2026, zijn de boekwaarden gemuteerd. Zodra een boekwaarde stijgt, kan er meer rente worden toegerekend aan de grondexploitatie, bij een daling dus minder. In 2027 en 2030 levert dit een nadeel op, in 2028 en 2029 een voordeel.

3. In de komende jaren lossen we ca. 35 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen. Dit zorgt voor stijgende rentelasten.

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**

De bijdrage per inwoner 2027 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,99. Dit is een toename van € 0,35 per inwoner ten opzichte van de begroting 2026-2029. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande drie jaren uit de middelen voor "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor de economic board (TEB) bedraagt 1,11 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2026. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2027-2031. In totaal een structureel nadeel van € 20.000 (programma 0 € 9.000 nadelig, programma 2 € 3.000 nadelig, programma 3 € 2.000 nadelig, programma 5 € 2.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 2.000 nadelig).

3. Nieuw beleid				
CP 3.1.1 Wij faciliteren samen met BIZ centrum Zevenaar een matchmaker/transformatiemanager	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**

Samen met BIZ-centrum Zevenaar continueren wij de inzet van een matchmaker die de verbinding tussen vastgoedeigenaren, ondernemers en gemeente blijft leggen. Hiervoor is structureel € 15.000 per jaar nodig. De BIZ-centrum Zevenaar draagt voor hetzelfde bedrag bij.

CP 3.2.1 Wij nemen deel aan een integraal gebiedsproces 't Broek om te werken naar een gebiedsplan	**-20**	**-20**	**0**	**0**

Om te komen tot een gebiedsplan voor 't Broek nemen wij, samen met agrariërs, gemeente Duiven, waterschap, provincie en andere gebiedspartijen, deel aan een integraal gebiedsproces. Hiervoor ramen wij € 20.000 in 2027 en € 20.000 in 2028.

CP 3.3.4 Wij zetten de verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort voort	**-20**	**-20**	**0**	**0**

Na een positieve eerste verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort, zetten we in op het gezamenlijk (met onderwijs en ondernemers) aanstellen van een kwartiermaker, die de haalbaarheid, governance en funding van een dergelijke campus verder onderzoekt. Hiervoor ramen wij in 2027 en in 2028 € 20.000.

Totaal mutaties	**-57**	**-57**	**-17**	**-17**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
3.1	Economische ontwikkeling	20	8	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.252	12.064	22.538	0	14.697	0

3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	34	34	34	34	34	34
3.4	Economische promotie	472	502	546	590	634	634
Totaal Baten		**5.778**	**12.609**	**23.118**	**624**	**15.365**	**668**
Lasten							
3.1	Economische ontwikkeling	666	738	822	802	796	810
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9.606	12.064	22.538	0	14.697	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	191	202	212	212	212	212
3.4	Economische promotie	288	311	329	329	330	330
Totaal Lasten		**10.751**	**13.316**	**23.900**	**1.343**	**16.035**	**1.351**
Saldo							
3.1	Economische ontwikkeling	-646	-730	-822	-802	-796	-810
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-4.354	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-157	-168	-178	-178	-178	-178
3.4	Economische promotie	184	190	217	260	304	304
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-4.973**	**-707**	**-783**	**-720**	**-670**	**-683**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	0	0	15	0	17	17
	Toevoegingen	0	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**0**	**0**	**15**	**0**	**17**	**17**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-4.973**	**-707**	**-768**	**-720**	**-653**	**-667**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 3. Economie					
Lasten					
Opstellen lokale ontwikkelstrategie.	Voor versterking van het landelijk gebied is projectsubsidie aangevraagd. Doel is om te komen tot een lokale ontwikkelstrategie voor de vijf gemeenten in de Liemers. In totaliteit is vanuit Zevenaar een bedrag van € 274.500 beschikbaar gesteld.	69	0	0	0
Totaal programma 3		**-69**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	500	500	500	483
9051	Herinrichting Muldershof	565	551	537	523	509
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	375	375	363	351	339
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**1.440**	**1.426**	**1.400**	**1.373**	**1.331**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Electrische installatie evenementen		40	0	0	0	0
Electrische installatie straatmarkt		40	0	0	0	0
Grondaankopen toekomstige uitbreiding 7Poort II		0	4.362	0	0	0
Toekomstbest. bedrijventerrein Hengelder&Tatelaar		50	161	150	0	0
Toekomstbestendig bedr.terrein Lobith-Halve Maan		0	200	300	0	0
Totaal programma 3.		**130**	**4.723**	**450**	**0**	**0**

4. ONDERWIJS

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over alle onderwijszaken, zoals het openbaar onderwijs, huisvesting van scholen en leerlingzaken (leerlingenvervoer, kinderopvang, volwasseneneducatie, onderwijskansenbeleid).

Wat willen we?

Wij willen dat ieder kind in Zevenaar dichtbij huis onderwijs kan volgen in een veilige, gezonde en inspirerende leeromgeving. Daarom zorgen we voor voldoende en toekomstbestendige schoolgebouwen, goed verspreid over de gemeente, met aandacht voor duurzaamheid, een groene buitenruimte en verkeersveilige schoolomgevingen. De komende bestuursperiode ligt een belangrijk deel van onze inzet op het realiseren van toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Samen met onderwijs, jeugdhulp, kinderopvang en werkgevers versterken we de ondersteuning en ontwikkelkansen van kinderen en jongeren, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen en goed voorbereid zijn op hun toekomst. Daarbij maken we binnen de beschikbare middelen bewuste keuzes in de vernieuwing en ontwikkeling van onderwijsvoorzieningen en is aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt een belangrijk thema.

Ontwikkelingen

Leerlingenvervoer

We zetten de komende jaren in op het verbeteren van het doelgroepenvervoer, waar het leerlingenvervoer onderdeel van uitmaakt. Speerpunt is het bevorderen van zelfstandig reizen. We zorgen voor een doelmatige en financieel beheersbare uitvoering van het leerlingenvervoer dat via BVO DRAN wordt georganiseerd.

Onderwijskansenbeleid

In 2027 zetten we de uitvoering van het onderwijskansenbeleid (2024-2028) voort. De kosten van de uitvoering kunnen betaald worden uit de rijksuitkering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid.

Sluitende aanpak om langdurig schoolverzuim en het aantal thuiszitters tegen te gaan

Voorkomen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten is een belangrijk onderdeel van het beleidsplan onderwijskansen 2024-2027. In 2027 zorgen we ervoor dat de samenwerking tussen scholen, leerplicht en de jeugdarts verder versterkt wordt. We zorgen ook voor een korte lijn met de jeugdconsulent. We kijken hier naar achterliggende oorzaken zoals problemen thuis, armoede of andere sociale problematiek. Zo mogelijk zetten we preventief hulp in, bijvoorbeeld van het maatschappelijk werk op school. Als dat nodig is, volgt andere hulp in het gezin of voor de jongere doorverwezen door het sociaal team.

Onderwijshuisvesting

Voor IKC De Wissel is de ontwerpfase bezig. Schoolbestuur LiemersNovum is bouwheer voor dit project. De gemeente is verantwoordelijk voor het sloopproces en bouwrijp maken van de kavel. Wanneer de ontwerpfase is afgerond is duidelijk tegen welke kosten de school marktconform gebouwd kan worden. Hiervoor zal een nieuw raadsvoorstel worden voorgelegd om de bouwfase te starten.

Voor IKC De Tamboerijn wordt verwacht dat de initiatieffase begin 2027 wordt afgerond. Daarna volgt de definitiefase. Aan het einde van de definitiefase volgt een raadsvoorstel voor het beschikbaarstellen van het voorbereidingskrediet.

Voor het project Heerenmäten/Zonegge is de definitiefase afgerond. Dit is een gezamenlijk project met de gemeente Duiven en Montferland (onderdeel van de gemeenschappelijke regeling huisvesting voortgezet onderwijs de Liemers). In september is hiervoor een voorstel in alle drie de gemeenteraden geweest. Op dit moment is de ontwerpfase hiervoor gestart. De verwachting is dat deze eind 2028 wordt afgerond. Er zal dan een voorstel voor het totale bouwkrediet tijdens de bouwfase worden voorgelegd aan de raden van de deelnemende gemeentes.
In najaar 2026 is een onderzoek gestart voor sporthal Heerenmäten. Mocht dit aanleiding geven, dan zal de raad hier over worden geïnformeerd.

In 2027 wordt gezamenlijk met collega's van duurzaamheid en groen onderzocht welke schoolpleinen vergroend kunnen worden. Hierbij wordt gekeken welke scholen binnenkort niet op de planning (conform het IHP) staan voor vernieuwing/renovatie. Er is budget vanuit duurzaamheid voor uitvoerwerkzaamheden. Om dit goed aan te pakken is specifieke kennis/expertise nodig.

Beleidskaders

- Beleidsplan onderwijskansen 2024-2027
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040
- Uitvoeringsplan sociaal domein 2025-2028
- Integraal Huisvestingsplan 2025-2050
- Het Participatiekompas (2025)
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024
- Subsidieregeling peutervoorziening en voorschoolse educatie 2026

WAT DOEN WE?

4.1 We zorgen voor toekomstbestendige scholen goed verspreid over de gemeente

4.1.1 We voeren het integraal huisvestingsplan onderwijs uit — 2026-2030

• Voor IKC De Wissel in 2026 wordt gestart met de ontwerpfase voor vervangende bouw. Deze fase zal in 2027 worden afgerond. Er wordt gekoerst op oplevering bouw eind 2028/begin 2029. De gemeente is verantwoordelijk voor het bouwrijp opleveren van de kavel.
• Voor IKC De Tamboerijn wordt in 2026 de initiatieffase opgestart. In 2027 zal hiervoor de definitiefase worden gestart. Aan het eind van deze fase (eind 2027/begin 2028) volgt een voorstel aan de gemeenteraad voor het voorbereidingskrediet. Bij goedkeuring kan de ontwerpfase daarna starten.
• Voor de locaties Heerenmäten/Zonegge van het Liemers College wordt in het najaar van 2026 door de drie gemeenteraden een besluit genomen. Daarna start de ontwerpfase. De verwachting is dat deze eind 2028 wordt afgerond. Er zal dan een voorstel voor het bouwkrediet worden voorgelegd aan de raad.
• Bij de bouw van een nieuwe school of het vernieuwen van bestaande scholen wordt ruimte gereserveerd voor kinderopvang.

4.1.2 Bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden zorgen wij dat tijdig wordt beoordeeld of aanvullende onderwijsvoorzieningen noodzakelijk zijn, zodat voldoende en passende onderwijscapaciteit beschikbaar blijft — 2026-2030

We hebben inzicht in de demografische ontwikkelingen in de gemeente, de groeimogelijkheden van bestaande scholen én de vastgoedportefeuille. Bij elk woningbouwproject wordt deze informatie bij elkaar gebracht en beoordeeld wat nodig is, waarbij ook naar de lange termijn wordt gekeken. In het kader van duurzaamheid en kostenbeheersing wordt, waar mogelijk ook de vastgoedmarkt verkend voor mogelijke onderwijshuisvesting.

4.1.3 We investeren samen met schoolbesturen in duurzame en gezonde gebouwen, met een fijne en groene buitenruimte — 2026-2030

• Bij nieuwbouw of vervangende bouw wordt gewerkt met de kwaliteitskaders conform het IHP. Dit betekent conform de eisen van de wettelijke zorgplicht, BENG en Frisse Scholen Klasse B.
• Bij iedere nieuwe school die gebouwd gaat worden of bij vervangende bouw is de inrichting van de buitenruimte (inclusief de vergroening van schoolpleinen) integraal onderdeel van het voorstel en wordt de fysieke ruimte voor beweegonderwijs altijd meegenomen in de planvorming.
• Bij bestaande scholen die niet op korte termijn vervangen worden wordt onderzocht of de buitenruimte, in samenwerking met schoolbesturen, vergroend kan worden.

4.1.4 We onderzoeken bij de vervangende bouw van Liemers College Heerenmäten/Zonegge of de sporthal integraal kan worden meegenomen — 2026-2027

Bij de verdere uitwerking van de vervangende huisvesting van Heerenmäten/Zonegge onderzoeken wij of een integrale ontwikkeling van de onderwijsvoorzieningen en sporthal mogelijk en wenselijk is.

4.2 Wij begeleiden jongeren met één totaalaanpak naar onderwijs, werk en meedoen in de samenleving

4.2.1 De gemeente zorgt voor een sluitende aanpak om langdurig schoolverzuim en het aantal thuiszitters bij 12 tot 17 jarigen tegen te gaan 2027-2028

Voor thuiszitters en jongeren (12-17 jaar) met complexe problematiek bieden we passende ondersteuning in samenspraak met het onderwijs en andere maatschappelijke partners.

4.2.2 We zorgen voor een sluitende aanpak voor jongeren (18-27 jaar) richting onderwijs en duurzaam werk 2026-2030

Wij zorgen samen met onderwijsinstellingen, werkgevers en regionale partners voor een betere aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en participatie, zodat jongeren duurzaam kunnen deelnemen aan de samenleving.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	1.174	1.174	1.174	1.174	1.174
1e voortgangsrapportage 2026	105	105	105	105	105
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totale baten tot de begroting	**1.279**	**1.279**	**1.279**	**1.279**	**1.279**
Mutaties in deze begroting (baten)					
	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**1.279**	**1.279**	**1.279**	**1.279**	**1.279**
Lasten					
Primitieve begroting 2026-2029	6.423	6.599	7.114	7.276	7.859
1e voortgangsrapportage 2026	276	198	98	-27	15
2e voortgangsrapportage 2026	-235	12	12	12	12
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	139	-2	84	-50
Totale lasten tot de begroting	**6.464**	**6.949**	**7.223**	**7.345**	**7.837**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**26**	-467	-459	154
Bijdrage GR BVO DRAN leerlingenvervoer	0	-57	-54	-48	27

Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	0	40	-455	-453	85
Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland - Onderwijs	0	42	42	42	42
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**0**	100	100	100
Actualisatie budget voortzetten natuur- en milieueducatie (NME)	0	0	100	100	100
3. Nieuw beleid	0	**70**	30	0	0
CP 4.1.3 We investeren in gezonde schoolgebouwen met een fijne groene buitenruimte	0	30	30	0	0
CP 4.1.4 Onderzoek sporthal Heerenmäten	0	40	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**96**	**-337**	**-359**	**254**
Totale lasten in deze begroting	**6.464**	**7.045**	**6.886**	**6.986**	**8.091**
Resultaat voor bestemming	**-5.185**	**-5.766**	**-5.608**	**-5.707**	**-6.813**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	123	123	123	249	249
1e voortgangsrapportage 2026	-55	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	3	3	3	3	3
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	71	**126**	126	252	252
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	-15	-15	-15	-15	-15
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	-15	**-15**	-15	-15	-15
Saldo reserve mutaties	**86**	**141**	**141**	**266**	**266**
Resultaat na bestemming	**-5.099**	**-5.625**	**-5.467**	**-5.441**	**-6.546**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR BVO DRAN leerlingenvervoer	**57**	**54**	**48**	**-27**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2027-2030 van de BVO DRAN. De bijdrage voor het leerlingenvervoer daalt in 2027 met afgerond € 57.000 naar € 48.000 in 2029. Dit wordt veroorzaakt door een daling van het aantal ritten en een efficiëntere inzet.

Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	**-40**	**455**	**453**	**-85**

In de meerjarenraming 2027 van de Gemeenschappelijke Regeling Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) is rekening gehouden met jaarlijkse indexeringen en met ingang van 2030 met de kapitaallasten van een investering (groot € 28.025.000) voor vervangende nieuwbouw van de locaties Zonegge en Heerenmaten waarbij is uitgegaan van realisering in 2029.

Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland - Onderwijs	**-42**	**-42**	**-42**	**-42**

De begroting 2027 van de MGR is ten opzichte van 2026 geïndexeerd met 2,5% en m.i.v. 2027 wordt rekening gehouden met de nieuwe verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen. Daarnaast nemen de lasten voor de module RBL-leerplicht (onderwijs) toe als gevolg van actualisatie van regionale opdrachten. Het nadeel voor de module Onderwijs bedraagt afgerond € 42.000

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie budget voortzetten natuur- en milieueducatie (NME)	**0**	**-100**	**-100**	**-100**

In de raadsvergadering van 28 januari 2026 is besloten de NME na 1 juli 2026 structureel voort te willen zetten. In de 1e VGR 2026 is de subsidie opgenomen tot en met 2027. De jaarlijkse subsidie van € 100.000 vanaf 2028 nemen wij op in deze meerjarenbegroting 2027-2030 zodat deze integraal kan worden afgewogen.

3. Nieuw beleid				
CP 4.1.3 We investeren in gezonde schoolgebouwen met een fijne groene buitenruimte	**-30**	**-30**	**0**	**0**

We investeren samen met schoolbesturen in duurzame en gezonde gebouwen, met een fijne en groene buitenruimte. We hanteren daarbij onderstaande uitgangspunten:
• Bij nieuwbouw of vervangende bouw wordt gewerkt met de kwaliteitskaders conform het IHP. Dit betekent conform de eisen van de wettelijke zorgplicht, BENG en Frisse Scholen Klasse B.
• Bij iedere nieuwe school die gebouwd gaat worden of bij vervangende bouw is de inrichting van de buitenruimte (inclusief de vergroening van schoolpleinen) integraal onderdeel van het voorstel.
• Bij bestaande scholen die niet op korte termijn vervangen worden wordt onderzocht of de buitenruimte, in samenwerking met schoolbesturen, vergroend kan worden.

Voor de uitvoerende werkzaamheden is een rijkssubsidie beschikbaar vanuit duurzaamheid. Aanvullend is nog € 30.000 nodig voor begeleiding voor zowel 2027 als 2028 om deze subsidie in te zetten.

CP 4.1.4 Onderzoek sporthal Heerenmäten	**-40**	**0**	**0**	**0**

Om te onderzoeken of en op welke wijze de sporthal Heerenmäten vernieuwd kan worden, moet een onderzoek worden gestart.
De verwachting is dat dit € 40.000 gaat kosten in 2027.

Totaal mutaties	**-96**	**337**	**359**	**-254**

Overzicht baten en lasten op taakveld

	Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.392	1.268	1.268	1.268	1.268	1.268
4.2	Onderwijshuisvesting	10	11	11	11	11	11
Totaal Baten		**1.403**	**1.279**	**1.279**	**1.279**	**1.279**	**1.279**
Lasten							
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	10	11	11	11	11
4.2	Onderwijshuisvesting	3.423	3.321	3.789	3.552	3.562	4.592
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.958	3.132	3.245	3.324	3.413	3.489
Totaal Lasten		**6.391**	**6.464**	**7.045**	**6.886**	**6.986**	**8.091**
Saldo							
4.1	Openbaar basisonderwijs	-10	-10	-11	-11	-11	-11
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.412	-3.311	-3.778	-3.541	-3.551	-4.581
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.566	-1.864	-1.977	-2.056	-2.145	-2.221
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-4.988**	**-5.185**	**-5.766**	**-5.608**	**-5.707**	**-6.813**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	68	71	126	126	252	252
	Toevoegingen	0	-15	-15	-15	-15	-15
Totaal Mutaties reserves		**68**	**86**	**141**	**141**	**266**	**266**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-4.920**	**-5.099**	**-5.625**	**-5.467**	**-5.441**	**-6.546**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

In dit programma zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen.

Reserves

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9028	Onderwijshuisvesting	251	239	227	214	202
9029	Basisschool 't Scathe	1.776	1.702	1.629	1.555	1.482
9034	De Cirkel/De Duim	524	496	469	441	414
9053	Vervangende nieuwbouw de Wissel	6.500	6.500	6.500	6.500	6.374
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**9.051**	**8.937**	**8.824**	**8.711**	**8.472**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Aanpassing locaties Liemers College (VO)	JA	3.408	0	0	0	0
Bouwvoorbereiding basisschool de Wissel	JA	550	0	0	0	0
Brede school Groot Holthuizen - 1e inrichting/olp		278	0	0	0	0
Haalbaarheidsonderz huisv de Tamboerijn/de Wissel		169	0	0	0	0
Renovatie in div. schoolgebouwen		17	0	0	0	0
Vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	JA	0	230	245	4.300	0
Vervangende nieuwbouw De Wissel	JA	0	3.460	2.830	0	0
Voorbereiding verv.nieuwb./renovatie Herenmaten	JA	250	0	0	0	0
Totaal programma 4.		**4.672**	**3.690**	**3.075**	**4.300**	**0**

5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden sport, kunst en cultuur, erfgoed, media (bibliotheek), openbaar groen en vrijetijdseconomie.

Wat willen we?

Sport

Wij willen dat sport voor iedereen toegankelijk en betaalbaar blijft, ongeacht leeftijd, inkomen of beperking. Sport en bewegen dragen bij aan gezondheid, ontmoeting en maatschappelijke verbinding. Daarom behouden en versterken we het brede sportaanbod in onze gemeente, ondersteunen we verenigingen in hun belangrijke rol en investeren we gericht in toekomstbestendige, veilige en goed bereikbare sportaccommodaties, zoals sportpark Hengelder. Daarbij maken we bewuste keuzes zodat voorzieningen betaalbaar en duurzaam in stand blijven.

Recreatie en Toerisme

Wij willen de unieke kwaliteiten van onze natuurgebieden, recreatieplassen, rivieren en erfgoed behouden en verder versterken. We zorgen voor een goede balans tussen recreatie, toerisme, natuur en leefomgeving en maken recreatiegebieden aantrekkelijk en toegankelijk voor inwoners en bezoekers. Door te investeren in wandel- en fietsroutes, recreatieve verbindingen en toeristische initiatieven van ondernemers versterken we de aantrekkelijkheid van Zevenaar als plek om te wonen, te ontspannen en te bezoeken.

Leefbaarheid en voorzieningen

Wij willen vitale dorpen en wijken met voorzieningen die ontmoeting, betrokkenheid en leefbaarheid stimuleren. Daarom behouden we belangrijke accommodaties en investeren we gericht in ontmoetingsplekken die bijdragen aan een sterke en verbonden gemeenschap. Samen met inwoners, verenigingen en maatschappelijke organisaties zorgen we ervoor dat voorzieningen aansluiten bij de behoeften van de verschillende kernen en daarmee voorbereid zijn op de toekomst.

Cultuur en verenigingen

Wij willen een bruisend cultureel en verenigingsleven dat bijdraagt aan ontmoeting, identiteit en gemeenschapszin. Daarom ondersteunen we culturele initiatieven, verenigingen en erfgoed en versterken we de zichtbaarheid en toegankelijkheid van culturele activiteiten. We koesteren de Liemerse identiteit en tradities, zoals carnaval, kermissen, schuttersfeesten en festivals, en zorgen voor een duidelijk, stabiel en toekomstbestendig subsidiebeleid dat maatschappelijke initiatieven ondersteunt en ruimte geeft aan cultuur en ontmoeting.

Beleidskaders

- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040
- Uitvoeringsplan sociaal domein 2025-2028
- Beleidsplan Sport en Bewegen 2021-2028
- Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Het Participatiekompas (2025)
- Beleidskader Vrijetijdseconomie Zevenaar 2030
- Omgevingsvisie Zevenaar 2040 - Stad, dorpen en landschap in balans
- Liemerse Economische Visie 2040

WAT DOEN WE?

5.1 Sport brengt mensen samen en helpt inwoners om gezond te blijven

5.1.1 We voeren het beleidsplan sport en bewegen 2021-2028 uit en stimuleren initiatieven die bijdragen aan gezondheid en ontmoeting 2026-2028

We voeren activiteiten uit die bijdragen aan een gezonde leefstijl.
• We regisseren het aanbod van activiteiten die bijdragen aan een gezonde leefstijl en het stimuleren van beweging. Dit gebeurt onder andere via de DVO Beweegstimulering met sportbedrijf Ataro B.V., met programma's zoals valpreventie, de ketenaanpak 'Kind naar gezonder gewicht' en 'Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst' (ook bekend onder JOGG). Hierbij werken we samen met partner organisaties uit zorg, welzijn en gezondheid, en zetten we activiteiten in die ook ontmoeting tussen inwoners bevorderen.
• In 2026 stellen we een nieuw Plan van Aanpak JOGG op, met onder meer aandacht voor een rookvrije generatie en schoolfruit. Daarbij richten we ons niet uitsluitend op jeugd: een rookvrije omgeving wordt immers steeds meer de norm. Dit uitgangspunt verankeren we breed in ons beleid.
• In 2026 worden de eerste concrete vertalingen gemaakt voor het nieuwe aanvullende zorg en welzijnsakkoord (AZWA) waarin sport en bewegen een middel is in thema's als aanpak gezondheidsverschillen en preventie.
• Vanaf 2027 wordt gestart met de uitvoering van het nieuwe plan van aanpak JOGG op scholen en sportverenigingen, en worden de concrete vertalingen uit het AZWA stapsgewijs in de praktijk gebracht via gerichte sport- en beweegactiviteiten in de kernen en wijken.

5.1.2 We werken samen met verenigingen, sportbedrijven en partners om sport en bewegen in de buurt te stimuleren, bijvoorbeeld met sportveldjes en activiteiten dicht bij huis 2026-2028

Concreet gaat het om initiatieven van inwoners, verenigingen en organisaties die bijdragen aan ontmoeting middels sport en bewegen in de buurt. Dit gebeurt onder andere door het actief verwelkomen en financieel ondersteunen van buurtinitiatieven via het Sportakkoord II, platform Zevenaar Doet en het verstrekken van incidentele subsidies voor lokale sportactiviteiten.

5.1.3 We versterken sport en bewegen in de gemeente 2026-2029

• Sportverenigingen worden ondersteund door de inzet van combinatiefunctionarissen, onder andere door middel van gerichte verenigingsondersteuning. Hierbij worden actieve verbindingen gelegd tussen sport, onderwijs, welzijn en gezondheid om de sportdeelname te verhogen en maatschappelijke organisaties met elkaar te verknopen.
• In 2026 worden er duidelijke kritieke prestatie-indicatoren (KPI's) opgesteld voor de inzet van de combinatiefunctionarissen, zodat de maatschappelijke impact op het gebied van sport, onderwijs en welzijn meetbaar wordt gemaakt.
• In 2027 wordt de effectiviteit van de combinatiefunctionarissen getoetst aan de hand van de opgestelde KPI's, en wordt de intensievere samenwerking tussen sport, onderwijs en welzijn breder in de praktijk toegepast.

5.2 De gemeente Zevenaar heeft een breed aanbod aan sportmogelijkheden en dat willen we behouden

5.2.1 We ondersteunen verenigingen 2026-2029

Om het lokale sportaanbod vitaal en toegankelijk te houden verstrekken we subsidies aan sportverenigingen op basis van de "subsidieregeling sport, cultuur en welzijn gemeente Zevenaar 2027-2030".

5.2.2 We investeren planmatig in sportaccommodaties 2026-2029

• We borgen kwalitatieve sportaccommodaties via de DVO Beheer en exploitatie (met Ataro B.V.) en sturen op een duurzame instandhouding van de gemeentelijke sportvoorzieningen.
• In 2026 stellen we een meerjaren investerings- en onderhoudsprogramma (MIOP) sportaccommodaties op. Deze wordt via de meerjarenbegroting aan de raad ter besluitvorming voorgelegd. Voor de komende jaren

brengen we in beeld welke investeringen nodig zijn voor vervanging, renovatie en groot onderhoud. Investeringen worden hierbij geprioriteerd en gefaseerd zodat deze financieel haalbaar blijven en beter aansluiten op maatschappelijke behoeften.
• In 2026 worden twee nieuwe voetbalkunstgrasvelden op sportpark Hengelder gerealiseerd
• In 2027 wordt gestart met de concrete en gefaseerde uitvoering van de projecten en onderhoudsmaatregelen die zijn vastgelegd in het MIOP sportaccommodaties.
• In 2027 wordt de verbetering sportpark Hengelder voortgezet met de renovatie van één hockeyveld, twee korfbalvelden en de realisatie van een optie voor een extra voetbalkunstgrasveld.

5.2.3 We geven uitvoering aan strategische agenda sport 2026-2029

• In 2026 worden de volgende samenwerkingsthema's opgepakt 'Ruimtes voor sport en bewegen', 'Regionale pool van professionals' en 'Aangepast sporten'.
• In 2027 vertalen we de regionale uitkomsten van deze thema's naar concrete lokale maatregelen en voorstellen voor de gemeente Zevenaar, met een specifieke focus op de doorontwikkeling van het aangepast sporten.

5.3 We willen dat iedereen kan sporten, ongeacht leeftijd, inkomen of beperking

5.3.1 We zorgen voor toegankelijke en betaalbare sportvoorzieningen 2026-2029

Inwoners worden ondersteund bij deelname aan sport wanneer er financiële belemmeringen aanwezig zijn. Dit doen we onder andere door het actief inzetten en promoten van de Gelrepas en draagt Stichting Leergeld bij aan contributies voor onder andere sportverenigingen voor kinderen tot 18 jaar. Zo zorgen we ervoor dat sporten en bewegen ook voor inwoners met een laag inkomen betaalbaar blijft. Daarnaast streven we naar sportvoorzieningen die openbaar toegankelijk zijn, dus ook buiten de officiële openingstijden van de parken of velden.

5.3.2 Sportvoorzieningen zijn toegankelijk voor iedereen 2026-2029

We stimuleren inclusief sporten en bewegen binnen de gemeente. Fysieke en sociale toegankelijkheid is een vast uitgangspunt bij de inrichting van sportvoorzieningen en de organisatie van activiteiten, zodat iedereen drempelloos kan meedoen.

5.4 We versterken de positie van Zevenaar als recreatieve toegangspoort van de Liemers door de thema's water, rivieren en Romeinse geschiedenis zichtbaarder en beter beleefbaar te maken

5.4.1 Uitdragen en vormgeven van het 3e Waterverhaal 2026-e.v.

Het 3e Waterverhaal gaat over de Rijndelta: het leven met de rivieren en genieten op en langs het water. Ze bepalen al eeuwen de vorm en kwaliteit van ons landschap: vroeger, nu en straks. De komende jaren staan we voor grote uitdagingen. Nederland richt de ruimte opnieuw in. Bodem en water krijgen daarin de hoofdrol. Vooral de rivieren. We moeten meer water vasthouden en piekstromen opvangen. Water wordt weer leidend in natuur, landbouw en steden. Tegelijk groeit de vraag naar recreatie en naar woningen. Dat maakt de druk op de ruimte groter. Wij gaan dit waterverhaal samenhangend presenteren.

5.4.2 We maken de rijke geschiedenis van het Romeinse verleden in de regio tastbaar en zichtbaar 2026-2028

Medio 2024 is het Masterplan Romeins Verleden van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) vastgesteld. Zevenaar maakt hier – als één van de vijf Gelderse UNESCO- Limes-locaties – een belangrijk onderdeel van uit.
Met het Uitvoeringsprogramma De Delta van Drusus geven wij concreet invulling aan het versterken van het Romeinse cluster in Zevenaar en de Liemers.

5.5 We versterken de vrijetijdseconomie door te investeren in recreatieve infrastructuur, toeristische voorzieningen en ondernemerschap, met behoud van natuur- en landschapswaarden

5.5.1 We voeren het Beleidskader vrijetijdseconomie 2030 uit 2026-2029

Het Beleidskader vrijetijdseconomie Zevenaar 2030 vormt de basis van onze ambities, doelstellingen, resultaten en dus werkzaamheden op het gebied van recreatie en toerisme. Om dit te bereiken, hebben wij doelstellingen geformuleerd. We willen meer tevreden inwoners over de mogelijkheden voor vrijetijdsbesteding, een toename van bestedingen door toeristen en recreanten, een groei van het aantal overnachtingen en de voorzieningen daarvoor, bijvoorbeeld in de vorm van een hotel. Ook willen we meer tevredenheid over het ondernemersklimaat voor toeristisch-recreatieve ondernemers en een toename van het aantal dagtoeristen.
Daarnaast vinden wij het van groot belang dat we goed omgaan met onze recreatiegebieden. Om deze reden zijn we tegen nieuwe plannen voor zonneparken in deze gebieden.
De resultaten behalen wij binnen de volgende taakvelden:(1) Toeristische infrastructuur (paden, routes, bewegwijzering); (2) Ontwikkeling van aanbod voor dag- en verblijfsrecreatie; (3) Samenwerking en kwalitatief & innovatief ondernemerschap; (4) Marketing, informeren & inspireren. Jaarlijks stellen wij een uitvoeringsagenda op, waarmee we de activiteiten op de bovenstaande taakvelden uitvoeren.

5.6 We ondersteunen verenigingen en maatschappelijke organisaties

5.6.1 We ondersteunen verenigingen en maatschappelijke organisaties zodat zij kunnen bijdragen aan ontmoeting, leefbaarheid en sociale samenhang in onze kernen en aan verbetering van fysieke en mentale gezondheid 2026-2029

Hiermee houden we het lokale aanbod van organisaties op het gebied van sport, kunst en cultuur en welzijn, vitaal en toegankelijk voor alle inwoners.

5.6.2 We handhaven de jaarlijkse uitvoering van ZevenaarDoet om daarmee inwonersinitiatieven te ondersteunen 2026-2029

Zevenaar Doet is sinds 2022 een succesvol middel om inwoners te betrekken bij het verbeteren van de leefbaarheid in hun wijk of dorp. Door het indienen van initiatieven en het betrekken van andere buurt- of dorpsgenoten kunnen inwoners direct een positieve bijdrage leveren aan hun leefomgeving. De gemeente ondersteunt dit met een waardebon van €7,50 per huishouden.

5.7 We versterken de leefbaarheid in dorpen en wijken door inwonersinitiatieven actief te ondersteunen en ruimte te bieden voor lokale ontwikkeling en ontmoeting

5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling 2027-2029

We versterken de leefbaarheid en verbondenheid in onze dorpen en wijken door ontmoetingsplekken en dorpshuizen te ondersteunen en inwonersinitiatieven actief te stimuleren. Hiervoor werken we een regeling voor stads- en dorpsontwikkeling uit met een duidelijk budget, heldere spelregels en een transparant beoordelingsproces. Daarnaast richten we een integraal kernteam leefbaarheid in dat maatschappelijke initiatieven begeleidt en ondersteunt. Zo bieden we inwoners ruimte om zelf bij te dragen aan een sterke sociale basis en een aantrekkelijke leefomgeving.

5.8 We bereiden de harmonisatie van het subsidiebeleid zorgvuldig voor

5.8.1 We zorgen er voor dat in 2028 de voorbereidingen worden afgerond, zodat het in 2029 (in de nieuwe gemeente) kan worden vastgesteld 2026-2029

In aanloop naar de herindeling brengen we de positie van verenigingen en maatschappelijke organisaties in beeld en ronden we lopende toezeggingen en afspraken af. Op basis daarvan werken we samen met de herindelingspartners toe naar een geharmoniseerd subsidiebeleid. Daarbij hebben we oog voor de verschillen tussen de gemeenten, de belangen van verenigingen en instellingen en de effecten van eventuele wijzigingen. Het uiteindelijke subsidiebeleid is doelmatig, rechtmatig en transparant.

5.9 We ondersteunen culturele initiatieven van inwoners en verenigingen, door hen een vast aanspreekpunt binnen de gemeente te bieden in de vorm van een vaste functionaris

5.9.1 We versterken de contacten met de dorps- en wijkraden 2026-2027

Wij geloven in de kracht van onze dorpen en wijken. Daarom investeren we nadrukkelijk in de samenwerking met dorps- en wijkraden als vertegenwoordigers van hun gemeenschap. Door vaste contactpersonen in te zetten, zorgen we voor korte lijnen, betere ondersteuning en een zichtbare aanwezigheid van de gemeente in de kernen. Hiermee versterken we de leefbaarheid, vergroten we de invloed van inwoners op hun leefomgeving en bieden we ruimte aan lokale initiatieven die bijdragen aan een vitale en betrokken gemeenschap.

5.10 We versterken de Turmac Cultuurfabriek

5.10.1 We voeren de visie op de Turmac Cultuurfabriek 2025-2030 uit 2026-2030

Om de exploitatie van de Turmac Cultuurfabriek te verbeteren en uitvoering te geven aan de visie Turmac Cultuurfabriek 2025-2030 wordt er gewerkt aan een bredere inzet van de Cultuurhal (zakelijke verhuur). Er wordt een vergunningprocedure doorlopen om dit mogelijk te maken. Daarna zal de horecafunctie opnieuw worden aanbesteed. Dit wordt medio 2027 afgerond.

5.11 We hebben aandacht voor erfgoed en cultuurhistorie, omdat dit onze gemeente herkenbaar en bijzonder maakt

5.11.1 We verbeteren het onderhoudsniveau van bestaande beeldende kunstobjecten in de openbare ruimte 2026-2029

• We starten met cyclische inspecties van de beeldende kunstobjecten binnen de gemeente om verval vroegtijdig te signaleren. Deze gaan we daarna jaarlijks uitvoeren.
• De kunstobjecten waarvoor onderhoud het meest urgent is, pakken we direct aan.

5.11.2 We werken aan een evenwichtig erfgoedprogramma voor behoud en ontwikkeling van ons erfgoed 2026-2029

In december 2025 heeft de raad de kaders vastgesteld voor het opstellen van een evenwichtig erfgoedprogramma. Niet alleen het materieel erfgoed (de stenen), maar ook het immaterieel erfgoed (tradities, gebruiken en lokale geschiedenis) krijgt hierin een rol. Zo willen we erfgoed in de omgevingsvisie opnemen, zodat we het optimaal kunnen beschermen, behouden, gebruiken en versterken. Deze kaders werken we in 2027 uit in een erfgoedprogramma. Daarnaast nemen we met de gemeenten Duiven, Westervoort, Lingewaard en Overbetuwe deel aan het meerjarenprogramma cultuur- en erfgoedpact 2025-2027.

5.11.3 We versterken de bibliotheek- en cultuurfunctie van Kunstwerk! als voorziening voor ontwikkeling, ontmoeting, participatie en cultuur 2026-2029

De bibliotheek is een belangrijke voorziening voor kennis en informatie, educatie, leesbevordering en literatuur, ontmoeting en debat, kunst en cultuur. Kunstwerk! vervult hierin een belangrijke maatschappelijke en educatieve rol en draagt bij aan de ontwikkeling, ontmoeting en participatie van inwoners van alle leeftijden.
Met de wettelijke zorgplicht (conform de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) voor een volwaardige openbare bibliotheek vanaf 2027 versterken we deze functie verder. We zetten daarbij in op een intensievere samenwerking met Kunstwerk! en andere maatschappelijke partners in de wijken en dorpen, zodat activiteiten en programmering zoveel mogelijk aansluiten bij de behoeften van onze inwoners.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	2.250	2.250	2.249	2.249	2.248
1e voortgangsrapportage 2026	344	63	63	63	63
2e voortgangsrapportage 2026	277	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	4	4	4	4
Totale baten tot de begroting	**2.871**	**2.317**	**2.317**	**2.316**	**2.315**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**0**	0	0	1
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	1
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**50**	50	50	50
Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	0	50	50	50	50
5. Mutaties < € 100.000	0	**60**	60	60	60
Actualisatie budget Sportbedrijf	0	60	60	60	60
Totaal gemuteerde baten	**0**	**110**	**110**	**110**	**111**
Totale baten in deze begroting	**2.871**	**2.427**	**2.427**	**2.426**	**2.426**
Lasten					
Primitieve begroting 2026-2029	14.603	14.480	14.495	14.471	14.456
1e voortgangsrapportage 2026	776	1.121	1.076	1.115	1.115
2e voortgangsrapportage 2026	69	-103	58	59	59
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	483	528	580	624
Totale lasten tot de begroting	**15.447**	**15.981**	**16.157**	**16.225**	**16.254**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**2**	2	2	2
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	2	2	2	2
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**746**	482	519	581
Actualisatie investeringen sportbedrijf - binnensportmaterialen	0	0	14	14	14
Actualisatie investeringen sportterreinen - buitensport	0	0	6	12	17
Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	0	223	223	223	223
Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	0	2	28	60	116

Voorzieningen buiten- en binnensport	0	520	210	210	210
3. Nieuw beleid	0	**30**	26	26	26
CP 5.11.1 Aanvullend budget onderhoud kunstobjecten openbare ruimte	0	18	18	18	18
CP 5.2.1 We ondersteunen verenigingen	0	12	8	8	8
5. Mutaties < € 100.000	0	**76**	76	58	44
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	-18	-32
Actualisatie budget Sportbedrijf	0	76	76	76	76
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**853**	**586**	**605**	**652**
Totale lasten in deze begroting	**15.447**	**16.835**	**16.743**	**16.830**	**16.906**
Resultaat voor bestemming	**-12.576**	**-14.408**	**-14.316**	**-14.403**	**-14.480**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	259	259	259	259	259
1e voortgangsrapportage 2026	284	54	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	33	33	33	33	33
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	575	**345**	291	291	291
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves					
Saldo reserve mutaties	**575**	**345**	**291**	**291**	**291**
Resultaat na bestemming	**-12.001**	**-14.063**	**-14.025**	**-14.112**	**-14.189**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**0**	**0**	**0**	**1**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast naar latere jaren.
2. Op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2026 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 1 juli 2026, zijn de boekwaarden gemuteerd. Zodra een boekwaarde stijgt, kan er meer rente worden toegerekend aan de grondexploitatie, bij een daling dus minder. In 2027 en 2030 levert dit een nadeel op, in 2028 en 2029 een voordeel.
3. In de komende jaren lossen we ca. 35 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen. Dit zorgt voor stijgende rentelasten.

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**

De bijdrage per inwoner 2027 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,99. Dit is een toename van € 0,35 per inwoner ten opzichte van de begroting 2026-2029. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande drie jaren uit de middelen voor "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor de economic board (TEB) bedraagt 1,11 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2026. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2027-2031. In totaal een structureel nadeel van € 20.000 (programma 0 € 9.000 nadelig, programma 2 € 3.000 nadelig, programma 3 € 2.000 nadelig, programma 5 € 2.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 2.000 nadelig).

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie investeringen sportbedrijf - binnensportmaterialen	**0**	**-14**	**-14**	**-14**

In 2025 is in opdracht van de gemeente door Ataro voor de binnensportaccommodaties een meerjareninvesterings- en meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Op basis hiervan zijn de investeringsbudgetten voor het vervangen van de scoreborden en vloeren bij de diverse sporthallen voor deze jaren in de begroting opgenomen. Het betreft een investeringsbudget (€ 90.000) voor de scoreborden voor sporthallen Lentemorgen, Heerenmaten en Panoven en de vloeren (€ 163.000) voor de sporthallen Heerenmaten en Panoven. In totaal een structureel nadeel in programma 5 vanaf 2028 van € 14.000.

Actualisatie investeringen sportterreinen - buitensport	**0**	**-6**	**-12**	**-17**

In 2025 is in opdracht van de gemeente door Ataro voor de buitensportaccommodaties een meerjareninvesterings- en meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Op basis hiervan zijn de investeringsbudgetten voor het vervangen van de grasvelden op de diverse sportparken voor deze jaren in de begroting opgenomen. Het betreft de grasvelden op de Sportparken Gelders Eiland (€ 95.000 en € 75.000), De Does (Giesbeek) (€ 44.000), Mariëndaal (Angerlo) (€ 41.000 en € 27.000), 's-Gravenweerd (Lobith) (€ 46.000) de Buitenboom (Babberich) (€ 75.000) en Hengeler (OBW) (€ 107.000). In totaal een structureel nadeel in programma 5 vanaf 2028 van € 6.000, in 2029 van € 12.000 en in 2030 van € 17.000.

Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	**-173**	**-173**	**-173**	**-173**

Sinds 2021 is de gemeente weer verantwoordelijk voor het planmatig onderhoud van de binnensportaccommodaties. Op gymzaal De Bem na zijn het zwembad, de sporthallen en gymzalen uit de jaren '60 t/m '80. De afgelopen jaren zijn diverse kleinere vervangingen vanuit het meerjarenonderhoudsplan uitgevoerd, maar zijn grote vervangingen veelal uitgesteld door beperkt budget vanuit de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen. Om het planmatig onderhoud van de binnensportaccomodaties beter op orde te krijgen dient de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen verhoogd te worden.
De verhoging van deze voorziening kan deels opgevangen worden met een structurele teruggave van het gebruikersaandeel van de energielasten van sportpark Hengelder. De opgave voor het planmatig onderhoud van de binnensportaccommodaties is dermate hoog dat er structureel vanaf 2028 € 173.000 bijgeraamd moet worden. In 2027 verwachten wij dat het nieuwe onderhoudsplan gebouwen is afgerond. Op grond hiervan storten wij het saldo van de reserve vastgoed (€ 66.000) in de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en is de bijraming incidenteel € 107.000.
Daar waar mogelijk wordt bij vervangend groot onderhoud ook direct gekeken naar duurzamere alternatieven. Bij het Lentebad zal de vervanging van een aantal installatiecomponenten tot een forse daling van het gasverbruik leiden, wat aankomende jaren een structureel voordeel gaat opleveren. In totaal per saldo een structureel nadeel in programma 0 vanaf 2027 van € 107.000 (last: € 223.000 -/- baat: € 50.000 - inzet reserve € 66.000). Vanaf 2028 van € 173.000 (last: € 223.000 -/- baat: € 50.000).

Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	**-2**	**-28**	**-60**	**-116**

Het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) bevat de ambities en doelstellingen van de gemeente Zevenaar voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de periode 2022-2032. We streven naar een openbare ruimte die veilig, goed onderhouden, aantrekkelijk en toekomstbestendig is. Daarbij zetten we in op het versterken van de biodiversiteit, het vergroten van klimaatbestendigheid en het toepassen van duurzame en circulaire oplossingen bij beheer, onderhoud en vervangingen. In 2022 zijn de financiële middelen voor de periode 2022-2026 aangevraagd op basis van de het toen bekende areaal en zijn er beheerplannen opgesteld. Om in 2027 nieuwe beheerplannen op te kunnen stellen actualiseren wij nu de budgetten zodat er voldoende budget is voor het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en het plegen van vervangingsinvesteringen in de aankomende planperiode. De financiële actualisatie van het IBOR leggen wij in de raadsvergadering in het 4e kwartaal 2026 uitgebreid aan u voor.
De geactualiseerde budgetten hebben wij gebaseerd op de financiële actualisatie van het IBOR en het bijbehorende raadsvoorstel en zijn opgenomen in deze meerjarenbegroting 2027-2030.
Wij verhogen het exploitatiebudget structureel met € 245.000 hoofdzakeijk veroorzaakt door autonome ontwikkeling bij openbare verlichting (€ 121.000), de voorziening openbare verlichting (€ 8.000) en kunstwerken (€ 116.000). Als gevolg van de nieuwe investeringen 2027: € 2.500.000, 2028: € 3.200.000, 2029: € 3.500.000 2030: € 3.000.000 stijgen de afschrijvingslasten. Deze bedragen in 2028 € 85.000, in 2029 € 175.000, in 2030 € 288.000 en in 2031 € 386.000 verdeeld over programma, 2, 5 en 7.

Voorzieningen buiten- en binnensport	**-520**	**-210**	**-210**	**-210**

In 2025 is in opdracht van de gemeente door Ataro voor de buiten- en binnensportaccommodaties een meerjareninvesterings- en meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Op basis hiervan zijn voor het onderhoud twee nieuwe voorzieningen buiten- en binnensport ingesteld.
Voor de voorziening buitensport betreft dit het onderhoud van, de verhardingen en watergangen, de sporttechnische voorzieningen (waaronder hekwerk, terreinafscheiding doelen, armaturen etc) rondom de sportaccommodaties en het onderhoud van de tartan (atletiek)baan. De jaarlijkse storting in deze voorziening buitensport bedraagt met ingang van 2027 € 160.000. Per saldo een structureel nadeel vanaf 2027 in programma 5 van € 160.000.

Voor de voorziening binnensport betreft dit sporttechnische materialen. De storting in deze voorziening binnensport bedraagt in 2027 eenmalig € 360.000. Vanaf 2028 een jaarlijkse storting in deze voorziening binnensport van € 50.000. Per saldo een structureel nadeel vanaf 2028 in programma 5 van € 50.000.

3. Nieuw beleid				
CP 5.11.1 Aanvullend budget onderhoud kunstobjecten openbare ruimte	**-18**	**-18**	**-18**	**-18**

In de openbare ruimte van de gemeente Zevenaar zijn momenteel 94 kunstobjecten en herdenkingsmonumenten in beeld, verspreid over de verschillende woonkernen. Voor deze objecten was tot op heden structureel € 7.500 per jaar beschikbaar. Dit budget wordt met € 17.500 per jaar verhoogd naar structureel € 25.000. Dit budget wordt ingezet voor het periodiek inspecteren en reinigen van de kunstobjecten.

Het voornemen is om in het tweede kwartaal van 2027 als eerste stap een nulinspectie van het volledige areaal uit te voeren en een meerjarenonderhoudsplanning op te stellen. Hiervoor wordt circa € 10.500 geraamd. Van het beschikbare budget van € 25.000 resteert daarmee in 2027 circa € 14.500 dat kan worden ingezet voor reinigingswerkzaamheden. De nulinspectie brengt de actuele staat en onderhoudsbehoefte van de kunstobjecten in beeld. De daaruit voortvloeiende meerjarenonderhoudsplanning geeft vervolgens inzicht in de benodigde inspectie-, reinigings- en onderhoudswerkzaamheden, de planning daarvan en de benodigde budgetten per jaar. Op basis hiervan kan vanaf 2028 worden bepaald welk budget daadwerkelijk nodig is voor het planmatig beheer en onderhoud van de kunstobjecten.

CP 5.2.1 We ondersteunen verenigingen	**-12**	**-8**	**-8**	**-8**

We werken samen met verenigingen, sportbedrijven en partners om sport en bewegen in de buurt te stimuleren, bijvoorbeeld met sportveldjes en activiteiten dicht bij huis. Hierbij maken we gebruik van het platform Sjors Sportief en Creatief. Om dit verder te ontwikkelen (met leefbaarheid en cultuur) vragen wij een extra structureel budget van € 8.000.
In 2027 vragen wij een incidenteel budget voor een onafhankelijk onderzoek bij sportparken van € 4.000.

Totaal mutaties	-727	-460	-497	-558

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	249	162	166	166	166	166
5.4	Musea	22	17	17	17	17	17
5.5	Cultureel erfgoed	32	16	16	16	16	16
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	51	11	11	11	11	11
5.1	Sportbeleid en activering	300	0	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	2.625	2.665	2.217	2.217	2.216	2.216
5.6	Media	45	0	0	0	0	0
Totaal Baten		**3.324**	**2.871**	**2.427**	**2.427**	**2.426**	**2.426**

Lasten							
5.1	Sportbeleid en activering	918	526	537	533	533	533
5.2	Sportaccommodaties	5.289	5.432	6.287	6.134	6.137	6.151
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.307	1.300	1.328	1.271	1.271	1.272
5.4	Musea	314	370	360	360	360	360
5.5	Cultureel erfgoed	193	171	199	195	198	198
5.6	Media	1.045	1.098	980	980	980	980
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.285	6.549	7.144	7.270	7.351	7.412
Totaal Lasten		**15.351**	**15.447**	**16.835**	**16.743**	**16.830**	**16.906**
Saldo							
5.1	Sportbeleid en activering	-618	-526	-537	-533	-533	-533
5.2	Sportaccommodaties	-2.664	-2.767	-4.070	-3.917	-3.920	-3.935
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.058	-1.139	-1.162	-1.105	-1.105	-1.106
5.4	Musea	-291	-354	-344	-344	-344	-344
5.5	Cultureel erfgoed	-161	-155	-182	-179	-181	-181
5.6	Media	-1.000	-1.098	-980	-980	-980	-980
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.234	-6.538	-7.133	-7.259	-7.340	-7.401
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-12.026**	**-12.576**	**-14.408**	**-14.316**	**-14.403**	**-14.480**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	250	575	345	291	291	291
	Toevoegingen	0	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**250**	**575**	**345**	**291**	**291**	**291**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-11.777**	**-12.001**	**-14.063**	**-14.025**	**-14.112**	**-14.189**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

In dit programma zijn geen incidentele baten en lasten opgenomen.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9058	Achterstand groen	301	0	0	0	0

Deze bestemmingsreserve is gevormd om de achterstanden onderhoud groen in te halen. Zodra deze achterstanden zijn ingelopen heffen we deze reserve weer op.

Toevoeging De storting in de reserve in 2022 was eenmalig. We houden geen rekening met verdere stortingen.

Onttrekking De onttrekking aan de reserve achterstand groen hebben we geraamd op basis van het beheerplan (2022) openbaar groen. Het restant van deze bestemmingsreserve wordt naar verwachting in 2026 of uiterlijk 2027 besteedt.

Totaal bestemmingsreserves	301	0	0	0	0

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9035	Sportvelden RKPSC	43	34	26	17	9
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	93	87	80	73	67
9039	Brede Blik Giesbeek	938	835	732	629	526
9057	Sportaccommodaties	1.082	1.006	930	853	777
9061	Ledverlichting sportterreinen	760	760	710	659	608
9062	Beregeningsinstallatie sportvelden	307	307	287	266	246
9064	IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn	275	275	220	165	110
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		3.498	3.304	2.983	2.663	2.342

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
8018	Voorziening buitensport	0	0	8	9	95

Voorziening voor de vervanging van sporttechnische materialen, verhardingen en tartanbaan.

Toevoeging De jaarlijkse storting is conform het beheerplan buitensport (2027).

Onttrekking De onttrekking is conform het beheerplan buitensport.

8019	Voorziening binnensport	0	0	7	29	78

Voorziening voor groot onderhoud aan sportvoorzieningen ten behoeve van de binnensport.

Toevoeging De jaarlijkse storting is conform het beheerplan binnensport (2027).

Onttrekking De onttrekking is conform het beheerplan binnensport.

Totaal voorzieningen	**0**	**0**	**15**	**39**	**173**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Aanleg buitensport accommodatie kunstgr. Hengelder		1.464	0	0	0	0
Afvalbakken		60	0	0	0	0
Beregeningsinstallaties sportvelden		-2	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2024		19	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2025		0	0	30	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2026		0	0	30	0	0
Gimbornhof		0	84	0	0	0
Hittestress maatregelen 2026		37	0	0	0	0
Hittestress maatregelen Bloemenkamp		8	0	0	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Noord		0	32	0	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Zuid		0	26	0	0	0
Hittestress maatregelen Schrijvershoek		0	28	0	0	0
Hondenloslooperreinen		140	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen		0	100	100	100	100
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2024		82	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2025		100	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2026		0	100	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-N		24	10	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-Z		0	25	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Bloemenkamp		23	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Kop van Tolkamer		0	0	30	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Schrijvershoek		10	20	0	0	0
Led verlichting sportvelden		-2	0	0	0	0
Maailaadwagen (637)		65	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen		0	160	160	160	160
Reguliere vervanging bomen 2025		136	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2026		160	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen		0	400	400	400	400

Reguliere vervanging groen 2025	365	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2026	250	150	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Kop van Tolkamer	0	25	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Noord	14	20	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Zuid	0	25	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Schrijvershoek	25	60	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Kop van Tolkamer	0	30	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Noord	27	60	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Zuid	28	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Schrijvershoek	25	60	0	0	0
Renovatie grasv.'SGraven,Mariend,Buitenb/Hengelder	0	0	0	0	255
Renovatie grasveld (1) sportpark Gelders Eiland	0	0	0	75	0
Renovatie grasveld (2) sportpark Gelders Eiland	0	95	0	0	0
Renovatie grasveld sportpark De Does en Mariëndal	0	0	85	0	0
Restauratie Schipperspoortje	38	0	0	0	0
Revitalisatie bomen Lobith	0	0	0	105	0
Revitalisatie bomen Pannerden	0	0	65	65	70
Revitalisatie bomen 'T Grieth	0	0	0	0	45
Revitalisatie bomen Voorbereiding	0	85	0	0	0
Revitalisatie groen Lobith	0	0	0	190	0
Revitalisatie groen Pannerden	0	0	125	125	135
Revitalisatie groen 'T Grieth	0	0	0	0	85
Revitalistatie bomen Oud-Zevenaar	0	0	90	0	0
Revitalistatie groen Oud-Zevenaar	0	0	170	0	0
Revitalsiatie groen Voorbereiding	0	155	0	0	0
Scoreborden groot sporthal	0	90	0	0	0
Straatmeubilair 26 / 22-24 index	30	0	0	0	0
Uitbreiding bomen 2025	58	0	0	0	0
Uitbreiding bomen 2026	50	50	0	0	0
Vervangen duurzaam materieel speelvoorzieningen	0	0	0	30	30
Vervangen speeltoestellen	0	0	0	323	323
Vervanging speeltoestellen 2024	17	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2025	262	19	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2026	0	241	27	0	0
Vervanging speeltoestellen 2027	0	0	260	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Noord	10	20	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Zuid	0	25	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Schrijvershoek	10	15	0	0	0
Vervanging/aanleg kunstgrasvelden Hengelder	0	1.628	0	0	0
Vloeren sporthal	0	163	0	0	0
Totaal programma 5.	**3.533**	**4.001**	**1.572**	**1.573**	**1.603**

6. SOCIAAL DOMEIN

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden maatschappelijke ontwikkeling, jeugd, arbeidsparticipatie, leefbaarheid en wijkgericht werken, vrijwilligers- en mantelzorgbeleid. Samen vormen deze beleidsvelden het sociaal domein. Voor het realiseren van de opgaven in het sociaal domein nemen we ook onderdelen uit de beleidsvelden sport, cultuur, veiligheid, ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, gezondheid en onderwijs mee die bij andere programma's zijn ondergebracht.

Wat willen we?

Zorg en welzijn

Wij willen dat inwoners zo lang mogelijk gezond, zelfstandig en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. We willen met onze inwoners en partners bouwen aan een sterke gemeenschap waarin mensen naar elkaar omzien, elkaar ondersteunen en zoveel mogelijk de regie houden over hun leven. We vinden het belangrijk dat inwoners, waar mogelijk, oplossingen vinden in hun eigen netwerk en leefomgeving. Met steun van familie, vrienden, buren vrijwilligers en maatschappelijke voorzieningen. Daarom investeren we in de eigen kracht van de samenleving en zetten we in op een sterke sociale basis, een sterk lokaal team, vroegsignalering en preventie.

Inkomensondersteuning

Wij willen dat inwoners financieel zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving en, waar mogelijk, stappen kunnen zetten richting werk. We bieden ondersteuning die actief bijdraagt aan zelfredzaamheid, participatie en bestaanszekerheid. Daarbij hanteren we duidelijke en begrijpelijke regelingen, bieden we maatwerk waar nodig en stimuleren we inwoners om hun talenten te benutten via werk, opleiding, vrijwilligerswerk of andere vormen van maatschappelijke deelname.

Armoedebestrijding

Wij willen armoede en schulden zoveel mogelijk voorkomen en ervoor zorgen dat inwoners niet tussen wal en schip vallen. Daarom zetten we samen met maatschappelijke partners in op vroegtijdige signalering, toegankelijke ondersteuning en een samenhangende aanpak van financiële en maatschappelijke problemen. We ondersteunen inwoners die tijdelijk of langdurig moeite hebben om rond te komen, bevorderen bestaanszekerheid en werken aan het voorkomen van schuldenproblematiek. Daarbij richten we onze inzet vooral op maatregelen die inwoners daadwerkelijk perspectief bieden en maatschappelijke effecten vergroten.

Ontwikkelingen

Sterke Sociale Basis

In de visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 is een belangrijke plaats ingeruimd voor het versterken van de sociale basis. De raad heeft in januari 2026 een reserve sociaal domein ingesteld. Uit deze reserve kunnen voorstellen worden gedaan om de sociale basis en het Lokaal Team te versterken. Deze middelen zijn beschikbaar voor incidentele uitgaven. Ook kunnen we op basis van de landelijke IZA- en GALA akkoorden gebruik maken van tijdelijke financiering. Met een investering in de sociale basis bevorderen we de zelf- en samenredzaamheid van inwoners met de verwachting dat de geïndiceerde zorg afneemt.

Regionale ontwikkelingen

In 2027 werken we verder aan de regionale samenwerking tussen zorg en sociaal domein. We vertalen de regionale ontwikkelingen rond het Regionaal Eerstelijnssamenwerkingsverband (RESV) en het Aanvullend Zorg- en Welzijn Akkoord (AZWA) verder naar de Zevenaarse praktijk. We maken afspraken met zorg- en welzijnspartners over de samenwerking tussen eerstelijnszorg en sociaal domein, voeren de afgesproken basisfunctionaliteiten verder in en zorgen dat deze onderdeel worden van de reguliere werkwijze. Daarnaast versterken we de lokale basisinfrastructuur en sociale basis die nodig zijn om inwoners tijdig en dichtbij passende ondersteuning te bieden en waar mogelijk zwaardere zorg te voorkomen.

Jeugd

Landelijk gezien zijn een aantal ontwikkelingen van belang, waaronder de toename van jeugdzorg, de keuze

om de gesloten jeugdzorg af te bouwen en te werken naar kleinschaligheid, een tekort aan pleegouders, arbeidsmarktperikelen, jeugdzorg-organisaties alsook Veilig Thuis die het (financieel) steeds moeilijker hebben. De Hervormingsagenda is vastgesteld in juni 2023, waarin deze ontwikkelingen worden aangepakt. Er wordt een Regiovisie Jeugd opgesteld die december 2026 wordt opgeleverd.

Landelijk, regionaal en lokaal zijn we volop bezig om de doelen uit de agenda te realiseren.
De gemeenteraad heeft juni 2024 de Visie en integrale nota Sociaal Domein 2024-2040 vastgesteld. Deze visie is de basis voor al ons beleid en hierin komen de principes uit de hervormingsagenda terug.
De regionale samenwerking rondom jeugdzorg bestaat uit een aantal gezamenlijke projecten, onder andere gericht op het terugdringen van jeugdzorg met verblijf, het hebben van een Sterk Lokaal Team en zorg in complexe scheidingen. Zevenaar is actief betrokken bij de uitwerking van de plannen. Er is een regionale begroting opgesteld, waarbij de kosten over alle gemeenten zijn verdeeld. Daarbij verwijzen we ook steeds meer naar het hoofdveld.
Voorts zien we bij alle vormen van jeugdhulp nog steeds wachtlijsten. Bij de jeugdconsulenten wordt er hard gewerkt en is de wachtlijst, dankzij verschillende inspanningen, bijna weggewerkt in de zomer van 2026. Denk aan een gewijzigde werkwijze bij onze jeugdconsulenten waardoor inwoners sneller naar de juiste plek worden verwezen, inwoners een vast contactpersoon houden binnen de gemeente en een sterk hoofdveld waar meer naar verwezen wordt.

Preventieve voorzieningen voor ouders en jeugd
Veel hulpvragen kunnen in een eerder stadium opgepakt worden, waardoor zwaarder geïndiceerde zorg voorkomen kan worden. Daarnaast is de ervaring dat lichte hulp soms voldoende is en zwaardere zorg niet nodig. Daarom investeren we de komende jaren in de laagdrempelige voorzieningen en versterken we het preventief hulpaanbod voor jeugd en ouders.

Afstemming jeugdhulp-onderwijs
Lokaal en regionaal investeren we in de afstemming van de ondersteuning die de school biedt aan een leerling en de ondersteuning van andere organisaties. We versterken de samenwerking tussen school en het sterk lokaal team.

Overgang na jeugdzorg 18+ jongeren
We willen een soepele uitstroom uit de jeugdhulp voor kwetsbare jongeren die 18 jaar worden. We willen voorkomen dat jongeren na hun 18e levensjaar te maken krijgen met schulden, uitval van onderwijs, werk en sociaal isolement. We werken aan een verbeterplan hiervoor en verwachten eind 2026 de gemeenteraad hierover te kunnen informeren.

Gebiedsgerichte aanpak (Lobith)
We hebben het voornemen om een preventieve aanpak met partners en jeugd te organiseren met aandacht voor verzuim, overlast, armoede, problemen in de thuissituatie. We sluiten hierbij aan bij de "bouwsteen" versterken van de sociale basis.

Wet van school naar duurzaam werk
Per 1 januari 2026 is de Wet van school naar duurzaam werk van kracht. Deze wet biedt kansen om jongeren beter te begeleiden bij hun overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt. Deze wet sluit aan bij onze inzet op preventie en gelijke kansen, en biedt mogelijkheden om jongeren vroegtijdig te ondersteunen bij het vinden van passend werk of vervolgonderwijs.

Asiel, opvang en inburgering
Binnen de uitvoering van de inburgering zetten we sterker in op werk, onder meer door deel te nemen aan een regionale pilot startbanen. Daarnaast verkennen we regionaal hoe we binnen de inkoop van inburgeringstrajecten meer ruimte kunnen bieden voor maatwerk en persoonlijk aanbod in plaats van standaardtrajecten. Om te zorgen voor passende begeleiding van inburgeraars bij hun traject stellen we voor de incidentele middelen voor de formatie van de uitvoering structureel te maken.
Samen met de woningcorporaties en Refugee Team werken we aan passende woonoplossingen voor statushouders. Daarbij houden we rekening met de gevolgen van het Europese Asiel- en Migratiepact en de aanhoudende druk op de woningmarkt.
Voor de opvang en begeleiding van Oekraïners werken we een plan van aanpak uit voor de periode na afloop

van de van de Richtlijn Tijdelijke Bescherming in maart 2028. Om de ontheemden hierop voor te bereiden zetten we in op duurzame huisvesting, versterking van taalvaardigheid en taalonderwijs, fysieke en mentale gezondheid en werk passend bij opleiding en ervaring. Dit doen we in nauwe samenwerking met ketenpartners.

Maatschappelijke ondersteuning
We bieden inwoners de maatschappelijke ondersteuning die ze nodig hebben. Dat is, en blijft, het uitgangspunt. De vraag naar en de complexiteit in ondersteuning stijgt. Daardoor neemt de financiële druk om de Wmo 2015 binnen de begrote budgetten uit te voeren toe. Dit komt door allerlei ontwikkelingen. Ook door aspecten waar we als gemeente niets aan kunnen doen zoals de overheveling van taken door het rijk, jurisprudentie die nadelig is voor gemeenten, stijgende tarieven (door o.a. krappe arbeidsmarkt) en vergrijzing van de samenleving. Een deel van de kostenstijging heeft te maken met zaken die wel, zij het lastig, te beïnvloeden zijn. Te denken valt aan: individualisering, (onterecht) claimen van ondersteuning, afname weerbaarheid, complexere samenleving en vraagstukken. Door de Sociale Basis meer en meer te versterken, de vastgestelde beleidskaders goed te volgen en door een steeds efficiëntere en integralere uitvoering verwachten we kostenreductie samen op kunnen laten gaan met het (blijven) bieden van maatschappelijke ondersteuning die nodig is.

Beschermd Wonen en Beschermd Thuis
De transformatie van Beschermd Wonen is een beweging van traditionele beschermd wonen in instellingen naar het bieden van Beschermd Thuis door gemeenten. Het uitgangspunt is dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zo veel mogelijk zelfstandig, met passende en tijdige ondersteuning thuis, (blijven) wonen. De intramurale voorziening Beschermd Wonen blijft als een regionaal vangnet.
Voor de doordecentralisatie van Beschermd Wonen wordt in de regio Centraal Gelderland toegewerkt naar langdurige financiële afspraken. De middelen die de regiogemeenten van centrumgemeente Arnhem ontvangen zijn bestemd om de lokale sociale infrastructuur voor inwoners met psychische problematiek te versterken. Dus voor de transformatie. Daartoe is ook een aanbesteding Beschermd Wonen en Beschermd Thuis doorlopen. Deze aanbesteding levert nieuwe afspraken, nieuwe producten en een regionaal dekkend zorglandschap met een beperkt aantal aanbieders.

Zorg en Veiligheid
We zien een toename van inwoners met complexe, gecombineerde zorg- en veiligheidsproblemen, zoals psychische problemen, verslaving, huiselijk geweld en ex-gedetineerden. Deze problematiek raakt niet alleen de betrokkenen, maar beïnvloedt ook het veiligheidsgevoel in de samenleving. Onze doelen zijn om vroegtijdig te signaleren, in te grijpen om escalatie en langdurige, kostbare zorg te voorkomen en om overlast en onveilige situatie te minimaliseren. De aanpak hiervoor vraagt om samenwerking tussen verschillende partners en een integrale benadering. De kernpunten van de aanpak zijn:
• Integrale persoonsgerichte aanpak: casussen met meervoudige problematiek worden domeinoverstijgend opgepakt, met regie vanuit de gemeente;
• Voorkomen van escalatie: gebruik van het AVE-model (Aanpak Voorkoming Escalatie);
• Inzet van Wijk-GGD, GGZ en Iriszorg in de wijk en bemoeizorg: snelle ondersteuning en toeleiding naar passende zorg voor inwoners met zorgelijk gedrag (inzet ervaringsdeskundigen;
• Vroegsignalering jeugd: structurele samenwerking tussen onderwijs, jongerenwerk, politie en sociaal domein om jongeren tijdig te bereiken en afglijden in criminaliteit te voorkomen;
• Vrouwenveiligheid: in kaart brengen van knelpunten en kansen, met focus op zowel veiligheid op straat als achter de voordeur (huiselijk geweld, afhankelijkheidsrelaties);
• Nazorg ex-gedetineerden: vroegtijdige en goed geborgde begeleiding bij terugkeer in de samenleving;
• Radicalisering en polarisatie: bewustwording en zorgvuldige signalering bij ambtenaren, bestuur en ketenpartners (Veiligheid);
• Publiekscampagne Onbegrepen gedrag.
Door deze integrale en preventieve aanpak wordt de zorg- en veiligheidsproblematiek sneller en effectiever aangepakt, wat moet leiden tot minder overlast, een veiliger leefklimaat en minder druk op langdurige zorgvoorzieningen.

RSD de Liemers
Met RSD de Liemers worden nieuwe KPI's en resultaatafspraken opgesteld. Daarbij worden onder meer de uitkomsten van de benchmark betrokken, waaruit blijkt dat RSD de Liemers gemiddeld scoort op kosten en

resultaten. De focus ligt op het vergroten van de uitstroom naar werk voor inwoners met een arbeidsbeperking, onder meer door betere matching met werkgevers en het vergroten van het aantal plaatsingen met loonkostensubsidie. In 2027 wordt daarnaast nieuw handhavingsbeleid vastgesteld om de instroom in de bijstand te beperken en de rechtmatigheid te versterken. De middelen uit de meerjarenbegroting van de SDL zijn noodzakelijk om de huidige dienstverlening op peil te houden.

Sociaal ontwikkelbedrijf en kernvoorziening sociale infrastructuur
Binnen de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland wordt verder gewerkt aan de ontwikkeling van de sociale infrastructuur. Scalabor vervult hierin de rol van sociaal ontwikkelbedrijf en coördinator van de regionale kernvoorziening. Vanuit de kernvoorziening worden leerprogramma's, praktijkleertrajecten en ontwikkelroutes aangeboden voor inwoners die (nog) niet zelfstandig de stap naar werk kunnen zetten.

Beleidskaders
- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040 (2024)
- Uitvoeringsplan sociaal domein 2025-2028 (2025)
- Nota Armoede en Schulden (2025)
- Beleidsplan Sport en Bewegen 2021-2028
- Het Participatiekompas (2025)
- Kadernota Samen aan Zet 2022 en verder (transformatie beschermd wonen naar beschermd thuis)
- Plan onderwijskansenbeleid 2024-2027
- Bestuurlijke opdracht RSD 2024-2026
- Re-integratieverordening 2024
- Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024
- Nadere regels- en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2026
- Verordening jeugdhulp 2025 inclusief beleidsregels en nadere regels
- Convenant Schoolveiligheid (Financiële en inhoudelijke onderlegger: Samenwerkingsagenda Veilig en Zorgzaam Schoolklimaat)
- Lokaal Uitvoeringsplan Samen Veilig 2024-2028
- Beleidsregels toezicht en handhaving kinderopvang 2026

WAT DOEN WE?

6.1 We versterken de sociale basis in dorpen, wijken en kernen zodat inwoners zoveel mogelijk gebruik kunnen maken van hun eigen netwerk, vrijwilligersinitiatieven en algemene voorzieningen

6.1.1 We brengen de bestaande en gewenste situatie in de sociale basis in kaart en informeren de gemeenteraad over het versterken van de sociale basis — 2026

Voor een goede informatievoorziening en doorverwijzing is een sociale kaart nodig. Op deze kaart komen alle voorzieningen op het gebied van onder andere gezondheid, onderwijs, welzijn, cultuur en sport bij elkaar.

6.2 In iedere kern is een toegankelijke ontmoetingsplek beschikbaar die ontmoeting, ondersteuning en maatschappelijke activiteiten mogelijk maakt

6.2.1 In 2028 hebben we één ontmoetingsplek per kern voor ontmoeting aangewezen — 2028

Het doel is dat in iedere kern een ontmoetingsplek is waar zoveel mogelijk voorzieningen gecombineerd worden om de locatie optimaal te benutten en het gebiedsgericht werken goed te faciliteren. Hierbij zal rekening worden gehouden met een goede verspreiding in het verzorgingsgebied.

6.2.2 We versterken het preventief hulpaanbod voor jeugd en volwassenen — 2027-2029

We zorgen voor een preventief aanbod voor ouders met complexe echtscheidingsproblematiek, omdat we zien dat er dan vaak jeugdzorg nodig is.

6.2.3 We ontwikkelen sociale knooppunten waar ondersteuning, ontmoeting en preventie samenkomen 2027

Deze knooppunten worden gerealiseerd in Zevenaar Noord, Midden en Zuid. Voor het knooppunt in Noord stellen we samen met Doesburg een voorstel op. We houden hiermee rekening met hechte eerstelijns wijkverbanden en het AZWA.

6.3 We hebben op 1 januari 2029 een Sterk Lokaal Team

6.3.1 We werken met integrale gebiedsgerichte lokale teams volgens het Eigen Kracht-principe 2026-2029

Conform de landelijke afspraken in onder meer de Hervormingsagenda Jeugd en het convenant Stevige Lokale Teams (VNG) wordt per 1 januari 2029 wordt binnen de gemeente Zevenaar gewerkt met integrale gebiedsgerichte teams, waarbij gewerkt gaat worden volgens het Eigen Kracht-principe.

6.4 We versterken de samenwerking tussen zorg, onderwijs, welzijn en arbeidsmarkt

6.4.1 We versterken de verbinding tussen het sociaal domein en de eerstelijnszorg in de hechte wijkverbanden op basis van het Regionaal Eerstelijns Samenwerkingsverband (RESV)-plan (geplande start in 2027) 2027-2030

Het RESV biedt de regionale structuur om de eerstelijnszorg beter te verbinden met het gemeentelijk sociaal domein, met als doel de samenwerking en verbinding tussen zorg en sociaal domein te verbeteren zodat inwoners dichtbij, tijdig en passend ondersteuning ontvangen.

6.4.2 Door uitvoering van het regionale programma van school naar duurzaam werk wordt de komende 4 jaar ingezet op een sluitende aanpak voor jongeren van 18 tot 27 jaar gericht op het voorkomen van voortijdig schoolverlaten en jeugdwerkloosheid 2026-2030

Samen met onderwijsinstellingen, werkgevers en regionale partners realiseren we een sluitende aanpak voor jongeren richting onderwijs, werk en maatschappelijke participatie. Daarbij zetten we in op vroegsignalering van risico's op uitval, passende begeleiding en een betere aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt, zodat jongeren duurzaam kunnen deelnemen aan de samenleving en jeugdwerkloosheid zoveel mogelijk wordt voorkomen.

6.5 Wij zetten in op een integrale aanpak van jeugdpreventie, waarin we met onze zorg, veiligheid, en onderwijspartners (verder) werken aan vroeg signalering en passende ondersteuning

6.5.1 We voeren preventieve interventies bij beginnend normoverschrijdend gedrag uit. 2026-2029

Samen met onze partners zetten we in op preventieve interventies bij beginnend normoverschrijdend gedrag. Partners zijn zichtbaar aanwezig om jongeren aan te spreken op hun gedrag en begeleid en betrokken bij positieve alternatieven. Hiermee voorkomen we schooluitval, overlast, jeugd)criminaliteit en instroom in jeugdhulp.

6.5.2 We zorgen voor minder doorverwijzingen naar jeugdhulpvoorzieningen en uitval van onderwijs 2026-2029

Met een gebiedsgerichte aanpak (pilot) met aandacht specifieke aandacht voor gezonde leefstijl, weerbaarheid en het tegengaan van normoverschrijdend gedrag, werken we samen met onze partners, om jongeren meer kansrijk te laten opgroeien.

6.6 We willen een soepele uitstroom uit de jeugdhulp voor kwetsbare jongeren die 18 jaar worden en voorkomen dat jongeren na hun 18e levensjaar te maken krijgen met schulden, uitval van onderwijs, werk en sociaal isolement

6.6.1 We vergroten de kwaliteit van de persoonlijke perspectiefplannen van jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg 2026-2027

Om de overgang van jongeren uit de jeugdhulp (na hun 18e levensjaar) goed te kunnen begeleiden, is inzet van jongerenwerk nodig. We verkennen hoe we deze aanpak integraal met voorliggend veld en Wmo verder vorm kunnen geven.

6.6.2 We geven jongeren informatie over beschikbare hulp- en ondersteuning in Zevenaar 2027

We geven duidelijke voorlichting over de sociale kaart voor alle bijna 18- jarige jongeren in Zevenaar, waarmee jongeren inzicht krijgen in hulp- en ondersteuning in Zevenaar.

6.7 Maken en verbeteren van regionale afspraken en aansturen op minder contracten met (regionale) aanbieders van jeugdzorg en Wmo

6.7.1 We realiseren meerjarenafspraken met zorgaanbieders en sluiten aan bij de regionaal aangestuurde inkooptrajecten van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland 2026-2030

Bij iedere inkoopronde sturen wij op het afsluiten van langer lopende contracten en het verminderen van het aantal aanbieders. In de aanbestedingstrajecten hebben wij altijd aandacht voor de kwaliteit van de zorg en een dekkend zorglandschap.

6.7.2 We hebben in 2027 een vastgestelde regiovisie Jeugd 2027

Er wordt een meerjarige regiovisie jeugd opgesteld, zodat we als 11 gemeenten integraal, domeinoverstijgend en gemeentegrens-overschrijdend jeugdzorg vormgeven.

6.8 We ondersteunen mantelzorgers

6.8.1 We versterken de mantelzorgondersteuning en zetten daarmee in op het voorkomen en verminderen van overbelasting. Dit doen we door in te zetten op gelijkgerichte mantelzorgondersteuning zoals opgenomen in het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) 2026-2029

Mantelzorgers zijn onmisbaar voor onze samenleving. Daarom zetten wij de bestaande ondersteuning voort en blijven we ons richten op het voorkomen van overbelasting. In 2026 stellen we een notitie mantelzorgondersteuning op, waarin we beschrijven hoe we mantelzorgers herkennen en ondersteunen en welke verbeteringen daarbij nodig zijn. Daarbij sluiten wij aan bij de ontwikkelingen binnen het Hoofdlijnenakkoord Ouderenzorg (HLO) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA), waarin mantelzorgondersteuning een belangrijke plaats inneemt. We maken optimaal gebruik van bestaande voorzieningen en samenwerkingsafspraken, landelijke richtlijnen en beschikbare middelen. Mocht de beleidsnotitie echter aantonen dat er extra inzet nodig is om overbelasting effectief tegen te gaan of de ondersteuning te borgen, dan vormt dit de basis om eventuele aanvullende budgettaire middelen te overwegen.

6.9 We verbeteren het doelgroepenvervoer

6.9.1 We zorgen voor passend, toegankelijk en betrouwbaar doelgroepenvervoer 2026-2030

Wij zorgen voor passend, toegankelijk en betrouwbaar vervoer voor inwoners die vanwege een beperking, aandoening of persoonlijke situatie niet zelfstandig gebruik kunnen maken van reguliere vervoersmogelijkheden. We voeren het doelgroepenvervoer structureel uit, monitoren de kwaliteit, toegankelijkheid en betrouwbaarheid en sturen waar nodig bij. Op basis van de evaluatie van het verbeterplan doelgroepenvervoer 2024-2025 bepalen we in 2026 welke aanvullende verbetermaatregelen nodig zijn. Deze maatregelen worden uiterlijk eind 2027 uitgevoerd en vervolgens geborgd in de reguliere werkwijze.

6.10 We ondersteunen inwoners om, waar dit mogelijk en verantwoord is, zelfstandiger te reizen en zoveel mogelijk gebruik te maken van reguliere en algemene vervoersmogelijkheden

6.10.1 We stimuleren zelfstandig reizen waar dat mogelijk en passend is 2027-2029

Samen met BVO DRAN en andere betrokken partners onderzoeken en beproeven we mogelijkheden om inwoners te ondersteunen bij het zelfstandig gebruik van reguliere en algemene vervoersvoorzieningen. In 2026 en 2027 voeren we pilots uit gericht op het bevorderen van zelfstandig reizen. In 2028 en 2029 evalueren we de resultaten en besluiten we welke maatregelen worden voortgezet of structureel worden ingezet.

6.11 We voldoen aan onze wettelijke taken op het gebied van opvang, huisvesting, inburgering en participatie van nieuwkomers

6.11.1 We stellen in 2027 een scenario- en capaciteitsmodel op voor huisvesting, begeleiding en inburgering van nieuwkomers en gebruiken deze voor een goede uitvoering van onze wettelijke taken 2027-2030

Statushouders die in Zevenaar komen wonen moeten zo snel mogelijk beginnen met inburgeren en waar dit kan aan het werk. We anticiperen structureel op ontwikkelingen op het gebied van asiel en integratie op regionaal, landelijk en Europees niveau door deze te vertalen naar lokaal beleid en uitvoering.

Zevenaar neemt haar verantwoordelijkheid bij de uitvoering van landelijke afspraken en wettelijke verplichtingen op het gebied van opvang, huisvesting, inburgering en participatie van nieuwkomers. Tegelijkertijd zetten we ons regionaal in voor een evenwichtige verdeling van deze opgaven. In 2027 stellen we een scenario- en capaciteitsmodel op, waarmee we onze inzet kunnen afstemmen op toekomstige ontwikkelingen. Statushouders die zich in Zevenaar vestigen starten zo snel mogelijk met hun inburgering en, waar mogelijk, met werk of andere vormen van participatie. Ontwikkelingen op het gebied van asiel en integratie vertalen we structureel naar lokaal beleid en uitvoering.

6.12 We bieden ontwikkelingsgerichte ondersteuning naar werk

6.12.1 De gemeente realiseert een samenhangende, ontwikkelingsgerichte aanpak richting werk door het intensiveren van Nieuw Beschut Werk en het versterken van het netwerk van inclusieve werkgevers 2026-2030

Hierdoor ontstaan meer passende werkplekken en krijgen inwoners met een begeleidingsbehoefte of afstand tot de arbeidsmarkt betere kansen om (duurzaam) aan het werk te gaan.

6.13 We bieden ondersteuning richting participatie aan inwoners die (nog) niet kunnen werken

6.13.1 De gemeente realiseert een samenhangende, ontwikkelingsgerichte aanpak richting maatschappelijke participatie 2026-2030

Inwoners die (nog) niet kunnen werken worden begeleid naar passende activiteiten, in nauwe samenwerking met zorg, welzijn en RSD de Liemers, met als doel het versterken van zelfredzaamheid en het voorkomen van sociaal isolement.

6.14 We werken actief samen met het Work in NL-punt (WIN-punt) in de Groene Metropoolregio en andere regionale partners om arbeidsmigranten beter te bereiken en hen passende informatie, ondersteuning en begeleiding te bieden

6.14.1 In 2026 maken we regionale afspraken over coördinatie, zodat sturing op uitvoering, naleving en de samenwerking met partners geborgd worden 2026

Het Work in NL-punt (WIN-punt) ondersteunt arbeidsmigranten met informatie, advies en begeleiding op het gebied van wonen, werken, registratie, zorg en ondersteuning.

6.15 Duidelijker maken van regels , waar mogelijk met één inkomensgrens

6.15.1 We onderzoeken in 2027 de mogelijkheden van het verder harmoniseren van de inkomensgrenzen van ons minimabeleid 2026-2029

De inkomensgrens bepaalt wie er wettelijk gezien recht heeft op toeslag. Het doel van het harmoniseren van inkomensgrenzen (binnen de Participatiewet en het gemeentelijke minimabeleid) is om het stelsel eenvoudiger, eerlijker en efficiënter te maken.

6.16 Ondersteunen van kwetsbare groepen, zoals mensen met een chronische ziekte

6.16.1 Ons beleid, dat bedoeld is voor financiële compensatie en het hebben van een laagdrempelige toegang tot inkomensondersteunende voorzieningen, richten we in conform de landelijke ontwikkelingen 2026-2029

We volgen de kabinetsplannen met betrekking tot wijzigingen in bijvoorbeeld hoogte eigen risico, hogere eigen bijdrage Wmo en mogelijke aanpassingen in de belastingaftrek en kijken wat nodig is en waar het kan naar mogelijkheden voor compensatie via de tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten.

6.17 Bieden van vroegtijdige hulp aan inwoners bij financiële problemen

6.17.1 We zetten in op het jaarlijks verhogen van het aantal inwoners dat vanuit vroegsignalering in contact komt met de gemeente 2026-2029

We zetten in op een meer effectieve en outreachende manier van werken met betrekking tot vroegsignalering Dit moet resulteren in een hogere hulpacceptatie.

6.18 Samenwerken met partners om armoede te verminderen

6.18.1 We verbinden partijen om armoede tegen te gaan 2026-2029

We organiseren in samenwerking met de Liemerse gemeenten jaarlijks een dit armoedeplatform om samenwerking en verbinding met onze ketenpartners te intensiveren.

6.19 Inzetten van middelen op een gerichte manier en kiezen voor aanpakken die het meeste effect hebben

6.19.1 Bij het aanpakken van armoede en schuldenproblematiek leveren we maatwerk en gaan uit van een mensgerichte benadering 2026-2029

Zowel landelijk als op lokaalniveau zien we een trend van doorlopend stijgende aanmeldingen schuldhulpverlening en een toename van huishoudens met langdurige, complexe schulden. We brengen de basisdienstverlening op een niveau dat nodig is om ons als gemeente kandidaat te stellen voor de NVVK certificering, waarmee we de kwaliteit van onze schuldhulpverlening en vroegsignalering officieel kunnen borgen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	18.110	18.948	19.622	19.629	19.629
1e voortgangsrapportage 2026	5.994	1.102	1.090	1.090	1.090
2e voortgangsrapportage 2026	-2.853	-3.768	-3.437	-3.437	-3.437

Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	379	379	379	379
Totale baten tot de begroting	**21.252**	**16.662**	**17.654**	**17.661**	**17.661**

Mutaties in deze begroting (baten)

	0	**0**	0	0	0
	0	0	0	0	0
Totaal gemuteerde baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Totale baten in deze begroting	**21.252**	**16.662**	**17.654**	**17.661**	**17.661**

Lasten

Primitieve begroting 2026-2029	84.283	83.383	82.237	81.729	81.730
1e voortgangsrapportage 2026	7.016	1.479	1.099	1.099	1.099
2e voortgangsrapportage 2026	-2.186	-3.427	-3.527	-6.283	-6.332
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	2.082	2.077	2.080	2.082
Totale lasten tot de begroting	**89.112**	**83.518**	**81.886**	**78.626**	**78.580**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**1.061**	1.030	149	29
Bijdrage GR BVO DRAN doelgroepenvervoer	0	-11	-20	-30	70
Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland	0	363	341	110	-110
Bijdrage GR Samenwerking de Liemers (SDL) - RSD	0	709	709	69	69
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**272**	272	272	272
Actualisatie budget Veilig Thuis Gelderland Midden	0	108	108	108	108
Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering	0	164	164	164	164
3. Nieuw beleid	0	**35**	-16	-16	-16
CP 0.2.1. Klant in beeld	0	-16	-16	-16	-16
CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	0	50	0	0	0
5. Mutaties < € 100.000	0	**30**	5	5	5
Actualisatie budget Armoedebestrijding kinderen	0	5	5	5	5
Budgetmutatie gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (ADV's)	0	6	0	0	0
Budgetmutatie voortzetting gezondheidsplein	0	18	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**1.397**	**1.292**	**411**	**291**
Totale lasten in deze begroting	**89.112**	**84.916**	**83.178**	**79.037**	**78.870**

Resultaat voor bestemming	**-67.861**	**-68.254**	**-65.524**	**-61.375**	**-61.209**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	229	99	99	24	24
1e voortgangsrapportage 2026	420	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	649	**99**	99	24	24
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	225	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	500	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	225	**500**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**424**	**-401**	**99**	**24**	**24**
Resultaat na bestemming	**-67.436**	**-68.655**	**-65.425**	**-61.351**	**-61.185**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Bijdrage GR BVO DRAN doelgroepenvervoer	**11**	**20**	**30**	**-70**

De gemeentelijke bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2027-2030 van de BVO DRAN. In totaal dalen de kosten in de jaren 2027 t/m 2029 (tussen de € 10.600 en € 30.000). We zien wel verschillen in de verschillende vervoers onderdelen. Het Wmo-vraagafhankelijk vervoer laat een nadeel zien van afgerond € 6.000. Het Wmo-vervoer voor dagbesteding laat een nadeel zien van afgerond € 18.000 in 2027, oplopend naar € 24.500 in 2029. Het jeugdvervoer laat een voordeel zien van € 35.000 oplopend naar € 48.000.

Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland	**-363**	**-341**	**-110**	**110**

De begroting 2027 van de MGR is, voor de verschillende modules, ten opzichte van 2026 geïndexeerd met 2,5%. Voor de module 'WgSW' stijgen de lasten met afgerond € 300.000 door de indexering, wijziging in de verdeling als gevolg van de (jaarlijkse) aanpassing van het aantal arbeidsjaren per gemeente op 30-10-2025 en beëindiging van de compensatieregeling voor uitgekeerde transitievergoedingen.
In de begroting van de MGR is vanaf 2027 ook de nieuwe module Toezicht Sociaal Domein (TSD) opgenomen voor een bedrag van afgerond € 81.500. Gedeeltelijk (€ 41.500) kunnen we hiervoor de bestaande middelen voor toezicht inzetten. Maar het verschil van € 40.000 betekent een kostenstijging. Definitieve besluitvorming over deze module moet nog plaats vinden.

Bijdrage GR Samenwerking de Liemers (SDL) - RSD	**-709**	**-709**	**-69**	**-69**

De huidige bestuurlijke opdracht aan de RSD eindigt in 2026. In 2026 heeft een Benchmarkonderzoek plaatsgevonden waaruit blijkt dat de RSD gemiddeld scoort op zowel kosten als resultaten. De middelen uit de huidige bestuurlijke opdracht zullen worden voortgezet tot en met 2028. Er worden nieuwe afspraken gemaakt met de RSD over de te behalen KPI's. De extra incidentele lasten voor 2027 en 2028 bedragen € 640.000 per jaar.
Daarnaast is rekening gehouden met indexeringen voor de kosten van de dienstverlening, exploitatie en met de actualisatie van de kostenverdeling (o.b.v. aantal inwoners en aantal cliënten van deelnemende gemeenten) voor 2027 ten opzichte van 2026 waardoor de kosten (nadeel) voor Zevenaar met €69.000 toenemen. Per saldo bedraagt het nadeel € 709.000.

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie budget Veilig Thuis Gelderland Midden	**-108**	**-108**	**-108**	**-108**

Veilig Thuis heeft voor 2027 een begroting ingediend waarin een substantiële verhoging van de gemeentelijke bijdrage wordt gevraagd. Ten opzichte van 2026 is de bijdrage van Zevenaar structureel € 108.000 hoger. Veilig Thuis kampt met oplopende tekorten, een stijgend aantal meldingen, een toenemende complexiteit van de casuïstiek en wachtlijsten. Tegelijkertijd neemt de druk op Veilig Thuis toe om een trekkende rol te vervullen bij regionale ontwikkelingen, zoals het Regionaal Veiligheidsteam (RVT) en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Dit zorgt voor stijgende kosten en een forse financiële impact daarvan op ons als gemeente.

Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering	**-164**	**-164**	**-164**	**-164**

De gemeente heeft een regierol in het uitvoeren van de Wet inburgering 2021 (Wi2021). Hiervoor zijn inburgeringsconsulenten in dienst bij de gemeente die inburgeringsplichtigen begeleiden tijdens hun traject. Sinds de invoering van de wet is het aantal inburgeraars waarover wij regie voeren sterk toegenomen, terwijl de formatie niet in dezelfde mate is meegestegen. Dit heeft geleid tot oplopende wachtlijsten.
Bij de 1e voortgangsrapportage 2026 is besloten om de uitvoeringsformatie voor inburgering incidenteel op te hogen om de wachtlijsten terug te dringen. Om de caseload voor de inburgeringsconsulenten op een acceptabel niveau te houden vragen wij een structurele uitbreiding van de formatie van 2 FTE en vragen daarvoor structureel een jaarlijks budget van € 164.000.
Deze wijziging heeft mutaties tot gevolg in programma 0 en 6. De financiële gevolgen zie u alleen bij programma 6.

3. Nieuw beleid

CP 0.2.1. Klant in beeld	**16**	**16**	**16**	**16**

We onderzoeken continu de inwonerstevredenheid, door middel van het meten van de kwaliteit van dienstverlening. We doen dit door het uitvoeren van structureel inwonerstevredenheidonderzoek. Met de meetbare resultaten en data zorgen we voor het verbeteren en borgen van de integrale dienstverlening in onze processen. De dekking komt uit de uitvoeringskosten Wmo, burgerpeiling burgerzaken en kosten organisatieontwikkeling Staf.

CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	**-50**	**0**	**0**	**0**

We werken een regeling voor stads- en dorpsontwikkeling uit met een duidelijk budget, heldere regels en een goed proces voor de beoordeling van aanvragen. Ook richten we een kernteam leefbaarheid in dat integraal initiatieven uit de samenleving beoordeelt en begeleidt. Voor de ontwikkeling en implementatie van de aanpak stads- en dorpsontwikkeling vragen we incidenteel € 50.000 in 2027. Deze middelen worden ingezet voor het opstellen van de (subsidie)regeling en proces rond dorps- en wijkplannen.
Voor het uitvoeringsbudget (subsidies) maken wij een bestemmingsreserve stads- en dorpsontwikkeling

waarin wij € 500.000 toe voegen. Voor het inzetten van deze bestemmingsreserve komen we met voorstellen waarbij we de plannen uit de samenleving gebruiken.

Totaal mutaties	**-1.368**	**-1.287**	**-405**	**-285**

Toelichting reserve mutaties

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
3. Nieuw beleid				
CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	**-500**	**0**	**0**	**0**

We werken een regeling voor stads- en dorpsontwikkeling uit met een duidelijk budget, heldere regels en een goed proces voor de beoordeling van aanvragen. Ook richten we een kernteam leefbaarheid in dat integraal initiatieven uit de samenleving beoordeelt en begeleidt. Voor de ontwikkeling en implementatie van de aanpak stads- en dorpsontwikkeling vragen we incidenteel € 50.000 in 2027. Deze middelen worden ingezet voor het opstellen van de (subsidie)regeling en proces rond dorps- en wijkplannen.
Voor het uitvoeringsbudget (subsidies) maken wij een bestemmingsreserve stads- en dorpsontwikkeling waarin wij € 500.000 toe voegen. Voor het inzetten van deze bestemmingsreserve komen we met voorstellen waarbij we de plannen uit de samenleving gebruiken.

Totaal reservemutaties	**-500**	**0**	**0**	**0**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	7	11	18	25	32	32
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	109	0	0	0	0	0
6.811	Beschermd wonen (WMO)	517	0	0	0	0	0
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	369	255	0	0	0	0
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.071	5.888	1.251	1.239	1.239	1.239
6.712	Begeleiding (WMO)	251	0	0	0	0	0
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	533	430	430	761	761	761
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	11	0	0	667	667	667
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	9	0	0	0	0	0

6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	762	0	0	0	0	0
6.821	Jeugdbescherming	276	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	14.241	14.668	14.962	14.962	14.962	14.962
Totaal Baten		**24.156**	**21.252**	**16.662**	**17.654**	**17.661**	**17.661**
Lasten							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	11.756	12.132	7.122	7.050	7.026	7.083
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	2.469	2.613	2.757	2.757	2.757	2.757
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.821	1.871	2.070	2.070	2.070	2.070
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	716	677	375	375	375	375
6.3	Inkomensregelingen	21.215	21.897	22.037	22.037	22.037	22.037
6.4	WSW en beschut werk	5.184	5.458	5.457	5.280	5.049	4.829
6.5	Arbeidsparticipatie	4.436	4.372	4.441	3.998	3.293	3.287
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.812	2.252	2.324	2.338	2.354	2.369
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	7.616	8.174	8.065	7.905	5.179	5.136
6.712	Begeleiding (WMO)	4.400	4.207	4.609	4.359	4.359	4.359
6.713	Dagbesteding (WMO)	654	680	704	704	704	704
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	5	6	6	6	6
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	20	150	155	-19	-19	-19
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	11.744	11.316	11.689	11.712	11.741	11.772
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	474	342	354	354	354	354
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	33	34	34	34	34
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	8.486	10.266	9.983	9.483	8.983	8.983
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	819	53	55	55	55	55
6.791	PGB WMO	303	339	351	351	351	351
6.792	PGB Jeugd	200	176	182	182	182	182
6.811	Beschermd wonen (WMO)	479	199	200	200	200	200
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	5	6	6	6	6
6.821	Jeugdbescherming	887	1.245	1.286	1.286	1.286	1.286
6.822	Jeugdreclassering	106	195	200	200	200	200
6.91	Co□rdinatie en beleid WMO	271	281	233	233	233	233
6.92	Co□rdinatie en beleid Jeugd	168	174	222	222	222	222
Totaal Lasten		**86.036**	**89.112**	**84.916**	**83.178**	**79.037**	**78.870**
Saldo							
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.685	-6.244	-5.871	-5.811	-5.787	-5.844

6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-2.469	-2.613	-2.757	-2.757	-2.757	-2.757
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-1.821	-1.871	-2.070	-2.070	-2.070	-2.070
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-347	-422	-375	-375	-375	-375
6.3	Inkomensregelingen	-6.974	-7.230	-7.075	-7.075	-7.075	-7.075
6.4	WSW en beschut werk	-5.184	-5.458	-5.457	-5.280	-5.049	-4.829
6.5	Arbeidsparticipatie	-4.436	-4.372	-4.441	-3.998	-3.293	-3.287
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-1.804	-2.241	-2.306	-2.313	-2.322	-2.337
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-7.084	-7.744	-7.635	-7.144	-4.418	-4.375
6.712	Begeleiding (WMO)	-4.149	-4.207	-4.609	-4.359	-4.359	-4.359
6.713	Dagbesteding (WMO)	-654	-680	-704	-704	-704	-704
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-5	-6	-6	-6	-6
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-9	-150	-155	686	686	686
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-11.636	-11.316	-11.689	-11.712	-11.741	-11.772
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-474	-342	-354	-354	-354	-354
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	9	-33	-34	-34	-34	-34
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-7.724	-10.266	-9.983	-9.483	-8.983	-8.983
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-819	-53	-55	-55	-55	-55
6.791	PGB WMO	-303	-339	-351	-351	-351	-351
6.792	PGB Jeugd	-200	-176	-182	-182	-182	-182
6.811	Beschermd wonen (WMO)	38	-199	-200	-200	-200	-200
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-5	-6	-6	-6	-6
6.821	Jeugdbescherming	-610	-1.245	-1.286	-1.286	-1.286	-1.286
6.822	Jeugdreclassering	-106	-195	-200	-200	-200	-200
6.91	Coördinatie en beleid WMO	-271	-281	-233	-233	-233	-233
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	-168	-174	-222	-222	-222	-222
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-61.880**	**-67.861**	**-68.254**	**-65.524**	**-61.375**	**-61.209**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	33	649	99	99	24	24
	Toevoegingen	0	225	500	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**33**	**424**	**-401**	**99**	**24**	**24**
Begrotingsresultaat na bestemming		**-61.848**	**-67.436**	**-68.655**	**-65.425**	**-61.351**	**-61.185**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 6.Sociaal domein					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	75	75	0	0
Totaal programma 6		**75**	**75**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	202	202	202	202

Deze reserve heeft als doel om de uitvoeringskosten van de TOZO regeling zelfstandig ondernemers te egaliseren.

Onttrekking Er is geen onttrekking in 2025 geweest en de verwachting is dat ook in 2026 en 2027 de middelen van de bestemmingsreserve niet nodig zijn. De RSD de Liemers, belast met de uitvoering, beschikt m.i.v. 2020 over een bestemmingsreserve voor dekking van de uitvoeringskosten voor de deelnemende gemeenten. Hiervoor is destijds een deel van de van het rijk ontvangen middelen voor uitvoeringskosten ingezet. Voor het resterende deel van de uitvoeringskosten voor Zevenaar is een eigen bestemmingsreserve gevormd. De reserve bij de RSD is in vooralsnog toereikend voor dekking van de uitvoeringskosten.

9049	Zevenaar Doet	0	150	75	0	0

Deze reserve wordt ingezet voor dekking van de jaarlijkse kosten in de komende jaren (2026 t/m 2028) met betrekking Zevenaar Doet.

Onttrekking We onttrekken in 2027 en 2028 € 75.000 aan deze reserve als dekking van de kosten voor Zevenaar Doet.

9073	Opvang en begeleiding Oekraïners	230	111	111	111	111

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor activiteiten op het gebied van opvang en begeleiding van vluchtelingen. Hiermee werken we ook aan de taakstelling voor statushouders en geven we vorm aan het deelwonen, we trainen de woonvaardigheden en kunnen extra taallessen organiseren.

Onttrekking Er zijn geen onttrekkingen aan deze reserve geraamd. Op basis van concrete plannen vragen wij uw raad om dekking uit deze bestemmingsreserve.

9075	Impuls Sociale basis en sterk lokaal team	0	1.744	1.744	1.744	1.744

De bestemmingsreserve impuls Sociale basis en sterk lokaal team is bedoeld om de incidentele kosten te dekken die voortkomen uit het impulsvoorstel Versterken Sociale basis 2026-2027. In co-creatie met strategische partners in het voorliggend veld zullen deze middelen worden ingezet voor sterkere sociale netwerken en een laagdrempelige toegang.

Onttrekking Voor 2027 zijn nog geen uitgaven geraamd ten laste van deze bestemmingsreserve. Wij komen bij uw raad met voorstellen om deze bestemmingsreserve in te zetten.

9077	Stads- en dorpsontwikkeling	0	0	500	500	500

Voor stads- en dorpsontwikkeling is een bestemmingsreserve gevormd. De onttrekkingen uit deze reserve worden gebaseerd op de nog op te stellen subsidieregeling voor stads- en dorpsontwikkeling.
Toevoeging In 2027 wordt € 500.000 gestort in deze bestemmingsreserve.

Totaal bestemmingsreserves	**432**	**2.207**	**2.632**	**2.557**	**2.557**

Meerjareninvesteringsplan

Er zijn binnen dit programma geen investeringen gepland.

7. VOLKSGEZONDHEID EN DUURZAAMHEID

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden volksgezondheid, milieu en duurzaamheid. Volksgezondheid richt zich op een gezonde leefomgeving en leefstijl. Milieu richt zich op de onderdelen lucht, geluid, bodem, externe veiligheid en duurzaamheid (klimaat).
Over duurzaamheid/klimaat zijn in het Nationaal Klimaatakkoord afspraken gemaakt waarbij de uitvoering bij de gemeenten is belegd. De aanpak en invulling van Zevenaar is onderverdeeld in de 'resultaten': energietransitie, warmtetransitie, circulaire economie/Fairtrade gemeente en klimaatadaptatie.

Wat willen we?

Volksgezondheid

Wij willen dat inwoners gezond kunnen leven, elkaar kunnen ontmoeten en toegang hebben tot passende zorg en ondersteuning. Daarom zetten we sterk in op preventie, een gezonde leefstijl en leefomgeving en het versterken van de sociale basis, zodat problemen zoveel mogelijk worden voorkomen en inwoners langer gezond en zelfstandig kunnen blijven. Daarbij hebben we extra aandacht voor mentale gezondheid, met name van jongeren en ouderen, en stimuleren we gemeenschapskracht, naoberschap en een actieve leefstijl.

Duurzaamheid en milieu

Wij willen stap voor stap werken aan een duurzame en klimaatbestendige gemeente, met oplossingen die haalbaar, uitvoerbaar en betaalbaar zijn. We ondersteunen inwoners, ondernemers en agrariërs bij het besparen van energie, het verduurzamen van gebouwen en bedrijfsvoering en het toepassen van innovatieve en circulaire oplossingen. Daarnaast investeren we in een groene, klimaatbestendige leefomgeving, verbeteren we samen met onze partners de waterkwaliteit en stimuleren we duurzame energievoorzieningen en hergebruik van grondstoffen. Daarbij benutten we beschikbare rijksmiddelen (CDOKE) om de uitvoering van onze klimaat- en duurzaamheidsdoelen te ondersteunen. Zo bouwen we aan een gezonde leefomgeving en een toekomstbestendige gemeente voor huidige en toekomstige generaties.

Ontwikkelingen

Volksgezondheid

Gemeenten hebben de wettelijke taak zorg te dragen voor de publieke gezondheidszorg voor hun inwoners. Deze publieke gezondheidszorg wordt uitgevoerd door de GGD (VGGM) en biedt gezondheidsbeschermende en gezondheidsbevorderende maatregelen voor alle inwoners (Algemeen Publieke Gezondheidszorg) en preventieve jeugdgezondheidszorg voor 0-18 jarigen (Jeugdgezondheidszorg).
In 2026 is een regionale gezondheidsvisie (2026-20230) voor Gelderland Midden vastgesteld. Hierin staan vijf speerpunten waar VGGM en gemeenten met andere partijen aan gaan werken.
De vijf speerpunten zijn ook voor ons lokale beleid de leidraad. Het zijn de volgende:

1.gezond en kansrijk opgroeien voor kinderen
2.minder gezondheidsverschillen tussen inwoners (als gevolg van sociaal-economische situatie)
3.betere mentale gezondheid
4.vitaal ouder worden
5.een gezonde leefomgeving

Kansrijke Start

Om ouders van kinderen tijdig en integraal te kunnen helpen, breiden we het bestaande multidisciplinaire overleg van professionals uit met andere partners, (de zogenoemde gezinspoli). Verder blijven we de komende jaren aandacht aan passend opvoedondersteuningsaanbod geven voor ouders met jonge kinderen. Kansrijke Start is een vast onderdeel van AZWA en hiervoor ontvangen we middelen van het rijk.

Milieu en duurzaamheid

Om bij te dragen aan een gezond, leefbaar en toekomstbestendig Zevenaar blijft ook in de periode 2027-2030

inzet nodig op energiebesparing, verduurzaming van woningen en bedrijven, een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie, circulaire economie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Daarbij bouwen we voort op bestaande programma's en samenwerkingen, zoals de Lokale Isolatieaanpak, het netwerk van energiecoaches, de ondersteuning van bedrijven bij verduurzaming, warmte-/energieprogramma en regionale duurzaamheidsprogramma's. De uitvoering is mede afhankelijk van landelijke en provinciale regelgeving, subsidieregelingen en regionale samenwerking. De komende jaren ligt de nadruk op het uitvoeren en verder ontwikkelen van vastgestelde beleidskaders en programma's, zodat de leefbaarheid en toekomstbestendigheid van de gemeente behouden blijven.

Beleidskaders

- Visie en integrale nota sociaal domein 2024-2040
- Uitvoeringsplan sociaal domein 2025-2028
- Watertakenplan de Liemers 2022-2026, te actualiseren op basis van Watertakenplan De Liemers 2027-2031
- Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie (DPRA) (2022), te actualiseren op basis van Watertakenplan De Liemers 2027-2031
- Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Beheerplan water en riolering (2022), te actualiseren in 2027 op basis van Watertakenplan De Liemers 2027-2031
- Beheerplan begraafplaatsen (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Milieubeleidsplan 2013-2030 Zevenaar
- Beleidsvisie Externe Veiligheid 2012 Zevenaar
- Nota Bodembeheer 2011 Zevenaar
- Geluidbeleid 2008 Zevenaar
- Integrale laadvisie gemeente Zevenaar 2022
- Klimaatplan "Op weg naar een klimaatneutrale organisatie"
- Uitvoeringsprogramma klimaatneutrale organisatie

WAT DOEN WE?

7.1 Bevorderen van gezondheid en een gezonde leefstijl

7.1.1 We zetten in op een integrale preventie- en leefstijlaanpak om daarmee een gezondere leefstijl te stimuleren en gezondheidsproblemen te voorkomen 2026-2030

Samen met GGD, welzijns-, zorg- en sportpartners voeren we de lokale preventie- en leefstijlaanpak uit. We werken aan het voorkomen van gezondheidsproblemen en ondersteunen activiteiten die bijdragen aan bewegen, ontmoeten en mentale gezondheid. We zetten in op gezondheidsbevordering, vroegsignalering, passende preventieve interventies, praktische gezondheidsvaardigheden en sociaal verwijzen. In programma 5, onderdeel Sport, zijn eveneens doelen en activiteiten opgenomen om de gezondheidsdoelen uit onder andere de programma's GALA en AZWA te realiseren.

7.2 Versterken van samenwerking tussen zorg, welzijn en ondersteuning

7.2.1 We geven uitvoering aan de voor Zevenaar relevante afspraken uit het IZA en AZWA en versterken de samenwerking tussen zorg, welzijn en ondersteuning 2026-2030

We vertalen in 2026 en 2027 de voor Zevenaar relevante afspraken uit het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) naar de lokale uitvoeringspraktijk, in verbinding met het Regionaal Eerstelijns Samenwerkingsverband (RESV). We versterken daarbij de veerkracht en samenredzaamheid van onze dorpen en wijken en dragen bij aan een betaalbaar en uitvoerbaar zorgstelsel. We werken de gemeentelijke bijdrage aan de regionale werkagenda en de benodigde basisfuncties en basisfunctionaliteiten uit (AZWA). Vanaf 2028 werken we gefaseerd aan implementatie, afhankelijk van regionale besluitvorming, beschikbare middelen en de ontwikkeling van het RESV.

Ook versterken en breiden we de ondersteuning van ouders met jonge kinderen uit. We bouwen voort op Kansrijke Start en breiden de samenwerking tussen medisch en sociaal domein gefaseerd uit. Om professionals en ouders tijdig te helpen, breiden we het bestaande multidisciplinaire overleg uit met andere partners. Dit samenwerkingsnetwerk, de zogenoemde gezinspoli, is onderdeel van het AZWA-plan voor de komende vier jaar. De gezinspoli en passend opvoedondersteuningsaanbod worden ontwikkeld binnen de regionale AZWA-afspraken en de beschikbare middelen.

7.3 Versterken van mentale gezondheid

7.3.1 We werken samen binnen het Mentaal Gezondheidsnetwerk De Liemers aan preventie, herstel en passende ondersteuning bij mentale gezondheidsproblemen — 2026-2030

We implementeren de lokale bijdrage aan het Mentaal Gezondheidsnetwerk De Liemers. Vanuit het Transformatieplan Mentaal Gezond Achterhoek–De Liemers vertalen we in 2026 en 2027 de regionale afspraken naar de lokale uitvoeringspraktijk. Deze afspraken gaan over samenwerking, toegang, verkennende gesprekken en laagdrempelige steunpunten in Zevenaar en dragen bij aan preventie en herstel. Daarbij verbinden we het lokale sociaal domein en de sociale basis met het regionale mentale gezondheidsnetwerk.

7.4 Versterken van burgerhulpverlening

7.4.1 We vergroten het aantal geschoolde en inzetbare burgerhulpverleners in de wijken en dorpen van Zevenaar — 2026-2030

We zetten in op voldoende geschoolde burgerhulpverleners in de wijken en dorpen van de gemeente Zevenaar.
We bieden gericht basis- en herhalingstrainingen voor reanimatie en AED-gebruik aan op plaatsen waar het aantal beschikbare burgerhulpverleners achterblijft of aanvulling nodig is. Deelnemers worden gestimuleerd om zich aan te melden als burgerhulpverlener en hun vaardigheden door middel van herhalingstrainingen actueel te houden.

7.5 We helpen en stimuleren inwoners en bedrijven om op een haalbare en betaalbare wijze energie te besparen en te verduurzamen

7.5.1 We versterken het netwerk van energiecoaches die inwoners helpen met isolatie en energiebesparing — 2026-2029

We bouwen voort op bestaande ondersteuning, zoals de Lokale Isolatieaanpak en de Lokale Aanpak Energiearmoede en bieden inwoners via het energieloket gerichte ondersteuning bij isolatie en energiebesparing.

7.5.2 We ontwikkelen plannen voor aardgasvrij wonen, stap voor stap en passend per wijk, dorp of stad — 2026-2029

In 2026 starten we met het opstellen van het Energieprogramma, waar het Warmteprogramma – een verplicht programma onder de Omgevingswet – onderdeel van is. In 2027 wordt het Energieprogramma opgeleverd;
Volgens planning nemen we als gemeente in 2027 een besluit over het oprichten van een warmtebedrijf voor het aanleggen van een warmtenet in stad Zevenaar.
In 2028 wordt een start wordt gemaakt met wijkgerichte (uitvoerings-)plannen op het gebied van de warmtetransitie, met duidelijke en realistische keuzes per wijk, dorp of stad.

7.5.3 Samen met netbeheerder(s) en bedrijven zoeken we oplossingen voor netcongestie. We stimuleren kleinschalige en haalbare energieprojecten en onderzoeken maatregelen die netcongestie (kunnen) verzachten — 2026-2029

Wij nemen een regierol in de aanpak van netcongestie. Dat betekent dat wij niet alleen knelpunten signaleren, maar ook actief sturen op ruimtelijke keuzes, prioritering van maatschappelijke ontwikkelingen,

innovatieve energieoplossingen en samenwerking binnen de regio. Zo zorgen wij ervoor dat netcongestie niet onnodig een rem zet op de groei, leefbaarheid en verduurzaming van Zevenaar.

7.5.4 We bieden specifieke ondersteuning voor bedrijven die willen verduurzamen 2026-2029

We faciliteren en stimuleren toekomstige en duurzame ontwikkelingen, overeenkomstig de afspraken uit het vastgestelde Regionaal Programma Werklocaties. Daarbij geven we zelf het goede voorbeeld door uitvoering te geven aan het Klimaatplan 'op weg naar een klimaatneutrale organisatie'.

7.5.5 We vergroenen en verduurzamen het buitengebied 2026-2029

Dit doen we samen met agrariërs, provincie en landschapsorganisaties. We werken een klimaatbestendige en biodiverse inrichting van het landschap. Daarbij hechten we ook waarde aan dierenwelzijn.

7.5.6 We versterken de samenhang van het groen in onze gemeente 2026-2032

We versterken de samenhang van groene structuren in wijken, dorpen en het buitengebied om klimaatbestendigheid, biodiversiteit en leefkwaliteit te vergroten.

7.6 We behouden en bevorderen biodiversiteit

7.6.1 Biodiversiteit krijgt een plek binnen afzonderlijke omgevingsprogramma's 2026-2029

We versterken de biodiversiteit in stad, dorpen en buitengebied door bij inrichting en beheer van de openbare ruimte nadrukkelijk rekening te houden met natuurwaarden.

7.7 We zetten in op het verbeteren van de waterkwaliteit samen met het Waterschap

7.7.1 We bieden een nieuw Watertakenplan aan in het laatste kwartaal van 2026 2027-2029

We vragen de raad een plan vast te stellen, waarin integraal de opgave op het gebied van water wordt. Samen met het waterschap en regionale partners werken we aan het verbeteren van de waterkwaliteit en het verminderen van bronnen van vervuiling.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	12.307	12.471	13.010	13.214	13.154
1e voortgangsrapportage 2026	4	4	4	4	4
2e voortgangsrapportage 2026	914	0	0	0	0
Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	269	269	269	269
Totale baten tot de begroting	**13.225**	**12.743**	**13.282**	**13.486**	**13.427**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**-44**	-43	-43	16
Actualisatie budget rentelasten	0	-44	-43	-43	16
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**408**	-792	-792	-792

Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	408	-792	-792	-792
5. Mutaties < € 100.000	0	**111**	81	81	81
Actualisatie budgetten afval	0	26	-4	-4	-4
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	0	84	84	84	84
Totaal gemuteerde baten	**0**	**475**	**-755**	**-754**	**-695**
Totale baten in deze begroting	**13.225**	**13.218**	**12.528**	**12.732**	**12.732**

Lasten

Primitieve begroting 2026-2029	15.562	14.647	15.318	15.217	15.299
1e voortgangsrapportage 2026	45	213	-9	-9	-9
2e voortgangsrapportage 2026	568	-10	-25	-25	-25
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	-73	-91	53	15
Totale lasten tot de begroting	**16.174**	**14.777**	**15.193**	**15.236**	**15.280**

Mutaties in deze begroting (lasten)

1. Autonome ontwikkelingen	0	**237**	237	237	237
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	2	2	2	2
Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	0	58	58	58	58
Bijdrage GR VGGM	0	177	177	177	177
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**939**	387	387	387
Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	1.223	665	665	665
Actualisatie doorbelasting salarissen naar CDOKE	0	-284	-284	-284	-284
Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	0	0	6	6	6
5. Mutaties < € 100.000	0	**145**	115	115	153
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	0	38
Actualisatie budgetten afval	0	26	-4	-4	-4
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	0	119	119	119	119
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**1.321**	**739**	**739**	**777**
Totale lasten in deze begroting	**16.174**	**16.098**	**15.932**	**15.975**	**16.058**
Resultaat voor bestemming	**-2.950**	**-2.880**	**-3.404**	**-3.243**	**-3.326**

Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	655	25	25	25	25
1e voortgangsrapportage 2026	63	207	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	717	**232**	25	25	25
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	15	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	15	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**703**	**232**	**25**	**25**	**25**
Resultaat na bestemming	**-2.247**	**-2.648**	**-3.379**	**-3.218**	**-3.301**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**-44**	**-43**	**-43**	**16**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast naar latere jaren.
2. Op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2026 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 1 juli 2026, zijn de boekwaarden gemuteerd. Zodra een boekwaarde stijgt, kan er meer rente worden toegerekend aan de grondexploitatie, bij een daling dus minder. In 2027 en 2030 levert dit een nadeel op, in 2028 en 2029 een voordeel.
3. In de komende jaren lossen we ca. 35 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen. Dit zorgt voor stijgende rentelasten.

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**

De bijdrage per inwoner 2027 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,99. Dit is een toename van € 0,35 per inwoner ten opzichte van de begroting 2026-2029. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande drie jaren uit de middelen voor "Tijdelijke regeling

capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor de economic board (TEB) bedraagt 1,11 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2026. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2027-2031. In totaal een structureel nadeel van € 20.000 (programma 0 € 9.000 nadelig, programma 2 € 3.000 nadelig, programma 3 € 2.000 nadelig, programma 5 € 2.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 2.000 nadelig).

Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool **-58** **-58** **-58** **-58**

De begroting 2027 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groene Metropool laat een hogere bijdrage zien van € 59.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 51.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 8.000 . Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 4,13% in 2027. Per saldo een nadeel in programma 7 van € 58.000 en in programma 0, 1 en 8 nadelen tussen € 0 en € 1.000.

Bijdrage GR VGGM **-177** **-177** **-177** **-177**

In de concept begroting van de VGGM 2027 is rekening gehouden met een gewogen loon- en prijsindexering van 3,1%. Ook is rekening gehouden met een nacalculatie (inhaaleffect) voor de loon- en prijsstijgingen uit 2025 van 0,3%. Hiermee komt de totale indexering voor 2027 uit op 3,4%. Daarnaast is in de raming rekening gehouden met mutaties inwoneraantallen en de inzet voor versterking van de bedrijfsvoering.
Het totale nadeel voor de budgetten 'Volksgezondheid' en 'Jeugdgezondheidszorg' voor 2027 e.v. bedraagt € 177.000

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE) **-815** **-1.457** **-1.457** **-1.457**

In de meicirculaire 2026 is € 1.457.000 opgenomen voor CDOKE waarop gemeentes kunnen rekenen voor 2027. Dit bedrag is in de 2e VGR 2026 verwerkt in de mutaties van de algemene uitkering - meicirculaire 2026. Van dit bedrag zetten wij in 2027 € 815.000 in omdat wij in 2027 ook de nog resterende Spuk-middelen besteden. Dit geeft bij deze wijziging in 2027 een nadeel van € 815.000. De Rijksregeling CDOKE is bedoeld voor het versterken van de uitvoeringscapaciteit en kennis binnen de lokale overheid voor klimaat- en energiebeleid (loonkosten en/of advieskosten). In totaal begroten wij voor deze taak 10 fte extra ten laste van deze middelen. Conform de begrotingsrichtlijn van de provincie Gelderland ramen wij het bedrag dat wij in 2027 ontvangen in het gemeentefonds vanaf 2028 als structurele last en als structurele baat.

Actualisatie doorbelasting salarissen naar CDOKE **284** **284** **284** **284**

Voor de uitvoering van de gemeentelijke taken voor klimaat- en energiebeleid brengen wij de 3 fte van de huidige formatie van het team OFLV ten laste van de CDOKE-middelen. Dit levert een structureel voordeel van het begrotingssaldo op vanaf 2027 van 329.000. (programma 0 € 45.000 voordelig, programma 7 € 284.000 voordelig).

Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032 **0** **-6** **-6** **-6**

Het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) bevat de ambities en doelstellingen van de gemeente Zevenaar voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de periode 2022-2032. We streven naar een openbare ruimte die veilig, goed onderhouden, aantrekkelijk en toekomstbestendig is. Daarbij zetten we in op het versterken van de biodiversiteit, het vergroten van klimaatbestendigheid en het toepassen van duurzame en circulaire oplossingen bij beheer, onderhoud en vervangingen. In 2022 zijn de financiële middelen voor de periode 2022-2026 aangevraagd op basis van de het toen bekende areaal en zijn er beheerplannen opgesteld. Om in 2027 nieuwe beheerplannen op te kunnen stellen actualiseren wij nu de budgetten zodat er voldoende budget is voor het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en het plegen van vervangingsinvesteringen in de aankomende planperiode. De financiële actualisatie van het IBOR leggen wij in de raadsvergadering in het 4e kwartaal 2026 uitgebreid aan u voor.
De geactualiseerde budgetten hebben wij gebaseerd op de financiële actualisatie van het IBOR en het

bijbehorende raadsvoorstel en zijn opgenomen in deze meerjarenbegroting 2027-2030.
Wij verhogen het exploitatiebudget structureel met € 245.000 hoofdzakeijk veroorzaakt door autonome ontwikkeling bij openbare verlichting (€ 121.000), de voorziening openbare verlichting (€ 8.000) en kunstwerken (€ 116.000). Als gevolg van de nieuwe investeringen 2027: € 2.500.000, 2028: € 3.200.000, 2029: € 3.500.000 2030: € 3.000.000 stijgen de afschrijvingslasten. Deze bedragen in 2028 € 85.000, in 2029 € 175.000, in 2030 € 288.000 en in 2031 € 386.000 verdeeld over programma, 2, 5 en 7.

Totaal mutaties	**-812**	**-1.459**	**-1.459**	**-1.399**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
7.4	Milieubeheer	1.649	1.784	1.226	26	26	26
7.2	Riolering	5.145	5.410	5.729	6.269	6.473	6.473
7.1	Volksgezondheid	247	0	0	0	0	0
7.3	Afval	5.816	5.880	6.113	6.083	6.083	6.083
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	135	151	151	151	151	151
Totaal Baten		**12.991**	**13.225**	**13.218**	**12.528**	**12.732**	**12.732**
Lasten							
7.1	Volksgezondheid	2.442	2.501	2.598	2.598	2.598	2.598
7.2	Riolering	4.114	4.224	4.179	4.837	4.872	4.958
7.3	Afval	4.901	5.050	5.372	5.340	5.338	5.334
7.4	Milieubeheer	3.531	4.095	3.639	2.839	2.839	2.839
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	331	305	310	318	328	328
Totaal Lasten		**15.319**	**16.174**	**16.098**	**15.932**	**15.975**	**16.058**
Saldo							
7.1	Volksgezondheid	-2.195	-2.501	-2.598	-2.598	-2.598	-2.598
7.2	Riolering	1.031	1.186	1.550	1.432	1.601	1.515
7.3	Afval	915	830	741	743	745	748
7.4	Milieubeheer	-1.882	-2.311	-2.414	-2.813	-2.813	-2.813
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-196	-154	-159	-168	-178	-178
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-2.328**	**-2.950**	**-2.880**	**-3.404**	**-3.243**	**-3.326**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	147	717	232	25	25	25
	Toevoegingen	131	15	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**16**	**703**	**232**	**25**	**25**	**25**

Begrotingsresultaat na bestemming	**-2.311**	**-2.247**	**-2.648**	**-3.379**	**-3.218**	**-3.301**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	207	0	0	0
Lasten					
Duurzaamheid	Uitgaven met betrekking tot het uitvoeringsprogramma duurzaamheid.	207	0	0	0
Totaal programma 7		**0**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
9017	Afval	350	364	364	364	364

De reserve afval is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten afval. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor afval ook beschikbaar voor afval.

Toevoeging Op grond van het resultaat in 2025 is in 2026 een deel van het resultaat toegevoegd aan de reserve. In 2027 verwachten wij geen storting in de reserve.

Onttrekking Voor 2027 verwachten wij geen onttrekking aan de reserve.

9018	Riolering	681	477	477	477	477

De reserve riolering is bedoeld voor efficiency voor- en nadelen en voor hogere/lagere opbrengsten riolering. Hierdoor blijven de middelen die oorspronkelijk bedoeld zijn voor riolering ook beschikbaar voor riolering.

Toevoeging In 2027 verwachten we geen storting in de reserve.

Onttrekking Het resultaat binnen het product riolering is in 2025 positief. Op grond van het resultaat in 2025 is in 2026 een deel van het resultaat toegevoegd aan de reserve. We onttrekken € 204.000 uit de reserve. Gezien de stand van de reserve (*) is besloten een deel van deze reserve in te zetten voor teruggave door aanpassing van de tarieven rioolheffing in de verordening 2026.

(*) Op basis van het in de nota reserves en voorzieningen gestelde maximumbedrag van € 500.000 wordt bij overschrijding van dit bedrag teruggave bezien door aanpassing van de tarieven rioolheffing.

9054	Duurzaamheid	1.220	207	0	0	0

Voor de duurzaamheidsprojecten is een bedrag beschikbaar gesteld vanuit de algemene reserve. Deze zal de komende jaren worden benut voor de ontwikkeling op het gebied van warmte- en energietransitie.

Onttrekking Het uitvoeringsprogramma Duurzaamheid heeft een looptijd tot en met 2027. Het is de verwachting dat de reserve eind 2027 uitgeput is.

Totaal bestemmingsreserves	**2.251**	**1.048**	**841**	**841**	**841**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)					**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer	**Naam**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
9066	Rioolcombi (kolkenzuiger)	400	360	320	280	240
9074	Verduurzaming dak Turmac (TCF)	0	500	475	450	425
Totaal bestemmingsreserves afschrijvingslasten		**400**	**860**	**795**	**730**	**665**

Voorzieningen

Voorzieningen (stand per 1 januari)					**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer	**Naam**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
8009	Begraafplaatsen	115	30	35	39	44

Deze voorziening is gevormd voor het egaliseren van meerjarige periodieke onderhoudskosten. Het onderhoud aan de begraafplaatsen is opgenomen in het beheerplan begraafplaatsen.

Toevoeging De jaarlijkse storting is conform de financiële actualisatie IBOR (2022-2032), het beheerplan begraafplaatsen wordt hierop in 2027 geactualiseerd.

Onttrekking De onttrekking aan de voorziening is geraamd conform de financiële actualisatie IBOR (2022-2032), het beheerplan begraafplaatsen wordt hierop in 2027 geactualiseerd.

8010	Riolering	5.967	6.634	7.025	7.410	7.796

Deze voorziening riolering waarborgt dat bijdragen van de burger voor riolering specifiek beschikbaar blijven voor riolering.

Toevoeging Het gedeelte in het tarief rioolheffing dat bestemd is voor de vervangingsinvesteringen aan het rioolstelsel wordt gedoteerd aan de voorziening vervangingsinvesteringen riolering.

Onttrekking De voorziening wordt ingezet voor groot onderhoudskosten en vervangingsinvesteringen op basis van het Watertakenplan De Liemers 2027-2031. Een separaat raadsvoorstel wordt in Q4 2026 voorgelegd en in 2027 verwerkt in de begroting 2027.

8017 Afval 80 171 171 171 171

Deze voorziening afval waarborgt dat bijdragen van de burger voor afval specifiek beschikbaar blijven voor afval.

Toevoeging Het gedeelte in het tarief afvalstoffenheffing dat bestemd is voor de vervangingsinvesteringen bij afval wordt gedoteerd aan de voorziening vervangingsinvesteringen afval. Het resultaat binnen het product afval is in 2025 positief. Op grond van het resultaat in 2025 is in 2026 een deel van het resultaat toegevoegd aan de voorziening in verband met lagere kapitaallasten als gevolg van uitgestelde investeringen.

Onttrekking De voorziening wordt ingezet voor groot onderhoudskosten en vervangingsinvesteringen.

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
18 containers voor luiers en incontinentiemat.		23	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2024		0	228	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2025		0	109	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2024		414	50	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2025		21	158	0	0	0
Giesbeek - revitalisering		0	159	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen 2026		32	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Noord		65	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Zuid		40	74	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat		66	200	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Schrijvershoek		25	27	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar		81	200	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Bloemenk, Schrijversh, Oud Z		145	0	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Lobith, Tolkamer, Pannerden		145	0	0	0	0
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc.		2	160	0	0	0
Lathum (Koestraat): vernieuwen rioolstelsel etc.		109	0	0	0	0
Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc.		3.533	3.500	0	0	0
Marktplein Lobith-Zuid: vernieuwen riool-stelsel		36	301	0	0	0
Minigemalen 2025		0	85	0	0	0
Minigemalen 2026		0	67	0	0	0
Ondergrondse restafvalcontainers		7	0	0	0	0
Pannerden: vernieuwen rioolstelsel etc.		492	0	0	0	0

Renovatie Riool 2026	50	200	0	0	0
Renovatie Riool 2025	163	0	0	0	0
Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc.	2.002	2.000	0	0	0
Verduurzaming dak Turmac (TCF)	500	0	0	0	0
Vervangen grafveld F	0	175	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2024	32	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2025	100	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2026	0	50	0	0	0
Vervangen VW Transporter (1128)	0	0	80	0	0
Totaal programma 7.	**8.083**	**7.743**	**80**	**0**	**0**

8. VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING

ALGEMEEN

Omschrijving

Dit programma gaat over de beleidsvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) en wonen.

Wat willen we?

Ruimtelijke ordening (Wonen)

Wij willen voldoende woningen realiseren voor huidige en toekomstige generaties, met bijzondere aandacht voor starters, gezinnen, senioren en andere doelgroepen die moeilijk een passende woning kunnen vinden. Daarom versnellen we de woningbouw in alle kernen en zorgen we voor een goede mix van woningtypen, prijsklassen en woonvormen. We stimuleren innovatieve woonconcepten en doorstroming op de woningmarkt en voeren regie op ruimtelijke ontwikkelingen, zodat woningbouwopgaven voortvarend, haalbaar en zorgvuldig worden gerealiseerd. We stimuleren levensloopbestendige woningen en nieuwe woonvormen zodat ouderen en zorgbehoevenden langer zelfstandig wonen. Daarbij zorgen we voor een goede balans tussen betaalbaarheid, leefbaarheid, bereikbaarheid en een groene leefomgeving. Bij ruimtelijke ontwikkelingen zoeken we steeds de balans tussen woningbouw, bereikbaarheid, klimaatadaptatie en groen.

Openbare ruimte

Nieuwe woningbouwontwikkelingen dragen bij aan leefbare, veilige en groene buurten met voldoende ruimte voor ontmoeten, spelen en bewegen. Wij willen een openbare ruimte die schoon, veilig, groen en toegankelijk is voor iedereen. Daarom investeren we in een klimaatbestendige leefomgeving met meer groen, water, schaduw en ruimte voor ontmoeting, spelen en bewegen. We bewaken daarbij de balans tussen bebouwing, natuur en leef kwaliteit en hebben aandacht voor biodiversiteit, dieren en de karakteristieke uitstraling van onze gemeente. Door bewuste keuzes te maken in inrichting, beheer en onderhoud zorgen we voor een kwalitatief hoogwaardige openbare ruimte die aansluit bij de behoeften van inwoners en tegelijkertijd betaalbaar en duurzaam beheersbaar blijft.

Ontwikkelingen

De komende jaren staan in het teken van de verdere implementatie van de Omgevingswet en de stapsgewijze uitwerking van het omgevingsplan voor het gehele gemeentelijke grondgebied. Daarnaast vraagt de uitvoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting om een actievere gemeentelijke rol bij het programmeren van woningbouw, het realiseren van voldoende betaalbare woningen en de huisvesting van aandachtsgroepen. De gemeente is verplicht om daarvoor een Volkshuisvestingsprogramma op te stellen.

De druk op de fysieke leefomgeving neemt verder toe door de samenloop van opgaven op het gebied van woningbouw, klimaatadaptatie, energietransitie, mobiliteit, natuurherstel en waterbeheer. Deze ontwikkelingen vragen om integrale ruimtelijke afwegingen en intensieve samenwerking met woningcorporaties, ontwikkelaars, maatschappelijke partners, provincie en regio. Daarbij wordt de beschikbare ruimte steeds schaarser en neemt de complexiteit van gebiedsontwikkelingen toe.
Ook externe factoren hebben een toenemende invloed op de haalbaarheid en planning van ruimtelijke ontwikkelingen. Zo kunnen de stikstofproblematiek en de daarmee samenhangende eisen rondom vergunningverlening gevolgen hebben voor woningbouw- en infrastructuurprojecten. Het kabinet heeft in 2026 maatregelen aangekondigd om vergunningverlening weer op gang te brengen en meer ontwikkelruimte te creëren, maar de uitwerking en juridische houdbaarheid daarvan zullen de komende jaren bepalend zijn voor de uitvoeringspraktijk.
Daarnaast vormt netcongestie een groeiend aandachtspunt. De beperkte capaciteit van het elektriciteitsnet kan gevolgen hebben voor woningbouw, bedrijvigheid en de energietransitie. De invoering van het maatschappelijke prioriteringskader biedt meer mogelijkheden om woningbouwprojecten voorrang te geven bij de verdeling van schaarse netcapaciteit, maar neemt de bestaande capaciteitsknelpunten niet weg. Vroegtijdige afstemming met netbeheerders wordt daardoor steeds belangrijker.

Beleidskaders

- Omgevingsvisie Zevenaar 2040
- Structuurvisie Zevenaar 2012-2030
- Woonzorgvisie Zevenaar 2024-2028
- Woondeal regio Arnhem-Nijmegen 2.0 (2023)
- Toets- en afwegingskader grootschalige duurzame energieopwekking (zon en wind)
- Integraal accommodatieplan 2020-2040 (IAP)

WAT DOEN WE?

8.1 Zorgen voor een geschikte woning voor iedereen

8.1.1 Ontwikkelen van een eenvoudiger proces en projectaanpak woningbouw 2026-2027

Wij versnellen woningbouwprojecten door procedures te vereenvoudigen, duidelijkheid te bieden aan initiatiefnemers en actief regie te voeren op woningbouwontwikkelingen. We zorgen ervoor dat gemeentelijke regels, processen en werkwijzen zo eenvoudig mogelijk zijn. Waar mogelijk zorgen we ervoor dat bouwactiviteiten vergunningsvrij of via een lichtere procedure lopen. We zorgen ervoor dat de gemiddelde doorlooptijd van ruimtelijke procedures voor woningbouw aantoonbaar is verkort ten opzichte van 2025. Daarnaast functioneert één centraal loket voor woningbouwinitiatieven. Initiatiefnemers krijgen daar in een vroeg stadium duidelijkheid over haalbaarheid, kwaliteitseisen, planning en procedure. Vanaf 2027 passen wij bij een substantieel deel van de woningbouwprojecten parallelle planvorming toe, zodat procedures en uitvoering minder vaak na elkaar plaatsvinden en projecten sneller kunnen worden gerealiseerd. We stimuleren actief het gebruik van innovatieve bouwmethoden, zoals modulaire bouw, prefab en houtbouw. Gedurende de bestuursperiode benutten wij de mogelijkheden van de Omgevingswet om samenwerking tussen betrokken partijen te verbeteren en procedures verder te optimaliseren. Zo werken wij toe naar een voorspelbaar, transparant en voortvarend ontwikkelproces dat bijdraagt aan de realisatie van voldoende, passende en duurzame woningen.

8.2 We versnellen de woningbouw en zorgen in alle kernen voor voldoende betaalbare woningen voor starters, gezinnen en senioren. We bouwen gericht voor diverse doelgroepen en zetten in op flexwoningen en innovatieve woonvormen

8.2.1 Uitvoering geven aan een eerlijke en passende verdeling voor urgent woningzoekenden 2027-2028

Wij zorgen voor een evenwichtige en transparante woonruimteverdeling waarbij aandacht bestaat voor urgent woningzoekenden en kwetsbare doelgroepen.

8.2.2 We bevorderen doorstroming 2026-2029

Wij stimuleren doorstroming op de woningmarkt door inwoners te ondersteunen bij passende woonkeuzes en alternatieve woonvormen. De verhuiscoach helpt inwoners van 55 jaar en ouder met een eigen woning of particuliere huurwoning om overzicht en rust te krijgen bij woonkeuzes. Dat kan gaan over verhuizen, maar ook over aanpassingen in de huidige woning, plaatsen van een mantelzorgwoning, of het delen of splitsen van een woning.

8.2.3 Proactief sturen bij ontwikkelingen op de woningmarkt 2026-2029

Wij volgen de ontwikkelingen op de woningmarkt nauwgezet en sturen snel bij op beleid en uitvoering. Daarom actualiseren wij jaarlijks de woningbouwplanning en monitoren de ontwikkeling van verschillende doelgroepen, de doorstroming en wachttijden op de woningmarkt.

8.2.4 Wij voeren actief regie op woningbouwlocaties en werken samen met corporaties, ontwikkelaars en inwoners om jaarlijks gemiddeld 150 woningen voor doelgroepen te realiseren 2026-2029

• Om onze woningbouwambities daadwerkelijk te realiseren, nemen wij nadrukkelijk de regie op de ontwikkeling van woningbouwlocaties. Wij sturen actief op tempo, fasering en programmering. We willen meer gaan sturen op kwaliteit die nodig is voor de verschillende doelgroepen als het gaat om bijvoorbeeld gelijkvloers of kleinere woningen. Waar nodig zetten we doelgericht grondbeleid in om voortgang af te dwingen en stagnatie te voorkomen.
• Voor de locatie Dijkweg creëren wij de planologische randvoorwaarden voor de realisatie van ruim 50 woningen. In 2027 wordt de nieuwbouwlocatie Het Hof opgeleverd, goed voor circa 125 woningen Daarnaast wordt in 2026 volgens de huidige planning gestart met de bouw van Enghuizen 2e fase (304 woningen) en Slenterweg (110 woningen).
• In de periode 2026–2029 zetten wij actief in op de verdere ontwikkeling van de Wvg-locaties.
• Wij voeren de regie in de samenwerking met woningcorporaties en marktpartijen door duidelijke en bindende afspraken te maken over investeringen, grondposities en de fasering van projecten. Hiermee borgen wij voortgang, voorspelbaarheid en continuïteit in de woningbouwproductie.
• Daarnaast hanteren wij een transparante en sturende woningbouwplanning, die jaarlijks wordt geactualiseerd en als basis dient voor prioritering en besluitvorming.
• Wij bieden ruimte aan initiatieven vanuit de samenleving, zoals collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO), maar alleen wanneer deze bijdragen aan onze woningbouwdoelen en passen binnen de gestelde ruimtelijke en kwalitatieve kaders. Initiatieven die hier niet aan voldoen, worden niet gefaciliteerd.

8.2.5 Samen met woningcorporaties en huurdersorganisaties werken wij aan voldoende betaalbare woningen, leefbare buurten en passende woonzorgoplossingen 2026-2029

Prestatieafspraken vormen de basis voor de samenwerking tussen de gemeente, drie woningcorporaties en drie huurders(belangen)verenigingen. In deze afspraken leggen wij vast welke gezamenlijke inzet nodig is om de volkshuisvestelijke opgaven in onze gemeente te realiseren. Daarmee bepalen wij samen de doelen en prioriteiten voor de komende periode en werken wij gericht aan een betere lokale woon- en leefomgeving. De afspraken richten zich op leefbare wijken en buurten, wonen met welzijn en zorg voor ouderen, een thuis voor iedereen, voldoende woningbouw, passende woningen en doorstroming, en duurzame wijken.

8.2.6 Wij stellen een volkshuisvestingsprogramma vast waarin woningbouw, woonzorg, betaalbaarheid en doorstroming integraal worden uitgewerkt 2026-2027

In dit programma leggen wij vast hoeveel woningen nodig zijn, waar wij bouwen en voor welke doelgroepen. Daarin verbinden wij woningbouwprogrammering aan kwalitatieve ambities, met aandacht voor voldoende woningen én voor kwaliteit, passendheid en toekomstbestendigheid van woningen en woonomgeving. Het programma sluit aan op de woningbouwbehoefte en de afspraken uit de Woondeal. Daarbij zetten wij in op voldoende betaalbare woningen, met extra aandacht voor levensloopbestendige woningen en nieuwe woonvormen voor ouderen en zorgbehoevenden. Het programma wordt medio 2027 door het college vastgesteld.

8.2.7 Betrekken inwoners en partijen bij ruimtelijke plannen en wonen 2026-2029

Wij betrekken inwoners, initiatiefnemers en maatschappelijke partners vroegtijdig bij ruimtelijke ontwikkelingen zodat plannen beter aansluiten op de leefomgeving.

8.3 We zorgen voor meer groen, water en schaduw in wijken en dorpen. Zo maken we de leefomgeving prettiger en beter bestand tegen hitte en regen

8.3.1 We planten meer bomen bij speeltuinen 2026-2029

Wij vergroten het aandeel groen, schaduw en verkoeling in speel- en ontmoetingsplekken zodat inwoners prettig kunnen verblijven in een klimaatbestendige leefomgeving. Denk daarbij aan de vergroening van speeltuinen in onze gemeente: door bijvoorbeeld het plaatsen van markante bomen markeren we de plek en creëren we schaduwplekken.

8.3.2 We realiseren een groen en aantrekkelijk uitloopgebied ten zuiden van Zevenaar 2027-2029

Wij realiseren een aantrekkelijk groen uitloopgebied ten zuiden van Zevenaar dat ruimte biedt voor recreatie, biodiversiteit en klimaatadaptatie. Hiermee versterken we de biodiversiteit in het gebied en maken we het klimaatbestendig. Dit plan nemen we op in de Zevenaarse investeringsagenda.

8.3.3 Wij koppelen klimaatadaptatie, waterbeheer en vergroening structureel aan onderhouds- en herinrichtingsprojecten 2026-2029

In september 2026 bieden we het geactualiseerde Watertakenplan aan de Raad ter besluitvorming aan. Bij rioolonderhoud wordt de buitenruimte gelijktijdig meer vergroend.

8.4 Wij zorgen voor een verzorgde, veilige en functionele openbare ruimte door beheer en onderhoud af te stemmen op de gewenste kwaliteitsniveaus, het gebruik van de openbare ruimte en de beschikbare middelen

8.4.1 We blijven werken volgens het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032) 2026-2029

In het laatste kwartaal van elk jaar toetsen we of de beschikbare onderhoudsbudgetten in de meerjarenbegroting afdoende zijn om de vastgestelde kwaliteitsniveaus en ambities te realiseren.
Nog in 2026 herijken we het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte financieel. In 2027 stellen we nieuwe en integrale beheerplannen op, zodat we beter kunnen sturen op de kwaliteit van de openbare ruimte.

8.5 Bij beleid, beheer en ruimtelijke ontwikkelingen houden wij rekening met dierenwelzijn, biodiversiteit en passende voorzieningen voor dieren binnen de gemeente

8.5.1 We houden bij beleid, beheer en ontwikkelingen rekening met dieren en hun leefomgeving 2026-2029

• Bij de voorbereiding van relevante ruimtelijke ontwikkelingen, beheer- en onderhoudsmaatregelen besteden we aandacht aan de aanwezigheid en de bescherming van dieren en hun leefomgeving.
• We behouden aandacht voor voorzieningen voor huisdieren, hobbydieren en vee en wegen deze waar relevant mee in beleids- en ruimtelijke plannen.
• We ondersteunen het voortbestaan van de kinderboerderijen als voorziening voor ontmoeting, educatie en natuurbeleving binnen de beschikbare beleidsmatige en financiële kaders.
• In 2027 brengen we in beeld op welke wijze aandacht voor dieren structureel onderdeel kan blijven van gemeentelijk beleid, beheer en ruimtelijke ontwikkelingen.

WAT KOST HET?

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	7.984	5.224	1.317	1.333	1.261
1e voortgangsrapportage 2026	-185	50	50	50	50
2e voortgangsrapportage 2026	205	-590	1.604	0	0
Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	51	33	33	33
Totale baten tot de begroting	**8.004**	**4.735**	**3.004**	**1.416**	**1.344**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**44**	43	43	115

Actualisatie budget rentelasten	0	44	43	43	115
Totaal gemuteerde baten	**0**	**44**	**43**	**43**	**115**
Totale baten in deze begroting	**8.004**	**4.779**	**3.048**	**1.459**	**1.459**
Lasten					
Primitieve begroting 2026-2029	10.765	7.888	3.885	3.923	3.529
1e voortgangsrapportage 2026	736	527	100	100	100
2e voortgangsrapportage 2026	-633	-333	1.591	-14	-14
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	-313	-94	-10	435
Totale lasten tot de begroting	**10.869**	**7.768**	**5.481**	**3.999**	**4.051**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**3**	3	3	3
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	0	0
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	2	2	2	2
Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	0	1	1	1	1
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**0**	0	1	1
Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	0	0	0	1	1
3. Nieuw beleid	0	**0**	30	30	30
CP 8.2.2 Wij zetten in op een verhuiscoach	0	0	30	30	30
5. Mutaties < € 100.000	0	**6**	6	0	0
Actualisatie budget bemiddelingstafel centraal Gelderland	0	6	6	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**9**	**39**	**34**	**34**
Totale lasten in deze begroting	**10.869**	**7.777**	**5.520**	**4.033**	**4.084**
Resultaat voor bestemming	**-2.865**	**-2.997**	**-2.472**	**-2.574**	**-2.626**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	399	140	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	629	350	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	-100	100	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves	928	**590**	0	0	0
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	0	0	0	0	0
1e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0

2e voortgangsrapportage 2026	0	0	0	0	0
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Totaal toevoegingen reserves	0	**0**	0	0	0
Saldo reserve mutaties	**928**	**590**	**0**	**0**	**0**
Resultaat na bestemming	**-1.937**	**-2.407**	**-2.472**	**-2.574**	**-2.626**

Toelichting financiële ontwikkelingen

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**44**	**43**	**43**	**115**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast naar latere jaren.
2. Op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2026 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 1 juli 2026, zijn de boekwaarden gemuteerd. Zodra een boekwaarde stijgt, kan er meer rente worden toegerekend aan de grondexploitatie, bij een daling dus minder. In 2027 en 2030 levert dit een nadeel op, in 2028 en 2029 een voordeel.
3. In de komende jaren lossen we ca. 35 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen. Dit zorgt voor stijgende rentelasten.

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-2**	**-2**	**-2**	**-2**

De bijdrage per inwoner 2027 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,99. Dit is een toename van € 0,35 per inwoner ten opzichte van de begroting 2026-2029. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande drie jaren uit de middelen voor "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor de economic board (TEB) bedraagt 1,11 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2026. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2027-2031. In totaal een structureel nadeel van € 20.000 (programma 0 € 9.000 nadelig, programma 2 € 3.000 nadelig, programma 3 € 2.000 nadelig, programma 5 € 2.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 2.000 nadelig).

Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	**-1**	**-1**	**-1**	**-1**

De begroting 2027 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groene Metropool laat een hogere bijdrage zien van € 59.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 51.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 8.000 . Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 4,13% in 2027. Per saldo een nadeel in programma 7 van € 58.000 en in programma 0, 1 en 8 nadelen tussen € 0 en € 1.000.

2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	**0**	**0**	**-1**	**-1**

Voor de realisatie rivierklimaatpark is in de begroting 2023-2026 een investeringsbudget beschikbaar gesteld. In de samenwerkingsovereenkomst Rivierklimaatpark IJsselpoort is opgenomen dat partijen het taakstellend budget jaarlijks indexeren met de index bruto overheidsinvesteringen (iboi). Wij verhogen het investeringsbudget nu met een iboi van 2,3% (€ 35.000) tot € 1.610.000 (waarvan € 75.000 voor een planstudie Koestraat). Een structureel nadeel vanaf 2029 van € 1.000.

3. Nieuw beleid				
CP 8.2.2 Wij zetten in op een verhuiscoach	**0**	**-30**	**-30**	**-30**

Wij zetten in op een structurele borging van een verhuiscoach binnen de gemeentelijke organisatie met de intentie om dit samen met de gemeenten Duiven en Westervoort op te pakken.

Totaal mutaties	**41**	**11**	**9**	**81**

Overzicht baten en lasten op taakveld

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
8.3	Wonen en bouwen	2.653	1.811	1.420	1.411	1.427	1.427
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.518	5.941	3.341	1.619	14	14
8.1	Ruimte en leefomgeving	347	252	18	18	18	18
Totaal Baten		**9.518**	**8.004**	**4.779**	**3.048**	**1.459**	**1.459**
Lasten							
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.774	1.452	1.597	997	1.081	1.084
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.280	5.955	3.373	1.642	40	46
8.3	Wonen en bouwen	3.031	3.461	2.806	2.881	2.911	2.954
Totaal Lasten		**10.086**	**10.869**	**7.777**	**5.520**	**4.033**	**4.084**
Saldo							
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.427	-1.201	-1.580	-979	-1.064	-1.067
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.237	-14	-31	-23	-26	-32
8.3	Wonen en bouwen	-378	-1.650	-1.386	-1.469	-1.484	-1.527
Begrotingsresultaat voor bestemming		**-568**	**-2.865**	**-2.997**	**-2.472**	**-2.574**	**-2.626**
0.10	Mutaties reserves						
	Onttrekkingen	929	928	590	0	0	0
	Toevoegingen	524	0	0	0	0	0
Totaal Mutaties reserves		**405**	**928**	**590**	**0**	**0**	**0**

Begrotingsresultaat na bestemming	**-163**	**-1.937**	**-2.407**	**-2.472**	**-2.574**	**-2.626**

Overzicht van Incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	240	0	0	0
Lasten					
Bevordering woningbouw.	Voor het bevorderen van de woningbouw en doorstroming op de woningmarkt zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	240	0	0	0
Dorpendeal Lathum.	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	427	0	0	0
Totaal programma 8		**-427**	**0**	**0**	**0**

In het hoofdstuk 'Financiën' wordt in het 'overzicht incidentele baten en lasten' een nadere toelichting gegeven met betrekking tot de incidentele lasten.

Reserves

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	**Naam**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
9056	Woningbouw	1.168	240	0	0	0

De plannen voor het bevorderen van de woningbouw voor starters en doorstroming op de woningmarkt worden bekostigd uit deze bestemmingsreserve.

Onttrekking De middelen uit de bestemmingsreserve woningbouw worden tot en met 2027 ingezet. Het is de verwachting dat de reserve eind 2027 uitgeput is.

9076	Realisatiestimulans	0	721	721	721	721

De reserve is bedoeld voor het versnellen en mogelijk maken van betaalbare woningbouw.

Toevoeging Gemeenten ontvangen van het Rijk € 7.000 per betaalbare woning waarvan de bouw start tussen 2025 en 2029. De jaarlijkse bijdrage wordt gestort in deze bestemmingsreserve.

Onttrekking	Er moet nog een besluit genomen worden over de inzet van deze middelen.					
Totaal bestemmingsreserves		**1.168**	**961**	**721**	**721**	**721**

Meerjareninvesteringsplan

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Aankoop grond NS-terrein		2.050	0	0	0	0
Grondverwerving binnen Wvg-locaties		5.000	11.500	0	0	0
Realiseren rivierklimaatpark		75	700	835	0	0
Voorbereidingskrediet Dijkweg e.o. Oud-Zevenaar		80	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld A		134	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld B		54	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Reisenakker Zevenaar		74	25	0	0	0
Voorbereidingskrediet Witte Kruis e.o. Babberich		35	0	0	0	0
Totaal programma 8.		**7.502**	**12.225**	**835**	**0**	**0**

PARAGRAFEN

LOKALE HEFFINGEN

Inleiding
De lokale belastingen vormen een belangrijk deel (grofweg 20%) van de inkomsten van de gemeente. Deze paragraaf geeft inzicht in de te verwachten of gerealiseerde opbrengsten van de verschillende belastingen, heffingen en retributies. De lokale belastingen bestaan uit algemene belastingen, bestemmingsheffingen en retributies. De opbrengsten van de algemene belastingen, zoals onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting, behoren tot de algemene dekkingsmiddelen. Bij bestemmingsheffingen en retributies, zoals de afvalstoffenheffing, rioolheffing of leges, is sprake van een samenhang tussen de opbrengst en bepaalde aanwijsbare kosten of tegenprestaties.

In de Gemeentewet en enkele bijzondere wetten, zoals de Wet milieubeheer, staat aangegeven welke belastingen een gemeente mag heffen. Wij benutten een groot deel van de toegestane belastingsoorten. U besluit tot het invoeren, wijzigen of afschaffen van belastingen door het vaststellen van een verordening. Voor elke heffing stelt u een afzonderlijke verordening vast.

Beleid
U stelt de verordeningen vast voor alle gemeentelijke belastingen en heffingen. In deze verordeningen is ook opgenomen of -en tot welk bedrag- kwijtschelding mogelijk is. Bij het vaststellen van de tarieven voor 2026 gelden de volgende uitgangspunten:

- De afvalstoffenheffing, rioolheffing, lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges mogen wettelijk gezien maximaal 100% kostendekkend zijn. Concreet betekent dit dat de geraamde baten van deze belastingen niet hoger mogen zijn dan de geraamde lasten die hiermee verband houden. Wij voldoen hieraan. Bij sommige heffingen, zoals marktgelden en lijkbezorgingsrechten, zien wij af van volledige kostendekking.
- Het te hanteren inflatiepercentage voor 2027 is 2,6% (raming CPB);
- De kosten die wij maken voor heffing en invordering van de belastingen en rechten worden op basis van een verdeelsleutel toegerekend naar de bestemmingsheffingen, zoals afvalstoffen- en rioolheffing en naar één verzamelpost voor de algemene heffingen. Deze verdeelsleutel is een zo goed mogelijke inschatting. Omdat het gros van de werkzaamheden niet specifiek aan één enkele belastingsoort is toe te rekenen, is een meer specifieke inschatting niet te maken.
- Eventuele besluitvorming na totstandkoming van deze begroting wordt waar mogelijk verwerkt bij het vaststellen van de belastingverordeningen door uw raad.

Beleidskaders
De beleidskaders zijn opgenomen bij de verschillende belastingen en heffingen.

Ontwikkelingen
Indien van toepassing zijn er bij de betreffende belastingen en heffingen specifieke ontwikkelingen opgenomen.

OPBRENGSTEN

Bedragen x € 1.000

Belastingen en heffingen	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Belastingen					
Belasting op eigendom woningen	9.340	9.583	9.583	9.583	9.583
Belasting op eigendom en gebruik bedrijven	6.187	6.348	6.348	6.348	6.348
Precariobelasting	39	39	39	39	39
Precariobelasting kabels en leidingen	0	0	0	0	0
Toeristenbelasting	444	488	532	576	576

Parkeerbelasting - parkeergelden	1.153	1.153	1.353	1.353	1.353
Parkeerbelasting - parkeervergunningen	224	224	224	224	224
Bedrijfsinvesteringszone	190	190	190	190	190
Totaal belastingen	**17.577**	**18.025**	**18.269**	**18.313**	**18.313**
Heffingen					
Leges - burgerzaken	125	128	128	128	128
Leges - paspoorten en rijbewijzen	1.039	906	813	548	433
Leges - opstellen en handhaven APV	57	59	59	59	59
Leges - bijzondere wetten	246	246	246	246	246
Marktgelden	25	25	25	25	25
Afvalstoffenheffing	4.769	5.002	4.972	4.972	4.972
Lijkbezorgingsrechten	151	151	151	151	151
Leges - omgevingsvergunningen	1.360	1.241	1.241	1.241	1.241
Leges - ruimtelijke ordening	10	10	10	10	10
Leges - welstand	60	46	46	46	46
Rioolheffing	5.396	5.715	6.255	6.459	6.459
Totaal heffingen	**13.238**	**13.529**	**13.946**	**13.885**	**13.770**
Totaal belastingen en heffingen	**30.815**	**31.554**	**32.215**	**32.198**	**32.083**

OVERZICHT KOSTENDEKKENDHEID

Heffingssoort (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Overhead	BCF	Baten	Dekkings percentage
Afvalstoffenheffing	4.281	133	588	5.002	100%
Rioolheffing	4.301	517	1.036	5.715	98%
Lijkbezorging	303	127	0	151	35%
Marktgelden	74	31	0	25	24%
Leges					
Titel 1 Algemene Dienstverlening	1.061	356	0	1.431	101%
Titel 2 Omgevingsvergunningen	946	549	0	1.297	87%
Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn	51	32	0	59	70%
Totaal leges	2.058	937	0	2.786	93%

LOKALE LASTENDRUK

Over de lokale lastendruk wordt jaarlijks door diverse organisaties gepubliceerd. In deze publicaties wordt bij het bepalen van de lastendruk veelal uitgegaan van verschillende gegevensverzamelingen en verschillende methoden van berekening en grondslagen. In de ene publicatie wordt bijvoorbeeld gewerkt met gemiddelden, in de andere worden verschillende standaardprofielen onderscheiden of wordt alleen een aantal tevoren geselecteerde heffingen opgenomen. Hierbij gaat het dan ook vrijwel altijd uitsluitend om de lasten voor bewoners en dus niet voor bedrijven.
Informatie over lastendruk is onder andere te vinden bij de Provincie Gelderland, het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), op Waar staat je gemeente en via de Lokale Lastenmeter.

Hieronder vindt u een overzicht van de gemiddelde lastendruk van een meerpersoonshuishouden. Dit is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment en kan daardoor (licht) afwijken van andere publicaties. Bij de raming voor 2027 is het prijsindexcijfer (2,6%) gehanteerd. Dit kan bij de heffingen afwijken bij het vaststellen van de verordeningen vanwege de kostendekkendheidsnorm.

Opslag voor overhead.
Voor de toerekening van de overheadkosten aan (kostendekkende) tarieven maken we gebruik van een opslagpercentage. Dit percentage wordt jaarlijks bij de meerjarenbegroting bepaald en vastgesteld.
De totale overhead volgens taakveld 0.4 wordt omgeslagen over het totaal van de geraamde directe personeelslasten (salarissen en inhuur). Dit is conform artikel 12, lid 5 van de financiële verordening.
Voor het begrotingsjaar 2027 is het percentage vastgesteld op 63%.

Soort	Lasten 2026	Lasten 2027
Afvalstoffenheffing	€ 234	€ 248
Rioolheffing	€ 252	€ 264
OZB eigen woning	€ 459	€ 471

KWIJTSCHELDING

Inleiding
Inwoners en ondernemers die niet in staat zijn de gemeentelijke belastingen te betalen kunnen onder voorwaarden in aanmerking komen voor kwijtschelding.

Beleid
Uw raad is gebonden aan wettelijk voorgeschreven regels (o.a. de Invorderingswet 1990, de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 en de Gemeentewet).
Daarnaast heeft de gemeenteraad in de Regeling kwijtschelding gemeentelijke belastingen gebruik gemaakt van de bevoegdheden een ruimer kwijtscheldingsbeleid te voeren.
In die Regeling heeft de gemeenteraad onder andere benoemd voor welke belastingsoorten kwijtschelding mogelijk is, kwijtschelding opengesteld voor ondernemers en het percentage van de kosten van bestaan verruimd naar de maximale 100% van de bijstandsnorm. Dit betekent dat een belastingschuldige met een inkomen op of rond 100% van de bijstandsnorm voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding in aanmerking kan komen.
In de gemeente Zevenaar is kwijtschelding mogelijk voor de ozb, de rioolheffing en het vastrechtgedeelte van de afvalstoffenheffing.

ONROERENDE ZAAKBELASTINGEN

Inleiding
De onroerendezaakbelastingen (OZB) wordt geheven op grond van artikel 220 van de Gemeentewet. Er worden twee soorten belastingen geheven:

- een eigenarenbelasting van de eigenaren van woningen en van niet-woningen;
- een gebruikersbelasting van de gebruikers van niet-woningen.

Bij niet-woningen met woondelen (zoals een boerderij of een winkelpand met bovenwoning) wordt voor de gebruikersbelasting de waarde van die woondelen buiten beschouwing gelaten.

Grondslag
De grondslag voor de OZB is de waarde op basis van de Wet waardering onroerende zaken (Wet WOZ). Deze waarde wordt jaarlijks opnieuw vastgesteld. Begin van het jaar heeft iedere belastingplichtige een nieuwe WOZ-beschikking ontvangen gecombineerd met de aanslag.

Gebruik WOZ-waarde in Woningwaarderingsstelsel
De WOZ-waarde heeft invloed op de maximaal redelijke huurprijs voor huurwoningen. Het puntensysteem van het Woningwaarderingsstelsel is deels gebaseerd op de WOZ-waarde van de woning. Veel huurders van

woningen hebben daardoor een formeel belang bij de WOZ-waarde van hun woning. Immers kan de jaarlijkse huurverhoging beïnvloed worden door de maximaal redelijke huurprijs die direct samenhangt met de WOZ-waarde. Daarom is het van belang dat ook de huurder van woningen de mogelijkheid heeft om bezwaar te maken tegen de WOZ-waarde en zij hebben dus eveneens een WOZ-beschikking ontvangen.

Beleid

OZB en gemeentefonds

De hoogte van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds van een gemeente hangt onder andere af van de zogenoemde 'OZB-belastingcapaciteit' van een gemeente. Het idee daarachter is eenvoudig: hoe meer geld een gemeente aan OZB kan binnenhalen, des te minder geld uit het Gemeentefonds nodig is. Zonder de toepassing van de OZB-belastingcapaciteit bij de verdeling van het Gemeentefonds zouden gemeenten met een hoge waarde aan onroerende zaken een hoger voorzieningenniveau of lagere belastingtarieven kunnen bieden dan gemeenten met een lage waarde.
Bij een gelijk tarief zijn de OZB-inkomsten in een gemeente met hoge WOZ-waarden immers hoger dan in een gemeente met lage WOZ-waarden. Een andere mogelijkheid is dat de tarieven in de gemeente met hoge WOZ-waarden lager uitvallen, terwijl de voorzieningen op een gemiddeld peil worden geboden.

Reken-/normtarieven

De belastingcapaciteit is afhankelijk van de WOZ-waarden in een gemeente. Hoe hoger de waarde, hoe hoger de belastingcapaciteit, hoe hoger de 'OZB-aftrekpost' bij de verdeling van het Gemeentefonds. Gemeenten worden afgerekend op de zogenoemde reken- of normtarieven. Er zijn drie reken- of normtarieven:

- voor eigenaren van woningen
- voor gebruikers van niet woningen
- voor eigenaren van niet-woningen

Deze drie tarieven zijn voor alle gemeenten gelijk. Verschillen tussen gemeenten in de OZB-aftrekpost worden dus alleen bepaald door verschillen in de waarde van onroerende zaken. De tarieven die de gemeenten werkelijk in rekening brengen bij de gebruikers en eigenaren van onroerende zaken spelen hierbij geen enkele rol. Dit betekent dat een verhoging of verlaging van de OZB-tarieven door de gemeente geen gevolgen heeft voor de uitkering uit het Gemeentefonds. Alleen als de totale WOZ-waarde verandert, door de jaarlijkse hertaxatie of door nieuwbouw of sloop, verandert de Gemeentefondsuitkering.

De begrote opbrengst wordt met het prijsindexcijfer van 2,6% aangepast. Daartoe bieden wij uw raad eind 2026 tariefvoorstellen met de verordening onroerendezaakbelasting 2027 aan. Bij de tariefberekening houden wij rekening met de ontwikkeling van de WOZ en de uitkering uit het Gemeentefonds.

Beleidskaders

Actuele verordening onroerendezaakbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

PARKEERBELASTING

Inleiding

Gemeenten zijn op grond van artikel 225 van de Gemeentewet bevoegd parkeerbelastingen te heffen. De parkeerbelastingen zijn aan te merken als algemene en zakelijke belastingen. 'Algemeen' omdat de opbrengsten vrij besteedbaar zijn voor de gemeenten en 'zakelijk' omdat geen rekening wordt gehouden met persoonlijke omstandigheden.

Beleid

De parkeerbelasting is ingevoerd in het kader van parkeerregulering. De kostenopslag bij de naheffingsaanslagen mag maximaal kostendekkend zijn en is wettelijk gemaximeerd door het Rijk. Uw raad stelt de verordening formeel vast. Wij doen eind van het jaar uw raad daarvoor een voorstel. Overeenkomstig

uw besluit bij de kadernota 2026-2029 hebben wij de tarieven per 2026 verhoogd en doen wij dit per 2028 nogmaals.

Beleidskaders
Actuele verordening parkeerbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

PRECARIOBELASTING

Inleiding
De precariobelasting is gebaseerd op artikel 228 van de Gemeentewet. Deze belasting kan worden geheven voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond.

Beleid
De gemeente Zevenaar heft belasting voor terrassen en standplaatsen (anders dan de weekmarkt) op gemeentegrond. De raad is bevoegd tarieven vast te stellen. De tarieven worden verhoogd met de inflatie 2,6%. In december doen wij uw raad daartoe een concreet voorstel.

Beleidskaders
Actuele verordening precariobelasting:
Zevenaar
Hierin is onder andere het tarief opgenomen.

TOERISTENBELASTING

Inleiding
Op grond van artikel 224 van de Gemeentewet wordt toeristenbelasting geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente in hotels en pensions, op campings en dergelijke. De toeristenbelasting is een algemeen dekkingsmiddel. Er is in beginsel geen relatie tussen de opbrengsten van deze belasting en de dienstverlening vanuit de gemeente.

Beleid
Belastingplichtig voor de toeristenbelasting is degene die tegen een vergoeding gelegenheid biedt tot verblijf met overnachting. De belastingplichtige is bevoegd de belasting te verhalen op degene die verblijf houdt. Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 passen wij de tarieven in de verordening toeristenbelasting 2027 aan. De aanpassing betreft een verhoging van de tarieven. Uw raad stelt de verordening formeel vast.

De opbrengst van de toeristenbelasting is vrij besteedbaar, maar in het coalitieakkoord is afgesproken dat de opbrengst van de toeristenbelasting ten goede komt aan recreatie en toerisme. De meeropbrengst vanwege de tariefsverhogingen vloeien volgens uw besluit bij de kadernota 2026-2029 in de algemene middelen.

Beleidskaders
Actuele verordening toeristenbelasting:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

BEDRIJFSINVESTERINGSZONE

Inleiding
Een BIZ (Bedrijveninvesteringszone) is een afgebakend gebied waarbinnen ondernemers en/of eigenaren samen investeren in de verbetering van hun gezamenlijke omgeving, bijvoorbeeld een bedrijventerrein of winkelgebied. Dit kan door gezamenlijk te investeren in activiteiten zoals het verbeteren van de openbare ruimte, het organiseren van evenementen of het versterken van de veiligheid. De BIZ-bijdrage is een heffing die wordt opgelegd aan eigenaren en/of gebruikers van niet-woningen binnen de BIZ. De opbrengst wordt door de gemeente als subsidie uitgekeerd en gebruikt om de afgesproken activiteiten te financieren.

Beleid
Op initiatief van de ondernemers en eigenaren van niet-woningen hebben wij ter vervanging van de reclamebelasting per 2025 in het centrum van Zevenaar een BIZ ingevoerd voor 5 jaar. Voorafgaand aan de invoering hebben wij een draagvlakmeting gehouden onder de bijdrageplichtigen voor de BIZ. Deze draagvlakmeting is wettelijk verplicht en had een positieve uitslag voor invoering van de BIZ. De opbrengst keren wij onder aftrek van de perceptiekosten als subsidie uit aan Stichting Activiteitencommissie Zevenaar.

Beleidskaders
Actuele verordening BIZ:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

AFVALSTOFFENHEFFING

Inleiding
Afvalstoffenheffing wordt geheven op grond van de Wet milieubeheer.

Beleid
De heffing leggen wij op aan de gebruikers van percelen waarvoor wij verplicht zijn huishoudelijk afval in te zamelen.

Wij hanteren het diftar-systeem. Dit houdt in dat wij, naast een vast bedrag per huishouden, een bedrag per lediging van de afvalcontainer dan wel storting in een ondergrondse container in rekening brengen. Uitgangspunt bij de tariefsbepaling is 100% kostendekkendheid.

Beleidskaders
Actuele verordening afvalstoffenheffing:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

AFVALSTOFFENHEFFING	
Omschrijving	Begroting 2027
Taakveld	4.281
Overhead	133

BCF	588
Totaal kosten	**5.002**
Heffing	-5.002
Reserve	0
Kostendekkendheid	**100,00%**

LIJKBEZORGINGSRECHTEN

Inleiding
Voor het gebruik van de algemene begraafplaatsen en het daarbij verlenen van diensten door of vanwege de gemeente worden leges geheven op grond van de 'Verordening lijkbezorgingsrechten'.

Beleid
We wijzigen de tarieven in de verordening lijkbezorgingsrechten 2027 met een inflatiecorrectie van 2,6%. Bovendien worden wijzigingen in wet- en regelgeving etc. in de verordening verwerkt. Uw raad stelt de verordening formeel vast en ontvangt daarvoor eind van het jaar van ons een voorstel.

Beleidskaders
Actuele verordening lijkbezorgingsrechten:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Ontwikkelingen
We onderzoeken of de tarieventabel vereenvoudigd kan worden.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

LIJKBEZORGING	
Omschrijving	**Begroting 2027**
Taakveld	303
Overhead	127
Totaal kosten	430
Heffing	-151
Kostendekkendheid	**35%**

LEGES

Inleiding
Voor het door ons verlenen van diensten heffen wij leges. In de Legesverordening op grond van artikel 229 van de Gemeentewet is geregeld voor welke diensten leges verschuldigd zijn.
Belastingplichtig is degene die de dienst aanvraagt, dan wel degene ten behoeve van wie de dienst is verleend.

Voor de Legesverordening nemen wij de modelverordening van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten als basis.

Beleid
Met uitzondering van de wettelijk gemaximeerde tarieven verhogen wij de tarieven in de legesverordening met het prijsindexcijfer van 2,6%. Wij verwerken bovendien wijzigingen in wet- en regelgeving etc. in de verordening en de tabel. Uw raad stelt de verordening formeel vast en krijgt daarvoor eind van het jaar van ons een voorstel.

Beleidskaders
Actuele legesverordening:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. In het totaaloverzicht aan het begin van deze paragraaf is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden. Hieronder wordt een gedetailleerder overzicht per titel gepresenteerd.

Kostendekkendheid hoofdstuk 1 algemene dienstverlening

Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale opbrengsten	Kosten dekking
paragraaf	1	Burgerlijke stand	€ 100.940	€ 57.376	€ 158.316	€ 97.564	61,63%
paragraaf	2	Reisdocumenten en Nederlands identiteitskaarten	€ 565.090	€ 129.118	€ 694.208	€ 732.868	105,57%
paragraaf	3	Rijbewijzen	€ 126.790	€ 44.335	€ 171.125	€ 173.175	101,20%
paragraaf	4	Verstrekkingen uit de basisregistratie persoonsgegevens	€ 18.547	€ 9.065	€ 27.612	€ 7.694	27,87%
paragraaf	5	Bestuursstukken	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	6	Vastgoedinformatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	7	Overige publiekszaken	€ 14.150	€ 2.113	€ 16.263	€ 12.774	78,55%
paragraaf	8	Gemeentearchief	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	9	Bijzondere wetten	€ 163.097	€ 96.405	€ 259.502	€ 300.620	115,85%
paragraaf	10	Diversen	€ 1.654	€ 1.043	€ 2.697	€ 2.687	99,63%
Kostendekking Hoofdstuk 1			**€ 990.268**	**€ 339.455**	**€ 1.319.723**	**€ 1.327.382**	**99,82%**

Kostendekkendheid hoofdstuk 2 dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning

Hoofdstuk 2 Omgevingswet			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kosten dekking
paragraaf	1	Algemene bepalingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	2	Voorfase	€ 340.032	€ 214.193	€ 554.225	€ 99.132	17,89%
paragraaf	3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	€ 451.560	€ 272.914	€ 724.474	€ 1.095.782	151,25%
paragraaf	4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	€ 12.262	€ 7.724	€ 19.986	€ 2.164	10,83%
paragraaf	5	Milieubelastende activiteiten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	6	Lozingsactiviteiten	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	7	Aanlegactiviteiten	€ 23.024	€ 14.504	€ 37.528	€ 25.408	67,70%
paragraaf	8	Overige activiteiten	€ 13.624	€ 8.582	€ 22.206	€ 6.941	31,26%
paragraaf	9	Maatwerkvoorschriften bij bouwactiviteiten	€ 7.629	€ 4.806	€ 12.435	€ 28.525	229,39%
paragraaf	10	Gelijkwaardigheid	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	11	Overige tarieven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	12	Modaliteiten	€ 98.242	€ 26.261	€ 124.503	€ 38.834	31,19%
paragraaf	13	Vermindering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	14	Teruggaaf	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Hoofdstuk 2			**€ 946.373**	**€ 548.984**	**€ 1.495.357**	**€ 1.296.786**	**86,72%**

Hoofdstuk 3 Dienstverlening vallend onder Europese Dienstenrichtlijn

Hoofdstuk 3 Europese dienstenrichtlijn			Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kosten dekking
paragraaf	1	Horeca	€ 21.366	€ 13.457	€ 34.823	€ 25.252	72,54%
paragraaf	2	Seksbedrijven	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	3	Winkeltijdenwet	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	4	Organiseren van evenementen of markt	€ 29.978	€ 18.883	€ 48.861	€ 33.353	68,67%
paragraaf	5	Standplaatsen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	6	Huisvestingswet 2014	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
paragraaf	7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	0,00%
Kostendekking Hoofdstuk 3			**€ 51.344**	**€ 32.340**	**€ 83.864**	**€ 58.815**	**70,28%**

Hoofdstuk 3 is een klein onderdeel van de legesverordening en heeft weinig invloed op de totale kostendekkendheid.

Samenvatting hoofdstuk 1,2 en 3

Recapitulatie Hoofdstuk 1, 2 en 3	Taakveld	Overhead	Totale Kosten	Totale Opbrengsten	Kosten dekking
Kostendekking Hoofdstuk 1	€ 990.268	€ 339.455	€ 1.329.723	€ 1.327.382	99,82%

Kostendekking Hoofdstuk 2	€ 946.373	€ 548.984	€ 1.495.357	€ 1.296.786	86,72%
Kostendekking Hoofdstuk 3	€ 51.344	€ 32.340	€ 83.684	€ 58.815	70,28%
Kostendekking totale tarieventabel	**€ 1.987.985**	**€ 920.779**	**€ 2.908.764**	**€ 2.682.983**	**92,24%**

Conclusie
De kostendekkendheid van gemeente Zevenaar voldoet aan de wettelijk gestelde eisen.

MARKTGELDEN

Inleiding
Marktgeld wordt geheven van degene die goederen of koopwaren uitstalt tijdens de wekelijkse markt. Het is een recht, geheven voor het gebruik van de openbare grond op het marktterrein, gedurende de tijd dat het markt is.

Beleid
In Zevenaar geldt een tarief per strekkende meter die in gebruik is genomen. De tarieven worden met het prijsindexcijfer van 2,6% aangepast. Daartoe wordt uw raad eind 2026 een voorstel met de verordening marktgelden 2027 aangeboden. Wijzigingen in wet- en regelgeving etc. worden eveneens in dat voorstel verwerkt.

Beleidskaders
Actuele verordening marktgelden:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

MARKTGELDEN	
Omschrijving	**Begroting 2027**
Taakveld	74
Overhead	31
Totaal kosten	105
Heffing	-25
Kostendekkendheid	**24%**

RIOOLHEFFING

Inleiding
De Wet verankering en bekostiging van gemeentelijke watertaken is in werking getreden. Dit heeft een verbreding van de gemeentelijke zorgplicht tot gevolg. Tegenwoordig gaat het niet meer slechts om

kostenverhaal van een doelmatig werkende riolering. Het gaat om verhaal van kosten die gemoeid zijn met alle collectieve maatregelen die de gemeente noodzakelijk acht voor een doelmatig werkende riolering én om verhaal van kosten van alle overige maatregelen ten aanzien van hemelwater en grondwater, kortom voor de volledige uitvoering van de gemeentelijke watertaken. De rioolheffing is gebaseerd op artikel 228a van de Gemeentewet.

Beleid
Wij heffen de rioolheffing van de gebruiker van een perceel van waaruit direct of indirect water (huishoudelijk afvalwater, bedrijfsafvalwater, hemelwater of grondwater) op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. De opbrengst baseren wij op het Watertakenplan de Liemers. Uitgangspunt bij de tariefbepaling is 100% kostendekkendheid. Eind 2024 heeft de commissie BBV aangegeven dat de btw op investeringen doorberekend mag worden in de tarieven. Overeenkomstig uw besluit bij de kadernota 2026-2029 doen wij dit per 2026. Wij doen dat geleidelijk in vier jaar tijd met € 204.000 per jaar. In 2026 zijn we daardoor 91% kostendekkend, in 2027 ongeveer 94%, in 2028 ongeveer 97% en in 2029 100%. Wij verwerken de gewijzigde tarieven in de verordening en voeren bovendien wijzigingen in wet- en regelgeving etc. door in de verordening. Uw raad stelt de verordening formeel vast en krijgt daarvoor eind van het jaar van ons een voorstel.

Beleidskaders
Actuele verordening rioolheffing:
Zevenaar
Hierin zijn onder andere de verschillende tarieven opgenomen.

Overzicht kostendekkendheid

De tarieven van de heffingen mogen hoogstens kostendekkend zijn. Hieronder is inzichtelijk gemaakt hoe bij de berekening van deze tarieven wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

RIOOLHEFFING	
Omschrijving	**Begroting 2027**
Taakveld	4.301
Overhead	517
BCF	1.036
Totaal kosten	**5.854**
Heffing	-5.715
Reserve	0
Kostendekkendheid	**98%**

WEERSTANDSVERMOGEN

Inleiding
In deze paragraaf worden de ontwikkelingen in risicomanagement toegelicht. Hierbij wordt het risicoprofiel en het bijbehorende weerstandsvermogen voor de gemeente Zevenaar weergegeven. Het weerstandsvermogen is het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen, zonder dat het bestaande beleid aangepast moet worden en zonder dat de continuïteit van de gemeentelijke dienstverlening in gevaar komt.
De gemeente Zevenaar vindt het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering en de verschillende beleidsterreinen inzichtelijk en beheersbaar te maken. Door inzicht in de (financiële) risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze een afweging te maken en besluiten te nemen over de inzet van middelen. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is een risico-inventarisatie uitgevoerd. Hieronder wordt verslag gedaan van de resultaten van deze risico-inventarisatie. Op basis van de geïnventariseerde risico's is tevens het weerstandsvermogen berekend.

Beleid
Het beleid op het terrein van risicomanagement heeft als het doel:

- Het inzichtelijk maken van en sturen op (financiële) risico's;
- Het vergroten van het risicobewustzijn;
- Het voorkomen van onaangename (financiële) verrassingen;
- Het aanhouden van voldoende weerstandsvermogen, minimaal ratio 1.0.

De gemeenteraad neemt kennis van het risicoprofiel, bepaalt de financiële omvang van de noodzakelijke risicoreservering en stelt de ratio vast.

Beleidskaders
Beleidsnota risicomanagement en weerstandsvermogen (2023)

Ontwikkelingen
We werken aan een doorontwikkeling van het risicomanagement. Naast het inventariseren en actualiseren van de financiële risico's gaan we meer focus leggen op risicobeheersing en risicomanagement van doelstellingen. Welke risico's hangen met de doelstellingen van de gemeente samen, welke maatregelen nemen we en hoe gaan we met de risico's om?

OVERZICHT TOPRISICO'S

In de voorbereiding op deze meerjarenbegroting zijn de risico's geïnventariseerd en geactualiseerd. In het hieronder weergegeven overzicht zijn de risico's gepresenteerd met de grootste netto impact; dat wil zeggen effect x kans groter dan € 250.000.

	Risico Bedragen x € 1.000	Kans op voordoen van risico	Financieel gevolg (maximaal)
1	Niet realiseren geraamde opbrengstwaarde grondexploitaties	*1	3.890
2	Aantrekken en behouden van personeel	70%	1.750
3	Algemene uitkering wijkt af van de begroting	50%	2.200
4	Verbonden partijen	70%	1.500
5	Bylandse brug	30%	2.000

6	Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	50%	1.000
7	Voortgang hervormingsagenda	20%	2.900
8	Wachtgeld wethouders	30%	1.460
9	Onderhoudskosten door grondroeringen nutsbedrijven	50%	800
10	Dividendinkomsten deelnemingen	50%	758
11	Sociaal domein / Jeugd / WMO	50%	750
12	Tekort I-deel/ BUIG	50%	552
13	Uitval ICT-systemen	50%	500
14	Aangescherpte ramingen / budgetoverschrijdingen	50%	500

Opmerking:
*1: Voor de grondexploitaties is een separate risico-inventarisatie en -analyse uitgevoerd. De uitkomst daarvan is opgenomen in deze tabel, vandaar dat hiervoor geen kans is opgenomen.

Ontwikkeling weerstandsvermogen
In de jaarstukken 2025 is de laatste stand van de risico's opgenomen. De benodigde weerstandscapaciteit in de jaarstukken bedroeg € 7,5 miljoen. Dit is in deze begroting toegenomen naar € 8,7 miljoen, met name als gevolg van enkele nieuwe risico's die wij zien ontstaan.

In onderstaande paragraaf is de analyse op basis van de inzichten per augustus 2025 opgenomen. Vervolgens is een specifieke toelichting opgenomen op de grootste risico's.

Marktontwikkelingen en weerstandsvermogen
De economische en financiële vooruitzichten onderstrepen de noodzaak van een stevig weerstandsvermogen. De meest recente augustusraming 2026 van het CPB bevestigt dat de economie weliswaar gematigd groeit, maar dat aanhoudende inflatie en stijgende overheidsuitgaven de financiële ruimte onder druk blijven zetten. Hoewel de inflatie geleidelijk stabiliseert, dragen gemeenten nog altijd de gevolgen van de achterblijvende indexering uit het gemeentefonds (waaronder het niet-gecompenseerde inflatietekort uit 2024-2025). Dit leidt tot een structureel nadeel op de begroting, terwijl de kapitaal- en exploitatiekosten hoog blijven. Daarnaast blijven krapte op de arbeidsmarkt en de aanpak van schijnzelfstandigheid (wet DBA) zorgen voor stijgende personeelskosten en inhuurrisico's in cruciale domeinen. Tegelijkertijd zorgt de aanhoudende druk op de koopkracht van huishoudens voor een hogere claim op gemeentelijke voorzieningen, schuldhulpverlening en het sociaal domein.
Deze cumulatie van hogere lasten, schaarse capaciteit en een structureel krapper financieel kader (het ravijnjaar effect) vergroot het financiële risicoprofiel van onze gemeente. Het vraagt om een scherpe prioritering, het actief beheersen van risico's en het behoud van voldoende weerstandscapaciteit om onverwachte tegenvallers op te kunnen vangen.

Toelichting op risico's

1. Grondexploitaties (lopende)
Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is berekend op € 3.890.000. Ten opzichte van het risico in de jaarstukken 2025 (€ 2.081.000) betekent dit een toename van € 1.809.000.

Dit risicoprofiel van afgerond € 4 miljoen bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals Businesspark 7PoortII en Vestersbos. In

deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. Met name het risico op hogere kostenstijging is van belang voor de toename van het totale risicoprofiel in de 1e helft van 2026. Geopolitieke omstandigheden zorgen voor onzekerheid over materiaalprijzen en de hoogte van de rente en zorgen daarmee voor een toename van het risicoprofiel.

2. Aantrekken en behouden gekwalificeerd personeel
Zoals opgenomen in de CPB raming blijft de arbeidsmarkt krap. Het gevolg hiervan zien wij terug in het risico in vacatures die langere tijd open staan en soms zelfs niet in te vullen zijn. Met name bij bouwen & wonen, ruimtelijke ordening en sociaal domein staan vacatures open.

Om het noodzakelijke werk op te kunnen leveren, zetten wij van personeel van derden in (inhuur). Het uitgangspunt is dat de kosten van inhuur binnen de formatieve budgetten blijft. De krappe arbeidsmarkt en stijgende inflatie leiden tot stijgende lonen. De hogere lonen leiden tot hogere kosten voor inhuur.
Mocht er ook geen inhuur beschikbaar zijn, dan kan het risico zich voordoen dat geplande activiteiten niet uitgevoerd kunnen worden. Een geplande activiteit niet meer of anders uitvoeren zal ook tijd en geld kosten. Hierbij kun je denken aan extra kosten voor communicatie en kosten voor alternatieve plannen en verantwoording.

Als maatregel voor dit vraagstuk hebben wij ingezet op de ontwikkeling van aantrekkelijke werkgever. We werken aan de doorontwikkeling naar een moderne en professionele organisatie. Gelet op het belang en onze ambitie hierin vervult Zevenaar een bestuursrol in het P&O-netwerk / werken in Gelderland. In de begroting zijn budgetten opgenomen om een aantrekkelijkere werkgever te worden, aangevuld met budget voor recruitment om daarmee de afhankelijkheid van inhuur te beperken en meer te kunnen ontwikkelen. De maatregelen beperken dit risico enigszins.

Als grondslag voor het bepalen van het risico gebruiken wij de geraamde salarislasten als basis. Het risico bepalen wij op 5% van de geraamde salarislasten en bedraagt daarmee € 1,8 miljoen met een kans van 70%.

3. Algemene uitkering
De jaarlijkse verhogingen of verlagingen (het accres) van het gemeentefonds zijn onzeker. Zeker sinds de invoering van het nieuwe stelsel, waarbij gemeenten compensatie ontvangen op basis van de ontwikkeling van het BBP die niet gelijk is aan de inflatieontwikkeling voor het grootste deel van de kosten. Als de economie stagneert, maar de inflatie hoog blijft zullen zal dit een tekort tot gevolg hebben. Dit is de afgelopen jaren het geval door onder de oorlogen die er zijn. Het risico is bepaald op 2,2 miljoen, dit is 2% van 109 miljoen.

4. Verbonden partijen
De totale jaarlijkse bijdrage van onze gemeente aan verbonden partijen is 30 miljoen. Het risico bestaat dat verbonden partijen in een bepaald jaar een hogere bijdrage nodig hebben dan begroot. Dit kan bijvoorbeeld ontstaan bij onverwachte tegenvallers in hun exploitatie. Ook zit er een financieel gat tussen de werkelijke benodigde indexatie bij verbonden partijen en hetgeen wij ontvangen van het Rijk. Omdat de verbonden partijen in hoofdzaak niet beschikken over een eigen weerstandsvermogen, worden deze tegenvallers in rekening gebracht bij de gemeente. Door de huidige economische situatie is de kans groter dat er tekorten ontstaan bij verbonden partijen, die zij niet zelf kunnen opvangen. Daarbij zien we ook het risico van de beperkte directe sturingsmogelijkheden van de gemeente op de bedrijfsvoering en beleidsuitvoering van de verbonden partij.

5. Bylandse brug
De Bylandse brug verkeert in slechte staat en moet op (korte) termijn vervangen worden. Het wegvak over de

brug is openbaar en de brug is in particulier eigendom van de steenfabriek Tolkamer. De eigenaar stelt dat hij wel eigenaar is maar niet onderhoudsplichtig. De gemeente stelt dat de particuliere eigenaar onderhoudsplichtig is omdat zij in het verleden en nog steeds onderhoud uitvoert. Het risico bestaat dat de gemeente als onderhoudsplichtige wordt aangemerkt en dus ook de kosten voor vervanging op zich moet nemen. In het meerjareninvesteringsplan voor vervanging van kunstwerken is met deze vervanging geen rekening gehouden. De kosten voor vervanging worden geraamd op € 1.500.000 tot € 2.000.000. De kans dat de gemeente volledig opdraait voor vervanging schatten we nu in op 30%.

6. Verduurzaming gemeentelijk vastgoed

Als onderdeel van het integraal accommodatieplan is een financiële doorrekening gemaakt van nu nog € 20 miljoen aan verduurzamende maatregelen voor het gemeentelijk vastgoed. Dit gaat om investeringen in verduurzaming van bestaande bouw en vervangende nieuwbouw in een tijdshorizon van de komende 20 jaar. Wij schatten in dat een afwijkingsrisico van 25% aanwezig is omdat dit op kengetallen is gebaseerd.

Ervan uit gaande dat we op termijn via de kadernota/begroting de investeringsbedragen beschikbaar krijgen, zien wij een risico van zo'n 5 miljoen dat extra investeringen nodig zijn. Het bedrag van € 5 miljoen heeft betrekking op de totale investering voor de komende 20 jaar. Deze totale investering wordt niet in één keer aangevraagd maar jaarlijks een deel op basis van een investeringsprogramma. Voor de risicoberekening gaan we uit van een periode van 4 jaar. We houden rekening met een risico van € 1 miljoen (20 miljoen x 25% = 5 miljoen / 5). De kans is 50%.

7. en 11. Sociaal domein

Algemene ontwikkeling

De prognose voor het gebruik van jeugdzorg en Wmo is gebaseerd op de werkelijke uitgaven, verhoogd met de verwachte ontwikkelingen in prijs en aantal cliënten. Wij zijn hierbij afhankelijk van factoren die buiten onze invloedssfeer liggen. Een andere factor die buiten onze invloedssfeer ligt is de beschikbaarheid van zorg. De beschikbaarheid staat onder druk, waardoor inwoners niet gelijk kunnen worden geholpen. Hierdoor bestaat het risico dat alternatieve (tussentijdse) zorg ingezet moet worden. Daarnaast hebben ook niet voorspelde demografische ontwikkelingen invloed op de gerealiseerde kosten. In de monitor sociaal domein wordt u geïnformeerd over de ontwikkelingen in de huidige jaar.

Als algemeen risico wordt op basis van het huidige kostenniveau voor de gemeente Zevenaar een bedrag van € 750.000 aangehouden.

Hervormingsagenda jeugd

In januari 2026 heeft de commissie van Ark in het kader van de hervormingsagenda een tussentijds onderzoek uitgevoerd. De Hervormingsagenda Jeugd is noodzakelijk, maar op zichzelf onvoldoende om de problematiek in de jeugdzorg het hoofd te bieden. Dat concludeert de Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd in het rapport 'Groeipijn'.

Ter versteviging van de toegang hebben wij een voorstel opgenomen. Deze moet bijdragen aan de doelstellingen van de hervormingsagenda en de uitgaven in het sociaal domein aan dure en complexe zorg te beperken. In de mei en septembercirculaire hebben wij compensatie ontvangen over de afgelopen jaren. In de voorjaarsnota zijn door het rijk wel aanpassingen gedaan, waarmee de financiële onzekerheid vanaf 2028 is toegenomen. Dan worden middelen vervangen door maatregelen. Deze moeten door wetgeving mogelijk worden gemaakt en gezien de ervaring met het verleden en het huidige kabinet blijft de onzekerheid hoog. Naar verwachting levert de deskundigencommissie voor 1 februari 2027 een tweede tussenrapportage op. Voor het advies zijn twee hoofdvragen opgenomen. De eerste is hoe beoordeeld de commissie de houdbaarheid van het jeugdzorgstelsel, in het bijzonder inhoudelijk, bestuurlijk en financieel. Dit leidt tot de

2de hoofdvraag welk zwaarwegend advies de commissie, de verschillende partijen die een rol spelen in de hervormingsagenda, geeft.

In relatie tot de hervormingsagenda, eigen bijdrage en compensatie houden wij rekening met een risico van 5% van het saldo van de bestedingen in programma 6, zijnde 3 miljoen. De kans dat de onzekerheden dit negatieve effect hebben schatten we in op 20%.

8. Wachtgeld wethouders

Om de huidige wethouders te beschermen tegen de gevolgen van werkloosheid na het wethouderschap geldt een wachtgeldregeling. Na het wethouderschap ontvangt een wethouder een Appa-ontslaguitkering, tenzij de pensioengerechtigde leeftijd is bereikt. Dit is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa). Waarom het wethouderschap beëindigd is hierbij niet van belang; het recht op de uitkering bestaat ongeacht de reden van het aftreden. De specifieke aanspraak en omvang kunnen pas worden bepaald op het moment dat zich dit voordoet.

9. Hogere onderhoudskosten door grondroeringen van nutsbedrijven

In verband met de energietransitie renoveren en vergroten nutsbedrijven hun netwerk van kabels en leidingen. Onder meer in Babberich, Giesbeek en Pannerden gaan projecten en uitbreidingen van start.
Met maximale inzet wordt de planning van gemeentelijke projecten afgestemd op de planningen van de werkzaamheden door de nutsbedrijven. Dit lukt niet altijd met als gevolg degeneratie (verval) van wegen met hogere onderhoudskosten als gevolg. Bijkomend risico is de aanwezigheid van asbest in de grond. Met het verwijderen van asbest zijn hoge kosten gemoeid en een geschil kan ontstaan wie voor deze kosten opdraait. We schatten het totale risico hiermee in op € 800.000.

10. Dividend deelnemingen

We ramen in de begroting dividendinkomsten van Alliander, Ataro en BNG. Het risico bestaat dat dividendinkomsten lager uitvallen, bijvoorbeeld door tegenvallende bedrijfsresultaten.

12. Tekort I-deel/ BUIG

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen. Het risico van het tekort op het BUIG-budget fluctueert. Vanaf 1 januari 2025 is het wijzigingsbesluit in werking getreden om gemeenten met grote tekorten op hun BUIG-budget meer te compenseren. Met dit wijzigingsbesluit wordt de vangnet Participatiewet uitgebreid voor gemeenten die meerjarig te maken hebben met tekorten van 5% of groter. Voor onze gemeente is de eigenrisicodrempel verlaagd naar 5%.
Dat zou betekenen dat ons maximale tekort voor 2027 uitkomt op € 1.167.000, uitgaande van het geraamde budget voor 2027 en een maximaal tekort van 7,5%. Wij hebben in onze begroting reeds geraamd een tekort van € 615.000. Per saldo is het risico maximaal € 552.000 en 50% .

13. Uitval ICT-systemen

Een storing in de ICT-omgeving heeft directe gevolgen voor de continuïteit van gemeentelijke dienstverlening. Denk hierbij aan het tijdelijk niet beschikbaar zijn van systemen voor burgerzaken, vergunningverlening, sociale dienstverlening en interne bedrijfsvoering. De kwetsbaarheid van de ICT-infrastructuur wordt versterkt door beperkte personele capaciteit, krapte op de arbeidsmarkt, afhankelijkheid van externe leveranciers en een achterblijvende innovatiekracht.

Wij schatten het risico in op een financiële impact van € 500.000 met een waarschijnlijkheid van 50%. Deze inschatting is gebaseerd op een scenario waarbij systemen enkele dagen niet beschikbaar zijn door een technische storing of een cyberincident. In het geval van een ransomware-aanval kunnen de kosten aanzienlijk hoger uitvallen door herstelwerkzaamheden, aanvullende beveiligingsmaatregelen, juridische en bestuurlijke verantwoording en reputatieschade.

Ontwikkelingen
Volgens het meest recente dreigingsbeeld van de Informatiebeveiligingsdienst (IBD) neemt de kans op incidenten zoals ransomware, phishing en verstoringen bij leveranciers toe. Gemeenten worden opgeroepen om hun digitale weerbaarheid structureel te versterken. De doorontwikkeling van de Regionale ICT-Dienst (RID), het cyberweerbaar maken van medewerkers en het versterken van de I-organisatie dragen bij aan het beheersbaar maken van dit risico op de lange termijn.

14. Aangescherpte ramingen / budgetoverschrijdingen
Als gevolg van de financieel onzekere situatie waarin gemeenten zich bevinden en de daarop gemaakte keuzes is onze begroting gevoeliger geworden voor onvoorziene omstandigheden en onverwachte ontwikkelingen. We zijn genoodzaakt om risicovoller te ramen. In het kader van de indexatie zijn in deze begroting alle budgetten zorgvuldig langsgelopen. Evenwel blijft er een risico bestaan op budgetoverschrijdingen. Waar dit toe zal leiden is onbekend en betekent een risico in onze begroting.

Risico's van omvang niet opgenomen bij de toprisico's
In de bovenstaande beschouwing zijn de toprisico's beschreven op basis van financiële impact. De afgelopen jaren hebben ons laten zien dat er grote risico's op ons af komen. Waar de kans klein van is, maar de impact groot of waar de gemeente niet direct financieel voor verantwoordelijk is.

Droogte/regenval
Perioden van droogte of grote regenval komen steeds vaker voor, zo ook deze zomer. In de afgelopen jaren zijn door de lage grondwaterstand problemen met woningen in onze gemeente ontstaan. Hoewel dit risico niet direct financieel is voor de gemeente, heeft onze gemeente wel zorgplicht naar zijn inwoners. Ambtelijke en bestuurlijke capaciteit wordt beschikbaar gesteld om onze inwoners te ondersteunen. Waar nodig worden ook beperkte budgettaire aanvragen gedaan. De invloed die wij als gemeente op dit vraagstuk hebben is beperkt, maar wij dragen bij aan de globale doelstellingen waar nodig en mogelijk. De kans van dit risico wordt dus steeds groter, maar de impact blijft beperkt. Hierdoor staat deze niet in het overzicht met toprisico's.

Grondposities
In de afgelopen periode zijn meerdere stappen gezet om grondposities te verwerven om op langere termijn woningbouw en bedrijventerreinen te ontwikkelen. De raad heeft in 2025 meerdere voorstellen behandeld om grondaankopen mogelijk te maken. Het risicoprofiel zal daardoor de komende jaren toe nemen.

WEERSTANDSCAPACITEIT

De hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door de risico’s waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een grote impact kunnen hebben op de financiën van Zevenaar. Het risicoprofiel is een dynamisch geheel gelet op ontwikkelingen in de in- en externe omgeving, het bijstellen van doelstellingen en de werking van beheersmaatregelen. Op het moment dat een bepaald risico in de begroting is geraamd, is het geen risico meer. Op basis van een actuele risico's heeft de gemeente Zevenaar een weerstandscapaciteit nodig van afgerond € 8,7 miljoen.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen waarover de gemeente beschikt om onverwachte, niet-begrote kosten, dat wil zeggen risico’s, op te vangen.

De beschikbare weerstandscapaciteit zit in het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve. Het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve van onze gemeente is per 31 december 2026 € 29,8 miljoen.

WEERSTANDSVERMOGEN

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, wordt de benodigde weerstandscapaciteit (risico's) afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{29.810.000}{8.676.000} = 3{,}4$$

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit het beschikbare vermogen gecorrigeerd met de verwachte toevoegingen en onttrekkingen die zijn opgenomen in deze begroting. De actuele doorrekening van de algemene reserve in meerjarig perspectief komt uit op afgerond 29,8 miljoen. We houden rekening met negatieve begrotingsresultaten in de komende jaren. Ten opzichte van de stand in de jaarstukken 2025 is de beschikbare weerstandscapaciteit afgenomen van 36,4 miljoen naar 29,8 mln. De afname houdt met name verband met de negatieve begrotingsresultaten en de inzet van de vrije algemene reserve.

Weerstandsratio

De weerstandsratio is ten opzichte van de jaarstukken 2025 afgenomen van 4,85 naar 3,44. Dit komt door substantiële ontwikkelingen aan beide kanten. De algemene reserve is afgenomen en daarmee de beschikbare weerstandscapaciteit. De risico's zijn toegenomen voornamelijk als gevolg van enkele nieuwe risico's.

De ratio voor het weerstandsvermogen kan worden ingedeeld in een aantal waarderingscijfers.

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	2,0 ≤ x	Uitstekend
B	1,4 ≤ x < 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 ≤ x < 1,4	Voldoende
D	0,8 ≤ x < 1,0	Matig
E	0,6 ≤ x < 0,8	Onvoldoende
F	x < 0,6	Ruim onvoldoende

De nu berekende ratio van onze gemeente valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen om de risico's af te dekken.

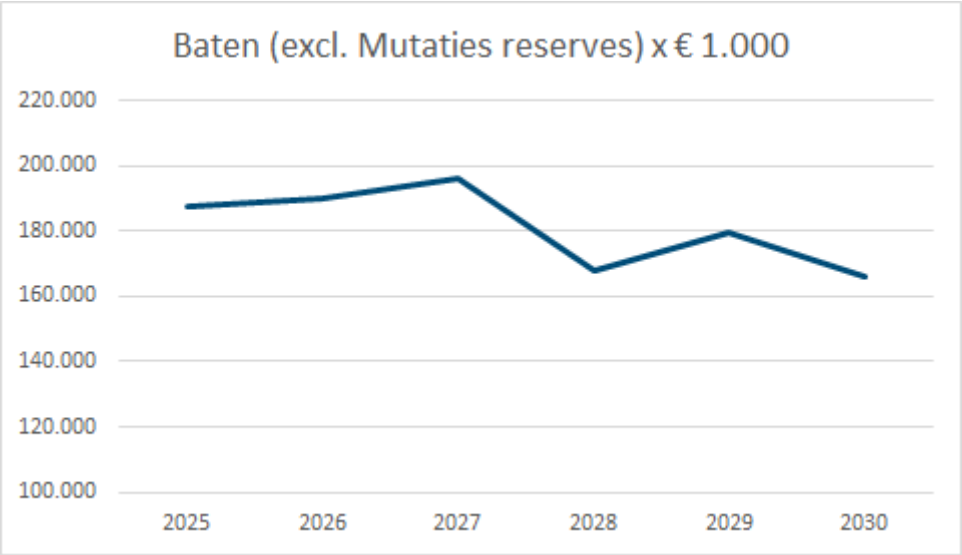
FINANCIELE KENGETALEN

Algemeen

De financiële kengetallen geven u een globaal inzicht in de financiële positie van onze gemeente. De kengetallen moeten in samenhang worden bezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld geven van de financiële positie van onze gemeente.

Baten

Als deler bij kengetallen 1, 3 en 4 wordt het totaal aan baten (excl. mutaties reserves) genomen. De ontwikkeling van deze totale baten heeft hierdoor een grote invloed op de ontwikkeling van deze kengetallen. In onderstaande grafiek is het verloop van de te verwachten baten weergegeven voor de komende begrotingsjaren.

Wisseling in de hoogte van de baten wordt onder andere veroorzaakt door de opbrengsten van lopende grondexploitaties en de hoogte van de algemene uitkering van het rijk. Een daling van de baten heeft een stijgend effect op deze kengetallen.

Financiële kengetallen

Financiële kengetallen	Jaarrekening 2025	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1.a Netto schuldquote	61,6%	75,6%	112,6%	104,3%	114,3%
1.b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	51,7%	66,2%	101,6%	94,0%	103,1%
2. Solvabiliteitsratio	26,3%	21,7%	17,5%	17,2%	16,8%
3. Grondexploitatie	11,7%	7,1%	17,1%	13,1%	17,0%
4. Structurele exploitatieruimte	3,9%	0,0%	-1,7%	-0,3%	0,0%
5. Belastingcapaciteit	87,5%	89,8%	89,8%	89,8%	89,8%

Toelichtingen

De provincie Gelderland heeft voor zijn toezicht drie categorieën bepaald die een beeld geven van de risico's. De kengetallen van de Gemeente Zevenaar zijn hieronder in grafiekjes weergegeven in verhouding tot de gestelde categorieën van de provincie.
Categorie A is het laagste risico = groen
Categorie B is gemiddeld risico = oranje
Categorie C is hoog risico = rood

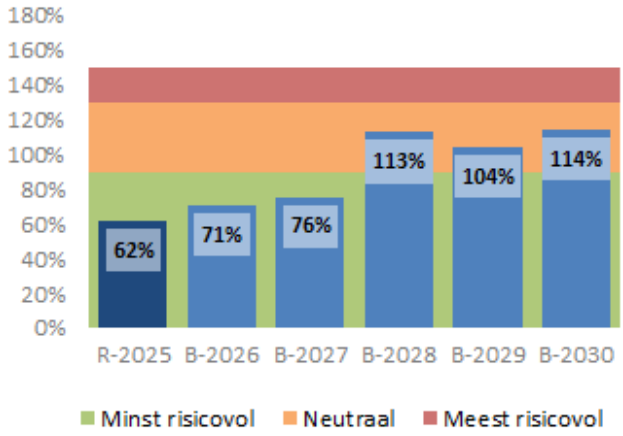
1. Netto schuldquote
De netto schuldquote bestaat uit twee kengetallen:

a. netto schuldquote: dit kengetal geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Hoe lager het percentage hoe beter. De VNG adviseert om 130% als maximum norm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen.
b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen: Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

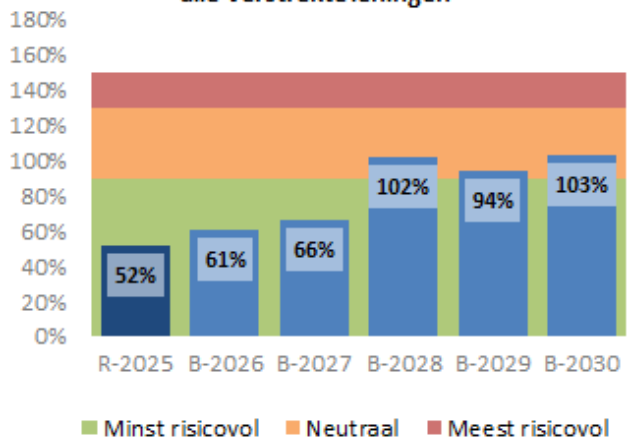
De gegevens zijn ontleend aan de geprognosticeerde balans. Voor onze gemeente bedraagt het percentage van de netto schuldquote in 2027 75,6%. Mede als gevolg van ons meerjareninvesteringsplan en de investeringen in de grondexploitaties zullen de leningen de komende jaren weer toenemen. Met name investeringen in de fysieke leefomgeving en het onderwijs (IHP) zorgen ervoor dat wij meer middelen nodig hebben.

De gecorrigeerde netto schuldquote komt in 2027 uit op 66,2%. Bij de netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen spelen voornamelijk de hypotheken aan ambtenaren en de verstrekte leningen aan de RDL en Alliander een rol. Deze leningen zijn de afgelopen jaren sterk gedaald en de verwachting is dat deze de komende jaren verder afnemen. We zien hier een nagenoeg zelfde verloop als de netto schuldquote.

1a. Netto schuldquote

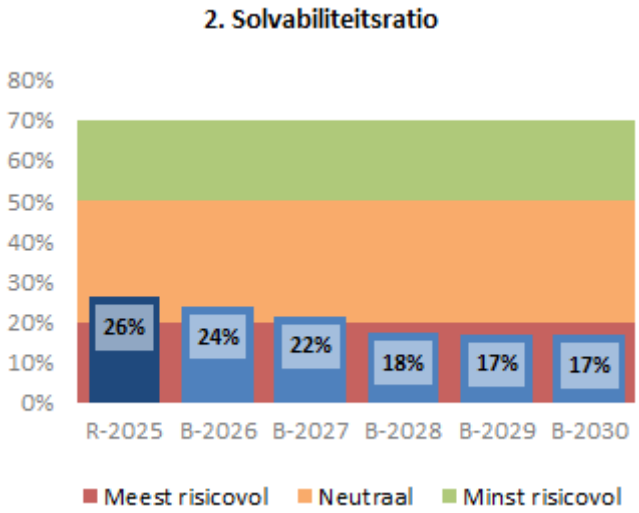

1b. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

2. Solvabiliteitsratio

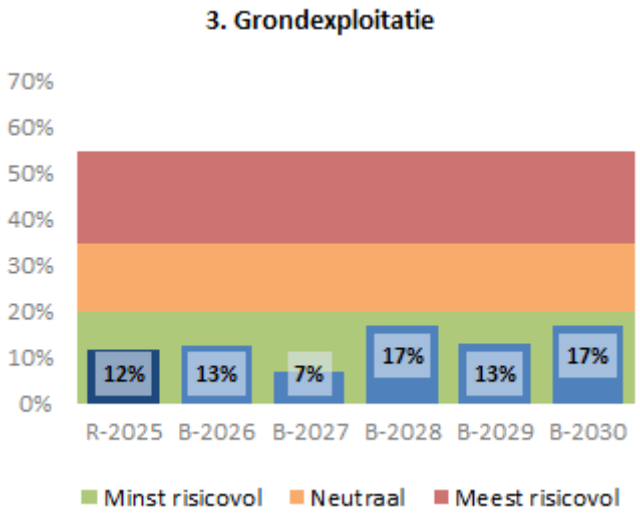
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Voor onze gemeente zien we in de komende begrotingsjaren een dalende solvabiliteitsratio van ca. 22% naar ca. 17%. Deze daling wordt veroorzaakt door de toegenomen leningen in verband met verschillende investeringen. Voor verschillende uitgaven en met name investeringen moeten wij geld lenen. Hierdoor wordt het balanstotaal hoger (noemer). Het eigen vermogen (deler) daalt daarnaast door de negatieve resultaten en het inzetten van de vrije algemene reserve.

3. Grondexploitatie

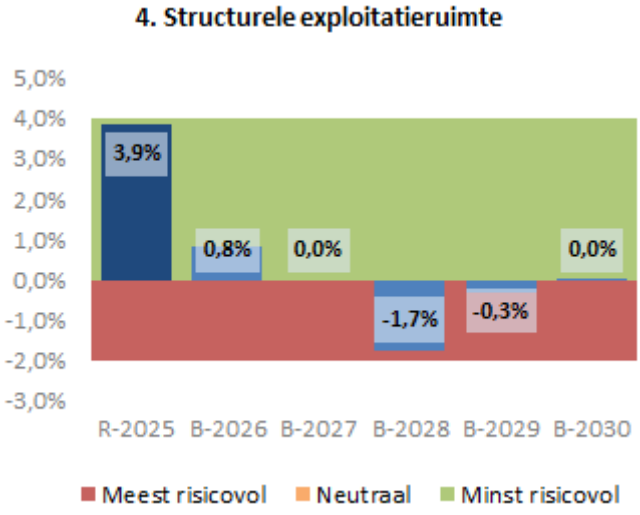
Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie is ten opzichte van de totale baten. In onze gemeente is sprake van 'in exploitatie genomen bouwgronden' die de komende jaren bestaat uit grondexploitaties Zevenaar-Oost, Babberich, Waaijakkers, Mercurion, Vestersbos, Herontwikkeling vastgoedlocaties en Businesspark 7Poort II. In 2027 zie je een daling, deze wordt veroorzaakt doordat in 2027 naar verwachting een aantal grondexploitaties afgerond wordt, maar nog onvoldoende zicht is op het openen van nieuwe grondexploitaties waar al wel voorbereidende werkzaamheden voor worden verricht. De stijging van het percentage in 2028 en 2030 is vooral te wijten aan de daling in de baten van deze jaren.

Deze ontwikkeling moet ook in samenhang worden gezien met de ontwikkeling van de weerstandsratio. De grondexploitaties kennen de grootste risico's. De projecten en daarmee samenhangende risico's worden steeds kleiner. De baten van de afgelopen jaren zijn toegevoegd aan de algemene reserve. Bij het opstarten van nieuwe projecten heeft dit aan beide zijden weer invloed. Onttrekkingen uit de algemene reserve en toename van risico's.

4. Structurele exploitatieruimte
Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de Algemene uitkering en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is. Een negatief percentage betekent dat er meer structurele lasten zijn dan structurele baten. Dit kengetal is relevant voor de beoordeling van de financiële positie, omdat het van belang is om te weten of en welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is.

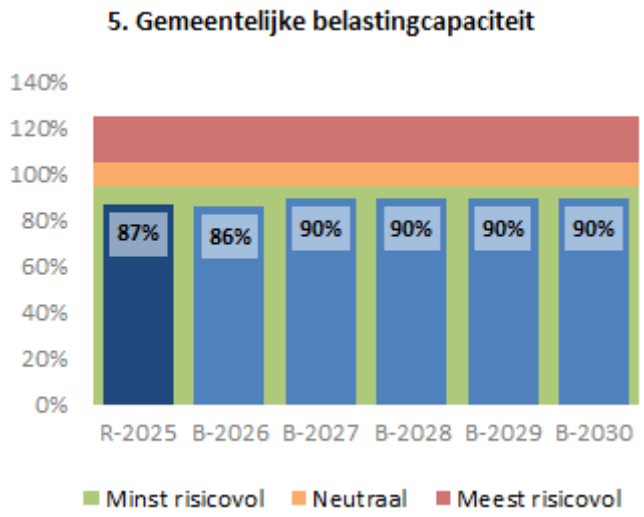
De structurele begrotingsruimte is voor het eerste en laatste begrotingsjaar positief. De weg naar een sluitende structurele begroting zijn beschreven in de financiële hoofdlijnen en de paragraaf weerstandsvermogen.

Zoals opgenomen in de financiële hoofdlijnen zijn er verschillende beleidsvoornemens en ontwikkelingen van het kabinet die effect zullen hebben op de ontwikkeling van het structurele saldo. Het jaar 2028 (nieuwe ravijnjaar) is negatief, maar als het kabinet zich aan de afspraken houdt zullen wij begin 2027 compensatie ontvangen in het kader van de hervormingsagenda. Dit zal het beeld voor de jaren van 2028 verbeteren.

5. Belastingcapaciteit
De belastingcapaciteit geeft inzicht in de belastingdruk van de gemeente ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Het landelijk gemiddelde is gebaseerd op de gegevens van het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO), die jaarlijks een rapport opstelt over de ontwikkeling van de lokale lasten. COELO veronderstelt een vaste waarde voor gebruik en zet dit af tegen de tarievenontwikkeling. Het feitelijk gebruik kan afwijken van het veronderstelde gebruik, waardoor de ruimte voor belastingverhoging niet wordt bepaald door het percentage dat door de COELO wordt berekend.

In de berekening zijn meegenomen de OZB-lasten, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een gemiddeld gezin.

CONCLUSIE

Samenvattend concluderen we dat de onzekerheden voor de komende jaren groot blijven. Met name het kabinetsbeleid in de afgelopen jaren en de voornemens voor komende jaren geven veel onzekerheid. Het belang van goede financiële verhoudingen, zoals beschreven door de Raad van het Openbaar bestuur zijn hierbij van belang.

Mede door het traject van de financieel gezonde toekomst kunnen we de tekorten en risico's in deze begroting opvangen met de beschikbare weerstandscapaciteit. Met inzet van de algemene reserve in 2027 presenteren we een structureel sluitende begroting.

ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

Inleiding
De gemeente Zevenaar heeft een groot deel van haar vermogen geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van gebouwen, wegen en bruggen, openbare verlichting, groen, riolering en water. Het onderhoud van deze zaken is een kerntaak van de gemeente en van groot belang voor onze inwoners, bedrijven en bezoekers. Het onderhoud van kapitaalgoederen is grotendeels vastgelegd in beleids- en onderhoudsplannen. In deze paragraaf wordt per kapitaalgoed ingegaan op onder andere het beleid, de kwaliteitsnormen, het onderhoud, de financiële middelen en de risico's die met het onderhoud samenhangen.

Beleid
In 2022 heeft u het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) vastgesteld voor de periode 2022-2032. Dit plan bevat de kaders voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. Zo wordt er stilgestaan bij de gewenste kwaliteitsniveaus voor onderhoud, maar is er ook aandacht voor ambities die we als gemeente hebben voor de openbare ruimte op het gebied van biodiversiteit, duurzaamheid, klimaatadaptatie, betrokkenheid van inwoners toegankelijkheid. Aan deze ambities hebben we doelstellingen gekoppeld. In navolging van het vaststellen van het IBOR hebben we beheerplannen opgesteld. Hierin staat uitgewerkt hoe we per onderdeel met de beschikbare budgetten de openbare ruimte beheren en onderhouden, maar ook hoe we de doelstellingen uit het IBOR toepassen. In Q4 2026 komen we met een financiële actualisatie van het IBOR (2022-2032).

Beleidskaders
- Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Integraal AccommodatiePlan (2020)

Ontwikkelingen
IBOR (Integraal Beheer Openbare Ruimte)
Het IBOR bevat de ambities en doelstellingen van de gemeente voor de openbare ruimte in de periode 2022-2032. In 2027 moeten wij nieuwe beheerplannen opstellen, waarin we deze ambities en doelstellingen uitwerken voor de aankomende planperiode. In Q4 2026 komen we daarom met een financiële actualisatie van het IBOR (2022-2032) zodat we met geactualiseerde budgetten, gebaseerd op het huidige areaal en de gewenste kwaliteitsniveaus, nieuwe beheerplannen kunnen opstellen.

IAP (Integraal AccomodatiePlan)
In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een doelmatigere, duurzamere en meer toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Een belangrijk aspect hierin is de verduurzamingsopgave ten aanzien van de CO_2-reductie en 0 op de meter in 2050. In blokken van 4 jaar (tot aan 2050) zijn objecten gecategoriseerd naar belang en prioriteit, waarbij de hoofdmaatregelen per object zijn weergegeven. Op dit moment wordt er gewerkt aan een beheerplan vastgoed. Deze is naar verwachting eind 2026 gereed.

GEBOUWEN

Beleid
Het onderhoudsbeleid is vastgelegd in het integraal accommodatieplan (hierna: IAP). Dit IAP is in december 2020 vastgesteld. In het IAP is op strategisch niveau vastgesteld welk vastgoed benodigd is om alle maatschappelijke taken te kunnen vervullen. Dit leidt tot een meer doelmatiger, duurzamer en toekomstbestendige gemeentelijke vastgoedportefeuille, die past bij de wettelijke taken van de gemeente en bijdraagt aan de maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Een belangrijk aspect hierin is de verduurzamingsopgave ten aanzien van de CO_2-reductie en 0 op de meter in 2050. Daarnaast werken wij momenteel aan het beheerplan voor het gemeentelijk vastgoed waarin het onderhoudsbeleid gedetailleerder

uitgewerkt wordt. Dit beheerplan is eind 2026 gereed.

Kwaliteitsnormen
Het onderhoud van het maatschappelijk vastgoed is gebaseerd op de meerjarenonderhoudsplannen (hierna MJOP). Deze MJOP's zijn opgesteld conform de NEN 2767 methodiek. Op basis van deze methodiek worden de keuzes gemaakt welk onderhoud uitgevoerd wordt en wat niet. Dit betekent dat er op conditiescore en risico's wordt gestuurd. De risico's veiligheid, gezondheid en bruikbaarheid zijn hierin leidend. In principe wordt er gestuurd op onderhoudsconditie drie als grenswaarde. Panden die op de nominatie staan om vervangen, gerenoveerd of gesloopt te worden wijken hier (sturing op onderhoudsconditie drie) van af. Hier wordt minimale inspanning uitgevoerd om het object veilig en bruikbaar te houden.

Beleidskaders
Nota Vastgoedbeleid (2017)
Integraal AccommodatiePlan (2020), inclusief routekaart verduurzaming

Onderhoud
De staat van onderhoud is gerelateerd aan de eisen vanuit de gebruiksfunctie, zoals hierboven beschreven is onder 'kwaliteitsnormen'. De staat van onderhoud van het gemeentelijk vastgoed voldoet in het algemeen aan de gestelde criteria. Uitzondering hierop, en ook niet begroot conform het vastgesteld MJOP, betreft de vervanging van de dakafwerking op de Turmac Cultuurfabriek. Alle bestaande MJOP's zijn inmiddels voorzien van een update. De financiële doorrekening is gemaakt. In deze begroting is de dotatie aan de voorziening omhoog gegaan vanwege de toegenomen bouwkosten.

Ontwikkelingen
In de strategische verduurzamingsopgave wordt voorrang gegeven aan de objecten waar het eigen personeel in gehuisvest is. In 2025 is de verwarming van de werkplaats bij de gemeentewerf vervangen voor een warmtepomp en zijn de zonnepanelen op het dak van de loodsen van de gemeentewerf vervangen voor nieuwe panelen met een hoger rendement. Momenteel is de verduurzaming van het dak op de Turmac Cultuurfabriek in afrondende fase.
Voor de verduurzaming van het Musiater en het dak van de Turmac Cultuurfabriek is DUMAVA subsidie verkregen (subsidie betreft 30% van de verduurzamingsinvestering). De verduurzaming van het Musiater is dit voorjaar afgerond, waarbij nu ook volledig circulaire zonnepanelen op het hoge dak liggen.
Het contract voor gaslevering is verlengd voor de periode 2026-2028 bij Eneco. Onderdeel van het contract is een jaarlijkse opbouw naar volledig groen gas in 2030. De levering van elektriciteit is medio 2022 verlengd bij Greenchoice voor de periode 2023-2032.
Ook op brandweerkazerne Zevenaar zijn in 2025 zonnepanelen aangebracht.
We passen het huurprijsbeleid t.a.v. de kostprijsdekkende huur aan. In 2025 zijn diverse gesprekken gevoerd met het sociaal domein voor de aansluiting van het subsidiebeleid met het huurprijsbeleid. Op dit moment is het nog onduidelijk wanneer het subsidiebeleid en daarop aansluitend het huurprijsbeleid worden vastgesteld.
Wij werken momenteel aan de herontwikkeling van Dorpstraat 46 in Babberich. De twee woningen aan de Engeveldweg worden herontwikkeld en er zijn plannen voor een ontwikkeling bij de Reisenakker.
Het IAP actualiseren wij op basis van de meest recente stand van zaken wat betreft de vastgoedportefeuille.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Belastingen	222	228	228	228	228
Doorbelastingen	193	217	217	217	217
Dotatie voorziening	774	811	811	811	811
Huisvestingslasten	1.179	1.150	1.150	1.150	1.150

Leveringen diensten en goederen	330	338	338	338	338
Onderhoud gebouwen	350	358	358	358	358
Totaal	**3.048**	**3.102**	**3.102**	**3.102**	**3.102**

GROEN

Beleid
Voor het beheer van de openbare ruimte en daarmee voor het openbaar groen heeft u in 2022 het IBOR (Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte) 2022-2032 vastgesteld. Hierin is de gewenste beeldkwaliteit vastgesteld voor het groenonderhoud en zijn de ambities voor het openbaar groen voor de komende jaren benoemd. In Q4 2026 komen we met een financiële actualisatie van het IBOR (2022-2032).

Kwaliteitsnormen
In het IBOR is het gewenste niveau voor de openbare ruimte vastgesteld en daarmee ook voor het openbaar groen. De beeldkwaliteitsniveaus zijn vastgesteld op basis van kwaliteitsnormen volgens de CROW beeldkwaliteitssystematiek.

Beeldkwaliteit hoog: centrum, begraafplaatsen en accentplekken;
Beeldkwaliteit basis: woonwijken, doorgaande wegen, parken en industrieterreinen;
Beeldkwaliteit laag: buitengebied.

De vastgestelde beeldkwaliteit heeft betrekking op het verzorgende en technische onderhoud van de openbare ruimte.

Beleidskaders
- Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Beheerplan openbaar groen en bomen (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)

Onderhoud
Het onderhoud van de groenvoorzieningen voeren wij voor een deel in eigen beheer uit en voor een deel door derden. Voor het reguliere onderhoud maken we een integraal beeldkwaliteitsbestek dat voor meerdere jaren wordt aanbesteed. Daarnaast maken we bestekken voor het onderhoud van bermen en bomenonderhoud. Deze bestekken inclusief de raamovereenkomst voor het uitvoeren van renovaties zijn in 2023 voor meerdere jaren aanbesteed. In 2024 en 2025 hebben we te maken gekregen met forse prijsstijgingen voor loon, brandstof en materieelkosten (ca. 10 tot 15 %). Vanaf 2027 verwachten we bij een nieuwe aanbesteding nog een forse prijsstijging. Aannemers schrijven tot wel 30% hoger in om de risico's op boetes als gevolg van het niet voldoen aan de beeldkwaliteit te voorkomen.

Ontwikkelingen
Op basis van het IBOR zijn de volgende ontwikkelingen voor het openbaar groen van belang:

We bereiden voor het groenonderhoud nieuwe integrale onderhoudsbestekken voor. Deze worden Europees aanbesteed. Looptijd van de integrale onderhoudsbestekken is twee jaar met maximaal twee keer één jaar verlenging. Uitgangspunt is de beeldkwaliteitsniveau van de openbare ruimte zoals in het IBOR is vastgesteld. Naast de integrale onderhoudsbestekken bereiden we voor 2027 een nieuw bestek voor het onderhoud van de bermen en een bestek voor het onderhoud van bomen voor. In 2027 worden de beheerplannen voor openbaar groen en bomen geactualiseerd. Jaarlijks voeren we een boomveiligheidscontrole (BVC) uit voor ons bomenbestand. Op basis van de BVC maken we jaarlijks een snoei-, kap en vervangingsplan voor dat jaar. De bomen worden periodiek gesnoeid. Voor het beleid van bomen bereiden we nieuw bomenbeleidsplan voor in afstemming met de fusiegemeenten.

Een deel van het openbaar groen verkeert in een slechte technische staat en moet de komende jaren worden

vervangen. Voor het wegwerken van achterstanden in het beheer en onderhoud van het openbaar groen is een meerjarenplanning gemaakt. In 2027 voeren wij renovaties uit in de volgende wijken en kernen:

- Pannerden
- Giesbeek
- Bergvrede
- Oud Zevenaar
- Babberich
- Tolkamer

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bestekken onderhoud groen	2.622	2.706	2.706	2.706	2.706
Doorbelastingen	2.044	2.315	2.339	2.347	2.346
Leveringen diensten en goederen	470	470	470	470	470
Onkruidbestrijding	235	235	235	235	235
Overige lasten	79	79	79	79	79
Totaal	**5.450**	**5.805**	**5.829**	**5.837**	**5.836**

OPENBARE VERLICHTING

Beleid
Voor de gemeente Zevenaar is het van belang om alle beheerdata over de gemeentelijke kapitaalgoederen (waaronder openbare verlichting) op orde te hebben. Deze beheerdata is essentieel om als sturingsmiddel te gebruiken bij het nemen van beslissingen over het beheren van de openbare ruimte. Op basis van de beheerdata hebben wij het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) 2022-2032 opgesteld inclusief consequenties die samenhangen met complexe opgaven als bijvoorbeeld klimaatadaptatie en participatie. Dit plan heeft uw raad in 2022 vastgesteld. Tegelijkertijd hebben wij beheerplannen opgesteld, waaronder een voor openbare verlichting en een voor verkeersregelinstallaties. Hierin komt tot uitdrukking hoe we met de beschikbare budgetten de openbare verlichting onderhouden op het vastgestelde onderhoudsniveau. Dit plan heeft een doorlooptijd van vijf jaar. In Q4 2026 komen we met een financiële actualisatie van het IBOR (2022-2032). Wij gaan daarom in 2027 nieuwe beheerplannen voor openbare verlichting en verkeersregelinstallaties voor de komende jaren opstellen.

Kwaliteitsnormen
De kwaliteitsnormen zijn vastgelegd in het IBOR. Deze zijn vervolgens uitgewerkt in de beheerplannen openbare verlichting en verkeersregelinstallaties. Ook in de nieuwe beheerplannen die we in 2027 opstellen worden de kwaliteitsnormen uit het IBOR uitgewerkt.

Beleidskaders
- Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Beheerplan openbare verlichting (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Beheerplan verkeersregelinstallaties (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)

Onderhoud
In 2024 heeft de gemeente opnieuw een Europese aanbesteding gehouden voor beheer, onderhoud en vervanging van openbare verlichting gezamenlijk met de gemeente Duiven en Westervoort. De aanbesteding is gehouden volgens de EMVI-methode waarbij inschrijvers konden scoren op het aspect duurzaamheid. We

zitten nu in het tweede jaar. Hierna hebben we nog de mogelijkheid om twee keer te verlengen met één jaar.

Ontwikkelingen
Het beheer van de openbare verlichting draagt bij aan het realiseren van doelstellingen van het Rijk en de ambities in het IBOR op het gebied van duurzaamheid en energiebesparing. Zo kiezen wij voor het plaatsen van ledverlichting in de openbare ruimte en passen we verlicht op een slimme manier toe. Een voorbeeld is dynamische verlichting die aangaat wanneer sensoren beweging detecteren.

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Elektriciteit	141	308	308	308	308
Leveringen diensten en goederen	100	109	109	109	109
Doorbelastingen	92	95	95	95	95
Dotatie voorziening	19	24	24	24	24
Overige lasten	0	0	0	0	0
Totaal	**352**	**536**	**536**	**536**	**536**

RIOLERING EN WATER

Beleid
In samenwerking met drie Liemerse gemeenten en waterschap Rijn en IJssel wordt het "Watertakenplan de Liemers" (WTP) opgesteld. Het WTP heeft een planperiode van vijf jaar. Het watertakenplan is een praktische vertaling van onze visie op de waterketen en klimaatadaptatie naar beleid en maatregelen. In het nieuwe watertakenplan de Liemers 2027 – 2031 krijgt het beleid t.a.v. klimaatadaptatie met de bijbehorende begroting extra aandacht.

Zowel gemeenten als waterschap ondersteunen hierbij de gekozen strategie, maar behouden hierbij ieder hun eigen wettelijke taken en verantwoordelijkheden, waarbij iedere organisatie een eigen individuele vastgestelde financiële bijlage heeft. Aanvullend op de bestaande beleidsstukken is door de vier organisaties in dit Watertakenplan gekeken naar een gezamenlijke strategie ten aanzien van interacties binnen de waterketen en klimaatadaptatie. Specifiek voor het gebied De Liemers vormt dit watertakenplan op onderstaande vier thema's een verbijzondering van algemeen beleid. De thema's zijn:
- Basis op orde;
- Klaar voor de toekomst;
- Burgers betrokken;
- Samenwerking De Liemers.

De Liemerse gemeenten en het waterschap zijn eind 2025 gestart met het opstellen van een nieuw "watertakenplan de Liemers 2027-2031". In dit WTP wordt het vastgestelde uitvoeringsprogramma uit het lopende DPRA traject (Deltaplan ruimtelijke adaptatie) met de bijbehorende begroting opgenomen in het kostendekkingsplan. Het geactualiseerde WTP 2027-2031 wordt in september/oktober 2026 aan u voorgelegd.

Kwaliteitsnormen
De gemeente draagt zorg voor de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater vermengd met bedrijfsafvalwater, afvloeiend hemelwater, grondwater of ander water. De ontvangst en zuivering van het door de gemeente ingezamelde (stedelijke) afvalwater is de taak van het waterschap. Daarnaast draagt het waterschap zorg voor de waterhuishouding. Deze zorgplichten dienen in onderlinge samenwerking tussen de Liemerse gemeenten en het waterschap goed te worden uitgevoerd. Informatie hierover is beschreven in het rapport "Watertakenplan de Liemers 2022-2026".

Bij de aanbesteding van werken stellen wij eisen op het gebied van duurzaamheid zoals waterbesparing, CO_2

neutraal en duurzame werkmethodes.

Beleidskaders

- Watertakenplan de Liemers 2022-2026 (2022)
- Watertakenplan de Liemers 2027-2031 (2026)

Onderhoud

Waterschap en gemeenten dragen zorg voor de instandhouding van de afvalwaterketen en het watersysteem zodanig dat voorzieningen goed blijven functioneren en geen gevaar optreden voor de volksgezondheid, het milieu of voor de leefomgeving. Jaarlijks zijn hiervoor activiteiten gepland zoals het vervangen en renoveren van objecten, uitvoeren van onderzoek, planvorming en beleid en zorg dragen voor het beheer en onderhoud. Deze werkzaamheden zijn meestal periodiek en/of cyclisch van aard.Waterschap en gemeenten willen de komende jaren toegroeien naar een meer risicobewust beheer voor het uitvoeren van de watertaken. Dit is onderdeel van de implementatie van assetmanagement om te komen tot een meer doelmatiger waterbeheer.

De revitalisering Lobith-Noord fase 1 is in het derde kwartaal van 2026 afgerond. We zijn bezig met de uitvoering van de revitaliseringen: Schrijvershoek fase 1, Pannerden fase 1, Lobith-Noord fase 2. Ook is er gestart met de voorbereidingen voor de revitaliseringen Schrijvershoek fase 2 (uitvoering Q2 2027), Lobith-Noord fase 3 (uitvoering Q3 2027), en Lobith-Zuid fase 3 (Uitvoering Q3 2027).

Ontwikkelingen

De problematiek inzake woningverzakkingen als gevolg van onder meer klimaatverandering (langdurige droogte) met name in de kern Zevenaar is nog actueel. Woningen die gebouwd zijn voor 1976 en op stroken zijn gefundeerd, hebben kans op verzakkingen. Er is op dit vlak een nauwe samenwerkingen met het Waterschap Rijn en IJssel en gemeenten Duiven en Westervoort. Doel hiervan is om te bekijken in hoeverre de overheden de gedupeerden bij kunnen staan en via klimaatadaptieve maatregelen het risico van verdroging kunnen verminderen.

In het tweede kwartaal van 2026 is het nieuwe Watertakenplan voor 2027-2031 opgesteld.

Financiën

In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Beheersystemen en IT	41	41	41	41	41
Doorbelastingen	1.177	1.185	1.197	1.199	1.199
Dotatie voorziening	693	416	411	411	411
Onderhoud en reparaties	611	611	611	611	611
Onderzoeken	147	147	147	147	147
Overige lasten	279	252	252	252	252
Totaal	**2.948**	**2.652**	**2.659**	**2.661**	**2.661**

WEGEN EN BRUGGEN

Beleid

De verschillende onderdelen groen, openbare verlichting, riolering en onderhoud wegen hebben grote raakvlakken. We pakken projecten daarom integraal op. Hierbij kijken we ook naar de ambities op het gebied van duurzaamheid, klimaatadaptatie, hittestress, energietransitie, biodiversiteit en afsluiting van het gas.

In 2022 hebben wij het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (IBOR) 2022-2032 opgesteld. Op basis van de ambities en doelstellingen uit het IBOR zijn in 2022 beheerplannen voor wegen en civiele kunstwerken opgesteld. In Q4 2026 komen we met een financiële actualisatie van het IBOR (2022-2032). In 2027 gaan we nieuwe beheerplannen opstellen. Hierin werken we de kwaliteitsniveaus en ambities opnieuw uit voor de aankomende jaren. We maken hierin keuzes voor het onderhoud, vervanging en verbetering van de openbare ruimte op basis van onze ervaringen van de afgelopen periode.

Kwaliteitsnormen
In het IBOR zijn de kwaliteitsniveau van de openbare ruimte vastgesteld. In de beheerplannen openbare wegen en civiele kunstwerken die vervolgens zijn opgesteld hebben wij rekening gehouden met deze kwaliteitsniveau, maar ook met de geplande vervangingen en de areaalvergrotingen van de afgelopen jaren en verwachtingen voor toekomstige jaren. Ook in de nieuwe beheerplannen nemen we deze onderdelen mee.

Beleidskaders
- Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Beheerplan wegen en kunstwerken (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)
- Beheerplan straatmeubilair (2022), te actualiseren in 2027 op basis van de financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032)

Onderhoud
Groot onderhoud pakken we zoveel mogelijk integraal op. Door onderling (groen, riool, wegen, etc.) af te stemmen en gelijktijdig te werken pakken we wijk voor wijk de onderhoudsopgave aan. Ook houden we rekening met de planning van de revitaliseringen.

Eind 2025 hebben we inspecties uit laten voeren. Op basis van het inspectierapport gaan wij een meerjarenonderhoudsplanning opstellen.

In 2027 starten we met de aanpak van het Masiusplein. Dit doen we gefaseerd om zo min mogelijk overlast te veroorzaken. Bij dit project houden we rekening met klimaatadaptieve maatregelen. Zo is in het plan het beperken van hittestress door het aanbrengen van schaduwplekken en vergroening van het parkeerdek opgenomen.

Ontwikkelingen
De revitaliseringsprojecten zijn een goed voorbeeld van hoe wij integraal, gebiedsgericht en projectmatig werken. Het projectteam kijkt per wijk wat nodig is en stelt zo een samenhangend plan op. De afgelopen jaren hebben er in diverse wijken revitaliseringen plaatsgevonden.
De volgende projecten zijn nu in uitvoering:

- Schrijvershoek fase 1 en 2
- Pannerden fase 1
- Lobith Noord fase 2 en 3
- Lobith Zuid fase 3

Voor de aankomende tijd staan de volgende projecten nog op de planning:

- Oud Zevenaarseweg (gepland 2027-2028)
- Schrijvershoek fase 3 (gepland 2028)
- Pannerden fase 2, 3 en 4 (gepland 2028-2030)
- Lobith fase 4 (gepland 2029)
- Grieth (gepland 2030)

Financiën
In onderstaande tabel zijn de kosten voor het beheer en onderhoud uiteengezet.

Onderdeel (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Doorbelastingen	1.685	1.664	1.675	1.677	1.676
Dotatie voorziening	2.173	2.345	2.345	2.345	2.345
Leveringen diensten en goederen	559	567	567	567	567
Overige lasten	34	34	34	34	34
Totaal	**4.451**	**4.610**	**4.621**	**4.623**	**4.622**

CONCLUSIE

Met de financiële actualisatie van het Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte (2022-2032) wordt de financiële basis gelegd voor het beheer, onderhoud en de vervanging van de openbare ruimte in de periode 2027-2031. Het beleidsplan IBOR biedt verder inzicht in de middelen die voor beheer, onderhoud en vervanging noodzakelijk zijn. In 2027 moeten wij nieuwe beheerplannen opstellen, waarin we deze ambities en doelstellingen uitwerken voor de aankomende planperiode

In onderstaande tabel zijn de onderhoudskosten van de verschillende onderdelen binnen de kapitaalgoederen opgenomen.

Gemeente Zevenaar

Bedragen x € 1.000

Soort kapitaalgoed (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Gebouwen	3.048	3.102	3.102	3.102	3.102
Wegen en bruggen	4.451	4.610	4.621	4.623	4.622
Openbare verlichting	352	536	536	536	536
Groen	5.450	5.805	5.829	5.837	5.836
Riolering	2.948	2.652	2.659	2.661	2.661
Totaal lasten onderhoud kapitaalgoederen	**16.249**	**16.705**	**16.747**	**16.759**	**16.757**

Op basis van de huidige meerjarenbegroting is een bedrag van circa € 16,8 miljoen nodig voor het beheer en onderhoud van de kapitaalgoederen binnen de gemeente Zevenaar.

FINANCIERING

Inleiding
De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) en de daarbij behorende ministeriële regelingen. In deze wet staan transparantie en risicobeheersing centraal. De transparantie komt daarbij bijvoorbeeld tot uitdrukking in voorschriften voor een verplichte financieringsparagraaf in de begroting en in de jaarrekening. De risicobeheersing binnen de Wet fido richt zich op renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's.

Definitie van het begrip treasury:
Het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

De doelstelling van de treasuryfunctie is dat deze uitsluitend de lokale publieke taak dient. De gemeente Zevenaar hanteert daarom als uitgangspunt dat er defensief en risicomijdend op de geld- en kapitaalmarkt opgetreden wordt. Binnen de financiële functie van de gemeente is het van belang het onderscheid te herkennen tussen de treasury- en de controlfunctie. Treasury zorgt voor de beschikbaarheid van geldmiddelen. De controlfunctie is juist belast met het toezicht en de bewaking van de aanwending ervan. Vanuit deze rollen is de focus bij treasury gericht op feitelijke in- en uitgaande kasstromen en die van de controlfunctie op de baten en lasten. In deze paragraaf staan voornamelijk de feitelijke kas- en financieringsstromen centraal.

Beleid
Het beleid van de gemeente Zevenaar is gericht op:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-)resultaten tegen ongewenste financiële risico's zoals renterisico's, kredietrisico's en liquiditeitsrisico's;
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet fido respectievelijk de limieten en richtlijnen van het treasurystatuut.

Beleidskaders
Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2026 (art. 212 GW)
Treasurystatuut Gemeente Zevenaar 2018

GEMEENTEFINANCIERING

Financieringsbehoefte

De financieringspositie bepalen wij door het saldo van de boekwaarden van vaste activa en grondexploitaties ten opzichte van het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen. De gemeente Zevenaar heeft een financieringstekort. Voor dit tekort verwachten wij in de komende jaren nieuwe geldleningen aan te trekken.

In onderstaand overzicht is het verwachte verloop van de langlopende reeds bestaande geldleningen inclusief de nieuwe te verwachten geldleningen weergegeven.

Bedragen x € 1.000

Jaar	Stand 31-12	Rente bedrag	Rente in %
2026	119.964	2.979	2,48

2027	136.759	4.096	2,99
2028	153.529	4.803	3,13
2029	165.854	5.329	3,21
2030	161.019	5.399	3,35

Het gemiddelde rentepercentage is gebaseerd op de te betalen rente van de afgesloten geldleningovereenkomsten, vermeerderd met de geprognosticeerde rente voor nieuw aan te trekken leningen op basis van de financieringsbehoefte, gedeeld door het schuldrestant aan het einde van het jaar. Doordat ongeveer 80% van de huidige leningen voor een langere looptijd zijn afgesloten, fluctueert ons gemiddelde rentepercentage minder dan de huidige rentestand (zie ontwikkelingen onder kopje rente). De afgesloten leningen die voor een kortere looptijd zijn afgesloten (zogenaamde fixe leningen, welke aan het einde van de looptijd in één keer worden afgelost) hebben echter een zeer laag tot zelfs negatief rentepercentage en brengen daarmee het gemiddelde rentepercentage naar beneden. Het vrijvallen van deze leningen in de komende jaren, en het afsluiten van nieuwe leningen zullen met de huidige hogere marktrente het gemiddelde rentepercentage op termijn laten stijgen. Gezien de huidige renteontwikkelingen (zie verderop in deze paragraaf) en bovengenoemde situatie verwachten wij dat stijgende rentelasten de komende jaren hun invloed zullen hebben op de begroting. Zeker gezien de geplande investeringen.

RENTE

De belangrijkste risico's voor de gemeente die samenhangen met de uitvoering van de treasuryfunctie bestaan uit renterisico's. Deze worden getoetst aan twee normen. Dit zijn:

1. De kasgeldlimiet. Deze geeft het maximale bedrag aan dat een gemeente aan vlottende financieringsmiddelen (looptijd korter dan één jaar) mag opnemen;
2. De renterisiconorm. Hiermee wordt het renterisico op de vaste schuld (looptijd vanaf één jaar) in beeld gebracht.

De ontwikkelingen van deze renten lichten wij hieronder nader toe.

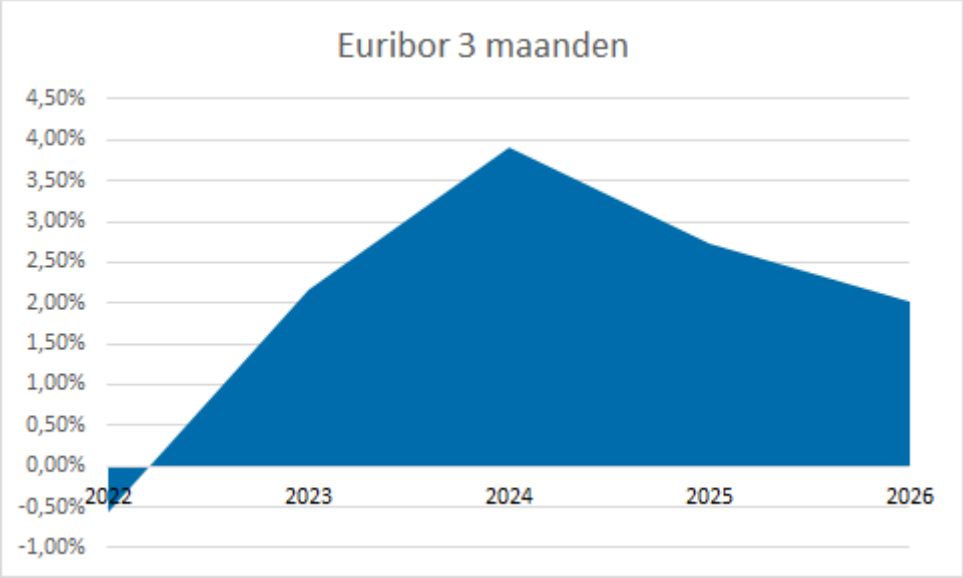
1) De kasgeldlimiet

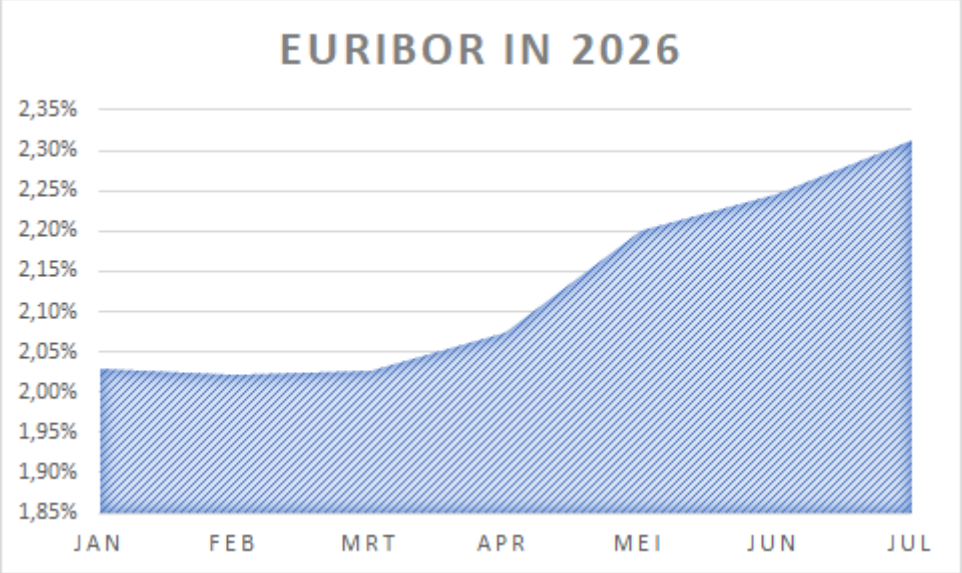
De kasgeldlimiet stelt een bovengrens aan de toegestane omvang van de kortlopende schuld (looptijd korter dan 1 jaar). Reden hiervoor is dat een korte schuldpositie een potentieel renterisico met zich meebrengt, omdat rentestijgingen direct doorwerken in de rentelasten. Het is dan ook van belang dat de grote potentiële beweeglijkheid van de rentelasten op korte financiering gedurende het begrotingsjaar beheerst wordt. Voor structurele liquiditeitstekorten is financiering met geldleningen met een looptijd langer dan 1 jaar de aangewezen oplossing.

De hoogte van de kasgeldlimiet is afhankelijk van de omvang van de lopende uitgaven.
De kasgeldlimiet voor de gemeente Zevenaar voor 2027 is berekend op 17,5 miljoen en is gelijk aan 8,5% van de begrotingsomvang. Dit percentage is vastgesteld in de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden (Uitvoeringsregeling Fido, art 2, lid 1b). Het begrotingstotaal per 1 januari 2027 is € 205,8 mln (inclusief de begrotingstotalen van de Gemeenschappelijke Regelingen de RDL (Reinigingsdienst De Liemers) en het SALD (Streekarchivariaat De Liemers en Doesburg).
Als drie kwartalen achtereen de kasgeldlimiet wordt overschreden, moet (volgens artikel 4 van de Wet Fido) de provincie als toezichthouder hiervan op de hoogte worden gebracht. Daarnaast moet de kwartaalrapportage en een plan om binnen de kasgeldlimiet te blijven ter goedkeuring aan de toezichthouder voorgelegd worden.

Renterisico kort geld

De rentelasten van kort geld (kasgeldlimiet) hangen samen met de ontwikkeling van de Euribor. In onderstaande twee grafieken is het verloop van de Euribor in de afgelopen jaren en het verloop van 2026 weergegeven.

Sinds 2022 bevindt het kortlopende renteniveau (referentierente: 3-maands Euribor) zich weer ruim boven de 0%. Na een sterke stijging vanaf 2022, werd de piek in 2024 bereikt. Vervolgens daalt het niveau weer door ingrijpen van de Europese Centrale Bank (ECB). Dit korte renteniveau staat hoofdzakelijk onder invloed van het monetair beleid van de ECB. De ECB heeft als primaire taak om de inflatie te bestrijden. Zij houdt als streefwaarde voor de inflatie 2% aan. Vanaf juni 2024 tot op heden heeft de ECB sinds lange tijd de rente van het depositotarief in fases verlaagd van 4% naar 2%. In juni 2026 is deze voor het eerst weer verhoogd naar 2,25%. Door de gestegen energieprijzen als gevolg van de onrust in het Midden-Oosten, blijft de inflatie voorlopig hoger dan gewenst. De renteverhoging dient om te voorkomen dat prijsstijgingen zich verder verspreiden.

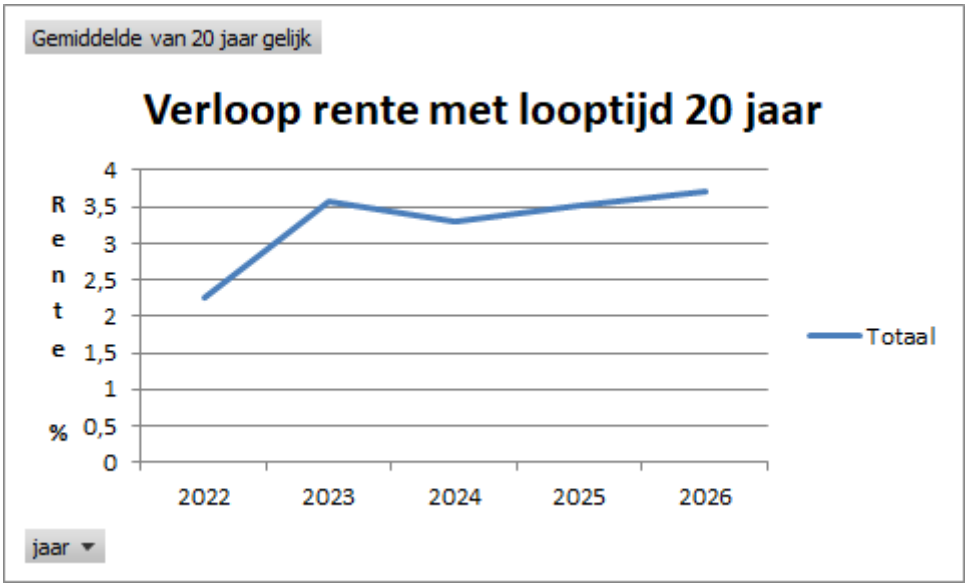
De oorlog in het Midden-Oosten leidt tot hogere energieprijzen en jaagt daarmee de inflatie aan. De ECB verwacht in haar nieuwe raming dat de inflatie in het eurogebied dit jaar op 3% uitkomt, en daarna geleidelijk daalt tot 2% in 2028. Deze ramingen zijn gebaseerd op de huidige verwachting voor energieprijzen. Als de

oorlog anders verloopt dan nu voorzien, kan de inflatie hoger of lager uitvallen. Vooralsnog is de verwachting voor de korte rente dat deze gelijk blijft, tot licht stijgend.

Renterisico lang geld, renterisiconorm
De gemeente Zevenaar gaat in principe uit van totaalfinanciering. Op basis van de behoefte wordt lang geld aangetrokken. Het geld wenden wij met name aan om activa te financieren. In de gemeente Zevenaar schrijven wij activa lineair af en hier wordt met het langlopende geld bij aangesloten.

Voor nieuw vast te stellen grexen/voorbereidings- of grondaankoopbudgetten wegen wij per keer af of er projectfinanciering toegepast wordt. Vanaf 2025 passen we dit toe op de grondexploitatie Businesspark 7Poort II.
Voor het bepalen van de rentelasten voor de begroting nemen wij het volgende uitgangspunt als basis: Rentelasten van langlopend geld zijn gebaseerd op een lening bij de BNG met een looptijd van 20 jaar, waarbij de rente tussentijds niet wordt aangepast. Voor de begroting wordt de ontwikkeling van de rente in de eerste 6 maanden van het jaar gehanteerd.

In onderstaande grafiek staat het verloop van de rente in de afgelopen jaren opgenomen (stand 23-7-2026).

De inflatie in 2026 schommelde het eerste half jaar in 2026 tussen de 2,4% en 3,5%. In juni daalde deze weer tot 2,9%. Economen voorzien dat de inflatie zich langzaam zal stabiliseren richting de 2%, al zorgen geopolitieke spanningen voor onzekerheid op de financiële markten. De oorlog in Oekraïne blijft risico's opleveren voor de energievoorziening en grondstofprijzen in Europa. Tegelijkertijd leidt de instabiele situatie in het Midden-Oosten tot extra onzekerheid over de olie- en gasprijzen. Deze ontwikkelingen kunnen de inflatie opnieuw aanwakkeren wanneer energieprijzen verder stijgen.
De verwachting is een gelijkblijvend niveau van de lange rente in de komende periode.

2) Renterisiconorm
Bij de renterisiconorm gaat het om het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente voor de rentelasten. Aanpassing van de rentepercentages doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. Herfinanciering houdt in, dat een vervangende geldlening wordt aangetrokken om aan de aflossingsverplichtingen van bestaande geldleningen te kunnen voldoen. Bij renteherziening gaat het om het aanpassen van het rentepercentage door de geldgever tijdens de looptijd van de geldlening.

Bedragen x € 1.000

		2027	2028	2029	2030
	Rente				
1a	Renteherzieningen (leningen)	-	-	-	
1b	Renteherzieningen (leningen u/g)	-	-	-	
2a	Aflossingen (leningen)	8.205	8.229	7.675	12.335
2b	Aflossingen (leningen u/g)	1.094	1.209	1.123	1.089
3	**Renterisico**	**9.299**	**9.438**	**8.798**	**13.424**
	Renterisiconorm				
	Begrotingstotaal	199.358	171.937	180.814	167.156
	Bij ministeriële regeling vastgesteld	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm	39.872	34.387	36.163	33.431
	Renterisico's	9.299	9.438	8.798	13.424
	Ruimte (+) / overschrijding (-)	**30.573**	**24.949**	**27.365**	**20.007**

RISICOBEHEER

Gemeentelijk treasurybeleid
De beleidskaders ten aanzien van de treasury functie zijn vastgelegd in het treasury statuut 2018 van de gemeente Zevenaar.

Schatkistbankieren
De wet verplicht schatkistbankieren is in 2013 van kracht geworden. In deze wet is geregeld dat decentrale overheden, waaronder de gemeenten, verplicht worden tot schatkistbankieren. Het doel van het 'schatkistbeleggen' is om de EMU-schuld van de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk) te verminderen.

EMU-saldo
Gemeenten zijn verplicht om bij hun begroting een EMU-saldo te bepalen. Het EMU-saldo heeft het karakter van een resultaatbepaling op kasbasis. Om die reden geeft de uitkomst van het EMU-saldo een goede richting in de gemeentelijke financieringsbehoefte.
De opstelling voor het EMU-saldo tot en met 2026 treft u aan onder de bijlagen bij deze begroting. In dat overzicht komt een financieringsbehoefte tot uitdrukking in een EMU-saldo. Een overschot leidt tot een positief EMU-saldo.

RENTETOEREKENING

Beleid rentetoerekening
In de begroting zijn zowel de stellige uitspraken als de aanbevelingen uit de notitie rente (dec 2023) van de Commissie BBV verwerkt. De belangrijkste onderdelen betreffen:

- Treasury activiteiten worden via het taakveld treasury verwerkt in de begroting;
- Er wordt geen rente over het eigen vermogen verwerkt in de begroting;
- De omslagrente wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd.

Voor toerekening van rente aan de grondexploitatie worden de voorschriften, opgenomen in de notitie grondbeleid (dec 2023) van de Commissie BBV, gehanteerd. Op basis hiervan moet de voorziening contant worden gemaakt tegen 2%.

De verwerking van de rente is in onderstaand schema inzichtelijk gemaakt.

			Bedragen x € 1.000
	Renteschema		**2027**
a.	Externe rentelasten over de korte en lange financiering		4.805
b.	Externe rentebaten	-/-	263
	Saldo rentelasten en rentebaten		**4.542**
c.	Rente die aan de facilitaire grondexploitaties (kostenverhaal) moet worden doorberekend	-/-	-
	Rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	1.587
	Rentebaat van doorverstrekte leningen indien er sprake is van is van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+	-
	Totaal rente aan grondexploitaties en projectfinanciering	-/-	1.587
	Saldo door te rekenen externe rente		**2.955**
d1.	Rente over eigen vermogen		-
d2.	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)		-
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		**2.955**
e.	De werkelijke aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	2.955
f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**		**-**

Toelichting

a) Werkelijk verschuldigde rente voor de aangetrokken vaste geldleningen en berekende rente over het financieringstekort.

b) De geraamde rente voor de verstrekte hypothecaire geldleningen aan gemeenteambtenaren zijn hier als baten opgenomen.

c) Aan de taakvelden inzake grondexploitaties wordt rente toegerekend op basis van de renteomslag.

Van projectfinanciering is sprake wanneer een lening extern is aangetrokken specifiek voor de financiering van een specifiek project, een specifieke activiteit. De rentelasten voortkomend uit deze financiering moeten daarom aan die activiteit op het betreffende taakveld worden toegerekend (via het taakveld Treasury) en worden niet meegenomen in de omslagrente over het geheel van de activa. Dit betreft investeringen uit het verleden waarvoor vaste rentepercentages gelden. Ook rekenen we rente rechtstreeks toe aan leningen die voor specifieke grondexploitaties zijn aangetrokken (projectfinanciering).

d1) en d2) Op aanbeveling van de Commissie BBV en door de harmonisatie is besloten geen rente over het eigen vermogen (bespaarde rente) te berekenen.

f) Het renteresultaat van € 2.955.306 is omgeslagen over de boekwaarde per 1 januari 2027 van afgerond € 137 miljoen en betekent een percentage van 2,16.

BEDRIJFSVOERING

Inleiding
Deze paragraaf beschrijft de ontwikkelingen en speerpunten in de bedrijfsvoering van de gemeente Zevenaar. Met de term bedrijfsvoering wordt bedoeld de sturing en beheersing van alle primaire processen, ondersteunende processen en besturingsprocessen in de organisatie. Kernwoorden zijn efficiency en effectiviteit. In een goed functionerende bedrijfsvoering organiseren we de dienstverlening efficiënt en ondersteunen we de realisatie van beleidsinhoudelijke doelstellingen effectief. Dit betekent aandacht voor onze kernwaarden; klantgerichtheid, resultaatgerichtheid en samenwerking.
In deze paragraaf noemen we een aantal speerpunten in de bedrijfsvoering, waarbij aan de hand van enkele indicatoren zichtbaar wordt waar wij in de bedrijfsvoering op sturen en welke doelen wij nastreven.

PERSONEEL EN ORGANISATIE

Personeel
We bouwen aan een sterke en toekomstbestendige organisatie. We versterken onze organisatie door te investeren in vaste medewerkers, ontwikkeling, duurzame inzetbaarheid en goed werkgeverschap. Met strategische personeelsplanning en talentmanagement zorgen we dat de juiste kennis, kwaliteiten en capaciteit op het juiste moment beschikbaar zijn. Daarbij zetten we in op het behouden en ontwikkelen van medewerkers en het duurzaam borgen van kennis binnen de organisatie. Externe expertise zetten we alleen tijdelijk, gericht en afgebakend in wanneer specifieke kennis of aanvullende capaciteit binnen de organisatie niet beschikbaar is. Zo bouwen we aan een deskundige, wendbare en toekomstbestendige organisatie.

Ziekteverzuim
Onze doelstelling is om het ziekteverzuim de komende jaren terug te brengen naar het landelijk gemiddelde. In 2025 bedroeg het ziekteverzuim van onze organisatie 7,93%. Hoewel de verzuimcijfers inmiddels een lichte daling laten zien, ligt het verzuim nog boven onze ambitie en blijft extra inzet noodzakelijk.
Samen met onze arbodienstverlener blijven wij daarom investeren in vitaliteit, duurzame inzetbaarheid en preventie. Daarbij richten we ons op het eerder signaleren van risico's, meer inzicht in de oorzaken van verzuim en het versterken van het eigenaarschap van leidinggevenden en medewerkers. Zo kunnen we gerichter interveniëren, uitval zoveel mogelijk voorkomen en de continuïteit van onze dienstverlening waarborgen. Over de ontwikkeling en voortgang rapporteren wij via de reguliere P&C-documenten.

	Werkelijk 2024	Werkelijk 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
%Ziekteverzuim	7,88	7,93	7,10	7,10

Organisatie
De hoofdstructuur van de organisatie, met drie domeinmanagers en de teammanagers, is inmiddels werkend. In 2025 is ook de detailinrichting verder uitgewerkt en afgerond. Daarmee is een stevige basis gelegd voor verdere professionalisering op het gebied van onder meer klantgerichtheid, online dienstverlening, interne beheersing en samenwerking.
Ook de komende jaren blijven we investeren in de ontwikkeling van de organisatie. In 2026 en daarna richt het programma Organisatie in Ontwikkeling zich daarom vooral op de verdere ontwikkeling van houding, gedrag, leiderschap en samenwerking. Zo zorgen we ervoor dat de nieuwe structuur in de praktijk steeds beter functioneert en de organisatie zich blijvend kan ontwikkelen.

Formatie
Onderstaand overzicht geeft de formatie per team aan voor het jaar 2027. Op basis van deze vastgestelde formatie zijn de salarislasten 2027 berekend. De wijzigingen als gevolg van de detailinrichting en de formatie ten laste van projecten en grondexploitaties zijn verwerkt.

Organisatie-onderdeel:	Totaal formatie
Directeur/ management / staf	12,35
Griffie	3,67
Sociaal domein:	
Beleid sociaal domein	22,80
Inkomen & Ondersteuning	25,42
Jeugd	19,42
WMO	19,27
Fysiek domein:	
Openbare Werken incl. RDL	77,34
Beheer Fysieke Leefomgeving	43,28
Ontwikkeling Fysieke Leefomgeving	32,25
Vergunning, toezicht en handhaving	36,21
Dienstverlening&Bedrijfsvoering:	
Publiekszaken	27,02
Advies&Ondersteuning	33,71
Financiën&Belastingen	28,12
Informatie, secretariaat en facilitair	30,78
Totaal	**411,64**

INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING

Toekomstbestendige regionale ICT dienst
De Regionale ICT-dienst de Liemers (RID) bouwt voort op de in 2024 ingezette versterking van de samenwerking. Het portfoliomanagement is verder verankerd en de governance tussen RID en gemeenten wordt steviger belegd. Parallel hieraan wordt de I&A-visie en -strategie geactualiseerd, wat moet zorgen voor een duidelijke koersbepaling en een betere aansluiting van digitale initiatieven op organisatiedoelen. Ook wordt er gebouwd aan de verdere modernisering van de ICT-infrastructuur, gericht op structureel betere stabiliteit, veiligheid en schaalbaarheid. Dit leidt o.a. tot de ontwikkeling richting een soevereine cloud.

Informatievoorziening
We leven in een informatiesamenleving waarin technologische ontwikkelingen elkaar in hoog tempo opvolgen. Om als gemeente wendbaar en toekomstgericht te blijven, is een goed georganiseerde en strategisch gepositioneerde informatievoorziening essentieel. Deze vormt niet alleen de ruggengraat van onze digitale dienstverlening en bedrijfsvoering, maar is ook een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van maatschappelijke doelen.

We blijven ons positioneren als een slimme volger: we benutten kansen die passen bij onze schaal en ambities, met focus op dienstverlening, lokale initiatieven en bedrijfsvoering. Daarbij blijven we inzetten op continuïteit van bestaande voorzieningen, het naleven van wet- en regelgeving en het uitvoeren van landelijke afspraken zoals die via de VNG zijn gemaakt (o.a. Common Ground). Het actualiseren van de I&A-visie en strategie voor de Liemerse gemeenten biedt hierbij richting, waarbij samenwerking met 1Stroom en deelname aan landelijke initiatieven, zoals Dimpact, ons helpen om als gemeente wendbaar en toekomstbestendig te blijven.

Voor de noodzakelijke nieuwe ontwikkelingen op het gebied van I&A hanteren we het principe nieuw voor oud: we zetten bestaande middelen in. Vrijgevallen budget binnen de I&A-begroting biedt hiervoor dekking, waardoor noodzakelijke ambities zonder extra middelen worden gerealiseerd.

Digitaal archiefbeheer
We bereiden ons voor op de nieuwe Archiefwet 2026, die in werking treedt per 1 januari 2027. Daarbij richten we ons op de verkorting van de overbrengingstermijn van 20 naar 10 jaar en het aangescherpte toezicht op het informatiebeheer. We richten onze archiefbeherende informatiesystemen en werkprocessen in volgens het principe van archivering by design, zodat informatie duurzaam toegankelijk, betrouwbaar en vindbaar is. Ook werken we samen met het SALD aan de verdere ontwikkeling van het collectiebeheersysteem voor het beheer en de beschikbaarstelling van onze digitale archieven.

PLANNING & CONTROL

In de reguliere planning & control-cyclus starten wij met een kadernota. Deze heeft een richtinggevend karakter en vormt het moment in de P&C cyclus om voorstellen voor nieuw beleid integraal af te wegen. Hiermee leggen we de basis voor de meerjarenbegroting. In het jaar van uitvoering informeren wij u door middel van twee voortgangsrapportages over de voortgang van de uitvoering, zowel op beleidsmatig als financieel gebied. Als afsluiting verantwoorden wij het uitvoeringsjaar in de jaarstukken.
Als gevolg van de gemeenteraadsverkiezingen hebben wij in 2026 in plaats van een kadernota een compacte kaderbrief gepresenteerd. De kaderbrief is informerend van aard en niet gericht op besluitvorming. De integrale afweging vindt plaats in deze meerjarenbegroting 2027–2030. De documenten van de planning & control-cyclus blijven continue in ontwikkeling. Dit geldt voor zowel de inhoud als de vorm. Alle documenten worden digitaal beschikbaar gesteld via een portal.

COMMUNICATIE

Inwoners, ondernemers en organisaties staan centraal in ons werk. Daarom is duidelijke en toegankelijke communicatie onmisbaar. De wereld verandert snel en inwoners verwachten dat wij open, duidelijk en benaderbaar zijn. Onze communicatievisie geeft ons hierin richting. We werken vanuit drie heldere uitgangspunten:

- Wij werken van buiten naar binnen en gaan continu in gesprek.
- Wij zorgen voor een goede dienstverlening, digitaal én persoonlijk.
- Wij communiceren online waar het kan en offline waar het nodig is.

Wat gaan we doen?

- **Communicatievisie uitvoeren**. In 2027 stellen we een actuele communicatievisie vast. We communiceren helder, eerlijk en op tijd met inwoners en ondernemers. We blijven onze communicatie evalueren en durven te stoppen met middelen die niet meer effectief zijn.
- **Schrijven in begrijpelijke taal**. Al onze inwonersgerichte informatie schrijven we in begrijpelijke taal (B1). We coachen en trainen collega's om duidelijk, toegankelijk en digitaal toegankelijk te communiceren.
- Communicatie en dienstverlening versterken: We werken nauw samen met Dienstverlening. Onze informatie is logisch opgebouwd, eenvoudig vindbaar en maakt duidelijk waar inwoners en ondernemers terecht kunnen met vragen.
- **Inwoners vroegtijdig betrekken**. Bij gemeentelijke projecten gebruiken we het Participatiekompas. We ondersteunen participatie met Zevenaar Verbindt en benutten de doelgroepinzichten uit Citisens om inwoners op een passende manier te betrekken.
- **Social media als digitaal dorpsplein**. We bouwen verder aan onze socialmedia-aanpak. Via herkenbare verhalen, actuele rubrieken en gerichte campagnes laten we zien wat er speelt in Zevenaar. Zo versterken we de betrokkenheid van inwoners en ondernemers en zorgen we voor een gemeente die zichtbaar, toegankelijk en dichtbij is.
- **Vernieuwen en experimenteren**. We blijven vernieuwen in de manier waarop we communiceren. We experimenteren met nieuwe middelen/ kanalen en zetten betaalde online campagnes in om specifieke doelgroepen beter te bereiken en onze communicatie effectiever te maken.

INKOOP EN AANBESTEDING

Bij de besluitvorming over de detailstructuur van de organisatie is besloten tot centralisatie van inkoop, contractmanagement en contractbeheer. Hiermee sluit de inkoopfunctie steeds meer aan bij de ambitie van de organisatie en bestuur om doelmatig en rechtmatig in te kopen. De inkoopfunctie is verder uitgebreid en versterkt. Contractmanagement en contractbeheer worden centraal opgezet en gecoördineerd. Het doel van deze stappen is de medewerkers te ontzorgen bij aanbestedingen, gezamenlijk te werken aan doelmatige inkoop, met blijvend zicht op rechtmatigheid. Zo zorgen we voor goed uitgevoerde aanbestedingen die bijdragen aan kwaliteit en rechtmatig handelen.

JURIDISCHE ZAKEN

Komend jaar verwachten wij ons vooral te kunnen focussen op de reguliere werkzaamheden, waaronder het verzorgen van het secretariaat van de bezwarencommissies en het coördineren van klachten en verzoeken op grond van de Wet open overheid. We gaan daarnaast inzetten op het verbeteren van de juridische kwaliteit door uitvoering te geven aan het projectplan JKZ. Onderdeel hiervan zijn in ieder geval de jaarlijkse trainingen met onze huisadvocaten en de reguliere vakberaden met alle 1e en 2e lijns juristen.

INFORMATIEBEVEILIGING EN PRIVACY

Privacy en informatieveiligheid
In onze dienstverlening zijn we steeds afhankelijker van de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie en systemen. De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) is het geldende normenkader voor informatiebeveiliging om ervoor te zorgen dat risico's worden beheerst door het treffen van passende maatregelen. Om de fysieke, digitale en economische weerbaarheid te versterken heeft de Europese Unie 2 richtlijnen aangenomen: de Network and Information Security Directive (NIS2-richtlijn) en de Critical Entities Resilience Directive (CER-richtlijn). Sinds januari 2023 werkt de rijksoverheid aan de doorvertaling hiervan naar nationale wetgeving, de Cyberbeveiligingswet (Cbw) en de Wet Weerbaarheid Kritieke Entiteiten. De Cbw is op 15 augustus 2026 van kracht geworden. De nieuwe Cyberbeveiligingswet (Cbw) is een belangrijke stap in het versterken van de digitale veiligheid en weerbaarheid van gemeenten. Het voldoen aan bestaande kaders voor informatiebeveiliging bij de overheid, waaronder de BIO 2.0, vormt de basis om invulling te geven aan de zorgplicht die uit NIS2 volgt. Dit betekent ook dat de komende jaren extra geïnvesteerd moet worden op het gebied van informatiebeveiliging voor Zevenaar om de te kunnen voldoen aan de normen en verplichtingen van de Cbw. Dit betreft met name op inzetten op verhoging van bewustwording en het trainen van bestuurders, op orde hebben van incidentenmanagement en bedrijfscontinuïteit en investeren in het beheersbaar maken van de risico's door de implementatie van risicomanagement.

Privacybescherming
Privacy is een doorlopend proces dat zich steeds beter verankert binnen de organisatie, maar ook complex is, gezien de diversiteit van taken binnen de gemeente. Privacy staat niet op zichzelf, maar is een integraal onderdeel van alle processen. De komende jaren blijven we dan ook investeren in de kwaliteit van onze processen, maar ook in de ondersteuning van medewerkers bij privacyvraagstukken. Dit is belangrijk omdat ook het bewustzijn over het verwerken van persoonsgegevens toe neemt en daarmee ook het aantal vragen van burgers. Om deze ook goed te kunnen beantwoorden is het belangrijk dat we kunnen aantonen hoe wij de privacy borgen binnen onze processen. Het toezicht hierop zal de komende jaren dan ook toenemen zeker ook met de snelle ontwikkelingen binnen het datagedreven werken, artificial intelligents (ai) en het gebruik van algoritmen. Dit vereist ook de komende jaren meer inzet en expertise op het gebied van privacy.

VERBONDEN PARTIJEN

Inleiding
Gemeenten kennen in het Nederlands staatsbestel een omvangrijk en uiteenlopend takenpakket, dat door overheveling van rijkstaken naar de gemeenten alleen nog maar groter wordt. Deze ontwikkeling past bij de filosofie van de gemeente als eerste overheid. Waar mogelijk moeten taken worden neergelegd bij de overheid die het dichtst bij de burger staat en vanuit dat oogpunt het beste de belangen van haar inwoners kan behartigen.

Gemeenten kunnen voor de uitoefening van hun taken uit een aantal uitvoeringsvarianten kiezen. Ze kunnen de taken zelf uitvoeren of de taken op afstand zetten. Een taak kan op afstand worden gezet door via inkoop of subsidie een andere partij te contracteren voor de uitvoering van een bepaalde taak. Een andere mogelijkheid vormt het aangaan van een samenwerkingsverband met andere publiek- of privaatrechtelijke partijen voor de uitvoering van een bepaalde taak. In alle gevallen blijft de gemeente verantwoordelijk voor de inhoudelijke aansturing of opdrachtverlening en de controle daarop.

Omschrijving
Wij spreken van een verbonden partij als het gaat om een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een financieel en bestuurlijk belang heeft. Van een financieel belang is sprake als:

- een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat;
- de gemeente voor bedragen aansprakelijk kan worden gesteld indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Van een bestuurlijk belang is sprake als de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht. Dit betekent concreet dat er sprake is van een bestuurlijk belang als de wethouder, het raadslid of de ambtenaar van de gemeente namens de gemeente in het bestuur van de partij plaatsneemt, of namens de gemeente stemt. Bij alleen een benoemingsrecht of een voordrachtsrecht - de gemeente mag een bestuurder of commissaris in de organisatie benoemen of voordragen - is er strikt genomen geen sprake van een verbonden partij.
In de gemeenschappelijke regeling heeft de gemeente zowel de rol van eigenaar als opdrachtgever.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij (bedragen x € 1.000)	Bijdrage 2026	Bijdrage 2027	Aandeel gemeente (%)	Eigen vermogen	Vreemd vermogen
Gemeenschappelijke regeling					
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	1.678	1.837	6	0	0
Euregio Rijn-Waal	13	13	2	0	0
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	439	460	6	0	0
Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	991	1.082	45	0	0
MGR sociaal domein Centraal-Gelderland	5.928	5.913	9	0	0
Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM)	947	987	3	0	0
Reinigingsdienst de Liemers (RDL)	2.440	2.563	45	0	0

Samenwerking De Liemers	7.963	8.096	52	0	0
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg	262	252	48	0	0
Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)	5.515	5.754	6	0	0
Vennootschap					
Alliander NV	0	0	0	0	0
Ataro B.V.	3.864	4.005	100	0	0
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	0		0	0	0
Leisurelands BV	0	0	3	0	0
Vitens NV	0		1	0	0
Totaal verbonden partijen	**30.040**	**30.962**			

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (DRAN)	
Omschrijving	Een gemeenschappelijke regeling, gebaseerd op een bedrijfsvoeringsorganisatie.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen, Zevenaar en de provincie Gelderland.
Beleidskaders	• Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Zevenaar 2024 • Verordening bekostiging leerlingenvervoer gemeente Zevenaar 2024 • Verordening jeugdhulp gemeente Zevenaar 2025 • Visie en integrale nota Sociaal Domein 2024-2040.
Openbaar belang en doel	De vervoersorganisatie is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig, herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer. Hierbij wordt rekening gehouden met de mogelijkheden van reizigers en hun sociale netwerk. Het aanvullend vervoer dient ook in het buitengebied en de kleine kernen voldoende gewaarborgd te zijn en het vervoer heeft een optimale aansluiting op het openbaar-vervoer-netwerk.
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de BVO DRAN wordt de gemeente Zevenaar vertegenwoordigd door een collegelid.
Aandeel in %	6,20
Ontwikkelingen	De Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem-Nijmegen (BVO DRAN) is een gemeenschappelijke regeling tussen 18 regio-gemeenten waaronder gemeente Zevenaar. De BVO DRAN is verantwoordelijk voor de inkoop en uitvoering van het doelgroepenvervoer. Het doelgroepenvervoer is onderverdeeld in het vraagafhankelijk Wmo-vervoer, het routegebonden Wmo-vervoer (het zgn. dagbestedingsvervoer), het routegebonden Jeugdwet vervoer en het routegebonden Leerlingenvervoer. Gemeente Zevenaar heeft al het genoemde doelgroepenvervoer in de BVO DRAN ingebracht. Een (blijvend) tekort aan chauffeurs is een voortdurend aandachtspunt. Deze situatie leidt naar verwachting de komende jaren tot een hogere loonindexatie. Ook de fluctuerende brandstofprijzen beïnvloeden de financiële situatie van het doelgroepenvervoer. Gelet op beide aspecten is in de meerjarenbegroting BVO DRAN rekening gehouden met een historisch indexatiegemiddelde van 3% in plaats van 2%. De meerjarenbegroting BVO DRAN is overgenomen in onze meerjarenbegroting.
Prestaties	Geen bijzonderheden.

Website	Website vervoersorganisatie

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	1.477	1.678	1.837	2.001	2.185	2.360
Resultaat partij	0					
Eigen vermogen	0					
Vreemd vermogen	10.316					

Risico's	De inrichting van het doelgroepenvervoer is gebaseerd op een 'open einde' systematiek. Dit betekent dat de kosten oplopen wanneer een gemeente meer inbrengt of dat er in een periode meer ritten hebben plaatsgevonden dan begroot. Dit brengt een financieel risico met zich mee. Periodiek wordt er gerapporteerd over het volume van het aantal ritten en worden de gevolgen van verwachte toenames van ritten tijdig gecommuniceerd met de klant (gemeente). Buiten de post onvoorzien is er geen weerstandscapaciteit aanwezig bij de BVO.
Programma	6. Sociaal domein

Euregio Rijn-Waal	
Omschrijving	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Kleve
Partijen	De Euregio Rijn-Waal is een samenwerkingsverband van 30 Nederlandse en 20 Duitse gemeenten en steden, de Kreise Kleve en Wesel, de Niederrheinische IHK en het Landschaftsverband Rheinland.
Beleidskaders	In 2026 is verder uitvoering gegeven aan de Strategische Agenda 2025+, die richting geeft aan de grensoverschrijdende samenwerking binnen de Euregio Rijn-Waal. De speerpunten innovatie, duurzaamheid, arbeidsmarkt en onderwijs, mobiliteit, leefbaarheid en euregionale identiteit vormden hierbij het kader voor projecten en samenwerkingsinitiatieven. Daarnaast is verder gewerkt aan de uitvoering van het Euregionaal Mobiliteitsplan 2030. Samen met regionale partners is ingezet op het verbeteren van de grensoverschrijdende bereikbaarheid, het stimuleren van duurzame mobiliteit en het verminderen van belemmeringen voor inwoners, studenten en werknemers in de grensregio. De Grenslandagenda Nederland-Noordrijn-Westfalen vormt hierbij een belangrijk aanvullend beleidskader. Met deze gezamenlijke inzet wordt gewerkt aan een economisch sterke, goed bereikbare en sociaal verbonden grensregio.
Openbaar belang en doel	De Euregio Rijn-Waal heeft als belangrijkste doel de grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van economie en maatschappij te verbeteren en te intensiveren. De Euregio Rijn-Waal brengt partners bij elkaar om gezamenlijke initiatieven te starten en zo gebruik te maken van synergie-effecten.
Bestuurlijk belang	Zevenaar wordt vertegenwoordigd in de Euregioraad met een lid namens het college en twee leden namens de gemeenteraad
Aandeel in %	2,20

Ontwikkelingen

In 2026 is verder uitvoering gegeven aan het programma Interreg VI Deutschland-Nederland. Binnen dit Europese subsidieprogramma wordt in de periode 2021-2027 geïnvesteerd in grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van innovatie, digitalisering, duurzaamheid, onderwijs, mobiliteit, arbeidsmarktontwikkeling en leefbaarheid. Binnen het werkgebied van de Euregio Rijn-Waal zijn diverse projecten en deelprojecten in uitvoering, waarbij overheden, kennisinstellingen, maatschappelijke organisaties en bedrijven gezamenlijk werken aan oplossingen voor grensoverschrijdende opgaven.

Het Kleinprojectenfonds (KPF) blijft een belangrijk instrument voor laagdrempelige grensoverschrijdende samenwerking. Via dit fonds worden kleine initiatieven ondersteund die bijdragen aan ontmoeting, kennisuitwisseling en netwerkvorming tussen inwoners, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstellingen aan beide zijden van de grens. De eenvoudige aanvraagprocedure maakt het fonds toegankelijk voor lokale initiatieven en stimuleert nieuwe samenwerkingsverbanden.

Daarnaast zijn verschillende deelopenstellingen beschikbaar voor het midden- en kleinbedrijf. Via programma's zoals KPF INDUSTR_I4.0, InnoLoop, COMET, BiCoNet, D-FLOW, Two4C en FoodPlus worden ondernemers ondersteund bij digitalisering, circulaire bedrijfsvoering, technologische innovatie, verduurzaming en grensoverschrijdende samenwerking. Deze programma's bieden ook kansen voor ondernemers uit Zevenaar en de Liemers om samen met Duitse partners te investeren in innovatie en economische groei.

Ook op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt wordt de grensoverschrijdende samenwerking verder versterkt. Projecten zoals EDL en EKW stimuleren taalverwerving, scholierenuitwisselingen, euregionale vaardigheden en samenwerking tussen onderwijsinstellingen en bedrijven. Hiermee wordt gewerkt aan een beter functionerende grensoverschrijdende arbeidsmarkt en een versterking van de euregionale identiteit.

De uitvoering van de Grenslandagenda Nederland-Noordrijn-Westfalen blijft daarbij een belangrijk kader. De agenda richt zich op het verminderen van grensbelemmeringen, het versterken van grensoverschrijdende mobiliteit, onderwijs, arbeidsmarkt, veiligheid en bestuurlijke samenwerking. Binnen de Euregio Rijn-Waal wordt hieraan invulling gegeven door concrete projecten en samenwerkingsinitiatieven die bijdragen aan een economisch sterke, sociaal verbonden en toekomstbestendige grensregio.

Met deze programma's en samenwerkingsverbanden blijft de Euregio Rijn-Waal een belangrijke motor voor innovatie, economische ontwikkeling en maatschappelijke verbinding in de Nederlands-Duitse grensregio.

Prestaties

In 2026 is de grensoverschrijdende samenwerking binnen het Interreg VI-programma verder versterkt. Binnen de Euregio Rijn-Waal en het bredere Duits-Nederlandse grensgebied liepen verschillende Interreg-projecten en kleinprojectenfondsen gericht op innovatie, duurzaamheid, digitalisering, onderwijs, arbeidsmarktontwikkeling en leefbaarheid. Via deze projecten konden bedrijven, onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties samenwerken aan concrete grensoverschrijdende oplossingen en initiatieven.

Ook het Kleinprojectenfonds (KPF) werd actief ingezet om kleinschalige samenwerkingsinitiatieven tussen Nederlandse en Duitse organisaties te ondersteunen. Voorbeelden hiervan zijn scholierenuitwisselingen, sportieve ontmoetingen en andere activiteiten die bijdragen aan wederzijds begrip, netwerkvorming en een sterkere grensoverschrijdende samenwerking. Zoals een project van het Liemers College Zevenaar voor een scholierenuitwisseling, een Duits voetbaltoernooi voor de politie waarbij de Koninklijke Marechaussee uit Zevenaar ook

aan deel heeft genomen en een waterpolotoernooi voor de brandweerkorpsen van Emmerich-Elten en o.a. het korps uit Lobith.

Website [Website Euregio Rijn-Waal]

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	12	13	13	13	13	13
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Omschrijving	De 17 gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen willen de positie van de regio Arnhem-Nijmegen versterken en een kwalitatieve groei van de regio – met behoud van de typische balans tussen levendige verstedelijking en ontspannen leefkwaliteit – bewerkstelligen. Daartoe is in 2020 een nieuw samenwerkingsverband opgericht in de vorm van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) als vervanger van het Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Elst
Partijen	Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	Regionale Agenda 2025 - 2028 Regioarrangement Meer landschap, meer stad (2023)
Openbaar belang en doel	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is de opvolger van de regio Arnhem-Nijmegen en is op 1 januari 2021 van start gegaan. De regio staat voor de uitdaging hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit.
Bestuurlijk belang	De colleges van de 18 deelnemende gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar kiezen een vertegenwoordiger in het algemeen bestuur, Het AB bestaat uit 18 leden, van iedere gemeente een collegelid. Uit het algemeen bestuur wordt een dagelijks bestuur gevormd, bestaande uit 3 leden. De burgemeester van Zevenaar maakt deel uit van het dagelijks bestuur.
Aandeel in %	5,60
Ontwikkelingen	In 2025 startten we met de uitvoering van de Regionale Agenda 2025-2028. De regionale agenda is opgebouwd uit vijf opgaven en het regiobureau. Onze gemeente participeert gedurende de uitvoering de regionale agenda in alle opgaven. Voor de periode 2025-2028 ligt de focus op de uitvoering. Deze regionale agenda vormt de basis voor de inzet van menskracht en middelen. In de nieuwe bestuursperiode zetten we in op goede bestuurlijke posities in de vijf opgaven.
Prestaties	Uitvoering geven aan de vijf opgaven vanuit de Regionale Agenda: circulaire regio, verbonden regio, productieve regio, ontspannen regio en groene groeiregio. Uitvoering geven aan het regioarrangement via de gebiedsagenda Liemers.
Website	Groenemetropoolregio.nl

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	412	439	460	460	460	460
Resultaat partij	258					
Eigen vermogen	100					
Vreemd vermogen	6.599					

Risico's	De risico's voor de gemeente zijn beperkt, omdat voor deze regionale samenwerking, naast een algemene bijdrage voor het regiobureau, de financiële verplichtingen voor de regionale agenda steeds voor een beperkte periode (vier jaar) worden aangegaan.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers (GRHVOL)

Omschrijving	Samenwerkingsverband op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs in de Liemers.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Het betreft een samenwerking tussen de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar.
Beleidskaders	IHP 2020-2036
Openbaar belang en doel	Op het gebied van huisvesting voortgezet onderwijs werken de gemeenten Duiven, Montferland en Zevenaar samen in een Gemeenschappelijke Regeling Huisvesting Voortgezet Onderwijs Liemers. Door deze samenwerking kunnen er in alle drie de gemeenten grote renovaties en nieuwbouw plaatsvinden, die de gemeenten zelfstandig moeilijk kunnen realiseren.
Bestuurlijk belang	De gemeente Zevenaar benoemt een van de drie leden van het algemeen bestuur.
Aandeel in %	44,98
Ontwikkelingen	Er lopen op het moment twee projecten vanuit de GRHVOL: - Vervangende bouw van Liemers College Heerenmäten/Zonegge. De definitiefase is afgerond en in september 2026 is een raadsvoorstel aan de raden van de GRHVOL-gemeentes aangeboden. Na september (bij akkoord op voorstel) start de ontwerpfase. Schoolbestuur Quadraam is bouwheer - Regionaal Integraal Huisvestingsplan Voortgezet Onderwijs. Dit project is ook in Q2 2026 afgerond en is tegelijkertijd als separaat voorstel aan de GRHVOL-gemeenten aangeboden ter besluitvorming.
Prestaties	
Website	geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	999	991	1.082	1.092	1.095	1.715
Resultaat partij	0					
Eigen vermogen	0					
Vreemd vermogen	0					

Risico's	De GRHVOL heeft geen rechtspersoonlijkheid en neemt geen eigen besluiten. Financiële risico's zijn hierdoor nihil. De gemeentelijke bijdrage kan wel jaarlijks verschillen, aangezien het aantal leerlingen wijzigt.
Programma	4. Onderwijs

MGR sociaal domein Centraal-Gelderland

Omschrijving	De MGR (Modulaire Gemeenschappelijke Regeling) biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio Centraal Gelderland en voorziet in samenwerkingsmodules. Zevenaar neemt deel aan de modules: Inkoop, Werkgevers Service Punt (WSP), Regionaal Bureau Leerplicht (Onderwijs), Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) en Beheer.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	11 regiogemeenten nemen deel aan de algemene regeling: Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar. Het aantal deelnemende gemeenten per samenwerkingsmodule verschilt.
Beleidskaders	De MGR is een uitvoeringsorganisatie. Opdrachtgeverschap gemeenten verloopt via de bestuurscommissies van de verschillende modules. De afspraken worden jaarlijks vastgelegd in de begroting van de MGR met daarbij een uitvoeringsprogramma voor het komende jaar.
Openbaar belang en doel	Regionale samenwerking in het sociaal domein moet leiden tot kwalitatief goede en efficiënte dienstverlening aan de inwoners van de 11 deelnemende gemeenten. Daarbij is het lokale beleid leidend. De MGR is van en voor de samenwerkende gemeenten.
Bestuurlijk belang	Deelname aan het algemeen bestuur en de verschillende bestuurscommissies.
Aandeel in %	8,70
Ontwikkelingen	De MGR ontzorgt de gemeente en zorgt voor samenhang en een efficiënte uitvoering voor de samenwerkende gemeenten. De samenwerking in onze Modulaire GR werkt praktisch, kostenbesparend en zorgt voor focus op efficiënte uitvoering. Door toenemende complexiteit, urgentie, samenhang en regionalisering van taken in het sociale domein neemt ook het belang van gezamenlijke beleidsontwikkeling en -uitvoering toe. Samenwerking is van groot belang en de MGR kan hierin een rol vervullen. Naar aanleiding van het bestuurskrachtonderzoek is een wijziging van de gemeenschappelijke regeling voorbereid, waarbij op verzoek van de deelnemende gemeenten ook de mogelijkheid is verwerkt om een module Toezicht Sociaal Domein in te stellen. - Module Inkoop Zorg Landelijk is een duidelijke beweging zichtbaar richting meer regionale samenwerking, met name bij complexe en specialistische voorzieningen. Tegelijkertijd verschuift de focus bij de inkoop van volume naar kwaliteit, resultaat en beheersbaarheid. Er zijn diverse op elkaar ingrijpende ontwikkelingen waaronder de hervormingsagenda jeugd, eigen bijdrage Wmo, woonplaatsbeginsel beschermd wonen en het Integraal zorg akkoord (IZA/GALA). Het is van belang dat binnen deze ontwikkelingen prioriteiten en kaders worden gesteld, zodat binnen Inkoop SDCG een realistische vraag en opdracht van de regiogemeenten ligt, die tevens past bij de beschikbare bemensing. - Module Regionale Facilitering Zorg Vanuit de regionale samenwerking binnen het project 'Versterken van de regionale samenwerking'. is een aangepaste regionale structuur gebouwd vanuit de inhoudelijke opgaven van de regio met duidelijke rollen en verantwoordelijkheden. Dit heeft veranderingen in de regionale overleg-, en samenwerkingsstructuur met zich

meegebracht. Takenpakketten en capaciteit zijn hierop aangepast. Het Regiosecretariaat is uitgebreid in formatie en binnen de module is in 2025 naast Regioadvies Jeugd ook Regioadvies Wmo gerealiseerd

- Module onderwijs

Vanwege de toenemende complexiteit van de opgave van het RBL, wordt er steeds vaker een beroep gedaan op de expertise van professionals om jeugdigen passende ondersteuning en ontwikkelingskansen te bieden. Om dit te regelen is de samenwerking tussen gemeenten, onderwijs, de sociale (wijk)teams en andere partners in het sociaal en justitieel domein belangrijk. Het RBL is hierin vaak de verbindende schakel tussen de verschillende niveaus. Daarom zijn we ook op beleidsniveau gesprekspartner op het snijvlak van onderwijs, zorg en participatie.
De wet Van School Naar Duurzaam Werk is per 2026 ingevoerd. De wet zorgt voor het RBL voor een uitbreiding van de doelgroep van 23 tot 27 jaar. Daarbij is de ondersteuning van deze kwetsbare jongeren niet alleen meer gericht op terug naar school; ook is het RBL de gids naar een goede werkplek.

- Module WSP

In 2027 wordt verder uitvoering gegeven aan de doorontwikkeling van de regionale werkgeversdienstverlening binnen het Werkcentrum Midden-Gelderland. De werkgeversdienstverlening richt zich op het behouden en uitbreiden van duurzame werkgeversrelaties en het versterken van inclusieve arbeidsmarktparticipatie. Daarbij ligt de nadruk op het verbinden van werkgevers en werkzoekenden, het ondersteunen van werkgevers bij personeels- en inclusievraagstukken en het versterken van de samenwerking met onderwijs, sociale infrastructuur en andere arbeidsmarktpartners. Tevens wordt ingezet op een eenduidige regionale dienstverlening en de verder professionalisering van de werkgeversdienstverlening.

- Module WgSW

Ook voor 2027 wordt invulling gegeven aan de formele werkgeversrol voor SW-medewerkers. De module richt zich op het zorgvuldig uitvoeren van de werkgeversverantwoordelijkheden, het monitoren van ontwikkelingen in wet- en regelgeving, cao-afspraken en financiering, en het vertalen hiervan naar een financieel stabiele en toekomstbestendige uitvoering.

- Module Contractmanagement Inburgeringstrajecten

De MGR voert de inkoop, het contractmanagement en contractbeheer uit voor de regionaal ingekochte inburgeringstrajecten. Zij beheren de informatie hierover, maken deze toegankelijk, voeren contractgesprekken en verzorgen rapportages. De benodigde inzet hierop is groter dan aanvankelijk gedacht. De MGR onderzoekt wat de benodigde inzet op CMI is en voert hierover gesprekken met de gemeenten.

Prestaties

Zorg

De realisatie van inkoop, het contractmanagement en het contractbeheer van maatwerkvoorzieningen en specialistische zorg Jeugd, Wmo en activerend werk

Regionale Facilitering Zorg

Vanuit het regiosecretariaat wordt bijgedragen aan het versterken van de regionale samenwerking. Onder andere door de bestuurlijke regionale overleggen en het overleg in voorbereiding hierop efficiënt en effectief te ondersteunen.

Onderwijs

Met de uitvoering van (wettelijke) taken heeft het RBL de ambitie dat zoveel mogelijk jeugdigen een route volgen naar een startkwalificatie. Deze startkwalificatie geeft hen een betere uitgangspositie op de arbeidsmarkt. Jeugdigen die ongeoorloofd verzuimen of (dreigen) uit te vallen, begeleidt het RBL terug naar school of naar een andere passende route in zorg of arbeid. Jongeren in een kwetsbare positie houden we

in beeld.

WSP
Het team WSP-gemeenten heeft met de gemeenten afgesproken om met name kwalitatieve resultaatafspraken te maken op onder meer het gebied van samenwerking/partnership, vacaturevervulling en plaatsingen. De aantallen worden gemonitord en gerapporteerd.

WgSW
Het vormgeven van het (formeel) werkgeverschap voor 1.500 SW medewerkers, waarvan 131 afkomstig uit Zevenaar. Daarmee krijgen de SW medewerkers hun salaris betaald en zijn HR en arbodienstverlening voor deze medewerkers.

Website [Website MGR]

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	5.730	5.928	5.913	5.669	5.438	5.218
Resultaat partij	0					
Eigen vermogen	714					
Vreemd vermogen	5.915					

Programma 6. Sociaal domein

Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM)

Omschrijving	De Omgevingsdienst voert taken uit op het gebied van bouwen, milieu, handhaving en toezicht voor de deelnemende gemeenten en provincie Gelderland. De ODGM is vanaf 1 april 2026 operationeel.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Nijmegen
Partijen	Partners ODGM: Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar. Provincie Gelderland.
Beleidskaders	De Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM) is na een fusie van de OD Nijmegen en Arnhem is per 1 januari 2026 in werking getreden. Per 1 januari 2026 is de ODGM van start gegaan.
Openbaar belang en doel	Het gezamenlijk behartigen van een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving via de wettelijke VTH-taken onder de Omgevingswet.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur (AB) van de ODGM bestaat uit vertegenwoordigers van de 17 partners. Het dagelijks bestuur(DB) bestaat uit 5 leden. Eén lid vertegenwoordigt de noordelijke gemeenten van de ODGM in het DB (wethouder van de gemeente Rheden). In het AB vertegenwoordigt wethouder A. van Orden de gemeente Zevenaar.
Aandeel in %	3,00

Ontwikkelingen	De wet- en regelgeving is dynamisch. Het is van belang om tijdig in te spelen op veranderingen voor onszelf maar ook voor de partners van de ODGM. Deze veranderingen kunnen plaats vinden op gemeentelijk niveau (bijv. gemeentelijk VTH-beleid), provinciaal niveau (bijv. provinciaal geurbeleid), nationaal niveau (bijv. Omgevingswet) of Europees niveau. De ODGM heeft met de partners een initiele begroting opgesteld door extrapolatie van de begroting en de realisatie van de voorgaande begrotingsjaren. Voor de begroting hanteert de ODGM de werkwijze door trentmatig te gaan begroten. Dit houdt in dat er op productniveau samen met de partners de trents worden besproken en vertaald naar de werkprogramma's. Voor sommige productgroepen betekent dit een neerwaartse tendens. Voor andere producten een positieve, afhankelijk van de economische en maatschappelijke ontwikkelingen. De ODGM en haar partners werken aan een nieuwe geharmoniseerde financieringssystematiek waarmee de financiering van de ODGM stabiel , opgavegericht en toekomstbestendig is. Per 1 januari 2028 dient de geharmoniseerde financieringssystematiek voor de ODGM in werking te treden.
Prestaties	Er wordt uitvoering gegeven aan de VTH-taken op het gebied van milieu overeenkomstig het overeengekomen werkprogramma dat een doorvertaling is van begroting ODGM.
Website	

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente		947	987	987	987	987
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Toelichting	Op 1 januari 2026 zijn Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA) en Omgevingsdienst regio Nijmegen (ODRN) gefuseerd tot Omgevingsdienst Groene Metropool. Om die reden is geen bijdrage ingevuld in het jaar 2025.
Risico's	Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit. Deze is positief en er is daardoor een laag risico.
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Reinigingsdienst de Liemers (RDL)

Omschrijving	Reinigingsdienst De Liemers is een samenwerkingsverband van de gemeenten Montferland en Zevenaar voor uitvoerende taken op het gebied van afval en reiniging.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	De gemeenten Montferland en Zevenaar maken deel uit van de GR.
Beleidskaders	De vastgestelde GR is het kader op basis waarvan RDL functioneert.
Openbaar belang en doel	RDL zorgt voor de uitvoering van een groot deel van de afvalinzameling en -verwerking, een basistaak van de gemeente.
Bestuurlijk belang	Het bestuurlijk belang is 50%, Zevenaar levert één van de twee bestuurders.
Aandeel in %	45,00
Ontwikkelingen	Vanaf 2027 voert RDL de inzameling van ondergrondse restafvalcontainers en ondergrondse glascontainers uit, mede hierdoor stijgt de bijdrage van RDL.

Prestaties	RDL blijft zich inzetten om de VANG doelstellingen van de gemeente te halen. De focus van deze VANG-doelstelling is verlegd van minder restafval naar hogere percentages recycling. Het doel is om in 2030 minimaal 60% van al het afval te scheiden, in 2035 minimaal 65%. De doelstelling 100 kg restafval per inwoner blijft wel bestaan.
Website	Geen

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	2.396	2.440	2.563	2.563	2.563	2.563
Resultaat partij	139					
Eigen vermogen	0					
Vreemd vermogen	7.386					

Toelichting	De extra bijdrage wordt grotendeels veroorzaakt door externe ontwikkelingen, zoals loon-, prijs- en brandstofstijgingen. Daarnaast neemt de hoeveelheid grof restafval toe, deze afvalstroom wordt het zwaarst belast. RDL maakt een plan van aanpak om het aanbod van grof huishoudelijk restafval zo veel als mogelijk terug te dringen.
Risico's	Het aanbod van de tonnages afvalstromen en de fluctuerende verwerkingsprijzen- en opbrengsten blijven een financieel risico. RDL legt via contractafspraken verwerkingsprijzen- en opbrengsten zoveel mogelijk vast.
Programma	7. Volksgezondheid en milieu

Samenwerking De Liemers

Omschrijving	Het uitvoeren van de ICT (RID), sociale dienst (RSD) en de inkoop voor de deelnemende gemeenten: Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Duiven
Partijen	Gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Beleidskaders	- I-visie en I-strategie - Businesscase RSD
Openbaar belang en doel	Samenwerking De Liemers is een samenwerkingsverband van Liemerse gemeenten op gebied van ICT, inkoop en werk en inkomen.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur van de SDL de Liemers wordt gevormd door de colleges van B&W van de deelnemende gemeenten. Het dagelijks bestuur wordt gevormd door de burgemeesters van de deelnemende gemeenten.
Aandeel in %	52,00
Ontwikkelingen	In 2025 is verder gewerkt aan het versterken van onze informatiebeveiliging en privacybescherming. Met het vaststellen van het Strategisch IB&P beleid heeft de SDL als organisatie belangrijke stappen gezet richting de komende verplichtingen uit de Cyberbeveiligingswet. Dit stelt ons beter in staat om de continuïteit van dienstverlening te waarborgen en onze digitale weerbaarheid te vergroten. Daarnaast blijft de uitvoering van de bestuursopdracht bij de RSD een belangrijk aandachtspunt. De opdracht loopt eind 2026 af. Wij volgen de voortgang nauwgezet en zorgen voor een tijdige en zorgvuldige voorbereiding op de vervolgstappen. De krapte op de arbeidsmarkt bleef ook in 2025. Dit raakt zowel SDL als werkgever – met gevolgen voor de inzetbaarheid en het behouden van gekwalificeerd personeel – als de ontwikkeling van het bijstandsbestand, dat beïnvloed wordt door de schaarste aan geschikte werkplekken voor verschillende doelgroepen. Onlangs is in opdracht van de SDL een benchmark uitgevoerd om inzicht te verkrijgen in de verhouding tussen de ingezette middelen, de organisatie van de uitvoering en de behaalde resultaten van de RSD. Deze middelen zijn verdwenen uit de gemeentelijke

	begrotingen, terwijl de bijbehorende personele lasten structureel bij de RSD blijven. Dit creëert een financieel en bestuurlijk spanningsveld. Tegelijkertijd staan de gemeenten en de RSD aan de vooravond van een mogelijke fusie per 1 januari 2029, waardoor de komende jaren in het teken staan van stabilisatie, harmonisatie en voorbereiding op een nieuwe organisatie. De resultaten van de benchmark bieden handvatten voor de financiering en doorontwikkeling van de dienstverlening vanaf 2027. Een belangrijke conclusie uit het onderzoek is dat de RSD met de huidige middelen prestaties levert die zich over het algemeen bewegen rond het gemiddelde van vergelijkbare organisaties. De middelen van de eerdere bestuurlijke opdracht zijn nodig om het huidige niveau van dienstverlening en resultaten te behouden. De financiële middelen die in de MJB van de SDL opgevoerd zijn, worden daarom opgenomen in de gemeentelijke meerjarenbegroting voor 2027 en 2028.
Prestaties	De RID is tevreden wanneer de gemeenten ook tevreden zijn over de gezamenlijke uitvoering van de I-Visie en I-Strategie. Uitgangspunten van de I-visie: Digitaal waar zinvol, Toegankelijk, Integraal, Flexibel, Betrouwbaar en Transparant KPI's: - minimaal 90% conformering aan de geldende service level agreement (SLA) voor ICT-verstoringen. - RID blijft onder het landelijk gemiddelde kostenniveau / ICT Benchmark voor gemeenten RSD: - minimaal een 8 voor klanttevredenheid - minimaal 80% duurzame plaatsing, langer dan zes maanden; - 100% van de klanten worden actief begeleid.
Website	Website RSD De Liemers

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	7.948	7.963	8.096	8.182	7.625	7.625
Resultaat partij	120					
Eigen vermogen	75					
Vreemd vermogen	0					

Toelichting	De jaarrekening SDL laat op basis van de lasten een voordelig verschil zien van € 120.000 ten opzichte van de tweede tussenrapportage 2025.
Risico's	De exploitatielasten incl. eventueel niet begrote kosten worden volledig door de drie deelnemende gemeenten gedragen. Er wordt jaarlijks een begroting opgesteld die via twee tussenrapportages wordt gemonitord. Afwijkingen ten opzichte van de begroting worden dan voorgelegd aan het bestuur en aan het bestuur van de deelnemende gemeenten.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg

Omschrijving	Regionale voorziening voor het beheren van de archiefbescheiden.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Gemeenten Doesburg, Zevenaar, Duiven en Westervoort
Beleidskaders	Archiefwet
Openbaar belang en doel	Het Streekarchivariaat heeft als doel het beheren van de archiefbescheiden van de deelnemende gemeenten conform de Archiefwet 1995.

Bestuurlijk belang	Deelname Bestuur.
Aandeel in %	48,00
Ontwikkelingen	De nieuwe Archiefwet leidt tot een eerdere overdracht van archieven aan SALD en vergroot het belang van duurzaam digitaal informatiebeheer. SALD ontwikkelt hiervoor het e-depot verder en zet het nieuwe collectiebeheersysteem in om digitale collecties en gedigitaliseerde archieven beter te beheren en toegankelijk te maken. Daarnaast werkt SALD, mede op basis van een gezamenlijke nulmeting, aan een toekomstplan voor een robuuste en schaalbare archiefvoorziening die aansluit bij een mogelijke gemeentelijke herindeling.
Prestaties	SALD ondersteunt gemeenten bij de invoering van de nieuwe Archiefwet en de verdere ontwikkeling van het e-depot. Het collectiebeheersysteem wordt ingezet voor het beheer en de beschikbaarstelling van gedigitaliseerde collecties en archieven. Daarnaast werkt SALD samen met de deelnemende gemeenten aan de uitvoering van de aanbevelingen uit de gezamenlijke nulmeting. Deze verbetermaatregelen dragen bij aan een robuuste en schaalbare archiefvoorziening die aansluit op toekomstige ontwikkelingen, waaronder een mogelijke gemeentelijke herindeling.
Website	Website Streekarchivariaat

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	210	262	252	252	252	252
Resultaat partij	0					
Eigen vermogen	0					
Vreemd vermogen	125					

Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt daarom gering geschat. Een recente risico-analyse van mogelijke risico's van het Streekarchivariaat heeft dit bevestigd.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Veiligheids- en Gezondheidsregio Midden-Gelderland (VGGM)

Omschrijving	Samenwerking op het gebied van de regionale brandweertaken, ambulancevoorziening, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en collectieve preventieve gezondheidszorg ter realisering van deskundigheidsversterking en capaciteitsvergroting.
Juridische vorm	Gemeenschappelijke regeling
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeente Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort, Zevenaar.
Beleidskaders	De VGGM werkt met drie verplichte planvormen: • Regionaal risicoprofiel: Dit document brengt in kaart welke risico's de regio bedreigen, de ernst van deze risico's en hoe de regio zich hierop voorbereidt. • Regionaal beleidsplan 2025-2026: Dit plan beschrijft wat de VGGM moet kunnen en welke middelen daarvoor nodig zijn om de veiligheid en gezondheid van inwoners te waarborgen. • Regionaal crisisplan: Dit plan bepaalt wie welke taken uitvoert en wie wie informeert tijdens een crisis.

Openbaar belang en doel	De VGGM behartigt de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van brandweer, regionale ambulancevoorziening en GGD voor de vijftien gemeenten in de regio Gelderland-Midden.
Bestuurlijk belang	Deelname aan algemeen bestuur door burgemeester en in commissie volksgezondheid door portefeuillehouder.
Aandeel in %	6,45
Ontwikkelingen	VGGM noemt de volgende autonome ontwikkelingen: Vaccinatie en bestrijding tuberculose: de GGD (team TBC) ziet een toename in activiteiten op het gebied van opsporen en het behandelen van Tbc-patiënten. Daarnaast moet de vaccinatiegraad in onze regio omhoog. In 2025 is het besparingsproces gelopen. Meerdere gemeenten, waaronder Zevenaar, hebben verzocht om een verlaging van de gemeentelijke bijdrage aan de VGGM. Het bestuur heeft daarop een zorgvuldig proces ingericht om dit verzoek te concretiseren. Het verzoek betrof enerzijds een tijdelijke verlaging van de bijdrage in 2025 en 2026 van € 1,6 miljoen per jaar en anderzijds een verkenning van structurele besparingsmogelijkheden voor de jaren daarna. Dit traject heeft geresulteerd in een voorstel voor structurele besparingen ter hoogte van € 1,6 miljoen, waarbij de nadruk ligt op technisch-inhoudelijke maatregelen. Dit voorstel is verwerkt in de Kaderbrief 2027.
Prestaties	Het traject 'Toekomstbestendige GGD', in samenwerking met gemeenten, heeft waardevolle verbeteringen opgeleverd binnen de JGZ. Deze inspanningen bleken echter niet toereikend om de structurele knelpunten binnen de JGZ duurzaam op te lossen. De basis was nog onvoldoende versterkt. Dit heeft geleid tot een bestuurlijke opdracht, uitmondend in het meerjarig programma JGZ op koers. Dit programma richt zich op het structureel toekomstbestendig maken van de JGZ door te werken aan een stabiele, wendbare en uitvoerbare jeugdgezondheidszorg die minimaal haar wettelijke taken duurzaam kan uitvoeren.
Website	Website VGGM

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	5.182	5.515	5.754	5.754	5.754	5.754
Resultaat partij	1.152					
Eigen vermogen	13.506					
Vreemd vermogen	65.018					

Toelichting	Met het vaststellen van de nota weerstandsvermogen heeft het Bestuur de ambitie uitgesproken om de algemene reserve minimaal naar het niveau van € 3.000.000 te verhogen. De algemene reserve is met het positieve jaarresultaat 2024 op niveau gekomen van het minimale niveau. Daarom wordt voorgesteld het gerealiseerde resultaat 2025 van € 1.152.000 terug te laten vloeien naar de gemeenten.
Risico's	VGGM heeft het risicomanagement op orde. Aan de hand van de zogenaamde 'kans x effect'-methode wordt jaarlijks een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijke risico's en een kwantificering daarvan. VGGM vindt het eigen weerstandsvermogen op basis van deze inschatting voldoende om de risico's af te dekken. Het belangrijkste risico is de kostenontwikkeling van de cao die hoger is dan de indexering van de gemeentelijke bijdrage waardoor een incidenteel en mogelijk structureel tekort ontstaat. De bijdrage van Zevenaar aan VGGM bestaat uit de bijdragen voor brandweer, Bevolkingszorg, GGD, JGZ en RVP volgens de vastgestelde begroting van VGGM, aangevuld met maatwerk voor JGZ.
Programma	1. Veiligheid

Alliander NV

Omschrijving	Alliander N.V. ontwikkelt en beheert energienetten. Via kabels en leidingen ontvangen ruim drie miljoen Nederlandse huishoudens en bedrijven elektriciteit, gas en warmte. Het bedrijf telt 5,8 miljoen klantaansluitingen.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	De grootste aandeelhouders van Alliander N.V. zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 72 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland.
Beleidskaders	Afsprakenkader financieringsbehoefte Alliander
Openbaar belang en doel	De primaire taak van Alliander is het onderhouden en beheren van de elektriciteits- en gas(distributie)netten in het verzorgingsgebied. Deze taken zijn wettelijk bepaald omdat de maatschappij sterk afhankelijk is van een betrouwbare aanvoer van (duurzame) energie.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Alliander N.V.
Aandeel in %	0,45
Ontwikkelingen	We zien toenemende spanning op het energiesysteem. Netcongestie is structureel geworden en beperkt zowel economische ontwikkeling als woningbouw. Wachttijden voor aansluitingen lopen op en verschillen sterk per regio.
Prestaties	Financieel laat Alliander in 2025 een vergelijkbaar resultaat zien met eerdere jaren, ten opzichte van het uitzonderlijke jaar 2024 waarin de verkoop van Kenter het resultaat aanzienlijk hoger maakte. Het nettoresultaat over 2025 kwam uit op € 289 miljoen.
Website	Website Alliander

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	289.000					
Eigen vermogen	6.203.000					
Vreemd vermogen	7.960.000					
Toelichting	De gemeente Zevenaar bezit 616.132 aandelen.					
Risico's	Tekort aan uitvoeringscapaciteit, netcongestie (drukte op het net) en cybersecurity.					
Programma	0. Bestuur en ondersteuning					

Ataro B.V.	
Omschrijving	Zevenaar heeft in 2015 het sport- en accommodatiebeleid geprofessionaliseerd en ondergebracht in het gemeentelijk sportbedrijf Ataro.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Zevenaar
Partijen	Zevenaar is enig aandeelhouder
Beleidskaders	Beleidsplan Sport en Bewegen 2021-2028 en het Lokaal Sportakkoord Zevenaar
Openbaar belang en doel	Ataro B.V. heeft als doel het beheren en exploiteren van maatschappelijk vastgoed.
Bestuurlijk belang	De rol van gemeentelijk aandeelhouder in Ataro B.V. wordt uitgeoefend door de wethouder sport (A. Boone).
Aandeel in %	100,00

Ontwikkelingen	De afgelopen jaren hebben de aandeelhouder, de gemeente Zevenaar en Ataro B.V. intensief samengewerkt aan een verdere aanscherping van de dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) en de onderliggende werkzaamheden. De afspraken zijn inhoudelijk verduidelijkt en beter op elkaar afgestemd. Dit heeft geleid tot concrete verbeteringen in de planning- en controlcyclus, een scherpere afbakening van verantwoordelijkheden en meer inzicht in kosten en risico's. Hiermee is een steviger basis gelegd om gezamenlijk de financiële beheersing en risicosturing structureel te versterken.
Prestaties	De uitvoering van de met Ataro B.V. gemaakte afspraken is in 2026 vastgelegd in afzonderlijke dienstverleningsovereenkomsten (DVO's). Op basis hiervan heeft Ataro B.V. zorg gedragen voor het beheer, de exploitatie en het onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties conform de overeengekomen kwaliteits- en prestatienormen. Daarnaast zijn binnen de DVO's werkzaamheden uitgevoerd in het kader van de specifieke uitkering 'versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026' (SPUK Breed). Met deze inzet is uitvoering gegeven aan de doelstellingen waarvoor de rijksbijdrage is ontvangen, waaronder het versterken van sport- en beweegaanbod, het bevorderen van een gezonde leefstijl en het ondersteunen van de sociale basis.g voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026' (zgn. SPUK Breed) waarvoor een bijdrage van het Rijk wordt ontvangen.
Website	Website Ataro

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente	3.681	3.864	4.005	4.005	4.005	4.005
Resultaat partij	180					
Eigen vermogen	343					
Vreemd vermogen	2.063					

Risico's	De gemeente blijft als enig aandeelhouder bij tegenvallende exploitatieresultaten uiteindelijk financieel verantwoordelijk.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Omschrijving	De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor maatschappelijk belang.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Den Haag
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Openbaar belang en doel	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank financiert sinds 1914 de publieke sector. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Stemrecht in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA).
Aandeel in %	0,02

Ontwikkelingen	Met een langlopende kredietportefeuille draagt BNG bij aan voorzieningen die Nederland vooruit helpen. Van betaalbare sociale woningen en duurzame energie tot toekomstbestendige zorg- en onderwijsinstellingen en vitale infrastructuur. BNG stelt dat maatschappelijke doelen niet meer los van elkaar gezien kunnen worden. BNG helpt gemeenten om gecombineerde financieringsconstructies op te zetten waarin wonen, energie, zorg en onderwijs samenkomen. Dit maakt het eenvoudiger om complexe gebiedsontwikkelingen integraal te financieren.
Prestaties	BNG realiseerde in 2025 een nettowinst van EUR 172 miljoen, een daling van EUR 122 miljoen ten opzichte van 2024. Deze daling is het gevolg van marktomstandigheden en bewuste keuzes. Een lager renteresultaat, een negatief resultaat financiële transacties en een stijging van de bedrijfslasten. Hoewel de nettowinst van de bank over 2025 daalde, bleef de kapitaalpositie zeer robuust.
Website	Website BNG

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	172.000					
Eigen vermogen	4.863.000					
Vreemd vermogen	110.701.000					

Toelichting	De gemeente Zevenaar heeft 12.934 aandelen BNG.
Risico's	De grootste risico's zijn de aanhoudende geopolitieke spanningen, economische onzekerheid en sterke volatiliteit (veranderlijkheid) op de financiële markten, gecombineerd met de uitdaging om de enorme maatschappelijke investeringsopgaven van klanten financierbaar te houden.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

Leisurelands BV

Omschrijving	Leisurelands B.V. is een recreatiebedrijf met 20 openbare recreatiegebieden. Hiervan is één gebied gelegen in Zevenaar, namelijk: Rhederlaag.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Arnhem
Partijen	Gemeenten Apeldoorn, Barneveld, Berg en Dal, Beuningen, Brummen, Ede, Elburg, Epe, Ermelo, Hattem, Heerde, Nijmegen, Nunspeet, Putten, Renkum, Rozendaal, Voorst, Wijchen en Zevenaar.
Beleidskaders	De vastgestelde structuurvisie voor Rivierklimaatpark vormt de kaders voor toekomstig beleid.
Openbaar belang en doel	Het doel is het publiekstoegankelijk houden van recreatievoorzieningen en -plassen. Het recreatiegebied Rhederlaag is ondergebracht in Leisurelands BV. Bij het deelnemen aan een verbonden partij staat de vraag centraal of dit de meest geëigende vorm is om de doelstelling van de gemeente (het publieke belang) te realiseren. De gemeente ziet de instandhouding van recreatieplassen als een publiek belang. Het aandeelhouderschap in Leisurelands BV is een middel om invloed te houden op het realiseren van en het laagdrempelig toegankelijk houden van recreatieplassen in Zevenaar en omgeving.
Bestuurlijk belang	Via stemrecht bij de algemene aandeelhoudersvergadering
Aandeel in %	3,45

Ontwikkelingen	In 2016 is een aandeelhoudersovereenkomst aangegaan, met een aantal afspraken aanvullend op de statuten. De overeenkomst is reeds met 5 jaar verlengd tot aan 31 december 2026. Na 31 december 2026 verloopt de bestaande overeenkomst van rechtswege. In 2025 is een nieuwe overeenkomst opgesteld en aandeelhouders hebben tijdens de vergadering ingestemd met de voortzetting van het proces.
Prestaties	Leisurelands heeft ingezet op investeren op kwaliteit van gebieden en faciliteiten richting 2030. De focus ligt op de volgende ontwikkelingen: 1. blijven investeren in kwaliteit 2. in 2026volledig naar digitaal parkeren/en abonnementen 3. nieuwe exploitanten blijven aantrekken 4. festivals verdwijnen na vette jaren, maar biedt kansen voor nieuwe concepten/evenementen 5. volop zandafgravingen de komende jaren.
Website	Website Leisurelands

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij						
Eigen vermogen						
Vreemd vermogen						

Risico's	Gezien het geringe belang van de gemeente hierin is het risico bijzonder klein. Het financieel risico is verlies van maximaal de nominale waarde van de aandelenportefeuille. Leisurelands B.V. keert tot op heden geen dividend uit.
Programma	5. Sport, cultuur en recreatie

Vitens NV

Omschrijving	Vitens wint, zuivert en levert drinkwater en zorgt voor de instandhouding van het leidingnetwerk. Jaarlijks maakt Vitens meer dan 360 miljard liter drinkwater.
Juridische vorm	Vennootschap
Vestigingsplaats	Utrecht
Partijen	De aandelen van Vitens N.V. zijn in handen van 110 aandeelhouders waaronder de provincie Friesland, provincie Gelderland, provincie Overijssel, provincie Flevoland en provincie Utrecht en het merendeel van de in deze provincies liggende gemeenten.
Beleidskaders	Vitens heeft de strategie aangescherpt. De focus ligt op drie lijnen: het vergroten van de maakbaarheid van projecten, het versterken van de weerbaarheid en het verbeteren van de organisatiekracht.
Openbaar belang en doel	Waarborgen van de kwaliteit en levering van drinkwater.
Bestuurlijk belang	De gemeente heeft recht op deelneming aan de beraadslagingen en stemrecht in de algemene vergadering van aandeelhouders. De gemeente is lid van het platform Nuval. Het platform ondersteunt de gemeenten uit Flevoland en Gelderland bij de invulling van het aandeelhouderschap in Vitens N.V..
Aandeel in %	0,60
Ontwikkelingen	De drinkwatervoorziening staat momenteel onder druk. Om de leveringszekerheid tot 2030 en daarna te garanderen, moet Vitens fors investeren in nieuwe bronnen en infrastructuur. Vitens zet in op de strategie "Elke druppel duurzaam". Hoewel het verbruik per persoon licht daalt, stijgt de totale vraag door bevolkingsgroei.

Prestaties	Het resultaat na belasting over 2025 bedraagt circa € 90,6 miljoen. Dit is hoger dan voorgaande jaren, maar wordt deels verklaard door incidentele factoren en lagere investeringen dan gepland. Tegelijkertijd is over 2025 geen dividend uitgekeerd. Het positieve resultaat over 2025 is volledig toegevoegd aan het eigen vermogen.
Website	Website Vitens

Bedragen x € 1.000

Financiële informatie	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Bijdrage gemeente						
Resultaat partij	90.600					
Eigen vermogen	809.100					
Vreemd vermogen	1.846.100					

Toelichting	De gemeente Zevenaar bezit 34.717 gewone aandelen.
Risico's	De belangrijkste risico's van Vitens zijn de beschikbaarheid en kwaliteit van drinkwaterbronnen en de uitvoerbaarheid van de investeringsopgave. Deze risico's nemen toe. De belangrijkste knelpunten liggen bij vergunningverlening, schaarste op de arbeidsmarkt en beperkingen in de uitvoeringscapaciteit. Vitens geeft aan dat het huidige tempo van uitbreiding onvoldoende is om op termijn aan de vraag te blijven voldoen.
Programma	0. Bestuur en ondersteuning

GRONDBELEID

Inleiding
Overeenkomstig artikel 9, lid 2 van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) moet een paragraaf Grondbeleid deel uitmaken van de programmabegroting en het jaarverslag. Transparantie over het grondbeleid voor u is om twee redenen van belang. In de eerste plaats vanwege het financiële belang en de risico's en in de tweede plaats vanwege de relatie met de inhoudelijke doelstellingen zoals aangegeven in de programma's.

Beleid
Het gemeentelijke grondbeleid is vastgelegd in de Nota Grondbeleid gemeente Zevenaar die op 18 maart 2025 door de gemeenteraad is vastgesteld. Deze nota is ondersteunend aan de diverse beleidsdoelstellingen van onze gemeente en sluit aan op de diverse beleidsdocumenten, onder meer zoals hieronder genoemd, maar ook het beleid op het gebied van de energietransitie, duurzaamheid en economie. We kiezen in het grondbeleid voor een situationeel grondbeleid wat betekent dat we onze rol per project of locatie op basis van een afwegingskader bepalen. Hierbij wordt gekozen tussen een faciliterende of actieve houding. Aan de hand van de thema's in de nota beoordelen we in hoeverre we een initiatief belangrijk vinden en welke rol we daarin als gemeente willen spelen. Zevenaar staat voor een enorme opgave. In het fysieke domein gaat het om transformatie van bestaande bouw, nieuwbouw, klimaatadaptatie, duurzaamheid en de energietransitie. Daarnaast streven we naar verbetering van de economische vitaliteit, leefbaarheid, gezondheid en passende huisvesting. Op basis van deze thema's wegen we af hoe we onze rol bepalen. Hierbij spelen de financiële aspecten uiteraard ook een rol. De afweging vindt altijd gefundeerd plaats.

In de collegevergadering van 16 december 2025 is de grondprijsbrief 2026 vastgesteld. Door middel van de raadsinformatiebrief 25-557 bent u hierover op de hoogte gebracht en hebt u kennis kunnen nemen van de inhoud ervan. Jaarlijks wordt de grondprijsbrief geactualiseerd.

Omgevingsvisie
Op 25 juni 2025 is de 'Omgevingsvisie Zevenaar 2040 – Stad, dorpen en landschap in balans' vastgesteld. De Omgevingsvisie is een strategische, integrale lange termijnvisie (2040) voor de fysieke leefomgeving en daarmee een belangrijke onderlegger van de doelen waarvoor het grondbeleid wordt ingezet.

Beleidskaders
Nota grondbeleid gemeente Zevenaar 2024
Grondprijsbrief gemeente Zevenaar 2026
Omgevingsvisie Zevenaar 2040 – Stad, dorpen en landschap in balans
Woonzorgvisie Gemeente Zevenaar 2024-2028
Woondeal 2.0 (Groene metropool regio Arnhem Nijmegen)
Regionaal Programma Werklocaties (RPW)

Ontwikkelingen
Op dit moment zijn er veel macro-economische ontwikkelingen die invloed hebben op de woningbouw. Na een periode van forse renteverhogingen om de inflatie in te perken, heeft de Europese Centrale Bank (ECB) sinds 2024 meerdere renteverlagingen doorgevoerd. Als reactie op de afnemende inflatie daalde de rente van 4,00% naar 2,00%. Sinds juli 2025 houdt de ECB deze rente stabiel, nu de inflatie rond het streefniveau van 2% ligt. In mei 2026 is de inflatie echter opgelopen tot 3,2%, mede als gevolg van de spanningen in het Midden-Oosten. Deze inflatie is hoger dan gewenst, wat ertoe heeft geleid dat de ECB op 11 juni 2026 naar buiten heeft gebracht de rente te verhogen naar 2,25%. Met een hogere rente probeert de ECB te voorkomen dat prijsstijgingen zich verder verspreiden. Voor heel 2026 wordt een inflatie verwacht van 3,0%.
De hogere rente betekent dat de hypotheekrentes ook stijgen, waardoor de leencapaciteit lichtelijk daalt en de koopvraag wat afneemt. De stijgende inflatie kan zorgen voor onstabiele prijzen van goederen en bouwmaterialen. De verwachtte groei van de Nederlandse economie van 1,4% is bijgesteld naar een verwachte groei van 1,0% in 2026. Zolang de geopolitieke spanningen aanhouden, wordt er verwacht dat de prijzen van steeds meer producten zullen stijgen en blijven de vooruitzichten blijven onzeker. Mocht de inflatie in 2026 op het niveau van 3% blijven, dan sluit dat aan bij de verwachtingen zoals die in de grondexploitaties zijn opgenomen.

Regionaal Programma Werklocaties
Het Regionaal Programma Werklocaties regio Arnhem-Nijmegen (RPW) vormt de kaders voor het regionaal beleid ten aanzien van regionale bedrijventerreinen, kantoren en detailhandel. Hierin zijn onder meer afspraken vastgelegd als het gaat om:

- Een duurzame ruimtelijke invulling van de werklocaties in de regio Arnhem-Nijmegen in het kader van de Groene Metropoolregio;
- De verdeling van de ontwikkelruimte voor bedrijventerreinen, waaronder die voor XXL-logistiek.

Wvg locaties woningbouw
Onder Wvg locaties wordt verstaan de nieuwe ontwikkellocaties binnen de gemeente Zevenaar, te weten: Dijkweg (Oud-Zevenaar), Reisenakker (Zevenaar), Groot Holthuizen A en B (Zevenaar) en Witte Kruis (Babberich). Voor deze Wvg locaties zijn inmiddels voorbereidingskredieten verstrekt voor de te maken plankosten en een verwervingskrediet voor het aankopen van gronden. In 2025 is met een aantal eigenaren gestart met gesprekken en onderhandelingen over grondaankopen. De verwachting is dat in de tweede helft van 2026 voor een aantal locaties de eerste aankopen gedaan kunnen worden en er grondexploitaties geopend zullen gaan worden.

BOUWGRONDEXPLOITATIE (WONINGBOUW EN BEDRIJVENTERREINEN)

Zevenaar-Oost Bedrijven
Op BusinessPark 7Poort zijn nog maar enkele kavels beschikbaar. Vanwege een juridische procedure is de laatste grote kavel (ca. 2,7 ha) pas vorig jaar verkocht. De overige nog beschikbare kavels bevinden zich in plandeel Landeweer. Voor dit plandeel is de interesse kleiner vanwege de maximaal toegestane (lage) milieucategorie als gevolg van de ligging naast woongebied Groot Holthuizen. Inmiddels is er, vanwege de zeer beperkte beschikbaarheid van bedrijfskavel in de regio (en de rest van het land), wat meer interesse voor deze kavels. Naar verwachting zullen de laatste kavels dan ook in 2027 worden verkocht.

De levering van de kavels voor de ontwikkeling van de Fashion Outlet Zevenaar (FOZ) is lange tijd vertraagd (mede) vanwege de onzekerheid ten aanzien van het Tracébesluit ViA15. Inmiddels is het Tracébesluit ViA15 onherroepelijk en worden er gesprekken gevoerd over de realisatie van de FOZ. Verwacht wordt dat in 2026 meer duidelijkheid ontstaat over de realisatie van de FOZ.

Voor het noordelijke deel in plandeel Landeweer blijven de verwachtingen gematigd positief. De gronden op Landeweer Zuid (13.000 m²) zijn in 2020 uit de grondexploitatie genomen en overgeheveld naar de zgn. materiële vaste activa in de gemeentelijke boekhouding. Overigens betekent dit niet dat de locatie buiten beeld raakt. Er is inmiddels enige interesse voor diverse invullingen. De planning was om een visie op dit gebied in het eerste halfjaar van 2025 af te ronden. Door juridische procedures t.a.v. de afwikkeling van de verkoop van de laatste grote kavel op BusinessPark 7Poort en de uitwerking van BusinessPark 7Poort II wordt de ontwikkelvisie doorgeschoven naar de tweede helft van 2026.

Zevenaar Oost-Wonen
De ontwikkeling van Groot Holthuizen stond in 2025 vooral in het teken van de verkoop van woningen in de deelgebieden De Holtkamp en De Stede. In De Stede zijn inmiddels alle vrije kavels verkocht en geleverd. In De Tol is nog één kavel beschikbaar; de verwachting is dat deze in 2027 wordt verkocht.
Voor het deelproject Het Hof is in 2023 een ontwikkelaar geselecteerd. De grond is in 2025 bouwrijp gemaakt. Halverwege 2025 heeft de ontwikkelaar fase 1 afgenomen en is gestart met de bouw. Deze woningen zijn inmiddels in 2026 opgeleverd. Begin 2026 is fase 2 afgenomen. Woningcorporatie Vivare neemt de grond voor de sociale huurwoningen af in 2026.
Wanneer de werkzaamheden in Het Hof voldoende gevorderd zijn, kan worden gestart met het woonrijp maken van het laatste stuk Landeweerdijk.

De verwachting is dat de grondexploitatie Zevenaar-Oost Wonen in 2029 kan worden afgesloten en dat de laatste fase dan wordt overgedragen aan beheer.

Middag Oost & Zwanenwaay

In 2025 zijn de laatste woningen opgeleverd en is het gebied Middag Oost zo goed als volledig woonrijp gemaakt. Door de goede voortgang van de ontwikkeling van Middag Oost is ook de ontwikkeling van Zwanenwaay weer actief opgepakt. De civiele raming voor dit plan is geactualiseerd en er is een selectieleidraad opgesteld. Op basis daarvan is een ontwikkelaar gekozen om het plan verder uit te werken. Het programma is aangepast: waar eerst alleen vrije kavels waren voorzien, ligt de focus nu op betaalbare en levensloopbestendige woningen. Intussen is de omgevingsvergunning voor de woningen aangevraagd, worden de definitieve contracten opgesteld en zal in het najaar gestart worden met de verkoop van de woningen. Aansluitend kan het project worden uitgevoerd. Het terrein is in het verleden reeds grotendeels bouwrijp gemaakt. Hierin dienen gezien het veranderde programma wel enkele aanpassingen te worden gedaan.

Waaijakkers

In december 2022 is de grondexploitatie Waaijakkers geopend. Het plangebied Waaijakkers betreft de ontwikkeling van een woongebied in Aerdt. Het omgevingsplan is eind 2024 in werking getreden. Inmiddels is een ontwikkelaar geselecteerd voor de ontwikkeling van het plangebied. In december 2025 is de eerste kavel geleverd en in januari 2026 zijn de resterende kavels geleverd. De bouw vordert momenteel gestaag. De verwachting is dat in 2027 alle woningen zullen zijn opgeleverd en het terrein verder woonrijp gemaakt zal worden.

Vastgoedlocaties

In 2023 zijn de grondexploitaties voor de vastgoedlocaties geopend. Daarmee is ruimte ontstaan om ongeveer 50 woningen te ontwikkelen. Begin 2025 is Markt 8 in Lobith geleverd. In hetzelfde jaar is ook de locatie Steenhuizen overgedragen aan de ontwikkelende bouwer. De bouw op Steenhuizen is inmiddels gestart. Naar verwachting zal in 2026 de locatie aan de Da Costastraat overgedragen worden. De Nieuwe Komstraat is in januari 2026 geleverd aan de ontwikkelaar. De verwachting is dat de grondexploitatie Herontwikkeling Vastgoedlocaties in 2027 kan worden afgesloten.

Vestersbos

In 2024 is de grondexploitatie Vestersbos geopend. Binnen dit project worden naar verwachting 70 tot 80 woningen gerealiseerd, een mix van gestapelde en grondgebonden woningen. Het programma moet minimaal bestaan uit 30% sociale huur, 20% goedkope koop en 17% betaalbare koop. Het overige deel kan worden ingevuld met woningen in het duurdere segment.
In 2025 heeft de gemeente na zorgvuldige afweging geconcludeerd dat de lopende selectieprocedure, zoals vastgelegd was in de selectieleidraad, niet het gewenste resultaat opleverde. Daarom is besloten de procedure te beëindigen en geen selectie te maken. Begin 2026 is een nieuwe procedure gestart op basis van een bijgestelde selectieleidraad. Op basis van deze nieuwe selectie is een ontwikkelaar gekozen. Het omgevingsplan is ondertussen onherroepelijk geworden. De opbrengsten uit de grondverkopen worden verwacht in 2026 en 2027. In 2026 wordt een start gemaakt met het bouwrijp maken van de locatie, waarna gestart zal worden met de nieuwe bebouwing. De oplevering van het nieuwe woongebied staat gepland voor 2029.

Businesspark 7Poort II

Op 26 juni 2024 heeft de raad ingestemd met het vaststellen van het bestemmingsplan, het exploitatieplan en het openen van een grondexploitatie. In 2024 is al een significant aantal percelen grond aangekocht. Ook in 2025 is er grond aangekocht (inclusief compensatiegronden). In de aankomende periode wordt verdergegaan met het verwerven van gronden, het doen van diverse onderzoeken en planvorming om toe te werken naar het bouwrijp maken van het terrein. Binnen het project BusinessPark 7Poort II wordt circa 36 hectare grond

uitgegeven. De uitgifte van de bedrijfskavels worden verwacht in de periode van 2027 tot en met 2034, afhankelijk van het verloop van procedures, aanleg van (tijdelijke) ontsluiting, het bouwrijp maken van de gronden en (oplossingen voor) de netcongestie-problematiek.

REALISATIE

In onderstaande tabel presenteren wij de gerealiseerde grondverkopen in het jaar 2026 en een prognose voor de komende vier jaar. Ter vergelijking is de realisatie van de jaren 2024 en 2025 eveneens opgenomen. De geprognosticeerde afzet voor de komende jaren is verwerkt in de herziening van de grondexploitaties per 01-01-2026 welke, samen met andere parameters, de basis vormt voor de verwachte resultaten (zie verderop in deze paragraaf).

Aantallen/m² kavels wonen en bedrijven (realisatie en prognose)

Naam grondexploitatie	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Bedrijven (in ha.)							
Zevenaar Oost	0,00	2,86	4,80	6,70	0,00	0,00	0,00
Businesspark 7Poort II	0,00	0,00	0,00	3,57	0,00	7,14	0,00
Mercurion	0,00	0,31	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Totaal Bedrijven	**0,00**	**3,17**	**4,80**	**10,27**	**0,00**	**7,14**	**0,00**
Wonen (in aantallen kavels/woningen)							
Zevenaar Oost - Groot Holthuizen	56	12	59	43	39	0	0
Middag Oost & Zwanenwaay	19	0	16	17	0	0	0
Waaijakkers	0	1	22	0	0	0	0
Herontwikkeling vastgoedlocaties	0	45	4	0	0	0	0
Vesterbos	0	0	0	0	25	50	0
Totaal Wonen	**75**	**58**	**101**	**60**	**64**	**50**	**0**

PROGNOSE TE VERWACHTEN RESULTATEN

In BBV artikel 16 lid c is opgenomen dat de paragraaf grondbeleid een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie moet bevatten. Wanneer deze prognose is samengesteld uit positieve en negatieve grondexploitaties, dan is het van belang dat de verwachte resultaten voor alle grondexploitaties op een zelfde wijze worden berekend. Dit gebeurt op basis van de "netto contante waarde" methode. De voorschriften zeggen ook dat de resultaten op eindwaarde dienen te worden gepresenteerd waarbij tevens wordt aangegeven wat de verwachte einddatum van de exploitatie is.
Ten aanzien van de grondexploitaties van onze gemeente kan worden gesteld dat er sprake is van een mix van positieve en negatieve grondexploitaties. Aangezien de afzonderlijke grondexploitaties een verschillende einddatum kennen, zijn de resultaten per datum 1 januari 2026 contant gemaakt. Hierdoor worden de resultaten onderling goed vergelijkbaar.

De geprognosticeerde resultaten van de gemeentelijke grondexploitaties zijn voor het laatst herzien per 1 januari 2026. Vervolgens hebben wij deze verwerkt in de Uitvoeringsrapportage grondexploitaties 2025 welke 1 juli 2026 ter vaststelling aan u is aangeboden. De financiële effecten zijn verwerkt in de jaarstukken 2025.

De geprognosticeerde resultaten van de grondexploitaties luiden als volgt:

Bedragen x € 1.000

Prognose financiële resultaten actieve grondexploitaties Netto Contante Waarde (NCW) per 1 januari 2026			
Naam complex	**Einddatum exploitatie**	**Resultaat herziene Grex NCW per 01-01-2026**	**Resultaat herziene Grex op eindwaarde**
Zevenaar Oost bedrijven	31-12-2028	8.590	9.505
Zevenaar Oost wonen	31-12-2029	-32.096	-34.649
Totaal Zevenaar Oost	**31-12-2029**	**-23.506**	**-25.144**
Middag Oost & Zwanenwaay	31-12-2029	-3.354	-3.486
Mercurion	31-12-2026	46	47
Waaijakkers	31-12-2028	-129	-137
Herontwikkeling vastgoedlocaties	31-12-2027	584	594
Vestersbos	31-12-2029	-847	-917
Businesspark 7Poort II	31-12-2034	6.611	7.901
Totaal Overige grondexploitaties	**31-12-2034**	**2.911**	**4.002**
Totaal grondexploitaties	**31-12-2034**	**-20.595**	**-21.142**

WINST- EN VERLIESNEMING

Ten aanzien van winst- en verliesneming is hierover het volgende in het BBV opgenomen:

1. Verliezen worden genomen als die bekend zijn (voorzichtigheidsbeginsel), daartoe wordt een voorziening getroffen ten laste van de algemene reserve (risicoreserve);
2. Winsten worden genomen op basis van Percentage of Completion (POC) methode wanneer die gerealiseerd zijn (realisatiebeginsel);
3. Winst en verlies wordt genomen op basis van contante waarde;
4. Winst en verlies komen via de exploitatie ten goede aan respectievelijk ten laste van de reserve grondexploitaties. In de praktijk (zie ook onder 1) is dit nu de algemene reserve;
5. Als de geraamde kosten en opbrengsten zijn gerealiseerd mag winst worden genomen binnen een (deel) grondexploitatie;
6. Tussentijdse winstneming vindt dan slechts plaats als er voldoende zekerheid is voor het nemen van winst;
7. Winstneming vindt plaats bij de jaarstukken.

Voor het bepalen van de tussentijdse winst heeft de commissie BBV de zogenaamde POC-methode geïntroduceerd (Percentage of Completion). De POC-methode houdt rekening met de fase waarin de grondexploitatie, zowel wat betreft de opbrengsten als kosten, verkeert. De methode is vrij eenvoudig toepasbaar en kan eenduidig worden gehanteerd voor alle positieve grondexploitaties.

De grondexploitaties Zevenaar Oost bedrijven en wonen, Middag Oost & Zwanenwaay, Waaijakkers en Vestersbos zijn verlieslatend. Tussentijdse winstneming is hier dus niet aan de orde. Voor deze negatieve resultaten is een verliesvoorziening getroffen. Binnen de P&C cyclus wordt telkens gekeken in hoeverre er aanleiding is om de resultaten van de grondexploitaties bij te stellen en een mutatie in de verliesvoorziening nodig is. Dit is op dit moment niet aan de orde.

Voor de grondexploitaties Mercurion, Herontwikkeling vastgoedlocaties en Businesspark 7Poort II is op dit moment geen aanleiding om te veronderstellen dat hier op korte termijn sprake is van een tussentijdse winstneming.

RESERVES, VOORZIENINGEN EN RISICO'S

De stand van de verliesvoorziening grondexploitaties bedraagt volgens de jaarstukken 2025 € 27.130.000. Ten behoeve van de voorliggende meerjarenbegroting heeft een actualisatie van de risico's plaatsgevonden. Het geactualiseerde risicoprofiel laat het volgende beeld zien:

Bedragen x € 1.000

Risicoprofiel actieve grondexploitaties 01-01-2026 en 01-09-2026				
Naam complex	**Risicoprofiel per 01-01-2026**	**Risicoprofiel per 01-07-2026**	**Verschil jan. - jul. 2026**	**Afwijking in%**
Zevenaar Oost bedrijven	390	993	603	154,6%
Zevenaar Oost wonen	220	757	537	244,1%
Totaal Zevenaar Oost	**610**	**1.750**	**1.140**	**186,9%**
Middag Oost & Zwanenwaay	62	45	-17	-27,4%
Waaijakkers	65	64	-1	-1,5%
Businesspark 7Poort II	1.172	1.834	662	56,5%
Vastgoedlocaties	10	11	1	10,0%
Vestersbos	162	186	24	15,5%
Totaal overige grondexplolitaties	**1.471**	**2.140**	**669**	**45,6%**
Totaal Risico's	**2.081**	**3.890**	**1.809**	**87,0%**

Toelichting:

Uit een recente risicoanalyse van de grondexploitaties blijkt dat het totale risicoprofiel van de grondexploitaties is gecalculeerd op € 3.890.000. Ten opzichte van het risico in de jaarrekening 2025 (€ 2.081.000) betekent dit een toename van € 1.809.000.

Dit risicoprofiel van € 3,9 miljoen bestaat onder andere uit risico's die worden veroorzaakt door projecten die zich in de beginfase van de ontwikkeling bevinden, zoals Vestersbos en Businesspark 7Poort II. In deze fase zijn nog veel onzekerheden en kunnen risico's in de toekomst plaatsvinden. Risico's waar we geen grip op hebben zoals kostenstijging en vertraging in de gronduitgifte worden daarom meegenomen in het risicoprofiel. Met name het risico op hogere kostenstijging is van belang voor de toename van het totale risicoprofiel tussen 01-01-2026 en 01-07-2026. Geopolitieke omstandigheden zorgen voor onzekerheid over materiaalprijzen en de hoogte van de rente en zorgen daarmee voor een toename van het risicoprofiel.

1. Zevenaar-Oost-Bedrijven:
De risico's met betrekking tot Zevenaar-Oost-Bedrijven zijn verhoogd ten opzichte van de jaarrekening. De risico's bestaan nog steeds uit onder andere kosten- en opbrengstenstijging, vertraging van de gronduitgifte, risico dat ontwikkeling deelgebied 3 FOZ wordt ingezet als alternatieve ontwikkeling en de kans dat deelgebied 2 (onderdeel van 7Poort) wordt ontwikkeld als FOZ.

2. Zevenaar-Oost-Wonen:
Het risicoprofiel voor de grondexploitatie Zevenaar-Oost-Wonen is verhoogd ten opzichte van de jaarrekening 2025. De risico's worden nog steeds gevormd door onder andere kosten- en opbrengstenstijgingen, vertraging van de gronduitgifte, en daarmee woonrijp maken, en rentestijging. Met name het laatste risico leidt tot een aanzienlijke toename van het risicoprofiel, doordat de kans op deze rentestijging fors is toegenomen.

3. Middag-Oost & Zwanenwaay:
De risico's voor de grondexploitatie Middag-Oost & Zwanenwaay verbeteren ten opzichte van de jaarrekening 2025. Dit komt vooral doordat de werkzaamheden voor Middag-Oost bijna zijn afgerond (en de risico's zich niet hebben voorgedaan). Daarnaast bevindt de ontwikkeling van Zwanenwaay zich inmiddels verder in het proces, waardoor de risico's op algemene vertraging en een verlaging van de V.O.N.-prijzen niet langer van toepassing zijn. De resterende risico's voor deze projecten hebben enkel nog betrekking op rente- en kostenstijgingen.

4. Waaijakkers:
Het risicoprofiel van de grondexploitatie Waaijakkers is verbeterd ten opzichte van de Jaarrekening 2025. Het plan Waaijakkers bevindt zich nu iets verder in het proces, waardoor de kans op vertraging niet meer aanwezig is. Het restant risico wordt onder andere gevormd door mogelijke kostenstijgingen, het niet verkrijgen van de exploitatiebijdragen en een mogelijke verplichting tot het betalen van planschade.

5. Businesspark 7Poort II:
Ten opzichte van de Jaarrekening 2025 zijn er voor Businesspark 7Poort II twee risico's toegevoegd met betrekking op mogelijke opbrengsten- en kostenstijgingen. Deze aanvullende risico's leiden tot een stijging van het risicoprofiel van de grondexploitatie. De overige risico's zijn ongewijzigd gebleven. Op dit moment wordt rekening gehouden met de volgende risico's: de beperkte beschikbaarheid van nutsvoorzieningen met mogelijke vertraging van de verkoop van de bedrijfskavels, aanvullende onderzoeken flora en fauna, mogelijke afwaardering van gronden op het moment dat niet alle gronden worden ontwikkeld, onvoldoende interesse in de bedrijfskavels en opbrengsten- en kostenstijgingen.

6. Vestersbos:
De selectieprocedure van project Vestersbos is afgerond. De ontwikkeling bevindt zich nog steeds in de beginfase. Over het algemeen zijn er geen grote onvoorziene risico's. De grootste risico's waar rekening mee gehouden wordt zijn algemene vertragingen en kosten- en opbrengstenstijgingen. De kans dat deze risico's zich voordoen is echter toegenomen, waardoor het risicoprofiel is gestegen.

7. Vastgoedlocaties:
Voor de grondexploitatie Vastgoedlocaties is er ten opzichte van de jaarrekening één risico toegevoegd aan het risicoprofiel. Voor alle vier vastgoedlocaties houden wij rekening met mogelijke kostenstijgingen. Dit heeft geen grote wijzigingen tot gevolg voor het risicobedrag. De overige risico's zijn ongewijzigd gebleven.

In de Paragraaf Weerstandsvermogen verschaffen wij inzicht in de verhouding van de grondexploitatie-risico's in relatie tot het risicoprofiel gemeentebreed.

OPENBAARHEIDSPARAGRAAF

Inleiding
De Wet open overheid (hierna Woo) geeft iedereen het recht op toegang tot publieke informatie. Iedereen kan een verzoek om informatie indienen bij de gemeente. Wij maken die informatie vervolgens openbaar door deze online te publiceren, tenzij er een wettelijke uitzonderingsgrond van toepassing is. De gemeente is verplicht om de komende jaren minstens 11 informatiecategorieën openbaar te maken. Denk hierbij aan vergaderstukken voor de raad, maar ook collegebesluiten, onderzoeken, jaarplannen en jaarverslagen. Toegankelijke en goed vindbare informatie vormt de basis voor openbaarheid. Daarom geeft de Woo de gemeente meerdere jaren om de informatiehuishouding op orde te brengen. Dat betekent dat we onze systemen (software) en processen steeds beter inrichten en onze medewerkers trainen in het goed omgaan met informatie.

Beleid
De Wet open overheid is landelijke wetgeving. In artikel 3.5 van de Woo staat dat bestuursorganen in de begroting aandacht besteden aan hun beleidsvoornemens voor de uitvoering van deze wet. De openbaarheidsparagraaf is een stok achter de deur, die ervoor zorgt dat er aandacht blijft voor het actief openbaar maken van documenten.

Beleidskaders
Het college heeft op 10 januari 2023 gekozen voor het VNG-ambitieniveau Basis voor actieve openbaarmaking, met waar mogelijk doorgroei naar ambitieniveau Medium. Voor de verdere ontwikkeling van onze informatiehuishouding sluiten wij aan bij het Strategisch Meerjarenplan Digitale Informatiehuishouding 2026-2030 van de VNG.

Risico's
Het openbaar maken van documenten geeft meer transparantie over hoe de overheid werkt en moet tegelijkertijd zorgvuldig gebeuren. Als informatie niet correct geanonimiseerd wordt en publicatie van (persoons-) gegevens en/of andere informatie onrechtmatig plaatsvindt, dan kan dit leiden tot schadeclaims van burgers en bedrijven over vermogensschade en immateriële schade. Daarom worden medewerkers getraind in het gebruik van de anonimiseringssoftware. Daarnaast vragen we zienswijzen op bij betrokkenen wanneer we verwachten dat zij mogelijk bedenkingen hebben tegen het openbaar maken van de documenten. Op die manier beperken we het risico.

Ontwikkelingen
De Woo kent drie samenhangende aandachtsgebieden: 1) actieve openbaarmaking, 2) openbaarmaking op verzoek en 3) informatiehuishouding. In 2027 zetten we op deze drie onderdelen verdere stappen. Een betrouwbare informatiehuishouding vormt hiervoor de basis.

1. Actieve openbaarmaking
We publiceren steeds meer informatie actief via onze website voor bestuurlijke informatie. Daarmee lopen we op onderdelen vooruit op de landelijke invoering van de Woo. Door landelijke vertragingen is nog niet voor alle informatiecategorieën duidelijk wanneer de wettelijke verplichtingen ingaan.
In 2027 volgen we de landelijke ontwikkelingen en breiden we de actieve openbaarmaking waar mogelijk verder uit. Ook maken we minimaal één maatschappelijk relevant topdossier actief openbaar. Samen met onze partners ronden we de aanbesteding af voor een nieuw publicatieplatform en starten we met de implementatie daarvan.

2. Openbaarmaking op verzoek
We blijven Woo-verzoeken tijdig en zorgvuldig afhandelen. Het aantal en de complexiteit van de verzoeken nemen toe. Daarom investeren we in goede afstemming met verzoekers en in verdere verbetering van

processen, verantwoordelijkheden en kennis.

3. Informatiehuishouding
We versterken in 2027 de informatiehuishouding als basis voor openbaarheid, dienstverlening en verantwoording. We voeren de verbetermaatregelen verder uit en werken aan duurzaam toegankelijk informatiebeheer, met archiveren by design als uitgangspunt. Daarnaast stellen we informatiebeheerplannen per team op en blijven we investeren in kennis, bewustwording en duidelijke werkafspraken.

FINANCIËN

INLEIDING

Inleiding
In onze begroting heeft het beleid een centrale plaats in de programma's. Dit financiële deel betreft de cijfermatige uitwerking van dit beleid. In het onderdeel Financiën van deze meerjarenbegroting bieden wij u financieel inzicht in effecten van het beleid. Dit doen wij op basis van een aantal overzichten en toelichtingen. Deze zijn deels verplicht voorgeschreven in het kader van het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV).
In dit algemene gedeelte gaan wij in op het beleid en de beleidskaders, eventuele ontwikkelingen en risico's. Verder bieden wij u inzicht in de financiële hoofdlijnen van deze begroting, inclusief toelichtingen. Deze presenteren wij in de volgende paragrafen:

- Autorisatie
- Kaders en uitgangspunten
- Financieel meerjarenbeeld
- Overzicht van baten en lasten
- Overzicht van baten en lasten naar taakvelden
- Overzicht algemene dekkingsmiddelen, vennootschapsbelasting en onvoorzien
- Overzicht van incidentele baten en lasten
- Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves
- Geprognosticeerde balans
- EMU-saldo
- Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen.

Beleid
Het financiële beleid van onze gemeente is gericht op een gezonde en solide financiële positie en huishouding. Dit betekent een begroting die structureel en reëel sluitend is en waarbij risico's zijn afgedekt. In het kader van ons financiële beleid hebben wij diverse verordeningen en beleidsnota's vastgesteld. Deze zijn beschikbaar onder het kopje 'Beleidskaders'.

Beleidskaders

- Financiële verordening gemeente Zevenaar 2026
- Controleverordening gemeente Zevenaar 2018
- Nota activering- en afschrijving en afschrijvingsbeleid gemeente Zevenaar 2024

AUTORISATIE

De autorisatie van de budgetten gebeurt bij de vaststelling van deze begroting en eventueel later door het vaststellen van wijzigingen van de begroting door uw raad. U autoriseert op het niveau van de in de programma's opgenomen budgetten voor het begrotingsjaar en stelt de budgetten voor de volgende jaarschijven voorlopig vast. De volgende jaarschijven autoriseert u bij de betreffende begrotingsbehandeling in de komende jaren. Bij de behandeling van de huidige begroting autoriseert u dus, eventueel na vaststelling van amendementen, de budgetwijzigingen met ingang van 2027.
Op basis van deze autorisatie zijn wij gemachtigd binnen de gestelde kaders uitgaven te doen en inkomsten te genereren. Dit geldt ook voor de investeringsbudgetten uit de jaarschijf 2027 die wij in het meerjareninvesteringsplan presenteren. Uitzondering hierbij zijn die investeringsbudgetten (kredieten) waarbij u besluit de betreffende investering via een separaat raadsvoorstel te willen behandelen.

Beleid autorisatie
In de vergadering van 25 februari 2026 heeft u de Financiële verordening Gemeente Zevenaar 2026 vastgesteld en hierin het volgende bepaald:

Artikel 5. Autorisatie begroting en investeringskredieten
1. De raad autoriseert met het vaststellen van de begroting de baten en de lasten per programma.
2. Bij de begrotingsbehandeling geeft de raad aan van welke nieuwe investeringen hij op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringsbudget wil ontvangen. De overige nieuwe investeringsbudgetten worden bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd.
3. Bij de behandeling van de tussentijdse rapportages in de raad bedoeld in artikel 6, eerste lid, doen burgemeester en wethouders voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde baten en lasten, het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten en het bijstellen van het beleid. In geval van investeringen met een meerjarig karakter doen burgemeester en wethouders indien nodig ook bij iedere begroting op grond van geactualiseerde ramingen voorstellen voor het wijzigen van de geautoriseerde investeringsbudgetten.
4. Voor een investering waarvan het investeringsbudget niet met het vaststellen van de begroting is geautoriseerd, leggen burgemeester en wethouders voorafgaand aan het aangaan van verplichtingen een investeringsvoorstel met een voorstel voor het vaststellen van een investeringsbudget aan de raad voor.
5. Bij investeringen met een meerjarig karakter mag binnen het investeringsbudget geschoven worden tussen de jaargrenzen. In het investeringsoverzicht bij de jaarstukken worden deze verschuivingen aan de raad gemeld.

Soorten budgetten
Een budget is een in de begroting opgenomen uit te geven of te ontvangen geldbedrag dat is gekoppeld aan een product om bepaalde activiteiten en prestaties te realiseren. Een budget komt tot uitdrukking in een bedrag voor baten en/of lasten.

Binnen onze gemeente kennen wij verschillende soorten budgetten:
1. Exploitatiebudgetten
   Het gaat hierbij om de reguliere jaarbudgetten. Dit betreft, vaak structurele, geldbedragen die op jaarbasis binnen de begroting aan een budgethouder ter beschikking staan.
2. Investeringsbudgetten
   Deze worden ook wel kredieten genoemd. Een investeringsbudget is een afzonderlijk door u verleend geldbedrag voor het uitvoeren van nieuwe investeringen of projecten, toegekend aan een budgethouder. Het nut van deze investeringen strekt zich over meerdere jaren uit.
3. Reserves en voorzieningen
   Reserves en voorzieningen zijn bijzondere 'budgetten'. Deze zijn door u ingesteld voor het doen of dekken van specifieke uitgaven. Bij voorzieningen bijvoorbeeld op basis van een door u vastgesteld beheerplan.

Exploitatiebudgetten
U autoriseert ons college op het niveau van programma's. Wij zijn daarmee bevoegd uitvoering te geven aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma met behulp van de daarbij opgenomen

middelen. Voorwaarde daarbij is dat wij bij de besteding van de budgetten voor bestaand beleid binnen de grenzen van het totale budget van het programma blijven. Binnen deze grenzen zijn wij bevoegd om de wijze van besteding van de budgetten aan te passen als dit noodzakelijk is voor het bereiken van de door u vastgestelde doelstellingen van het betreffende programma. Hiervoor hoeven wij u, ingevolge de voorschriften, geen begrotingswijziging voor te leggen.
Bij het schuiven met budgetten tussen verschillende programma's, moeten wij uw goedkeuring vragen door middel van het voorleggen van een raadsvoorstel met begrotingswijziging.
Bij tussentijdse voortgangsrapportages en de jaarstukken leggen wij aan u verantwoording af over de uitvoering, de besteding van de middelen en de bereikte resultaten van het betreffende programma en de realisatie van de doelstellingen.

Investeringsbudgetten
Bij de programmabegroting vermelden wij per programma naast de exploitatiebudgetten ook de investeringsbudgetten uit het meerjareninvesteringsplan die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het betreffende programma. Zoals gezegd autoriseert u ons op het niveau van de programma's en zijn wij daarmee bevoegd uitvoering te geven aan de realisatie van de doelstellingen van het betreffende programma. Wij zijn dus bevoegd om ook uitvoering te geven aan de investeringsbudgetten. Hiertoe ramen wij een investeringsbudget/krediet, inclusief bijbehorende dekking en eventueel in te stellen dekkingsreserves en de jaarlijkse kosten van rente en afschrijving.
Indien bij een investeringsaanvraag blijkt dat het te voteren bedrag noodzakelijkerwijs hoger (10% of meer) is dan het in het meerjareninvesteringsplan opgenomen bedrag zullen wij u hiervoor vooraf om autorisatie vragen. Hierbij zullen wij tevens de daarbij behorende dekkingsmiddelen aangeven. Wij zullen u dan ook een begrotingswijziging voorleggen. Na uw goedkeuring, met de bijbehorende begrotingswijziging, is het krediet beschikbaar gesteld. Uiteraard leggen wij ook over de uitvoering van de investeringsbudgetten, zowel inhoudelijk als financieel, tussentijds (indien er sprake is van noodzakelijke aanpassingen) en bij de jaarstukken verantwoording aan u af.

Budgetten reserves en voorzieningen
Bij de programmabegroting presenteren wij per programma ook de betreffende reserves en voorzieningen. Voor mutaties in reserves zijn wij verplicht uw raad om autorisatie te vragen. In het kader van het budgetrecht bent u als raad bevoegd reserves in te stellen en toevoegingen en onttrekkingen te autoriseren. De bij het onderdeel reserves opgenomen mutaties gelden in dit verband als vast te stellen kader. Voor noodzakelijke wijzigingen hierin komen wij met een apart voorstel bij u terug.
Voor voorzieningen geldt een ander regime. U stelt als raad een voorziening in op basis van bijvoorbeeld een onderhoudsplan. Bij de instelling van de voorziening bepaalt u de hoogte van de jaarlijkse dotatie. De werkelijke bestedingen ten laste van de voorziening vinden plaats op basis van het vastgestelde onderhoudsplan. Deze bestedingen vallen binnen het mandaat van ons college.

KADERS EN UITGANGSPUNTEN

Inleiding

Onderdeel	Grondslag	Toelichting
Loonontwikkeling	4,10	De percentages zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan van het CPB (februari 2026)
Prijsontwikkeling	2,60	De percentages zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan van het CPB (februari 2026)
Rente	3,70	
Huren en pachten	2,60	De percentages zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan van het CPB (februari 2026)
Subsidies	2,60	De percentages zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan van het CPB (februari 2026)
Belastingen	2,60	De percentages zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan van het CPB (februari 2026)
Leges en heffingen	2,60	De percentages zijn gebaseerd op het Centraal Economisch Plan van het CPB (februari 2026)

Aantal inwoners	2027	2028	2029	2030
	45.800	46.200	46.500	46.800

Aantal woningen	2027	2028	2029	2030
	21.580	21.830	22.080	22.300

Rentepercentage voor investeringen

Nieuwe investeringen leggen beslag op de financieringsmiddelen. Naast afschrijvingslasten ramen wij daarom ook structureel rentelasten.

Het rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt berekend op basis van het gemiddelde percentage van een half jaar voorafgaand aan het opstellen van de begroting van een 20-jarige lineaire vaste geldlening bij de Bank voor Nederlandse Gemeenten. De keuze voor 20 jaar is het gemiddelde van de meest voorkomende investeringen (bedrijfsgebouwen) 50 jaar en de minimale afschrijvingstermijn van 1 jaar.

De berekening van het percentage voor 2027 volgens deze methodiek komt uit op 3,70 **%** (2026 3,41%)

Groei

De inkomsten van de algemene uitkering en de belastingen en heffingen worden berekend op basis van een jaarlijkse groei van het aantal woonruimten en inwoners. Voor zover deze groei direct invloed heeft op de uitgavenbudgetten worden deze budgetten in de meerjarenbegroting aangepast.

Overheadpercentage
Voor de toerekening van de overheadkosten aan (kostendekkende) tarieven maken we gebruik van een opslagpercentage. Dit percentage wordt jaarlijks bij de meerjarenbegroting bepaald en vastgesteld.
De totale overhead volgens taakveld 0.4 wordt omgeslagen over het totaal van de geraamde directe personeelslasten (salarissen en inhuur). De berekening is conform artikel 12, lid 5 van de financiële verordening en komt uit op 73%.

FINANCIEEL MEERJARENBEELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Primitieve begroting 2026-2029	170.599	180.025	174.333	179.866	164.926
1e voortgangsrapportage 2026	8.716	1.562	1.345	1.250	2.896
2e voortgangsrapportage 2026	-103	6.039	3.354	73	586
Wijziging tot de begroting 2027-2030	0	1.190	1.117	1.117	1.117
Totale baten tot de begroting	**189.867**	**195.837**	**166.753**	**178.233**	**165.308**
Mutaties in deze begroting (baten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**1**	1	2	-4
Actualisatie budget rentelasten	0	1	1	2	-4
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**135**	1.029	839	724
Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	408	665	665	665
Actualisatie budget reisdocumenten en rijbewijzen	0	-323	314	124	9
Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	0	50	50	50	50
5. Mutaties < € 100.000	0	**215**	185	185	185
Actualisatie budget Sportbedrijf	0	60	60	60	60
Actualisatie budget straatreiniging	0	44	44	44	44
Actualisatie budgetten afval	0	26	-4	-4	-4
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	0	84	84	84	84
Totaal gemuteerde baten	**0**	**351**	**1.215**	**1.026**	**905**
Totale baten in deze begroting	**189.867**	**196.187**	**167.968**	**179.259**	**166.214**
Lasten					
Primitieve begroting 2026-2029	174.989	180.963	176.018	179.369	164.470
1e voortgangsrapportage 2026	9.175	2.555	1.372	1.178	1.268
2e voortgangsrapportage 2026	10.150	11.282	-9.817	-3.352	-3.513
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	787	1.498	1.059	1.031
Totale lasten tot de begroting	**194.314**	**195.586**	**169.071**	**178.254**	**163.256**
Mutaties in deze begroting (lasten)					
1. Autonome ontwikkelingen	0	**1.272**	734	420	1.618
Actualisatie budget rentelasten	0	-191	-206	354	1.059
Bijdrage aan GR VGGM - onderdeel brandweer	0	120	120	120	120

Bijdrage GR BVO DRAN doelgroepenvervoer	0	-11	-20	-30	70
Bijdrage GR BVO DRAN leerlingenvervoer	0	-57	-54	-48	27
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	0	20	20	20	20
Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	0	40	-455	-453	85
Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland	0	363	341	110	-110
Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland - Onderwijs	0	42	42	42	42
Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	0	59	59	59	59
Bijdrage GR Samenwerking de Liemers (SDL) - RSD	0	709	709	69	69
Bijdrage GR VGGM	0	177	177	177	177
2. Actualisatie bestaand beleid	0	**1.499**	1.286	1.578	1.684
Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	1.223	665	665	665
Actualisatie budget reisdocumenten en rijbewijzen	0	-195	83	17	-38
Actualisatie budget Veilig Thuis Gelderland Midden	0	108	108	108	108
Actualisatie budget voortzetten natuur- en milieueducatie (NME)	0	0	100	100	100
Actualisatie doorbelasting salarissen naar CDOKE	0	-329	-329	-329	-329
Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	0	0	0	1	1
Actualisatie investering vervanging hardware werkplekken 2029	0	0	0	0	63
Actualisatie investeringen sportbedrijf - binnensportmaterialen	0	0	14	14	14
Actualisatie investeringen sportterreinen - buitensport	0	0	6	12	17
Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	0	223	223	223	223
Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering	0	164	164	164	164
Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	0	245	330	420	532
Voorzieningen buiten- en binnensport	0	520	210	210	210
Vrijval stelpost indexatie 2027-2030	0	-461	-288	-28	-48
3. Nieuw beleid	0	**601**	542	285	296
CP 0.2.1. Klant in beeld	0	0	0	0	0
CP 0.6.1 Bestuurlijk Initiatievenbudget	0	125	125	0	0
CP 1.2.1 Realiseren noodsteunpunt als pilot	0	0	0	0	0

CP 2.1.2 Begeleiding en advisering voorbereiding en uitvoering project A12/A15	0	100	100	0	0
CP 2.3.1 Aanvullend monitoringsbudget verkeersveiligheid	0	22	22	22	22
CP 2.3.1 Verbeteren fietsvoorzieningen - oversteek Noordeinde-Lentemorgen	0	0	0	11	11
CP 2.3.1 Verkeersveiligheidsmaatregelen ten behoeve van nieuwbouw openbare basisschool de Wissel	0	0	0	0	2
CP 2.3.1 Verkeerveilig en uniform inrichten schoolzones bij alle basis- en middelbare scholen in de gemeente	0	0	5	14	22
CP 2.3.1 Vervangen rotonde Arnhemseweg-Julianalaan-Wilhelminalaan	0	0	0	18	18
CP 3.1.1 Wij faciliteren samen met BIZ centrum Zevenaar een matchmaker/transformatiemanager	0	15	15	15	15
CP 3.2.1 Wij nemen deel aan een integraal gebiedsproces 't Broek om te werken naar een gebiedsplan	0	20	20	0	0
CP 3.3.4 Wij zetten de verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort voort	0	20	20	0	0
CP 4.1.3 We investeren in gezonde schoolgebouwen met een fijne groene buitenruimte	0	30	30	0	0
CP 4.1.4 Onderzoek sporthal Heerenmäten	0	40	0	0	0
CP 5.11.1 Aanvullend budget onderhoud kunstobjecten openbare ruimte	0	18	18	18	18
CP 5.2.1 We ondersteunen verenigingen	0	12	8	8	8
CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	0	50	0	0	0
CP 5.9.1 We versterken de contacten met de dorps- en wijkraden	0	150	150	150	150
CP 8.2.2 Wij zetten in op een verhuiscoach	0	0	30	30	30
5. Mutaties < € 100.000	0	**400**	304	276	303
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	7	-14	13
Actualisatie budget Armoedebestrijding kinderen	0	5	5	5	5
Actualisatie budget bemiddelingstafel centraal Gelderland	0	6	6	0	0
Actualisatie budget Sportbedrijf	0	76	76	76	76
Actualisatie budget vergoeding raadsleden	0	70	70	70	70
Actualisatie budgetten afval	0	26	-4	-4	-4

Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	0	84	84	84	84
Actualisatie salarissen college B&W	0	58	58	58	58
Budgetmutatie gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (ADV's)	0	6	0	0	0
Budgetmutatie verkiezingen 2027	0	50	0	0	0
Budgetmutatie voortzetting gezondheidsplein	0	18	0	0	0
Totaal gemuteerde lasten	**0**	**3.773**	**2.867**	**2.559**	**3.900**
Totale lasten tot de begroting	**194.314**	**199.358**	**171.937**	**180.814**	**167.156**
Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**-4.448**	**-3.171**	**-3.970**	**-1.555**	**-942**
Onttrekkingen					
Primitieve begroting 2026-2029	4.659	1.122	797	848	836
1e voortgangsrapportage 2026	3.516	692	83	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	23	153	-62	38	38
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	0	0	0	0	0
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	2.035	511	82	82
Totaal onttrekkingen reserves	10.497	**4.002**	1.330	968	956
Toevoegingen					
Primitieve begroting 2026-2029	4.468	685	314	-15	-15
1e voortgangsrapportage 2026	1.944	0	0	0	0
2e voortgangsrapportage 2026	2.299	-15	-15	-15	-15
Wijzigingen tot de begroting 2027-2030	4.468	-15	-15	-15	-15
Meerjarenbegroting 2027-2030	0	700	329	0	0
Totaal toevoegingen reserves	4.468	**685**	314	-15	-15
Saldo reserve mutaties	**6.030**	**3.317**	**1.015**	**983**	**971**
Gerealiseerd resultaat	**1.582**	**145**	**-2.954**	**-572**	**28**

Toelichting financiële ontwikkelingen (met uitzondering van de mutaties < € 100.000)

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van mutaties in de exploitatie die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Bij de toelichtingen zijn de baten en lasten gesaldeerd.
Conform de financiële verordening worden de mutaties < € 100.000 niet voorzien van een toelichting.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
1. Autonome ontwikkelingen				
Actualisatie budget rentelasten	**191**	**207**	**-352**	**-1.062**

Jaarlijks actualiseren wij de rentelasten. De volgende zaken hebben invloed op de hoogte van de rentelast:
1. Het faseren van investeringen;
2. De hoogte van de boekwaarden van de grondexploitaties;
3. Aflopen van huidige langlopende leningen met lage rentes.

1. Doordat investeringen worden verschoven, verschuift ook de bijbehorende rentelast naar latere jaren.
2. Op basis van de herziene grondexploitaties per 1 januari 2026 zoals vastgesteld in de raadsvergadering van 1 juli 2026, zijn de boekwaarden gemuteerd. Zodra een boekwaarde stijgt, kan er meer rente worden toegerekend aan de grondexploitatie, bij een daling dus minder. In 2027 en 2030 levert dit een nadeel op, in 2028 en 2029 een voordeel.
3. In de komende jaren lossen we ca. 35 miljoen af op huidige langlopende leningen. Het rentepercentage van deze leningen is gemiddeld een stuk lager dan de huidige rente waartegen we nieuwe leningen aan moeten trekken om aan onze financieringsbehoefte te voldoen. Dit zorgt voor stijgende rentelasten.

Bijdrage aan GR VGGM - onderdeel brandweer	**-120**	**-120**	**-120**	**-120**

De bijdrage voor het onderdeel brandweer stijgt met € 120.000. Naast de reguliere loon- en prijsontwikkeling zien we structurele verhogingen vanwege autonome kostenontwikkelingen in de regeling voor spaarverlof en versterking van de interne bedrijfsvoering bij VGGM.

Bijdrage GR BVO DRAN doelgroepenvervoer	**11**	**20**	**30**	**-70**

De gemeentelijke bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2027-2030 van de BVO DRAN. In totaal dalen de kosten in de jaren 2027 t/m 2029 (tussen de € 10.600 en € 30.000). We zien wel verschillen in de verschillende vervoers onderdelen. Het Wmo-vraagafhankelijk vervoer laat een nadeel zien van afgerond € 6.000. Het Wmo-vervoer voor dagbesteding laat een nadeel zien van afgerond € 18.000 in 2027, oplopend naar € 24.500 in 2029. Het jeugdvervoer laat een voordeel zien van € 35.000 oplopend naar € 48.000.

Bijdrage GR BVO DRAN leerlingenvervoer	**57**	**54**	**48**	**-27**

De bijdrage aan de BVO DRAN wordt aangepast aan de meerjarenbegroting 2027-2030 van de BVO DRAN. De bijdrage voor het leerlingenvervoer daalt in 2027 met afgerond € 57.000 naar € 48.000 in 2029. Dit wordt veroorzaakt door een daling van het aantal ritten en een efficiëntere inzet.

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	**-20**	**-20**	**-20**	**-20**

De bijdrage per inwoner 2027 voor het regiobureau en de vijf opgaven bedraagt € 8,99. Dit is een toename van € 0,35 per inwoner ten opzichte van de begroting 2026-2029. De bijdrage voor de regionale energie strategie 2023-2030 (RES) dekken wij net als voorgaande drie jaren uit de middelen voor "Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid". De bijdrage voor de economic board (TEB) bedraagt 1,11 per inwoner. Een stijging van € 0,04 ten opzichte van de begroting 2026. Hierbij is rekening gehouden met een verlenging voor de periode 2027-2031. In totaal een structureel nadeel van € 20.000 (programma 0 € 9.000 nadelig, programma 2 € 3.000 nadelig, programma 3 € 2.000 nadelig, programma 5 €

2.000 nadelig, programma 7 € 2.000 nadelig en programma 8 € 2.000 nadelig).

Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	**-40**	**455**	**453**	**-85**

In de meerjarenraming 2027 van de Gemeenschappelijke Regeling Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL) is rekening gehouden met jaarlijkse indexeringen en met ingang van 2030 met de kapitaallasten van een investering (groot € 28.025.000) voor vervangende nieuwbouw van de locaties Zonegge en Heerenmaten waarbij is uitgegaan van realisering in 2029.

Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland	**-363**	**-341**	**-110**	**110**

De begroting 2027 van de MGR is, voor de verschillende modules, ten opzichte van 2026 geïndexeerd met 2,5%. Voor de module 'WgSW' stijgen de lasten met afgerond € 300.000 door de indexering, wijziging in de verdeling als gevolg van de (jaarlijkse) aanpassing van het aantal arbeidsjaren per gemeente op 30-10-2025 en beëindiging van de compensatieregeling voor uitgekeerde transitievergoedingen.
In de begroting van de MGR is vanaf 2027 ook de nieuwe module Toezicht Sociaal Domein (TSD) opgenomen voor een bedrag van afgerond € 81.500. Gedeeltelijk (€ 41.500) kunnen we hiervoor de bestaande middelen voor toezicht inzetten. Maar het verschil van € 40.000 betekent een kostenstijging. Definitieve besluitvorming over deze module moet nog plaats vinden.

Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland - Onderwijs	**-42**	**-42**	**-42**	**-42**

De begroting 2027 van de MGR is ten opzichte van 2026 geïndexeerd met 2,5% en m.i.v. 2027 wordt rekening gehouden met de nieuwe verdeelsleutel voor de gemeentelijke bijdragen. Daarnaast nemen de lasten voor de module RBL-leerplicht (onderwijs) toe als gevolg van actualisatie van regionale opdrachten. Het nadeel voor de module Onderwijs bedraagt afgerond € 42.000

Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	**-59**	**-59**	**-59**	**-59**

De begroting 2027 van de gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Groene Metropool laat een hogere bijdrage zien van € 59.000. Voor de basistaken is dit een verhoging van € 51.000 en voor de aanvullende werkzaamheden een verhoging van € 8.000 . Deze verhoging is grotendeels het gevolg van de indexering van het uurtarief met 4,13% in 2027. Per saldo een nadeel in programma 7 van € 58.000 en in programma 0, 1 en 8 nadelen tussen € 0 en € 1.000.

Bijdrage GR Samenwerking de Liemers (SDL) - RSD	**-709**	**-709**	**-69**	**-69**

De huidige bestuurlijke opdracht aan de RSD eindigt in 2026. In 2026 heeft een Benchmarkonderzoek plaatsgevonden waaruit blijkt dat de RSD gemiddeld scoort op zowel kosten als resultaten. De middelen uit de huidige bestuurlijke opdracht zullen worden voortgezet tot en met 2028. Er worden nieuwe afspraken gemaakt met de RSD over de te behalen KPI's. De extra incidentele lasten voor 2027 en 2028 bedragen € 640.000 per jaar.
Daarnaast is rekening gehouden met indexeringen voor de kosten van de dienstverlening, exploitatie en met de actualisatie van de kostenverdeling (o.b.v. aantal inwoners en aantal cliënten van deelnemende gemeenten) voor 2027 ten opzichte van 2026 waardoor de kosten (nadeel) voor Zevenaar met €69.000 toenemen. Per saldo bedraagt het nadeel € 709.000.

Bijdrage GR VGGM	**-177**	**-177**	**-177**	**-177**

In de concept begroting van de VGGM 2027 is rekening gehouden met een gewogen loon- en prijsindexering van 3,1%. Ook is rekening gehouden met een nacalculatie (inhaaleffect) voor de loon- en prijsstijgingen uit 2025 van 0,3%. Hiermee komt de totale indexering voor 2027 uit op 3,4%. Daarnaast is in de raming rekening gehouden met mutaties inwoneraantallen en de inzet voor versterking van de bedrijfsvoering.
Het totale nadeel voor de budgetten 'Volksgezondheid' en 'Jeugdgezondheidszorg' voor 2027 e.v. bedraagt €

177.000

2. Actualisatie bestaand beleid

Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	**-815**	**0**	**0**	**0**

In de meicirculaire 2026 is € 1.457.000 opgenomen voor CDOKE waarop gemeentes kunnen rekenen voor 2027. Dit bedrag is in de 2e VGR 2026 verwerkt in de mutaties van de algemene uitkering - meicirculaire 2026. Van dit bedrag zetten wij in 2027 € 815.000 in omdat wij in 2027 ook de nog resterende Spuk-middelen besteden. Dit geeft bij deze wijziging in 2027 een nadeel van € 815.000. De Rijksregeling CDOKE is bedoeld voor het versterken van de uitvoeringscapaciteit en kennis binnen de lokale overheid voor klimaat- en energiebeleid (loonkosten en/of advieskosten). In totaal begroten wij voor deze taak 10 fte extra ten laste van deze middelen. Conform de begrotingsrichtlijn van de provincie Gelderland ramen wij het bedrag dat wij in 2027 ontvangen in het gemeentefonds vanaf 2028 als structurele last en als structurele baat.

Actualisatie budget reisdocumenten en rijbewijzen	**-128**	**231**	**107**	**47**

Op basis van de verlopen reisdocumenten en rijbewijzen is een actualisatie gemaakt van de uitgaven en inkomsten voor de jaren 2027-2030. Voor de komende jaren levert dit het volgende resultaat op:
2027 : -/- 128.000
2028 : 231.000
2029 : 107.000
2030 : 47.000

Actualisatie budget Veilig Thuis Gelderland Midden	**-108**	**-108**	**-108**	**-108**

Veilig Thuis heeft voor 2027 een begroting ingediend waarin een substantiële verhoging van de gemeentelijke bijdrage wordt gevraagd. Ten opzichte van 2026 is de bijdrage van Zevenaar structureel € 108.000 hoger. Veilig Thuis kampt met oplopende tekorten, een stijgend aantal meldingen, een toenemende complexiteit van de casuïstiek en wachtlijsten. Tegelijkertijd neemt de druk op Veilig Thuis toe om een trekkende rol te vervullen bij regionale ontwikkelingen, zoals het Regionaal Veiligheidsteam (RVT) en het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Dit zorgt voor stijgende kosten en een forse financiële impact daarvan op ons als gemeente.

Actualisatie budget voortzetten natuur- en milieueducatie (NME)	**0**	**-100**	**-100**	**-100**

In de raadsvergadering van 28 januari 2026 is besloten de NME na 1 juli 2026 structureel voort te willen zetten. In de 1e VGR 2026 is de subsidie opgenomen tot en met 2027. De jaarlijkse subsidie van € 100.000 vanaf 2028 nemen wij op in deze meerjarenbegroting 2027-2030 zodat deze integraal kan worden afgewogen.

Actualisatie doorbelasting salarissen naar CDOKE	**329**	**329**	**329**	**329**

Voor de uitvoering van de gemeentelijke taken voor klimaat- en energiebeleid brengen wij de 3 fte van de huidige formatie van het team OFLV ten laste van de CDOKE-middelen. Dit levert een structureel voordeel van het begrotingssaldo op vanaf 2027 van 329.000. (programma 0 € 45.000 voordelig, programma 7 € 284.000 voordelig).

Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	**0**	**0**	**-1**	**-1**

Voor de realisatie rivierklimaatpark is in de begroting 2023-2026 een investeringsbudget beschikbaar gesteld. In de samenwerkingsovereenkomst Rivierklimaatpark IJsselpoort is opgenomen dat partijen het taakstellend budget jaarlijks indexeren met de index bruto overheidsinvesteringen (iboi). Wij verhogen het investeringsbudget nu met een iboi van 2,3% (€ 35.000) tot € 1.610.000 (waarvan € 75.000 voor een planstudie Koestraat). Een structureel nadeel vanaf 2029 van € 1.000.

Actualisatie investering vervanging hardware werkplekken 2029	**0**	**0**	**0**	**-63**

Het vervangen van hardware van de vaste en mobiele werkplekken gaat volgens een vooraf gedefinieerde levenscyclus. Het gaat onder meer om laptops, thin clients, docking stations, beeldschermen en smartphones. We begroten de aanvraag voor 2029. Het gaat om een investeringsbedrag van € 253.000 met een afschrijvingstermijn van 4 jaar. De jaarlijkse afschrijvingslasten bedragen € 63.250.

Actualisatie investeringen sportbedrijf - binnensportmaterialen	**0**	**-14**	**-14**	**-14**

In 2025 is in opdracht van de gemeente door Ataro voor de binnensportaccommodaties een meerjareninvesterings- en meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Op basis hiervan zijn de investeringsbudgetten voor het vervangen van de scoreborden en vloeren bij de diverse sporthallen voor deze jaren in de begroting opgenomen. Het betreft een investeringsbudget (€ 90.000) voor de scoreborden voor sporthallen Lentemorgen, Heerenmaten en Panoven en de vloeren (€ 163.000) voor de sporthallen Heerenmaten en Panoven. In totaal een structureel nadeel in programma 5 vanaf 2028 van € 14.000.

Actualisatie investeringen sportterreinen - buitensport	**0**	**-6**	**-12**	**-17**

In 2025 is in opdracht van de gemeente door Ataro voor de buitensportaccommodaties een meerjareninvesterings- en meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Op basis hiervan zijn de investeringsbudgetten voor het vervangen van de grasvelden op de diverse sportparken voor deze jaren in de begroting opgenomen. Het betreft de grasvelden op de Sportparken Gelders Eiland (€ 95.000 en € 75.000), De Does (Giesbeek) (€ 44.000), Mariëndaal (Angerlo) (€ 41.000 en € 27.000), 's-Gravenweerd (Lobith) (€ 46.000) de Buitenboom (Babberich) (€ 75.000) en Hengeler (OBW) (€ 107.000). In totaal een structureel nadeel in programma 5 vanaf 2028 van € 6.000, in 2029 van € 12.000 en in 2030 van € 17.000.

Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	**-173**	**-173**	**-173**	**-173**

Sinds 2021 is de gemeente weer verantwoordelijk voor het planmatig onderhoud van de binnensportaccommodaties. Op gymzaal De Bem na zijn het zwembad, de sporthallen en gymzalen uit de jaren '60 t/m '80. De afgelopen jaren zijn diverse kleinere vervangingen vanuit het meerjarenonderhoudsplan uitgevoerd, maar zijn grote vervangingen veelal uitgesteld door beperkt budget vanuit de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen. Om het planmatig onderhoud van de binnensportaccomodaties beter op orde te krijgen dient de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen verhoogd te worden.
De verhoging van deze voorziening kan deels opgevangen worden met een structurele teruggave van het gebruikersaandeel van de energielasten van sportpark Hengelder. De opgave voor het planmatig onderhoud van de binnensportaccommodaties is dermate hoog dat er structureel vanaf 2028 € 173.000 bijgeraamd moet worden. In 2027 verwachten wij dat het nieuwe onderhoudsplan gebouwen is afgerond. Op grond hiervan storten wij het saldo van de reserve vastgoed (€ 66.000) in de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en is de bijraming incidenteel € 107.000.
Daar waar mogelijk wordt bij vervangend groot onderhoud ook direct gekeken naar duurzamere alternatieven. Bij het Lentebad zal de vervanging van een aantal installatiecomponenten tot een forse daling van het gasverbruik leiden, wat aankomende jaren een structureel voordeel gaat opleveren. In totaal per saldo een structureel nadeel in programma 0 vanaf 2027 van € 107.000 (last: € 223.000 -/- baat: € 50.000 - inzet reserve € 66.000). Vanaf 2028 van € 173.000 (last: € 223.000 -/- baat: € 50.000).

Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering	**-164**	**-164**	**-164**	**-164**

De gemeente heeft een regierol in het uitvoeren van de Wet inburgering 2021 (Wi2021). Hiervoor zijn inburgeringsconsulenten in dienst bij de gemeente die inburgeringsplichtigen begeleiden tijdens hun traject. Sinds de invoering van de wet is het aantal inburgeraars waarover wij regie voeren sterk toegenomen, terwijl de formatie niet in dezelfde mate is meegestegen. Dit heeft geleid tot oplopende wachtlijsten.

Bij de 1e voortgangsrapportage 2026 is besloten om de uitvoeringsformatie voor inburgering incidenteel op te hogen om de wachtlijsten terug te dringen. Om de caseload voor de inburgeringsconsulenten op een acceptabel niveau te houden vragen wij een structurele uitbreiding van de formatie van 2 FTE en vragen daarvoor structureel een jaarlijks budget van € 164.000.
Deze wijziging heeft mutaties tot gevolg in programma 0 en 6. De financiële gevolgen zie u alleen bij programma 6.

Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	**-245**	**-330**	**-420**	**-532**

Het integraal beleidsplan openbare ruimte (IBOR) bevat de ambities en doelstellingen van de gemeente Zevenaar voor het beheer, onderhoud en vervanging van de openbare ruimte voor de periode 2022-2032. We streven naar een openbare ruimte die veilig, goed onderhouden, aantrekkelijk en toekomstbestendig is. Daarbij zetten we in op het versterken van de biodiversiteit, het vergroten van klimaatbestendigheid en het toepassen van duurzame en circulaire oplossingen bij beheer, onderhoud en vervangingen. In 2022 zijn de financiële middelen voor de periode 2022-2026 aangevraagd op basis van de het toen bekende areaal en zijn er beheerplannen opgesteld. Om in 2027 nieuwe beheerplannen op te kunnen stellen actualiseren wij nu de budgetten zodat er voldoende budget is voor het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en het plegen van vervangingsinvesteringen in de aankomende planperiode. De financiële actualisatie van het IBOR leggen wij in de raadsvergadering in het 4e kwartaal 2026 uitgebreid aan u voor.
De geactualiseerde budgetten hebben wij gebaseerd op de financiële actualisatie van het IBOR en het bijbehorende raadsvoorstel en zijn opgenomen in deze meerjarenbegroting 2027-2030.
Wij verhogen het exploitatiebudget structureel met € 245.000 hoofdzakeijk veroorzaakt door autonome ontwikkeling bij openbare verlichting (€ 121.000), de voorziening openbare verlichting (€ 8.000) en kunstwerken (€ 116.000). Als gevolg van de nieuwe investeringen 2027: € 2.500.000, 2028: € 3.200.000, 2029: € 3.500.000 2030: € 3.000.000 stijgen de afschrijvingslasten. Deze bedragen in 2028 € 85.000, in 2029 € 175.000, in 2030 € 288.000 en in 2031 € 386.000 verdeeld over programma, 2, 5 en 7.

Voorzieningen buiten- en binnensport	**-520**	**-210**	**-210**	**-210**

In 2025 is in opdracht van de gemeente door Ataro voor de buiten- en binnensportaccommodaties een meerjareninvesterings- en meerjarenonderhoudsplan opgesteld. Op basis hiervan zijn voor het onderhoud twee nieuwe voorzieningen buiten- en binnensport ingesteld.
Voor de voorziening buitensport betreft dit het onderhoud van, de verhardingen en watergangen, de sporttechnische voorzieningen (waaronder hekwerk, terreinafscheiding doelen, armaturen etc) rondom de sportaccommodaties en het onderhoud van de tartan (atletiek)baan. De jaarlijkse storting in deze voorziening buitensport bedraagt met ingang van 2027 € 160.000. Per saldo een structureel nadeel vanaf 2027 in programma 5 van € 160.000.
Voor de voorziening binnensport betreft dit sporttechnische materialen. De storting in deze voorziening binnensport bedraagt in 2027 eenmalig € 360.000. Vanaf 2028 een jaarlijkse storting in deze voorziening binnensport van € 50.000. Per saldo een structureel nadeel vanaf 2028 in programma 5 van € 50.000.

Vrijval stelpost indexatie 2027-2030	**461**	**288**	**28**	**48**

Op basis van de meicirculaire 2026 is een stelpost opgenomen voor indexatie van salarissen en prijsstijgingen (inflatie). Deze stelpost is bij het opstellen van deze begroting als dekking ingezet. Binnen de gehele organisatie is bekeken of en in hoeverre budgetten verhoogd moeten worden voor inflatie. De stelpost kan nu vrijvallen ten gunste van het resultaat: € 461.000 in 2027, € 288.000 in 2028, € 28.000 in 2029 en € 48.000 in 2030. Echter de bijgestelde begrotingen van verbonden partijen zijn apart in deze begroting verwerkt. Een bedrag van € 425.000 moet toegerekend worden aan indexatie. Hierdoor is het werkelijke resultaat in 2027 € 36.000 positief, in 2028 € 138.000 negatief, in 2029 € 397.000 negatief en in 2030 € 377.000 negatief.

3. Nieuw beleid

CP 0.2.1. Klant in beeld	**0**	**0**	**0**	**0**

We onderzoeken continu de inwonerstevredenheid, door middel van het meten van de kwaliteit van dienstverlening. We doen dit door het uitvoeren van structureel inwonerstevredenheidonderzoek. Met de meetbare resultaten en data zorgen we voor het verbeteren en borgen van de integrale dienstverlening in onze processen. De dekking komt uit de uitvoeringskosten Wmo, burgerpeiling burgerzaken en kosten organisatieontwikkeling Staf.

CP 0.6.1 Bestuurlijk Initiatievenbudget	**-125**	**-125**	**0**	**0**

Het college heeft met het Bestuurlijk Initiatievenbudget de beschikking over een incidenteel budget van in totaal € 250.000. We verdelen de uitgaven over de jaren 2027 en 2028. Hiermee spelen we snel en zichtbaar in op maatschappelijke kansen. Dit budget maakt het mogelijk om kleinschalige, incidentele initiatieven en experimenten te ondersteunen zonder lange procedures. Het gaat hierbij onder meer om bewonersinitiatieven, versnellen van goede ideeën en inspelen op actuele ontwikkelingen. De bestedingen gaan uitsluitend na afstemming in ons college. In de P&C-cyclus monitoren en verantwoorden we de besteding van het budget.

CP 0.7.1 Versterken digitale weerbaarheid, privacybescherming en datagedreven werken	**0**	**0**	**0**	**0**

Wij investeren in digitale veiligheid door een aanpak voor digitale weerbaarheid op te zetten. Het gaat hier om versterkte beveiliging van systemen, netwerken en data. We nemen maatregelen om cyberaanvallen te voorkomen, te detecteren en snel op te lossen. We ontwikkelen digitaal vakmanschap. De programmamanager Digitale weerbaarheid en Informatievoorziening dekken we uit de ruimte die ontstaat in de begroting van de RID.

CP 1.2.1 Realiseren noodsteunpunt als pilot	**0**	**0**	**0**	**0**

We realiseren minimaal één noodsteunpunt als pilot, in het kader van de weerbare samenleving. We starten een proef om ervaring op te doen en lessen te leren voor een landelijk netwerk van noodsteunpunten en coördinatiepunten. Deze punten zijn bedoeld om inwoners in crisissituaties een plek te bieden waar zij terecht kunnen voor informatie. We ramen in 2027 eenmalig € 100.000. Dit dekken door de middelen in te zetten die eerder bedoeld waren voor 1 fte adviseur FOZ. De Fashion Outlet Zevenaar is in de planning uitgesteld. De middelen zetten we tijdelijk in om de pilot te kunnen bekostigen. Per saldo is dit een budgettaire mutatie.

CP 2.1.2 Begeleiding en advisering voorbereiding en uitvoering project A12/A15	**-100**	**-100**	**0**	**0**

Voor de advisering en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering van het project A12/A15 is een bestemmingsreserve gevormd van € 500.000. Het project ViA15 is gestart en loopt door tot eind 2031. Het project vraagt directe inzet van onze collega's en adviseurs. De verwachting is dat de eerste drie jaren (2026 t/m 2028) de meeste capaciteit vragen. Het beschikbare budget is hiervoor niet voldoende. Daarom wordt aanvullend € 100.000 gevraagd voor zowel 2027 als 2028. Dit budget wordt o.a. ingezet voor het inhuren van de adviseurs civiele techniek, verkeerskundigen, toezichthouder en advies van bureaus voor nader onderzoek op het gebied van civiele techniek, verkeer en juridische zaken. Wij stellen voor om dit bedrag ten laste te brengen van de algemene reserve en toe te voegen aan de bestemmingsreserve Advies en begeleiding project A12/A15. Om die reden per saldo budgettair neutraal.

CP 2.3.1 Aanvullend monitoringsbudget verkeersveiligheid	**-22**	**-22**	**-22**	**-22**

Twee keer per jaar worden verkeerstellingen uitgevoerd. Daarnaast vinden ook incidenteel verkeerstellingen plaats. Hiervoor is € 8.000 opgenomen in de begroting. Dit bedrag moet verhoogd worden naar € 30.000.

CP 2.3.1 Verbeteren fietsvoorzieningen - oversteek Noordeinde-Lentemorgen	**0**	**0**	**-11**	**-11**

De kruising Noordeinde/Lentemorgen/Schievestraat komt vanuit het mobiliteitsprogramma naar voren als één van de meest verkeersgevaarlijke plekken in onze gemeente. Vooral voor fietsers die de oversteek maken van de Lentemorgen naar Schievestraat en vice versa. Wij gaan deze kruising aanpakken en de verkeersveiligheid voor met name de fietsers verbeteren. Een investering in 2028 van € 500.000 met een bijdrage van € 46.000 uit een specifieke uitkering van het Rijk. Een structurele last vanaf 2029 van € 11.000.

CP 2.3.1 Verkeersveiligheidsmaatregelen ten behoeve van nieuwbouw openbare basisschool de Wissel	**0**	**0**	**0**	**-2**

Wij richten de omgeving van de nieuwbouwlocatie van basisschool De Wissel verkeersveilig in met een duidelijke schoolzone en met snelheidsremmende maatregelen zoals drempels. Een totale investering van € 160.000 met een bijdrage van € 76.000 uit de specifieke uitkering stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen. Een structurele last vanaf 2030 van € 2.000.

CP 2.3.1 Verkeerveilig en uniform inrichten schoolzones bij alle basis- en middelbare scholen in de gemeente	**0**	**-5**	**-14**	**-22**

Om de verkeersveiligheid rondom scholen te bevorderen richten wij schoolzones uniform in bij alle basis- en middelbare scholen in de gemeente. Hiervoor maken wij een plan van aanpak. Daarom zal de uitvoering pas in de loop van 2027 starten. Wij voeren de werkzaamheden in vier jaar uit. Een investering in 2027 van € 210.000, in 2028 € 330.000, in 2029 € 330,000 en in 2030 € 330.000. De structurele last loopt op van € 5.000 in 2028, € 14.000 in 2029, € 22.000 in 2030 en vanaf 2031 € 30.000.

CP 2.3.1 Vervangen rotonde Arnhemseweg-Julianalaan-Wilhelminalaan	**0**	**0**	**-18**	**-18**

De rotonde van de Arnhemseweg-Julianalaan-Wilhelminalaan komt vanuit het mobiliteitsprogramma naar voren als één van de meest verkeersgevaarlijke plekken in onze gemeente. Er is op deze rotonde te veel kans op ongevallen met vooral fietsers omdat de ruimte nu beperkt is voor zowel de auto als de fietser op de rotonde. Om die reden gaan we de rotonde vervangen. Een investering in 2028 van € 1.300.000 met een een bijdrage van € 551.000 uit subsidies van Rijk en provincie. Vanaf 2029 geeft dit een structurele last van € 18.000.

CP 3.1.1 Wij faciliteren samen met BIZ centrum Zevenaar een matchmaker/transformatiemanager	**-15**	**-15**	**-15**	**-15**

Samen met BIZ-centrum Zevenaar continueren wij de inzet van een matchmaker die de verbinding tussen vastgoedeigenaren, ondernemers en gemeente blijft leggen. Hiervoor is structureel € 15.000 per jaar nodig. De BIZ-centrum Zevenaar draagt voor hetzelfde bedrag bij.

CP 3.2.1 Wij nemen deel aan een integraal gebiedsproces 't Broek om te werken naar een gebiedsplan	**-20**	**-20**	**0**	**0**

Om te komen tot een gebiedsplan voor 't Broek nemen wij, samen met agrariërs, gemeente Duiven, waterschap, provincie en andere gebiedspartijen, deel aan een integraal gebiedsproces. Hiervoor ramen wij € 20.000 in 2027 en € 20.000 in 2028.

CP 3.3.4 Wij zetten de verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort voort	**-20**	**-20**	**0**	**0**

Na een positieve eerste verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort, zetten we in op het gezamenlijk (met onderwijs en ondernemers) aanstellen van een kwartiermaker, die de haalbaarheid, governance en funding van een dergelijke campus verder onderzoekt. Hiervoor ramen wij in 2027 en in 2028 €

20.000.

CP 4.1.3 We investeren in gezonde schoolgebouwen met een fijne groene buitenruimte	**-30**	**-30**	**0**	**0**

We investeren samen met schoolbesturen in duurzame en gezonde gebouwen, met een fijne en groene buitenruimte. We hanteren daarbij onderstaande uitgangspunten:
• Bij nieuwbouw of vervangende bouw wordt gewerkt met de kwaliteitskaders conform het IHP. Dit betekent conform de eisen van de wettelijke zorgplicht, BENG en Frisse Scholen Klasse B.
• Bij iedere nieuwe school die gebouwd gaat worden of bij vervangende bouw is de inrichting van de buitenruimte (inclusief de vergroening van schoolpleinen) integraal onderdeel van het voorstel.
• Bij bestaande scholen die niet op korte termijn vervangen worden wordt onderzocht of de buitenruimte, in samenwerking met schoolbesturen, vergroend kan worden.

Voor de uitvoerende werkzaamheden is een rijkssubsidie beschikbaar vanuit duurzaamheid. Aanvullend is nog € 30.000 nodig voor begeleiding voor zowel 2027 als 2028 om deze subsidie in te zetten.

CP 4.1.4 Onderzoek sporthal Heerenmäten	**-40**	**0**	**0**	**0**

Om te onderzoeken of en op welke wijze de sporthal Heerenmäten vernieuwd kan worden, moet een onderzoek worden gestart.
De verwachting is dat dit € 40.000 gaat kosten in 2027.

CP 5.11.1 Aanvullend budget onderhoud kunstobjecten openbare ruimte	**-18**	**-18**	**-18**	**-18**

In de openbare ruimte van de gemeente Zevenaar zijn momenteel 94 kunstobjecten en herdenkingsmonumenten in beeld, verspreid over de verschillende woonkernen. Voor deze objecten was tot op heden structureel € 7.500 per jaar beschikbaar. Dit budget wordt met € 17.500 per jaar verhoogd naar structureel € 25.000. Dit budget wordt ingezet voor het periodiek inspecteren en reinigen van de kunstobjecten.

Het voornemen is om in het tweede kwartaal van 2027 als eerste stap een nulinspectie van het volledige areaal uit te voeren en een meerjarenonderhoudsplanning op te stellen. Hiervoor wordt circa € 10.500 geraamd. Van het beschikbare budget van € 25.000 resteert daarmee in 2027 circa € 14.500 dat kan worden ingezet voor reinigingswerkzaamheden. De nulinspectie brengt de actuele staat en onderhoudsbehoefte van de kunstobjecten in beeld. De daaruit voortvloeiende meerjarenonderhoudsplanning geeft vervolgens inzicht in de benodigde inspectie-, reinigings- en onderhoudswerkzaamheden, de planning daarvan en de benodigde budgetten per jaar. Op basis hiervan kan vanaf 2028 worden bepaald welk budget daadwerkelijk nodig is voor het planmatig beheer en onderhoud van de kunstobjecten.

CP 5.2.1 We ondersteunen verenigingen	**-12**	**-8**	**-8**	**-8**

We werken samen met verenigingen, sportbedrijven en partners om sport en bewegen in de buurt te stimuleren, bijvoorbeeld met sportveldjes en activiteiten dicht bij huis. Hierbij maken we gebruik van het platform Sjors Sportief en Creatief. Om dit verder te ontwikkelen (met leefbaarheid en cultuur) vragen wij een extra structureel budget van € 8.000.
In 2027 vragen wij een incidenteel budget voor een onafhankelijk onderzoek bij sportparken van € 4.000.

CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	**-50**	**0**	**0**	**0**

We werken een regeling voor stads- en dorpsontwikkeling uit met een duidelijk budget, heldere regels en een goed proces voor de beoordeling van aanvragen. Ook richten we een kernteam leefbaarheid in dat integraal initiatieven uit de samenleving beoordeelt en begeleidt. Voor de ontwikkeling en implementatie van de aanpak stads- en dorpsontwikkeling vragen we incidenteel € 50.000 in 2027. Deze middelen worden ingezet

voor het opstellen van de (subsidie)regeling en proces rond dorps- en wijkplannen.
Voor het uitvoeringsbudget (subsidies) maken wij een bestemmingsreserve stads- en dorpsontwikkeling waarin wij € 500.000 toe voegen. Voor het inzetten van deze bestemmingsreserve komen we met voorstellen waarbij we de plannen uit de samenleving gebruiken.

CP 5.9.1 We versterken de contacten met de dorps- en wijkraden	**-150**	**-150**	**-150**	**-150**

We versterken de contacten met de dorps- en wijkraden, omdat een goede verbinding en afstemming essentieel is voor de leefbaarheid in de lokale samenleving en het oplossen van vraagstukken aldaar. De huidige capaciteit van één contactpersoon voor dorpen en wijken willen we uitbreiden naar drie. Hiermee verwachten we in staat te zijn goed in verbinding te zijn met de Zevenaarse inwoners/verenigingen. Intern verwachten wij 0,5 Fte in te kunnen vullen. Aanvullend vragen wij een extra budget van structureel € 150.000 (voor 1,5 Fte).

CP 8.2.2 Wij zetten in op een verhuiscoach	**0**	**-30**	**-30**	**-30**

Wij zetten in op een structurele borging van een verhuiscoach binnen de gemeentelijke organisatie met de intentie om dit samen met de gemeenten Duiven en Westervoort op te pakken.

Totaal mutaties	**-3.236**	**-1.533**	**-1.442**	**-2.877**

Toelichting mutaties reserves

Hieronder vindt u een overzicht met de financiële toelichtingen van reservemutaties die in bovenstaande tabel zijn opgenomen. Alleen zijn bij de toelichtingen de baten en lasten gesaldeerd.

Reservemutaties (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
2. Actualisatie bestaand beleid				
Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	**66**	**0**	**0**	**0**

Sinds 2021 is de gemeente weer verantwoordelijk voor het planmatig onderhoud van de binnensportaccommodaties. Op gymzaal De Bem na zijn het zwembad, de sporthallen en gymzalen uit de jaren '60 t/m '80. De afgelopen jaren zijn diverse kleinere vervangingen vanuit het meerjarenonderhoudsplan uitgevoerd, maar zijn grote vervangingen veelal uitgesteld door beperkt budget vanuit de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen. Om het planmatig onderhoud van de binnensportaccomodaties beter op orde te krijgen dient de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen verhoogd te worden.
De verhoging van deze voorziening kan deels opgevangen worden met een structurele teruggave van het gebruikersaandeel van de energielasten van sportpark Hengelder. De opgave voor het planmatig onderhoud van de binnensportaccommodaties is dermate hoog dat er structureel vanaf 2028 € 173.000 bijgeraamd moet worden. In 2027 verwachten wij dat het nieuwe onderhoudsplan gebouwen is afgerond. Op grond hiervan storten wij het saldo van de reserve vastgoed (€ 66.000) in de voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen en is de bijraming incidenteel € 107.000.
Daar waar mogelijk wordt bij vervangend groot onderhoud ook direct gekeken naar duurzamere alternatieven. Bij het Lentebad zal de vervanging van een aantal installatiecomponenten tot een forse daling van het gasverbruik leiden, wat aankomende jaren een structureel voordeel gaat opleveren. In totaal per saldo een structureel nadeel in programma 0 vanaf 2027 van € 107.000 (last: € 223.000 -/- baat: € 50.000 - inzet reserve € 66.000). Vanaf 2028 van € 173.000 (last: € 223.000 -/- baat: € 50.000).

Inzet algemene reserve	**1.169**	**0**	**0**	**0**

Alleen in 2027 kan, conform de regelgeving, het vrije deel in de algemene reserve worden ingezet voor het dekken van structurele lasten voor een bedrag van afgerond € 1.169.000. Daarmee presenteren wij een positief structureel begrotingssaldo in 2027.

Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten "vervanging werkplekken hardware 2027"	**0**	**82**	**82**	**82**

Voor de investering "vervanging werkplekken hardware 2027" stellen wij voor om een bestemmingsreserve afschrijvingslasten te vormen voor een bedrag van € 329.000. Doordat de afschrijvingslasten van deze investering in het verleden als nadeel in de begroting zijn opgenomen, levert dit nu een voordeel op vanaf 2028 van € 82.000.

3. Nieuw beleid

CP 2.1.2 Begeleiding en advisering voorbereiding en uitvoering project A12/A15	**100**	**100**	**0**	**0**

Voor de advisering en begeleiding van de voorbereiding en uitvoering van het project A12/A15 is een bestemmingsreserve gevormd van € 500.000. Het project ViA15 is gestart en loopt door tot eind 2031. Het project vraagt directe inzet van onze collega's en adviseurs. De verwachting is dat de eerste drie jaren (2026 t/m 2028) de meeste capaciteit vragen. Het beschikbare budget is hiervoor niet voldoende. Daarom wordt aanvullend € 100.000 gevraagd voor zowel 2027 als 2028. Dit budget wordt o.a. ingezet voor het inhuren van de adviseurs civiele techniek, verkeerskundigen, toezichthouder en advies van bureaus voor nader onderzoek op het gebied van civiele techniek, verkeer en juridische zaken. Wij stellen voor om dit bedrag ten laste te brengen van de algemene reserve en toe te voegen aan de bestemmingsreserve Advies en begeleiding project A12/A15. Om die reden per saldo budgettair neutraal.

CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	**0**	**0**	**0**	**0**

We werken een regeling voor stads- en dorpsontwikkeling uit met een duidelijk budget, heldere regels en een goed proces voor de beoordeling van aanvragen. Ook richten we een kernteam leefbaarheid in dat integraal initiatieven uit de samenleving beoordeelt en begeleidt. Voor de ontwikkeling en implementatie van de aanpak stads- en dorpsontwikkeling vragen we incidenteel € 50.000 in 2027. Deze middelen worden ingezet voor het opstellen van de (subsidie)regeling en proces rond dorps- en wijkplannen.
Voor het uitvoeringsbudget (subsidies) maken wij een bestemmingsreserve stads- en dorpsontwikkeling waarin wij € 500.000 toe voegen. Voor het inzetten van deze bestemmingsreserve komen we met voorstellen waarbij we de plannen uit de samenleving gebruiken.

Totaal reservemutaties	**1.335**	**182**	**82**	**82**

OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN PER PROGRAMMA

Exploitatie (bedragen x € 1.000)	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten						
0. Bestuur en ondersteuning	129.429	129.900	133.974	129.677	127.605	129.258
1. Veiligheid	193	135	138	138	138	138
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	677	593	593	593	593	593
3. Economie	5.778	12.609	23.118	624	15.365	668
4. Onderwijs	1.403	1.279	1.279	1.279	1.279	1.279
5. Sport, cultuur en recreatie	3.324	2.871	2.427	2.427	2.426	2.426
6. Sociaal domein	24.156	21.252	16.662	17.654	17.661	17.661
7. Volksgezondheid en milieu	12.991	13.225	13.218	12.528	12.732	12.732
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	9.518	8.004	4.779	3.048	1.459	1.459
Totaal baten	**187.469**	**189.867**	**196.187**	**167.968**	**179.259**	**166.214**
Lasten						
0. Bestuur en ondersteuning	28.779	28.631	27.952	27.311	26.766	26.426
1. Veiligheid	4.948	5.201	5.401	5.306	5.307	5.307
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	8.118	9.101	9.435	9.719	9.845	10.062
3. Economie	10.751	13.316	23.900	1.343	16.035	1.351
4. Onderwijs	6.391	6.464	7.045	6.886	6.986	8.091
5. Sport, cultuur en recreatie	15.351	15.447	16.835	16.743	16.830	16.906
6. Sociaal domein	86.036	89.112	84.916	83.178	79.037	78.870
7. Volksgezondheid en milieu	15.319	16.174	16.098	15.932	15.975	16.058
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	10.086	10.869	7.777	5.520	4.033	4.084
Totaal lasten	**185.779**	**194.314**	**199.358**	**171.937**	**180.814**	**167.156**
Saldo						
0. Bestuur en ondersteuning	100.649	101.269	106.021	102.367	100.839	102.832
1. Veiligheid	-4.755	-5.066	-5.263	-5.168	-5.168	-5.169
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-7.441	-8.508	-8.842	-9.126	-9.253	-9.469
3. Economie	-4.973	-707	-783	-720	-670	-683
4. Onderwijs	-4.988	-5.185	-5.766	-5.608	-5.707	-6.813
5. Sport, cultuur en recreatie	-12.026	-12.576	-14.408	-14.316	-14.403	-14.480
6. Sociaal domein	-61.880	-67.861	-68.254	-65.524	-61.375	-61.209
7. Volksgezondheid en milieu	-2.328	-2.950	-2.880	-3.404	-3.243	-3.326
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-568	-2.865	-2.997	-2.472	-2.574	-2.626
Saldo baten en lasten	**1.690**	**-4.448**	**-3.171**	**-3.970**	**-1.555**	**-942**
Mutaties reserves						
Onttrekkingen						
0. Bestuur en ondersteuning	5.403	7.298	2.147	650	321	309
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	184	259	447	139	39	39
3. Economie	0	0	15	0	17	17
4. Onderwijs	68	71	126	126	252	252
5. Sport, cultuur en recreatie	250	575	345	291	291	291
6. Sociaal domein	33	649	99	99	24	24
7. Volksgezondheid en milieu	147	717	232	25	25	25

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	929	928	590	0	0	0
Totaal onttrekking reserves	**7.014**	**10.497**	**4.002**	**1.330**	**968**	**956**
Stortingen						
0. Bestuur en ondersteuning	-4.918	-4.243	0	-329	0	0
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	0	0	-200	0	0	0
4. Onderwijs	0	15	15	15	15	15
6. Sociaal domein	0	-225	-500	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu	-131	-15	0	0	0	0
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-524	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves	**-5.573**	**-4.468**	**-685**	**-314**	**15**	**15**
Saldo begroting						
0. Bestuur en ondersteuning	101.134	104.325	108.168	102.688	101.160	103.141
1. Veiligheid	-4.755	-5.066	-5.263	-5.168	-5.168	-5.169
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	-7.257	-8.249	-8.595	-8.987	-9.214	-9.430
3. Economie	-4.973	-707	-768	-720	-653	-667
4. Onderwijs	-4.920	-5.099	-5.625	-5.467	-5.441	-6.546
5. Sport, cultuur en recreatie	-11.777	-12.001	-14.063	-14.025	-14.112	-14.189
6. Sociaal domein	-61.848	-67.436	-68.655	-65.425	-61.351	-61.185
7. Volksgezondheid en milieu	-2.311	-2.247	-2.648	-3.379	-3.218	-3.301
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-163	-1.937	-2.407	-2.472	-2.574	-2.626
Saldo begroting	**3.131**	**1.582**	**145**	**-2.954**	**-572**	**28**

OVERZICHT BATEN EN LASTEN OP TAAKVELD

Exploitatie (bedragen x € 1.000)		Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	0	69	62	23	0	0
0.10	Mutaties reserves	5.403	7.298	2.147	650	321	309
0.2	Burgerzaken	977	1.164	1.034	941	676	561
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	921	943	1.460	965	965	965
0.4	Overhead	1.143	638	69	15	15	15
0.5	Treasury	616	709	706	703	699	568
0.61	OZB woningen	9.219	9.340	9.583	9.583	9.583	9.583
0.62	OZB niet-woningen	6.214	6.187	6.348	6.348	6.348	6.348
0.63	Parkeerbelasting	1.440	1.587	1.587	1.787	1.787	1.787
0.64	Belastingen overig	308	310	310	310	310	310
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	108.504	108.937	112.798	108.986	107.205	109.104
0.8	Overige baten en lasten	87	16	16	16	16	16
Totaal baten programma 0.		**134.832**	**137.199**	**136.121**	**130.328**	**127.926**	**129.567**
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	76	72	74	74	74	74
1.2	Openbare orde en veiligheid	117	62	64	64	64	64
Totaal baten programma 1.		**193**	**135**	**138**	**138**	**138**	**138**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
0.10	Mutaties reserves	184	259	447	139	39	39
2.1	Verkeer en vervoer	677	592	592	592	592	592
2.2	Parkeren	0	1	1	1	1	1
Totaal baten programma 2.		**861**	**851**	**1.040**	**731**	**631**	**631**
3. Economie							
0.10	Mutaties reserves	0	0	15	0	17	17
3.1	Economische ontwikkeling	20	8	0	0	0	0
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	5.252	12.064	22.538	0	14.697	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	34	34	34	34	34	34
3.4	Economische promotie	472	502	546	590	634	634
Totaal baten programma 3.		**5.778**	**12.609**	**23.133**	**624**	**15.382**	**684**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	68	71	126	126	252	252
4.2	Onderwijshuisvesting	10	11	11	11	11	11
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.392	1.268	1.268	1.268	1.268	1.268
Totaal baten programma 4.		**1.471**	**1.350**	**1.405**	**1.405**	**1.531**	**1.531**

5. Sport, cultuur en recreatie

0.10	Mutaties reserves	250	575	345	291	291	291
5.1	Sportbeleid en activering	300	0	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	2.625	2.665	2.217	2.217	2.216	2.216
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	249	162	166	166	166	166
5.4	Musea	22	17	17	17	17	17
5.5	Cultureel erfgoed	32	16	16	16	16	16
5.6	Media	45	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	51	11	11	11	11	11
Totaal baten programma 5.		**3.574**	**3.446**	**2.772**	**2.718**	**2.718**	**2.717**

6. Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves	33	649	99	99	24	24
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	7.071	5.888	1.251	1.239	1.239	1.239
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	369	255	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	14.241	14.668	14.962	14.962	14.962	14.962
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	7	11	18	25	32	32
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	533	430	430	761	761	761
6.712	Begeleiding (WMO)	251	0	0	0	0	0
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	11	0	0	667	667	667
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	109	0	0	0	0	0
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	9	0	0	0	0	0
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	762	0	0	0	0	0
6.811	Beschermd wonen (WMO)	517	0	0	0	0	0
6.821	Jeugdbescherming	276	0	0	0	0	0
Totaal baten programma 6.		**24.189**	**21.901**	**16.761**	**17.753**	**17.685**	**17.685**

7. Volksgezondheid en milieu

0.10	Mutaties reserves	147	717	232	25	25	25
7.1	Volksgezondheid	247	0	0	0	0	0
7.2	Riolering	5.145	5.410	5.729	6.269	6.473	6.473
7.3	Afval	5.816	5.880	6.113	6.083	6.083	6.083
7.4	Milieubeheer	1.649	1.784	1.226	26	26	26

7.5	Begraafplaatsen en crematoria	135	151	151	151	151	151
Totaal baten programma 7.		**13.138**	**13.942**	**13.450**	**12.553**	**12.757**	**12.757**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	929	928	590	0	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	347	252	18	18	18	18
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	6.518	5.941	3.341	1.619	14	14
8.3	Wonen en bouwen	2.653	1.811	1.420	1.411	1.427	1.427
Totaal baten programma 8.		**10.447**	**8.932**	**5.369**	**3.048**	**1.459**	**1.459**
Totaal Baten		**194.483**	**200.364**	**200.189**	**169.297**	**180.227**	**167.170**
Lasten							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	4.712	3.135	3.043	2.935	2.787	2.787
0.10	Mutaties reserves	4.918	4.243		329		
0.2	Burgerzaken	1.772	1.901	1.885	1.784	1.604	1.549
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	2.512	2.727	2.986	2.632	2.641	2.666
0.4	Overhead	17.825	18.637	17.893	17.616	17.678	17.799
0.5	Treasury	647	741	660	859	572	142
0.61	OZB woningen	1.139	1.162	1.131	1.131	1.131	1.131
0.62	OZB niet-woningen	31	31	32	32	32	32
0.63	Parkeerbelasting	1	2	2	2	2	2
0.64	Belastingen overig	256	275	301	301	301	301
0.8	Overige baten en lasten	30	20	20	20	20	20
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	-146					
Totaal lasten programma 0.		**33.698**	**32.874**	**27.952**	**27.640**	**26.766**	**26.426**
1. Veiligheid							
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.398	3.518	3.632	3.629	3.629	3.630
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.549	1.683	1.769	1.677	1.677	1.677
Totaal lasten programma 1.		**4.948**	**5.201**	**5.401**	**5.306**	**5.307**	**5.307**
2. Verkeer, vervoer en waterstaat							
0.10	Mutaties reserves	0		200			
2.1	Verkeer en vervoer	6.838	7.780	7.961	8.299	8.419	8.650
2.2	Parkeren	1.268	1.304	1.458	1.404	1.410	1.396
2.5	Openbaar vervoer	13	16	16	16	16	16
Totaal lasten programma 2.		**8.118**	**9.101**	**9.635**	**9.719**	**9.845**	**10.062**

3. Economie

3.1	Economische ontwikkeling	666	738	822	802	796	810
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9.606	12.064	22.538		14.697	
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	191	202	212	212	212	212
3.4	Economische promotie	288	311	329	329	330	330
Totaal lasten programma 3.		**10.751**	**13.316**	**23.900**	**1.343**	**16.035**	**1.351**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	0	-15	-15	-15	-15	-15
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	10	11	11	11	11
4.2	Onderwijshuisvesting	3.423	3.321	3.789	3.552	3.562	4.592
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.958	3.132	3.245	3.324	3.413	3.489
Totaal lasten programma 4.		**6.391**	**6.449**	**7.030**	**6.872**	**6.971**	**8.077**

5. Sport, cultuur en recreatie

5.1	Sportbeleid en activering	918	526	537	533	533	533
5.2	Sportaccommodaties	5.289	5.432	6.287	6.134	6.137	6.151
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	1.307	1.300	1.328	1.271	1.271	1.272
5.4	Musea	314	370	360	360	360	360
5.5	Cultureel erfgoed	193	171	199	195	198	198
5.6	Media	1.045	1.098	980	980	980	980
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	6.285	6.549	7.144	7.270	7.351	7.412
Totaal lasten programma 5.		**15.351**	**15.447**	**16.835**	**16.743**	**16.830**	**16.906**

6. Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves	0	225	500			
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	11.756	12.132	7.122	7.050	7.026	7.083
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	2.469	2.613	2.757	2.757	2.757	2.757
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.821	1.871	2.070	2.070	2.070	2.070
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	716	677	375	375	375	375
6.3	Inkomensregelingen	21.215	21.897	22.037	22.037	22.037	22.037
6.4	WSW en beschut werk	5.184	5.458	5.457	5.280	5.049	4.829
6.5	Arbeidsparticipatie	4.436	4.372	4.441	3.998	3.293	3.287
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	1.812	2.252	2.324	2.338	2.354	2.369
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	7.616	8.174	8.065	7.905	5.179	5.136
6.712	Begeleiding (WMO)	4.400	4.207	4.609	4.359	4.359	4.359

6.713	Dagbesteding (WMO)	654	680	704	704	704	704
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	5	6	6	6	6
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	20	150	155	-19	-19	-19
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	11.744	11.316	11.689	11.712	11.741	11.772
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	474	342	354	354	354	354
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	33	34	34	34	34
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	8.486	10.266	9.983	9.483	8.983	8.983
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	819	53	55	55	55	55
6.791	PGB WMO	303	339	351	351	351	351
6.792	PGB Jeugd	200	176	182	182	182	182
6.811	Beschermd wonen (WMO)	479	199	200	200	200	200
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	5	6	6	6	6
6.821	Jeugdbescherming	887	1.245	1.286	1.286	1.286	1.286
6.822	Jeugdreclassering	106	195	200	200	200	200
6.91	Coördinatie en beleid WMO	271	281	233	233	233	233
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	168	174	222	222	222	222
Totaal lasten programma 6.		**86.036**	**89.337**	**85.416**	**83.178**	**79.037**	**78.870**
7. Volksgezondheid en milieu							
0.10	Mutaties reserves	131	15				
7.1	Volksgezondheid	2.442	2.501	2.598	2.598	2.598	2.598
7.2	Riolering	4.114	4.224	4.179	4.837	4.872	4.958
7.3	Afval	4.901	5.050	5.372	5.340	5.338	5.334
7.4	Milieubeheer	3.531	4.095	3.639	2.839	2.839	2.839
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	331	305	310	318	328	328
Totaal lasten programma 7.		**15.450**	**16.189**	**16.098**	**15.932**	**15.975**	**16.058**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	524					
8.1	Ruimte en leefomgeving	1.774	1.452	1.597	997	1.081	1.084
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	5.280	5.955	3.373	1.642	40	46
8.3	Wonen en bouwen	3.031	3.461	2.806	2.881	2.911	2.954
Totaal lasten programma 8.		**10.610**	**10.869**	**7.777**	**5.520**	**4.033**	**4.084**
Totaal Lasten		**191.352**	**198.782**	**200.044**	**172.252**	**180.799**	**167.141**
Saldo							
0. Bestuur en ondersteuning							
0.1	Bestuur	-4.712	-3.066	-2.982	-2.912	-2.787	-2.787
0.10	Mutaties reserves	485	3.056	2.147	321	321	309

0.2	Burgerzaken	-795	-737	-850	-843	-927	-987
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-1.591	-1.784	-1.526	-1.667	-1.676	-1.701
0.4	Overhead	-16.683	-17.999	-17.824	-17.601	-17.663	-17.783
0.5	Treasury	-30	-33	46	-156	127	426
0.61	OZB woningen	8.079	8.178	8.452	8.452	8.452	8.452
0.62	OZB niet-woningen	6.183	6.156	6.317	6.317	6.317	6.317
0.63	Parkeerbelasting	1.439	1.585	1.585	1.785	1.785	1.785
0.64	Belastingen overig	52	35	10	10	9	9
0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	108.504	108.937	112.798	108.986	107.205	109.104
0.8	Overige baten en lasten	57	-4	-4	-4	-4	-4
0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)	146	0	0	0	0	0
Saldo programma 0.		**101.134**	**104.325**	**108.168**	**102.688**	**101.160**	**103.141**

1. Veiligheid

1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-3.322	-3.446	-3.557	-3.555	-3.555	-3.556
1.2	Openbare orde en veiligheid	-1.433	-1.620	-1.705	-1.613	-1.613	-1.613
Saldo programma 1.		**-4.755**	**-5.066**	**-5.263**	**-5.168**	**-5.168**	**-5.169**

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

0.10	Mutaties reserves	184	259	247	139	39	39
2.1	Verkeer en vervoer	-6.161	-7.188	-7.369	-7.707	-7.827	-8.058
2.2	Parkeren	-1.267	-1.304	-1.457	-1.403	-1.410	-1.395
2.5	Openbaar vervoer	-13	-16	-16	-16	-16	-16
Saldo programma 2.		**-7.257**	**-8.249**	**-8.595**	**-8.987**	**-9.214**	**-9.430**

3. Economie

0.10	Mutaties reserves	0	0	15	0	17	17
3.1	Economische ontwikkeling	-646	-730	-822	-802	-796	-810
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-4.354	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-157	-168	-178	-178	-178	-178
3.4	Economische promotie	184	190	217	260	304	304
Saldo programma 3.		**-4.973**	**-707**	**-768**	**-720**	**-653**	**-667**

4. Onderwijs

0.10	Mutaties reserves	68	86	141	141	266	266
4.1	Openbaar basisonderwijs	-10	-10	-11	-11	-11	-11
4.2	Onderwijshuisvesting	-3.412	-3.311	-3.778	-3.541	-3.551	-4.581
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.566	-1.864	-1.977	-2.056	-2.145	-2.221
Saldo programma 4.		**-4.920**	**-5.099**	**-5.625**	**-5.467**	**-5.441**	**-6.546**

5. Sport, cultuur en recreatie

0.10	Mutaties reserves	250	575	345	291	291	291
5.1	Sportbeleid en activering	-618	-526	-537	-533	-533	-533
5.2	Sportaccommodaties	-2.664	-2.767	-4.070	-3.917	-3.920	-3.935
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-1.058	-1.139	-1.162	-1.105	-1.105	-1.106
5.4	Musea	-291	-354	-344	-344	-344	-344
5.5	Cultureel erfgoed	-161	-155	-182	-179	-181	-181
5.6	Media	-1.000	-1.098	-980	-980	-980	-980
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-6.234	-6.538	-7.133	-7.259	-7.340	-7.401
Saldo programma 5.		**-11.777**	**-12.001**	**-14.063**	**-14.025**	**-14.112**	**-14.189**

6. Sociaal domein

0.10	Mutaties reserves	33	424	-401	99	24	24
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.685	-6.244	-5.871	-5.811	-5.787	-5.844
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen WMO	-2.469	-2.613	-2.757	-2.757	-2.757	-2.757
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-1.821	-1.871	-2.070	-2.070	-2.070	-2.070
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-347	-422	-375	-375	-375	-375
6.3	Inkomensregelingen	-6.974	-7.230	-7.075	-7.075	-7.075	-7.075
6.4	WSW en beschut werk	-5.184	-5.458	-5.457	-5.280	-5.049	-4.829
6.5	Arbeidsparticipatie	-4.436	-4.372	-4.441	-3.998	-3.293	-3.287
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-1.804	-2.241	-2.306	-2.313	-2.322	-2.337
6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-7.084	-7.744	-7.635	-7.144	-4.418	-4.375
6.712	Begeleiding (WMO)	-4.149	-4.207	-4.609	-4.359	-4.359	-4.359
6.713	Dagbesteding (WMO)	-654	-680	-704	-704	-704	-704
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	0	-5	-6	-6	-6	-6
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	-9	-150	-155	686	686	686
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-11.636	-11.316	-11.689	-11.712	-11.741	-11.772
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-474	-342	-354	-354	-354	-354
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	9	-33	-34	-34	-34	-34
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-7.724	-10.266	-9.983	-9.483	-8.983	-8.983
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	-819	-53	-55	-55	-55	-55
6.791	PGB WMO	-303	-339	-351	-351	-351	-351
6.792	PGB Jeugd	-200	-176	-182	-182	-182	-182
6.811	Beschermd wonen (WMO)	38	-199	-200	-200	-200	-200

6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	0	-5	-6	-6	-6	-6
6.821	Jeugdbescherming	-610	-1.245	-1.286	-1.286	-1.286	-1.286
6.822	Jeugdreclassering	-106	-195	-200	-200	-200	-200
6.91	Coördinatie en beleid WMO	-271	-281	-233	-233	-233	-233
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	-168	-174	-222	-222	-222	-222
Saldo programma 6.		**-61.848**	**-67.436**	**-68.655**	**-65.425**	**-61.351**	**-61.185**
7. Volksgezondheid en milieu							
0.10	Mutaties reserves	16	703	232	25	25	25
7.1	Volksgezondheid	-2.195	-2.501	-2.598	-2.598	-2.598	-2.598
7.2	Riolering	1.031	1.186	1.550	1.432	1.601	1.515
7.3	Afval	915	830	741	743	745	748
7.4	Milieubeheer	-1.882	-2.311	-2.414	-2.813	-2.813	-2.813
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-196	-154	-159	-168	-178	-178
Saldo programma 7.		**-2.311**	**-2.247**	**-2.648**	**-3.379**	**-3.218**	**-3.301**
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing							
0.10	Mutaties reserves	405	928	590	0	0	0
8.1	Ruimte en leefomgeving	-1.427	-1.201	-1.580	-979	-1.064	-1.067
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.237	-14	-31	-23	-26	-32
8.3	Wonen en bouwen	-378	-1.650	-1.386	-1.469	-1.484	-1.527
Saldo programma 8.		**-163**	**-1.937**	**-2.407**	**-2.472**	**-2.574**	**-2.626**
Gerealiseerd resultaat		**3.131**	**1.582**	**145**	**-2.954**	**-572**	**28**

OVERZICHT ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN, VENNOOTSCHAPSBELASTING EN ONVOORZIEN

ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN

Bedragen x € 1.000

Specificatie algemene dekkingsmiddelen	Begroting na wijziging 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Baten					
Algemene uitkering	108.937	112.798	108.986	107.205	109.104
Lokale heffingen	17.633	18.081	18.325	18.369	18.369
Dividend	585	585	585	585	585
Saldo financieringsfunctie	-616	-538	-737	-454	-168
Overige dekkingsmiddelen	-4	-4	-4	-4	-4
Onvoorziene uitgaven	0	0	0	0	0
Totaal algemene dekkingsmiddelen	**126.535**	**130.922**	**127.155**	**125.701**	**127.886**

De opbrengsten van de Lokale heffingen omvatten de onroerendezaakbelastingen, parkeerbelasting en toeristenbelasting. Het saldo van financieringsfunctie betreft hoofdzakelijk rentekosten. De overige dekkingsmiddelen zijn de algemene baten en lasten.

VENNOOTSCHAPSBELASTING

In Nederland zijn overheidsondernemingen in principe belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Activiteiten of clusters van activiteiten zijn te kwalificeren als Vpb-plichtig als sprake is van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid, van deelname aan het economisch verkeer en van een winstoogmerk of van structurele overschotten.
Uit een inventarisatie van de activiteiten blijken in onze gemeente vanaf 2024 Vpb-plichtige (clusters van) activiteiten aanwezig te zijn. De activiteiten op het gebied van de grondexploitatie waren in eerdere jaren niet Vpb-plichtig, maar door het openen van nieuwe grondexploitaties is hier verandering in gekomen. Aan de voorwaarde van winstoogmerk of structurele overschotten wordt vanaf 2024 voldaan. De gemeente Zevenaar is daarom belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting.

De berekening van de VPB last is een uitgebreid proces welke pas na afloop van een dienstjaar berekend kan worden. Omdat we de impact vooraf niet kunnen inschatten, nemen we in de begroting geen raming op voor de vennootschapsbelasting. Deze last verantwoorden we in de jaarrekening.

OVERHEAD

Categorie	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Communicatie	65	65	65	65
Facilitaire zaken	667	699	699	699
Gemeentehuis	803	759	762	777
Gemeentewerf	226	245	245	246
I&A	4.495	4.456	4.492	4.588
Juridische zaken	402	402	402	402
P&O-HRM	964	841	841	841
Personeelslasten	10.202	10.133	10.157	10.165
Eindtotaal	**17.824**	**17.600**	**17.663**	**17.783**

Toelichting

Op grond van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is een gemeente verplicht om het overzicht overhead op te nemen in de Financiële Begroting (Artikel 8, eerste lid, sub c BBV).
Overhead is van belang om de beleidsdoelen van de gemeente op een adequate en efficiënte manier te realiseren. Overhead vormt een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke begroting. Het gaat om de kosten die nodig zijn om de organisatie goed te kunnen sturen en het primaire proces te ondersteunen. Het doel van het overzicht overhead is om de overhead beter zichtbaar te maken.
De bedragen uit bovenstaande tabel sluiten aan bij taakveld 0.4 overhead en tonen de lasten binnen de verschillende categorieën van de overhead. De gevolgen van diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing, doorontwikkeling informatisering & automatisering, gehonoreerde uitbreiding van formatie en organisatieontwikkeling zijn meegenomen in de overhead.

ONVOORZIEN

Op taakveld 0.8 Overige baten en lasten van programma 0. Bestuur en ondersteuning was tot en met 2025 een post voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor het opvangen van in de loop van het begrotingsjaar noodzakelijke nieuwe uitgaven of de onvermijdelijke verhoging van bestaande posten. De raming was structureel € 25.000. In de besluitvorming van de Financieel Gezonde toekomst is besloten de raming terug te brengen tot € 1. In de wetgeving is de hoogte niet vastgelegd.

OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Inleiding

Op grond van artikel 189 Gemeentewet ziet u erop toe dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. (Opmerking: hiervan kunt u afwijken als wij het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand brengen).

Hiermee wordt het volgende bedoeld:

- structureel evenwicht = structurele lasten worden gedekt door structurele baten.
- reëel evenwicht = geraamde baten en lasten in de begroting en meerjarenraming zijn volledig en realistisch.

Voor het inzicht in de financiële positie op korte en langere termijn is het voor u van groot belang om een goed beeld te hebben van het structureel begrotingssaldo.

Beleid(skaders)

Voor wat betreft de invulling van het begrip 'incidenteel' volgen wij de notitie incidentele baten en basten van de commissie BBV en de handreiking structurele en incidentele baten en lasten van de gezamenlijke provincies. In onderstaande tabel presenteren wij een totaaloverzicht. Conform het advies van de commissie BBV hanteren wij voor het afzonderlijk bepalen en opnemen van incidentele baten en lasten in het overzicht een grensbedrag van € 250.000. Dit grensbedrag is vastgelegd in de financiële verordening gemeente Zevenaar.

Toelichting bij het hanteren van het grensbedrag:
Volgens het BBV zijn alle onttrekkingen aan reserves incidenteel. In het overzicht incidentele baten en lasten moeten daarom alle onttrekkingen aan reserves worden vermeld, ongeacht de hoogte van het bedrag. Daarnaast hanteren wij bij het gebruik van de reserves over een periode van meerdere jaren het totaal van alle begrotingsjaren. Als dit boven de € 250.000 komt dan wordt het bedrag opgenomen in het overzicht van incidentele baten en lasten. Daardoor vermeldt het overzicht in afzonderlijke jaren ook bedragen onder € 250.000.

Toelichting incidentele lasten en baten

Structurele baten en lasten zijn in elk geval die baten en lasten die in beginsel jaarlijks in de begroting zijn opgenomen. Omdat de gemeente structurele taken uitvoert, zijn structurele baten en lasten de regel. Incidentele lasten zijn de uitzondering. De toezichthouder houdt bij het beoordelen van de incidentele baten en lasten de volgende volgorde aan:

- Aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost)
- Einddatum (duidelijk en onvoorwaardelijk)
- De materiële beïnvloeding (voldoende omvang)

Hulpmiddel voor het invullen van het begrip incidenteel is: baten en lasten die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. De aard van de raming (soort of eigenschap van een begrotingspost) gaat echter altijd boven het hulpmiddel.

De in het overzicht opgenomen incidentele lasten en baten betreffen middelen die naar de aard van de post een eenmalig karakter hebben en waarbij een duidelijke en onvoorwaardelijke einddatum vastligt.
Voorbeelden van incidentele posten zijn:

- implementatiekosten;
- verkopen van bezit;
- alle mutaties van grondexploitatie.

Overzicht van incidentele lasten en baten

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	Omschrijving	2027	2028	2029	2030
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Baten					
Opbrengst verkoop vastgoed	Verkoop van vastgoed levert incidenteel een voordeel op.	495	0	0	0
Mutatie reserves.	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	485	0	0	0
Lasten					
Afboeking boekwaarde vastgoed.	Afboeking van boekwaardes in verband met de verkoop van vastgoed.	289	0	0	0
Initiatievenbudget.	Aan het college is een budget toegekend voor de jaren 2027 en 2028 om incidentele initiatieven te kunnen ondersteunen.	125	125	0	0
Totaal programma 0		**566**	**-125**	**0**	**0**
Programma 2. Verkeer en vervoer					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	200	100	0	0
Lasten					
Begeleiding en advies A12/A15	Besteding BR advies en begeleiding project a12/a15	200	100	0	0
Totaal programma 2		**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 3. Economie					
Lasten					
Opstellen lokale ontwikkelstrategie.	Voor versterking van het landelijk gebied is projectsubsidie aangevraagd. Doel is om te komen tot een lokale ontwikkelstrategie voor de vijf gemeenten in de Liemers. In totaliteit is vanuit Zevenaar een bedrag van € 274.500 beschikbaar gesteld.	69	0	0	0
Totaal programma 3		**-69**	**0**	**0**	**0**

Programma 6.Sociaal domein					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	75	75	0	0
Totaal programma 6		**75**	**75**	**0**	**0**
Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	207	0	0	0
Lasten					
Duurzaamheid	Uitgaven met betrekking tot het uitvoeringsprogramma duurzaamheid.	207	0	0	0
Totaal programma 7		**0**	**0**	**0**	**0**
Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
Baten					
Mutatie reserves	Onttrekking uit de algemene reserve en bestemmingsreserves	240	0	0	0
Lasten					
Bevordering woningbouw.	Voor het bevorderen van de woningbouw en doorstroming op de woningmarkt zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	240	0	0	0
Dorpendeal Lathum.	Voor de dorpendeal Lathum zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld.	427	0	0	0
Totaal programma 8		**-427**	**0**	**0**	**0**
Totaal saldo incidentele baten minus incidentele lasten		**145**	**-50**	**0**	**0**

Toelichting per programma:

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

Opbrengst verkoop vastgoed

In de bezuinigingen bij de meerjarenbegroting 2020-2023 is besloten tot het afstoten van gemeentelijk vastgoed. Hiervoor zijn verkopenopbrengsten geraamd. Verkoop van bezit is altijd incidenteel.
Bij de lasten is rekening gehouden met het afboeken van de boekwaarde van het vastgoed. Deze afboeking van boekwaarde wordt net als de verkoopopbrengst als incidenteel gezien.

Initiatievenbudget

Aan het college is een budget toegekend voor de jaren 2027 en 2028 om incidentele initiatieven te kunnen ondersteunen. De geraamde uitgaven worden gezien als incidenteel.

Programma 2. Verkeer en vervoer

Begeleiding en advies A12/A15

De kosten voor advies en begeleiding van het project A12/A15 worden gedekt uit een bestemmingsreserve. Het project heeft duidelijk een eenmalig karakter.
In 2027 wordt € 200.000 aan kosten begroot, in 2028 € 100.000.

Programma 3. Economie

Lokale Ontwikkelstrategie (LOS)

Zevenaar neemt samen met 4 Liemerse gemeenten deel aan de Lokale Ontwikkelstrategie. De kosten worden gedekt door Europese en provinciale subsidie en een bijdrage van de gemeente van € 274.500. Het project loopt van 2023 tot en met 2027 en wordt als incidenteel aangemerkt. Voor 2027 is nog € 69.000 beschikbaar.

Programma 7. Volksgezondheid en duurzaamheid

Duurzaamheid

In de raadsvergadering van 26 januari 2022 is besloten om voor extra inspanningen op het gebied van duurzaamheid een uitvoeringsprogramma 2022-2024 vast te stellen. Hiervoor is vanuit de algemene reserve een reserve duurzaamheid gevormd. In de raadsvergadering van 25 juni 2025 is besloten de periode te verschuiven naar eind 2026. De duur van de lasten is duidelijk en onvoorwaardelijk vastgelegd.

Programma 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Woningbouw

In de raadvergadering van 3 november 2021 is voor de uitvoering van een plan voor woningbouw voor starters en doorstroming een bedrag van € 3.000.000 beschikbaar gesteld. Hiervoor is uit de algemene reserve een reserve initiatief woningbouw gevormd. De lasten lopen naar verwachting tot 2027.

Dorpendeal Lathum

In de begroting zijn ten laste van het resultaat in 2026 incidentele uitgaven opgenomen voor de ontwikkeling van het masterplan Lathum Later. Dit masterplan valt onder de "Dorpendeal". De lasten hebben een duidelijk eenmalig karakter.

OVERZICHT STRUCTURELE TOEVOEGINGEN EN ONTTREKKINGEN RESERVES

Inleiding

In de bijlage reserves en voorzieningen vindt u een overzicht van de begrote toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Vaak zijn deze toevoegingen en onttrekkingen incidenteel. Structurele toevoegingen en onttrekkingen beïnvloeden het structurele saldo van de begroting. Daarom is in het BBV een overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen verplicht gesteld. Hieronder treft u het overzicht aan.

Beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

Bedragen x € 1.000

Reserve	2027	2028	2029	2030
Lasten (toevoegingen in reserves)	0	0	0	0
Totaal structurele toevoegingen in reserves	**0**	**0**	**0**	**0**
Baten (onttrekkingen aan reserves)				
Algemene reserve	0	0	0	0
Reserves afschrijvingslasten	934	751	894	882
Totaal structurele onttrekkingen aan reserves	**934**	**751**	**894**	**882**
Saldo toevoegingen minus onttrekkingen	**934**	**751**	**894**	**882**

GEPROGNOSTICEERDE BALANS

Volgens de voorschriften wordt een meerjarig geprognosticeerde balans opgenomen in de begroting. Met het opnemen van deze balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. Deze balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar behoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Activa	1-1-2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Materiële vaste activa	153.045	166.119	187.418	209.472	211.455	207.366
Fin. Vaste activa	18.523	18.523	18.523	18.523	18.523	18.523
Voorraden BIE	49.314	49.402	49.490	49.936	23.553	28.247
-/- Verliesvoorziening	-27.130	-25.321	-35.466	-21.269	-	-
Uitzettingen < 1jr	28.629	18.435	18.435	18.435	18.435	18.435
Liquide middelen	1.717	-	-	-	-	-
Overlopende activa	11.058	11.058	11.058	11.058	11.058	11.058
Totaal activa	**235.156**	**238.216**	**249.458**	**286.155**	**283.024**	**283.629**

Passiva	1-1-2026	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029	31-12-2030
Reserves (Eigen vermogen)	61.751	57.304	54.133	50.164	48.609	47.667
Voorzieningen	16.541	17.509	17.479	17.390	17.909	16.549
Vaste schulden	104.980	119.980	136.775	153.546	165.871	161.036
Vlottende schulden	24.511	16.050	13.698	27.012	12.592	20.334
Overlopende passiva	27.373	27.373	27.373	38.043	38.043	38.043
Totaal passiva	**235.156**	**238.216**	**249.458**	**286.155**	**283.024**	**283.629**

EMU-SALDO

Bij de berekening van het EMU-saldo is rekening gehouden met de primitieve begrotingscijfers.

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Berekening EMU-saldo

Gemeente Zevenaar (0299)

	Omschrijving	2026 x € 1.000 Volgens realisatie tot en met sept. 2026, aangevuld met raming resterende periode	2027 x € 1.000 Volgens begroting 2027	2028 x € 1.000 Volgens meerjarenraming in begroting 2027
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-4.447	-3.171	-3.969
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	13.074	21.299	22.054
3.	Mutatie voorzieningen	968	-30	-89
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	1897	-10.057	14643
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0	0	0
	Berekend EMU-saldo	**-18.450**	**-14.443**	**-40.755**

ARBEIDSKOSTEN GERELATEERDE VERPLICHTINGEN

In onze begroting hebben wij ramingen opgenomen voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Op grond van de voorschriften mag hiervoor geen voorziening getroffen worden, maar dient hierover wel afzonderlijk informatie in de begroting te worden opgenomen. In onze gemeente gaat het om de volgende post:

- opgebouwde vakantierechten (wettelijk verlof)

Als de arbeidskosten gerelateerde verplichtingen jaarlijks sterk kunnen wisselen dan moet verplicht een voorziening worden gevormd. Hierna lichten wij de systematiek van toevoegingen en onttrekkingen van de volgende posten toe:

- wachtgeldverplichtingen wethouders
- pensioenen wethouders
- bovenwettelijk verlofsparen
- regeling vervroegde uitkering (RVU)

OPGEBOUWDE VAKANTIERECHTEN

Per 1 januari 2017 heeft iedere medewerker de beschikking over het Individueel KeuzeBudget (IKB). Het IKB is een budget in geld dat elke medewerker maandelijks kan inzetten voor zelf gekozen doelen. De jaarlijkse vakantietoelage maakt hiervan onderdeel uit. Met het IKB krijgen medewerkers meer keuzevrijheid over de inhoud van hun arbeidsvoorwaardenpakket. De opbouw van het IKB vindt maandelijks plaats van januari tot en met december van een kalenderjaar en wordt uiterlijk in december uitbetaald. De kosten van het IKB zijn daardoor jaarlijks van ongeveer gelijke omvang en zijn in de begroting opgenomen.

WACHTGELDVERPLICHTINGEN WETHOUDERS

Bestuurders hebben geen garantie dat zij na vier jaar hun zetel kunnen behouden. Wethouders hebben na het einde van het wethouderschap het recht op een Appa uitkering (wachtgeld). De wachtgeldverplichtingen van voorgaande colleges worden steeds in de 2e voortgangsrapportage geraamd voor het eerstkomende begrotingsjaar. Eventuele wachtgeldverplichtingen van het huidige college nemen wij op in de begroting op het moment dat tot werkelijke uitbetaling moet worden overgegaan. In de paragraaf weerstandsvermogen van deze begroting hebben wij bij de risico's rekening gehouden met mogelijke wachtgeldverplichtingen.

PENSIOENEN WETHOUDERS

Wethouders bouwen jaarlijks pensioenrechten op. Hiervoor vormen wij een voorziening. In de begroting houden wij in verband met de toename van de rechten jaarlijks rekening met een toevoeging aan deze voorziening.
Over de periode vóór de invoering van het Besluit Begroting en Verantwoording (2004) is geen voorziening voor pensioenen gevormd. Aan voormalige wethouders of hun nabestaanden wordt een pensioenuitkering betaald. Deze lasten zijn in de begroting opgenomen. Door de komst van de Wet toekomst pensioenen (Wtp) worden de pensioenaanspraken van (voormalig) politieke ambtsdragers op 1 januari 2028 collectief overgedragen van de eigen gemeentelijke regeling (Appa) naar het pensioenfonds ABP.

VERLOFSPAREN VOOR MEDEWERKERS

In de CAO voor gemeenteambtenaren is opgenomen dat onze medewerkers hun bovenwettelijk verlof kunnen omzetten naar verlofsparen tot maximaal 3600 uur. In tegenstelling tot het wettelijk verlof verjaart het saldo van verlofsparen niet. Aan het eind van het boekjaar storten wij de waarde van het saldo in de voorziening voor verlofsparen.

REGELING VERVROEGDE UITTREDING

Wij hebben een voorziening gevormd voor de lasten van de regeling vervroegde uitkering (RVU). Van medewerkers waarmee een overeenkomst is afgesloten, wordt het benodigde bedrag in de voorziening gestort. In de CAO is opgenomen dat vanaf 2024 medewerkers een RVU uitkering kunnen ontvangen. De medewerker gaat uit dienst en ontvangt gedurende 2 jaren voorafgaand aan zijn AOW datum, een uitkering van de gemeente. De uit te keren bedragen brengen wij ten laste van de voorziening. Per 1 april 2026 geldt er in de gemeentelijke sector een gerichte RVU-regeling die uitsluitend bedoeld is voor zware beroepen.

BIJLAGEN

OVERZICHT MUTATIES MEERJARENBEGROTING

In deze bijlage presenteren wij alle voorgestelde wijzigingen in deze begroting per programma.

BEGROTINGSMUTATIES:

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
0. Bestuur en ondersteuning				
Actualisatie budget rentelasten	191	207	-352	-1.194
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-9	-9	-9	-9
Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	-1	-1	-1	-1
Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	0	1.457	1.457	1.457
Actualisatie budget reisdocumenten en rijbewijzen	-128	231	107	47
Actualisatie doorbelasting salarissen naar CDOKE	45	45	45	45
Actualisatie investering vervanging hardware werkplekken 2029	0	0	0	-63
Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	66	0	0	0
Inzet algemene reserve	1.169	0	0	0
Vorming bestemmingsreserve afschrijvingslasten "vervanging werkplekken hardware 2027"	0	82	82	82
Vrijval stelpost indexatie 2027-2030	461	288	28	48
CP 0.2.1. Klant in beeld	-16	-16	-16	-16
CP 0.6.1 Bestuurlijk Initiatievenbudget	-125	-125	0	0
CP 1.2.1 Realiseren noodsteunpunt als pilot	100	0	0	0
CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	500	0	0	0
CP 5.9.1 We versterken de contacten met de dorps- en wijkraden	-150	-150	-150	-150
Actualisatie budget afschrijvingen	0	-7	-4	-4
Actualisatie budget vergoeding raadsleden	-70	-70	-70	-70
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	33	33	33	33
Actualisatie salarissen college B&W	-58	-58	-58	-58
Budgetmutatie verkiezingen 2027	-50	0	0	0
1. Veiligheid				
Bijdrage aan GR VGGM - onderdeel brandweer	-120	-120	-120	-120
Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	0	0	0	0
CP 1.2.1 Realiseren noodsteunpunt als pilot	-100	0	0	0

2. Verkeer, vervoer en waterstaat

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-3	-3	-3	-3
Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	-243	-296	-354	-411
CP 2.1.2 Begeleiding en advisering voorbereiding en uitvoering project A12/A15	0	0	0	0
CP 2.3.1 Aanvullend monitoringsbudget verkeersveiligheid	-22	-22	-22	-22
CP 2.3.1 Verbeteren fietsvoorzieningen - oversteek Noordeinde-Lentemorgen	0	0	-11	-11
CP 2.3.1 Verkeersveiligheidsmaatregelen ten behoeve van nieuwbouw openbare basisschool de Wissel	0	0	0	-2
CP 2.3.1 Verkeerveilig en uniform inrichten schoolzones bij alle basis- en middelbare scholen in de gemeente	0	-5	-14	-22
CP 2.3.1 Vervangen rotonde Arnhemseweg-Julianalaan-Wilhelminalaan	0	0	-18	-18
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	-3
Actualisatie budget straatreiniging	44	44	44	44
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	-1	-1	-1	-1

3. Economie

Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-2	-2	-2	-2
CP 3.1.1 Wij faciliteren samen met BIZ centrum Zevenaar een matchmaker/transformatiemanager	-15	-15	-15	-15
CP 3.2.1 Wij nemen deel aan een integraal gebiedsproces 't Broek om te werken naar een gebiedsplan	-20	-20	0	0
CP 3.3.4 Wij zetten de verkenning naar een industriële campusontwikkeling op 7Poort voort	-20	-20	0	0
Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	2	2	2	2

4. Onderwijs

Bijdrage GR BVO DRAN leerlingenvervoer	57	54	48	-27
Bijdrage GR Huisvesting Voortgezet Onderwijs in de Liemers (GRHVOL)	-40	455	453	-85
Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland - Onderwijs	-42	-42	-42	-42
Actualisatie budget voortzetten natuur- en milieueducatie (NME)	0	-100	-100	-100
CP 4.1.3 We investeren in gezonde schoolgebouwen met een fijne groene buitenruimte	-30	-30	0	0
CP 4.1.4 Onderzoek sporthal Heerenmäten	-40	0	0	0

5. Sport, cultuur en recreatie				
Actualisatie budget rentelasten	0	0	0	1
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-2	-2	-2	-2
Actualisatie investeringen sportbedrijf - binnensportmaterialen	0	-14	-14	-14
Actualisatie investeringen sportterreinen - buitensport	0	-6	-12	-17
Actualisatie voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	-173	-173	-173	-173
Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	-2	-28	-60	-116
Voorzieningen buiten- en binnensport	-520	-210	-210	-210
CP 5.11.1 Aanvullend budget onderhoud kunstobjecten openbare ruimte	-18	-18	-18	-18
CP 5.2.1 We ondersteunen verenigingen	-12	-8	-8	-8
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	18	32
Actualisatie budget Sportbedrijf	-16	-16	-16	-16
6. Sociaal domein				
Bijdrage GR BVO DRAN doelgroepenvervoer	11	20	30	-70
Bijdrage GR MGR sociaal domein Centraal Gelderland	-363	-341	-110	110
Bijdrage GR Samenwerking de Liemers (SDL) - RSD	-709	-709	-69	-69
Actualisatie budget Veilig Thuis Gelderland Midden	-108	-108	-108	-108
Budgetmutatie formatie uitvoering Wet inburgering	-164	-164	-164	-164
CP 0.2.1. Klant in beeld	16	16	16	16
CP 5.7.1 We werken een (subsidie)regeling uit voor stads- en dorpsontwikkeling	-550	0	0	0
Actualisatie budget Armoedebestrijding kinderen	-5	-5	-5	-5
Budgetmutatie gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen (ADV's)	-6	0	0	0
Budgetmutatie voortzetting gezondheidsplein	-18	0	0	0
7. Volksgezondheid en milieu				
Actualisatie budget rentelasten	-44	-43	-43	16
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-2	-2	-2	-2
Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	-58	-58	-58	-58
Bijdrage GR VGGM	-177	-177	-177	-177
Actualisatie budget capaciteit decentrale overheden klimaat- en energiebeleid (CDOKE)	-815	-1.457	-1.457	-1.457
Actualisatie doorbelasting salarissen naar CDOKE	284	284	284	284
Financiële actualisatie Integraal Beleidsplan Openbare Ruimte 2022-2032	0	-6	-6	-6
Actualisatie budget afschrijvingen	0	0	0	-38

Actualisatie budgetten afval (RDL) en mutatie afvalstoffenheffing 2027	-34	-34	-34	-34
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Actualisatie budget rentelasten	44	43	43	115
Bijdrage GR Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen	-2	-2	-2	-2
Bijdrage GR Omgevingsdienst Groene Metropool	-1	-1	-1	-1
Actualisatie investering realisatie rivierklimaatpark	0	0	-1	-1
CP 8.2.2 Wij zetten in op een verhuiscoach	0	-30	-30	-30
Actualisatie budget bemiddelingstafel centraal Gelderland	-6	-6	0	0
Totaal mutaties	**-2.087**	**-1.469**	**-1.451**	**-2.913**

OVERZICHT MUTATIES TOT DE MEERJARENBEGROTING

Hieronder treft u een overzicht aan met begrotingswijzigingen die in de stand 'mutaties tot de meerjarenbegroting 2026-2029' zijn opgenomen. Dit zijn begrotingswijzigingen die tussen de laatste rapportage en deze meerjarenbegroting separaat door uw raad zijn vastgesteld en begrotingswijzigingen die puur administratief van aard zijn. De wijzigingen hieronder betreffen met name deze laatste categorie. Per saldo moeten de administratieve wijzigingen budgettair neutraal zijn. Zij mogen het resultaat niet beïnvloeden. Het gaat veelal om budgetverschuivingen en dergelijke. Raadsbesluiten kunnen wel leiden tot een wijziging in het resultaat.

Mutaties exploitatie (bedragen x € 1.000)	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
0. Bestuur en ondersteuning				
Actualisatie budget verliesvoorziening grondexploitaties	335	-382	1	0
Actualisatie salarissen, inhuur en overhead projecten	-1.076	-1.098	-1.090	-1.083
Actualisatie budget vastgoed	0	0	0	0
Actualisatie salarissen ambtelijke organisatie 2027 e.v.	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	-103	-56	-35	28
Doorbelasting rente naar taakvelden	-279	-194	302	714
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden 2027	21.222	21.039	21.039	21.039
Salarissen OFVL gedetacheerd	0	0	0	0
Terugramen doorbelasting salarissen 2027	-19.279	-19.144	-19.096	-19.073
Toekennen indexatie 2027	1.489	1.489	1.489	1.489
1. Veiligheid				
Doorbelasting materieel openbare werken	1	1	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	-1	1	0	6
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden 2027	-1.394	-1.394	-1.394	-1.394
Terugramen doorbelasting salarissen 2027	1.382	1.382	1.382	1.382
Toekennen indexatie 2027	-4	-4	-4	-4
2. Verkeer, vervoer en waterstaat				
Actualisatie budget parkeren	0	0	0	0
Doorbelasting materieel openbare werken	15	8	5	-4
Doorbelasting rente naar taakvelden	-39	10	-114	-246
Doorbelasting straatreiniging	66	77	77	72
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden 2027	-2.967	-2.967	-2.967	-2.967
Terugramen doorbelasting salarissen 2027	2.775	2.775	2.775	2.775
Toekennen indexatie 2027	-74	-74	-74	-74

3. Economie				
Actualisatie salarissen, inhuur en overhead projecten	1.141	1.177	1.177	1.177
Doorbelasting materieel openbare werken	2	1	1	-1
Doorbelasting rente naar taakvelden	-3	-66	-84	-97
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden 2027	-1.870	-1.870	-1.870	-1.870
Terugramen doorbelasting salarissen 2027	677	641	641	641
Toekennen indexatie 2027	0	0	0	0

4. Onderwijs				
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	-18	-18	-18	-18
Doorbelasting rente naar taakvelden	-131	9	-76	57
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden 2027	-348	-348	-348	-348
Terugramen doorbelasting salarissen 2027	373	373	373	373
Toekennen indexatie 2027	-14	-14	-14	-14

5. Sport, cultuur en recreatie				
Actualisatie budget vastgoed	0	0	0	0
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	23	23	23	23
Doorbelasting materieel openbare werken	61	33	21	-17
Doorbelasting rente naar taakvelden	-8	-26	-66	-72
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden 2027	-2.764	-2.764	-2.764	-2.764
Terugramen doorbelasting salarissen 2027	2.392	2.392	2.392	2.392
Toekennen indexatie 2027	-183	-183	-183	-183

6. Sociaal domein				
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	-4	-4	-4	-4
Doorbelasting materieel openbare werken	1	0	0	0
Doorbelasting rente naar taakvelden	-9	-3	-6	-7
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden 2027	-7.300	-7.300	-7.300	-7.300
Terugramen doorbelasting salarissen 2027	7.107	7.107	7.107	7.107
Toekennen indexatie 2027	-1.499	-1.499	-1.499	-1.499

7. Volksgezondheid en milieu				
Doorbelasting Kulturhus De Brede Blik	-1	-1	-1	-1
Doorbelasting materieel openbare werken	23	12	8	-6
Doorbelasting rente naar taakvelden	164	203	64	111
Doorbelasting straatreiniging	-66	-77	-77	-72
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden 2027	-1.831	-1.831	-1.831	-1.831

Terugramen doorbelasting salarissen 2027	1.796	1.796	1.796	1.796
Toekennen indexatie 2027	256	256	256	256

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
Actualisatie salarissen, inhuur en overhead projecten	3	-78	-30	-8
Doorbelasting rente naar taakvelden	306	64	-20	-465
Doorbelastingen salarissen naar taakvelden 2027	-2.748	-2.565	-2.565	-2.565
Terugramen doorbelasting salarissen 2027	2.775	2.676	2.628	2.606
Toekennen indexatie 2027	29	29	29	29

Totaal mutaties	**404**	**-381**	**59**	**86**

MEERJARENINVESTERINGSPLAN

In het meerjareninvesteringsplan vermelden wij de voor de komende vier jaren geplande investeringen. Het meerjareninvesteringsplan is bedoeld voor de bewaking van de planning en de voortgang van deze investeringen. De wijzigingen hebben vooral betrekking op de fasering van de investeringen die in het meerjareninvesteringsplan zijn opgenomen en daarmee op de raming van de lasten in de meerjarenbegroting. Het meerjareninvesteringsplan wordt jaarlijks geactualiseerd en vastgesteld bij de begroting.
In de 2e Voortgangsrapportage en de jaarstukken nemen wij het investeringsoverzicht op. In dit overzicht geven wij de stand van zaken weer van de beschikbaar gestelde en lopende investeringen.

Hierna presenteren wij het bijgestelde meerjareninvesteringsplan voor de jaren 2027-2030. Voor de toelichting op de geplande investeringen verwijzen wij u naar de betreffende programma's bij het onderdeel 'Wat kost het?'.

In onderstaande tabel is een kolom 'separaat voorstel' opgenomen. Wanneer in deze kolom een 'ja' is ingevuld dan komen wij bij u terug met een separaat raadsvoorstel.

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2026	2027	2028	2029	2030
Bouw toiletvoorziening Breuly		26	0	0	0	0
Energiebesp maatregelen voertuigen OW		0	123	0	0	0
Heftruck Toyota		0	25	0	0	0
Inrichting Multizaal Turmac Cultuurfabriek		66	0	0	0	0
KIA EV3 HHB-73-F		36	0	0	0	0
Kleine vrachtwagen 358 VW Crafter VBN-379-K		0	0	43	0	0
Machinepark OW		21	0	0	0	0
Mercedes Sprinter Pick-up		0	63	0	0	0
Raadzaal inrichting en installaties		322	0	0	0	0
Service auto VW transporter		0	102	0	0	0
Verduurzaming Musiater		45	0	0	0	0
Vervangen Servicewagen 468 VJ-092-F		0	34	0	0	0
vervangen VW Crafter bus (355)		0	61	0	0	0
vervangen VW crafter/kipper (356)		0	88	0	0	0
vervangen VW Crafter/kipper (357)		0	88	0	0	0
Vervanging dak Turmac (TCF)		1.337	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2026		341	0	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2027		0	329	0	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2028		0	0	141	0	0
Vervanging werkplekken hardware 2029		0	0	0	253	0
Vloeistoftank 32000 liter		26	0	0	0	0
Vrachtauto 210 MAN TGL (30-BJP-5)		0	0	80	0	0
Werkplekken Turmac kantoorgebouw		14	0	0	0	0
Zonnepanelen en carport voertuigen OW		0	117	0	0	0
Totaal programma 0.		**2.234**	**1.030**	**264**	**253**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2026	2027	2028	2029	2030
Geen investeringen voor dit programma.						
Totaal programma 1.		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Ambities wegen 2026		30	0	0	0	0
Ambities wegen Lobith-Zuid		25	0	0	0	0
Edisonstraat - planvorming herinrichting		-12	0	0	0	0
Fietspadstrooier		50	0	0	0	0
Gebiedsopgave Babberich met Witte Kruis	JA	152	170	170	1.270	0
Geitenwaard - fietspad		0	99	0	0	0
Herinr. voorterrein Turmac Cultuurf. en ged Kerkst		0	0	0	0	0
Herinrichten Edisonstraat		50	400	399	0	0
Herinrichting Kop van Tolkamer		66	361	0	0	0
Herinrichting Markt Zevenaar		109	0	0	0	0
Lobith-Noord wegen: duurzaam en circulair		110	0	0	0	0
Monitoring geluid/fijnstof/trillingen A12/A15		0	0	0	0	84
Pannerden wegen: duurzaam en circulair		220	0	0	0	0
Planvorming herinrichting Doesburgsweg		0	0	0	96	0
Planvorming herinrichting Mercurion		0	0	0	71	0
Reconstructie Arnhemseweg/Methen en Ringbaan-Noord		-5	0	0	0	0
Revitalisatie dijken		1	173	200	0	0
Revitalisatie Nieuwstraat Pannerden		0	21	0	0	0
Revitalisatie Parkeerdek Masiusplein Zevenaar		130	950	0	0	0
Revitalisatie wegen Bijlandseweg Tolkamer		0	600	0	0	0
Revitalisatie wegen Bloemenkamp		122	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith (IBOR)		0	0	0	540	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord		992	1.000	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Noord 26 / 22-24		2.427	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid		69	130	0	0	0
Revitalisatie wegen Lobith-Zuid 26 / 22-24		0	508	0	0	0
Revitalisatie wegen Oud-Zevenaar (IBOR)		0	0	390	0	0
Revitalisatie wegen Pannerden		1.882	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Pannerden (IBOR)		0	0	510	515	530
Revitalisatie wegen Schrijvershoek		425	505	0	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek 26 / 22-24		1.167	0	0	0	0
Revitalisatie wegen Spijk		0	57	0	0	0
Revitalisatie wegen 't Grieth		0	0	0	0	325
Revitalisatie wegen voorbereiding		0	510	0	0	0
Revitalisatie wegen Schrijvershoek (IBOR)		0	0	220	0	0
Rotonde Platanenlaan - Ringbaan		32	640	0	0	0
Snelfietsroute F12 - traject 7 en 9		896	0	0	0	0
Straatmeubilair (IBOR)		0	55	55	55	55
Straatmeubilair 2026		71	50	0	0	0
Veegtruck		0	100	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2025		25	0	0	0	0
Verkeersregelinstallaties 2026		0	120	0	0	0
Verlichting duurzaam en circulair 2026		0	49	0	0	0
Vervangen armaturen		0	66	66	66	66

Vervangen armaturen 2026	250	0	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 armatu-ren 2025	140	0	0	0	0
Vervangen BOV 2016-2025 masten 2025	14	0	0	0	0
Vervangen brug Eltenseweg	0	315	335	0	0
Vervangen grote zoutsproeier Epoke (GH-7)	0	0	0	0	0
Vervangen masten	0	59	59	59	59
Vervangen masten 2026	160	0	0	0	0
Vervanging fietstunnel onder de weg 7Poort	545	0	0	0	0
Voetgangersoversteekplaatsen parkeerring	0	92	0	0	0
Voetpad K03 Ringbaan Noord / K04 Hekke	2	0	0	0	0
VRI K005 Methen/Heerenmethen (VOP)	0	95	0	0	0
VRI K006 Ringbaan-zuid/Molenstraat	0	205	0	0	0
Wegen Kade Tolkamer	0	0	0	800	0
Wegen Pannerdense dijk	0	0	0	0	600
Wegen Pannerdenseweg, Berghoofdse veerw	0	0	800	0	0
Wegen Spijksedijk	0	400	0	0	0
Totaal programma 2.	**10.145**	**7.730**	**3.204**	**3.472**	**1.719**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Electrische installatie evenementen		40	0	0	0	0
Electrische installatie straatmarkt		40	0	0	0	0
Grondaankopen toekomstige uitbreiding 7Poort II		0	4.362	0	0	0
Toekomstbest. bedrijventerrein Hengelder&Tatelaar		50	161	150	0	0
Toekomstbestendig bedr.terrein Lobith-Halve Maan		0	200	300	0	0
Totaal programma 3.		**130**	**4.723**	**450**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Aanpassing locaties Liemers College (VO)	JA	3.408	0	0	0	0
Bouwvoorbereiding basisschool de Wissel	JA	550	0	0	0	0
Brede school Groot Holthuizen - 1e inrichting/olp		278	0	0	0	0
Haalbaarheidsonderz huisv de Tamboerijn/de Wissel		169	0	0	0	0
Renovatie in div. schoolgebouwen		17	0	0	0	0
Vervangende nieuwbouw De Tamboerijn	JA	0	230	245	4.300	0
Vervangende nieuwbouw De Wissel	JA	0	3.460	2.830	0	0
Voorbereiding verv.nieuwb./renovatie Heerenmaten	JA	250	0	0	0	0
Totaal programma 4.		**4.672**	**3.690**	**3.075**	**4.300**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Aanleg buitensport accommodatie kunstgr. Hengelder		1.464	0	0	0	0
Afvalbakken		60	0	0	0	0
Beregeningsinstallaties sportvelden		-2	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2024		19	0	0	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2025		0	0	30	0	0
Duurzaam materieel speelvoorzieningen 2026		0	0	30	0	0
Gimbornhof		0	84	0	0	0

Hittestress maatregelen 2026	37	0	0	0	0
Hittestress maatregelen Bloemenkamp	8	0	0	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Noord	0	32	0	0	0
Hittestress maatregelen Lobith-Zuid	0	26	0	0	0
Hittestress maatregelen Schrijvershoek	0	28	0	0	0
Hondenloslooopterreinen	140	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen	0	100	100	100	100
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2024	82	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2025	100	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen 2026	0	100	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-N	24	10	0	0	0
Impuls aantrekkelijk en uitnodigend groen Lobith-Z	0	25	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Bloemenkamp	23	0	0	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Kop van Tolkamer	0	0	30	0	0
Impuls aantrekkelijk groen Schrijvershoek	10	20	0	0	0
Led verlichting sportvelden	-2	0	0	0	0
Maailaadwagen (637)	65	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen	0	160	160	160	160
Reguliere vervanging bomen 2025	136	0	0	0	0
Reguliere vervanging bomen 2026	160	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen	0	400	400	400	400
Reguliere vervanging groen 2025	365	0	0	0	0
Reguliere vervanging groen 2026	250	150	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Kop van Tolkamer	0	25	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Noord	14	20	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Lobith-Zuid	0	25	0	0	0
Reguliere vervangingen bomen Schrijvershoek	25	60	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Kop van Tolkamer	0	30	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Noord	27	60	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Lobith-Zuid	28	0	0	0	0
Reguliere vervangingen groen Schrijvershoek	25	60	0	0	0
Renovatie grasv.'SGraven,Mariend,Buitenb/Hengelder	0	0	0	0	255
Renovatie grasveld (1) sportpark Gelders Eiland	0	0	0	75	0
Renovatie grasveld (2) sportpark Gelders Eiland	0	95	0	0	0
Renovatie grasveld sportpark De Does en Mariëndal	0	0	85	0	0
Restauratie Schipperspoortje	38	0	0	0	0
Revitalisatie bomen Lobith	0	0	0	105	0
Revitalisatie bomen Pannerden	0	0	65	65	70
Revitalisatie bomen 'T Grieth	0	0	0	0	45
Revitalisatie bomen Voorbereiding	0	85	0	0	0
Revitalisatie groen Lobith	0	0	0	190	0
Revitalisatie groen Pannerden	0	0	125	125	135
Revitalisatie groen 't Grieth	0	0	0	0	85
Revitalisatie bomen Oud-Zevenaar	0	0	90	0	0
Revitalisatie groen Oud-Zevenaar	0	0	170	0	0
Revitalisatie groen Voorbereiding	0	155	0	0	0
Scoreborden groot sporthal	0	90	0	0	0
Straatmeubilair 26 / 22-24 index	30	0	0	0	0

Uitbreiding bomen 2025	58	0	0	0	0
Uitbreiding bomen 2026	50	50	0	0	0
Vervangen duurzaam materieel speelvoorzieningen	0	0	0	30	30
Vervangen speeltoestellen	0	0	0	323	323
Vervanging speeltoestellen 2024	17	0	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2025	262	19	0	0	0
Vervanging speeltoestellen 2026	0	241	27	0	0
Vervanging speeltoestellen 2027	0	0	260	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Noord	10	20	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Lobith-Zuid	0	25	0	0	0
Vervanging speeltoestellen Schrijvershoek	10	15	0	0	0
Vervanging/aanleg kunstgrasvelden Hengelder	0	1.628	0	0	0
Vloeren sporthal	0	163	0	0	0
Totaal programma 5.	**3.533**	**4.001**	**1.572**	**1.573**	**1.603**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
Geen investeringen voor dit programma.						
Totaal programma 6.		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000) 2026	2027	2028	2029	2030
18 containers voor luiers en incontinentiemat.		23	0	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2024		0	228	0	0	0
Gemalen bouwkundig 2025		0	109	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2024		414	50	0	0	0
Gemalen mechanisch/elektrisch en IBA's 2025		21	158	0	0	0
Giesbeek - revitalisering		0	159	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen 2026		32	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Noord		65	0	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Lobith-Zuid		40	74	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen plein Didamsestraat		66	200	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Schrijvershoek		25	27	0	0	0
Klimaatadaptieve maatregelen Zevenaar		81	200	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Bloemenk, Schrijversh, Oud Z		145	0	0	0	0
Klimaatadaptieve mtrg Lobith, Tolkamer, Pannerden		145	0	0	0	0
Kop van Tolkamer: vernieuwen riool-stelsel etc.		2	160	0	0	0
Lathum (Koestraat): vernieuwen rioolstelsel etc.		109	0	0	0	0
Lobith-Noord: vernieuwen riool-stelsel etc.		3.533	3.500	0	0	0
Marktplein Lobith-Zuid: vernieuwen riool-stelsel		36	301	0	0	0
Minigemalen 2025		0	85	0	0	0
Minigemalen 2026		0	67	0	0	0
Ondergrondse restafvalcontainers		7	0	0	0	0
Pannerden: vernieuwen rioolstelsel etc.		492	0	0	0	0
Renovatie Riool 2026		50	200	0	0	0
Renovatie Riool 2025		163	0	0	0	0
Schrijvershoek: vernieuwen rioolstelsel etc.		2.002	2.000	0	0	0
Verduurzaming dak Turmac (TCF)		500	0	0	0	0

Vervangen grafveld F	0	175	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2024	32	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2025	100	0	0	0	0
Vervangen oeverbeschoeiing 2026	0	50	0	0	0
Vervangen VW Transporter (1128)	0	0	80	0	0
Totaal programma 7.	**8.083**	**7.743**	**80**	**0**	**0**

Omschrijving	Separaat voorstel	Investeringsbedrag (x € 1.000)				
		2026	2027	2028	2029	2030
Aankoop grond NS-terrein		2.050	0	0	0	0
Grondverwerving binnen Wvg-locaties		5.000	11.500	0	0	0
Realiseren rivierklimaatpark		75	700	835	0	0
Voorbereidingskrediet Dijkweg e.o. Oud-Zevenaar		80	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld A		134	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Groot Holthuizen Veld B		54	0	0	0	0
Voorbereidingskrediet Reisenakker Zevenaar		74	25	0	0	0
Voorbereidingskrediet Witte Kruis e.o. Babberich		35	0	0	0	0
Totaal programma 8.		**7.502**	**12.225**	**835**	**0**	**0**
Totaal alle programma's		**34.780**	**37.322**	**7.603**	**8.340**	**2.549**

RESERVES EN VOORZIENINGEN

Algemene reserve (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9000	Algemene reserve	36.648	34.198	31.910	31.581	31.581
Totaal	**algemene reserve**	**36.648**	**34.198**	**31.910**	**31.581**	**31.581**

Bestemmingsreserves (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9010	Uitvoeringskosten TOZO	202	202	202	202	202
9017	Afval	350	364	364	364	364
9018	Riolering	681	477	477	477	477
9047	Onderhoud gebouwen	66	66	0	0	0
9049	Zevenaar Doet	0	150	75	0	0
9054	Duurzaamheid	1.220	207	0	0	0
9056	Woningbouw	1.168	240	0	0	0
9058	Achterstand groen	301	0	0	0	0
9059	Advies en begeleiding project A12/A15	323	100	100	0	0
9073	Opvang en begeleiding Oekraïners	230	111	111	111	111
9075	Impuls Sociale basis en sterk lokaal team	0	1.744	1.744	1.744	1.744
9076	Realisatiestimulans	0	721	721	721	721
9077	Stads- en dorpsontwikkeling	0	0	500	500	500
Totaal	**bestemmingsreserves**	**4.542**	**4.383**	**4.295**	**4.120**	**4.120**

Bestemmingsreserves afschrijvingslasten (stand per 1 januari)						(Bedragen x € 1.000)
Nummer	Naam	2026	2027	2028	2029	2030
9006	Revitalisering Tatelaar fase 2	500	500	500	500	483
9007	Werkzaamheden gemeentehuis	479	464	449	434	418
9012	Snelfietsroute F12	392	384	375	367	359
9027	Balansverkorting	120	114	107	100	94
9028	Onderwijshuisvesting	251	239	227	214	202
9029	Basisschool 't Scathe	1.776	1.702	1.629	1.555	1.482
9034	De Cirkel/De Duim	524	496	469	441	414
9035	Sportvelden RKPSC	43	34	26	17	9

9036	Fietspad Geitenwaard	100	100	100	98	95
9037	Herinrichting Tengnagelwaard	47	46	44	43	42
9038	Speelvoorzieningen kinderen met beperking	93	87	80	73	67
9039	Brede Blik Giesbeek	938	835	732	629	526
9040	Verbouw nieuwbouw gemeentehuis	856	775	695	614	534
9051	Herinrichting Muldershof	565	551	537	523	509
9052	Herinrichting Markt Zevenaar	375	375	363	351	339
9053	Vervangende nieuwbouw de Wissel	6.500	6.500	6.500	6.500	6.374
9055	Herontwikkeling Bizetstraat 1 Zevenaar	166	160	155	149	144
9057	Sportaccommodaties	1.082	1.006	930	853	777
9061	Ledverlichting sportterreinen	760	760	710	659	608
9062	Beregeningsinstallatie sportvelden	307	307	287	266	246
9064	IHP 2007 Lindehagen/Tamboerijn	275	275	220	165	110
9066	Rioolcombi (kolkenzuiger)	400	360	320	280	240
9067	Vervanging hardware werkplekken	184	92	0	0	0
9068	Vervanging hardware werkplekken 2022	12	0	0	0	0
9069	Vervanging hardware werkplekken 2023	219	137	0	0	0
9070	Vervanging hardware werkplekken 2024	252	175	154	77	0
9071	Vervanging hardware werkplekken 2025	192	156	120	83	47
9072	Vervanging software centrale afsluiting parkeren	22	11	0	0	0
9074	Verduurzaming dak Turmac (TCF)	0	500	475	450	425
9078	Vervanging hardware werkplekken 2027	0	0	0	247	165
Totaal	**bestemmingsreserves afschrijvingslasten**	**17.430**	**17.141**	**16.200**	**15.689**	**14.706**

Voorzieningen (stand per 1 januari)						**(Bedragen x € 1.000)**
Nummer	**Naam**	**2026**	**2027**	**2028**	**2029**	**2030**
8002	Pensioenen wethouders	4.623	4.598	4.572	4.546	4.520
8004	Onderhoud gebouwen	2.167	2.440	2.531	2.692	3.165
8006	Openbare verlichting	213	203	196	238	182
8007	Wegen	2.674	2.482	2.057	1.632	1.207
8008	Bruggen	178	133	307	276	408
8009	Begraafplaatsen	115	30	35	39	44
8010	Riolering	5.967	6.634	7.025	7.410	7.796
8013	Wachtgelden wethouders	0	234	142	50	0
8014	Verlofsparen	245	245	245	245	245

8015	Voorziening regeling vervroegde uitkering (RVU)	281	340	184	53	0
8017	Afval	80	171	171	171	171
8018	Voorziening buitensport	0	0	8	9	95
8019	Voorziening binnensport	0	0	7	29	78
Totaal	**voorzieningen**	**16.541**	**17.510**	**17.480**	**17.391**	**17.910**

OVERZICHT BELEIDSINDICATOREN

Naam	Jaar meting	Gelderland	Zevenaar	Begroting 2027	Begroting 2030
Programma 0. Bestuur en ondersteuning					
Apparaatskosten (in € per inwoner)				1.018,00	1.018,00
Toelichting	De beleidsindicatoren van dit programma (apparaatskosten, bezetting, externe inhuur, formatie en overhead) zijn niet opgenomen op waarstaatjegemeente.nl. Daarom zijn die waardes (jaar meting - Gelderland - Zevenaar) niet gevuld. De apparaatskosten zijn becijferd door een totaaltelling van salarissen, inhuur, P&O, Huisvesting, Intern Beheer en I&A. Wordt uitgedrukt in € per inwoner.				
Bezetting (aantal Fte per 1.000 inwoners)				8,50	8,60
Toelichting	De huidige bezetting inclusief RDL bedraagt 382 fte. Uitgedrukt per 1.000 inwoners is dat 8,5. De bezetting met eigen medewerkers is de afgelopen jaren (2022-2025) toegenomen. Dit houdt verband met uitbreiding van de formatie, gehonoreerd in eerdere meerjarenbegrotingen. Daarbij is het doel om het inhuurvolume af te bouwen.				
Externe inhuur (kosten in % totale loonsom en inhuur externen)				26,00	24,00
Toelichting	Het gaat hier om het bedrag van de totale inhuur als % van de loonsom. De inhuur is inclusief inhuur ten laste van projecten, grondexploitaties, investeringen en inclusief inhuur wegens ziekte. De externe inhuur is als gevolg van inhuur op projecten en vacatures in de reguliere formatie hoger dan ons streefcijfer. In de huidige krappe arbeidsmarkt is het lastig om personeel aan te trekken. Om het werk toch gedaan te krijgen, zijn we genoodzaakt externe inhuur in te zetten. Kijkend naar de totale uitgaven zien we een dalende lijn in het totale inhuurvolume.				
Formatie (aantal Fte per 1.000 inwoners)				9,15	9,15
Toelichting	De vastgestelde formatie per 01-01-2026 inclusief de RDL voor het begrotingsjaar 2027 is 412 fte. De wijzigingen als gevolg van de detailinrichting en de formatie ten laste van projecten en grondexploitaties zijn verwerkt. De eventueel nieuw toe te kennen formatie voor de uitvoering van het collegeprogramma 2026-2030 is nog niet meegenomen. In deze indicator wordt de formatie uitgerekend per 1.000 inwoners. Afhankelijk van veranderingen en ontwikkelingen in het takenpakket van gemeenten in de nabije toekomst kan deze indicator wijzigen.				
Overhead (in % van totale lasten)				8,94	8,94
Toelichting	Het totaal van de loonkosten, kosten van ICT, P&O, facilitaire zaken, huisvesting en overige overhead wordt uitgedrukt in een % van de totale lasten. De berekening van overhead sluit aan bij het taakveld 0.4 overhead. De gevolgen van diverse organisatorische en externe ontwikkelingen zoals datasturing, informatisering & automatisering, gehonoreerde uitbreiding van formatie en organisatieontwikkeling zijn meegenomen in de overhead.				

Programma 1. Veiligheid

Diefstal uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)

	2025	1,10	0,70	0,50	0,50
Toelichting	We zitten mooi onder het Gelders gemiddelde. DIt willen we volhouden en het liefst nog iets dalen, samen met de BuurtpreventieWhatsappgroepen zetten we ons daarvoor in.				

Drugsdelicten: drugsvervaardiging, -handel en -bezit (aantal per 10.000 inwoners)

	2025	7,01	5,53	6,31	6,31
Toelichting	Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het vervaardigen, handelen en bezitten van drugs is strafbaar gesteld als misdrijf. Het aantal door de politie geregistreerde drugsdelicten in Zevenaar ligt onder het Gelders gemiddelde. We zetten met onze preventieve ondermijningsaanpak in op het voorkomen van onder meer drugsdelicten, maar in ons gebied is het zeker een probleem. De investeringen die we doen om de ondermijnende criminaliteit tegen te gaan heeft mogelijk gezorgd voor een daling van het aantal drugsdelicten.				

Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)

	2024	3,50	3,10	3,00	3,00
Toelichting	We zetten samen met politie in om onder het Gelders gemiddelde te blijven.				

Politieregistraties overlast door verward persoon (aantal per 10.000 inwoners)

	2025	86,93	40,47	35,00	35,00
Toelichting	Dit is een KPI die aansluit bij de prioritering uit de Integrale Veiligheidsagenda (2023-2026). Het is geen verplichte BBV-indicator. Het aantal politieregistraties van overlast met verwarde personen is een nieuw opgenomen beleidsindicator. In 2024 en 2025 kwam Zevenaar uit ver onder het Gelders gemiddelde, dit willen we vasthouden.				

Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag (aantal per 1.000 inwoners)

	2025	4,90	3,20	3,10	3,00
Toelichting	We zitten een stuk onder het Gelders gemiddelde, dit willen we graag zo houden.				

Verwijzingen Halt (aantal per 10.000 jongeren)

	2025	9,00	6,00	8,00	9,00
Toelichting	We willen stijgen naar het Gelders gemiddelde, onze BOA's zijn bevoegd om door te verwijzen naar Halt. We willen graag dat jongeren sneller doorgestuurd worden naar Halt en op die manier een passende straf krijgen.				

Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)

	2025	1,60	1,00	1,00	1,00
Toelichting	Het aantal winkeldiefstallen is ligt mooi onder het Gelders gemiddelde. Dit willen we zo houden, we zetten ons samen met het Platform Veilig Ondernemen in voor een fijn en leefbaar winkelgebied.				

Programma 3. Economie

Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)

	2025	175,30	159,90	175,00	181,00

Toelichting De gemeente Zevenaar volgt de provinciale en landelijke trend. Het aantal vestigingen ten opzichte van de inwoners in de leeftijdscategorie 15 t/m 64 jaar stijgt. Oorzaak hiervoor is het relatief grote aantal oprichtingen en het nog beperkt aantal faillissementen. De verwachte stijging zet wel door, maar niet zo fors als in 2023 en 2024.

Functiemenging (%)

2023	54,40	48,40		48,00	48,00

Toelichting Het aantal banen en woningen is in de gemeente Zevenaar nagenoeg in balans. Vanuit de geplande woningbouw opgave is het zaak om ook ruimte voor economie goed te borgen. Een gezonde economie draagt, net als een gezonde leefomgeving en een inclusieve samenleving, bij aan de brede welvaart. Voor het versterken van de lokale economie zetten we onder andere in op de uitbreiding van bedrijventerrein 7Poort. De voorkeur heeft het om het woon-werkverkeer zo beperkt mogelijk te houden.

Programma 4. Onderwijs

Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)

2024	5,10	1,10		1,30	1,30

Toelichting Absoluut verzuim is gestegen in Zevenaar van 6 naar 24 jeugdigen in schooljaar 2024-2025. Regionaal van 92 naar 247. Dit kan verklaard worden doordat de ISK een tekort had aan onderwijsplekken en moest werken met een wachtlijst. Inmiddels is deze wachtlijst opgelost. Regionale samenwerking en gezamenlijke verantwoordelijkheid is gestart vanwege de wachtlijst op de ISK een jaar geleden.

Aanpak
Dit resulteerde in een tijdelijke nieuwkomersvoorziening, maar ook in een regionaal visie-uitvoeringsdocument. Het onderdeel financiering (Garantieafspraken) is nog een heikel punt. Verwachting is met deze afspraken dat het cijfer voor absoluut verzuim weer zal afnemen.

Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)

2024	28,00	45,00		20,00	20,00

Toelichting Relatief verzuim (of wettelijk verzuim) 5-18j; een leerling is in 4 weken tijd 16 uur of meer ongeoorloofd afwezig. Scholen zijn verplicht om dit wettelijk verzuim te melden.
Het wettelijk verzuim in Zevenaar is stabiel gebleven. In schooljaar 2024-25 werden 243 jeugdigen met wettelijk verzuim geregistreerd ten opzichte van 235 jeugdigen in het voorgaande schooljaar.
Het RBL signaleert al jaren een gestage groei in verzuimcijfers. Het aantal meldingen is in schooljaar 2024-25 met 12% gestegen ten opzichte van voorgaande schooljaar. We zien een daling van beginnend verzuim in Zevenaar van 17 naar 11 jeugdigen. In de regio zien we juist een sterke toename in beginnend verzuim van 181 naar 260 jeugdigen. Dit verschil kan verklaard worden doordat scholen in de regio de afgelopen jaren beginnend verzuim niet altijd of goed bleken te melden. Het RBL investeert in verbeteren van meldingen van beginnend verzuim. In Zevenaar melden scholen juist al jaren heel goed beginnend verzuim.

Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) (% deelnemers aan VO en MBO)

2024	2,10	2,10		1,70	1,70

Toelichting Voortijdig schoolverlaters vsv'ers 12-23j;
In tegenstelling tot de stijging in vsv-cijfers in de regio is het aantal jongeren dat zonder diploma of startkwalificatie het onderwijs verlaat in de gemeente Zevenaar gedaald van 131 naar 119 in schooljaar 2024-25. Een mogelijke verklaring kan zijn dat de jongeren uit Zevenaar vaker kiezen voor een vervolgopleiding op Het Graafschap College, een MBO-instelling die bekend staat relatief veel aandacht te hebben voor jongeren die dreigen uit te vallen met extra ondersteuning en tijdelijke overbruggingsprogramma's.

Aanpak
Voor jongeren van 12 tot 27 jaar, met en zonder startkwalificatie die wonen of naar school gaan in de Doorstroompuntregio Arnhem is het Regionaal programma van school naar duurzaam werk 2026-2029: een samenwerking en verantwoordelijkheid van onderwijs (contactschool Rijn Ijssel, Doorstoompuntregio Arnhem, Arbeidsmarktregio Midden-Gelderland en Pro/vso). Doelen van het programma zijn: 1. Voorkomen van voortijdig schoolverlaten en 2. Zoveel mogelijk jongeren naar school of werk. Thema's komende jaren: oriënteren op school of werk, hulp in de overstap naar school of werk, hulp op stage of werk- gezamenlijk in de regio optrekken voor deze jongeren. Het RBL ondersteunt hier vanuit het Doorstroompunt. Voor jongeren betekent dit dat zij bij een loket en met een vaste Doorstroomcoach ondersteunt worden naar ofwel school ofwel werk.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

Niet sporters (%)

2024	43,10	47,20		47,50	47,50

Toelichting Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Landelijke cijfers laten zien dat het beweeggedrag in diverse gemeenten weer stijgende is. Door de inzet van de sportaanbieders en onze combinatiefunctionarissen, en extra inzet vanuit het Gezond Actief Leven Akkoord verwachten wij komende jaren een inhaalslag te maken.

Programma 6. Sociaal domein

Personen met een bijstandsuitkering van 18 jaar en ouder (aantal per 10.000 inwoners)

2025	240,40	210,10		240,00	255,00

Toelichting Het aantal personen met een bijstandsuitkering in Zevenaar ligt onder het Gelders gemiddelde. Samen met RSD de Liemers zetten we in op het vergroten van de uitstroom uit de bijstand en het voorkomen van instroom. Dit doen we door inwoners sneller te begeleiden naar werk, de samenwerking met werkgevers te versterken en gerichter ondersteuning in te zetten voor inwoners met arbeidsmogelijkheden. Hiervoor worden nieuwe KPI's en resultaatafspraken vastgesteld met RSD de Liemers.

Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren (%)

2024	2,00	2,00		2,00	2,00

Toelichting Het percentage werkloze jongeren in Zevenaar ligt rond het Gelders gemiddelde. Samen met het jongerenloket van RSD de Liemers begeleiden we jongeren naar onderwijs, werk of een combinatie daarvan. Met de wet Van school naar duurzaam werk versterken we de overgang van onderwijs naar werk, onder meer door de inzet van leerwerktrajecten en gerichte begeleiding.

Banen (aantal per 1.000 inwoners 15 t/m 64 jaar)

	2025	841,00	717,50	725,00	750,00

Toelichting De groei van het aantal banen in Midden-Gelderland zet gematigder door, terwijl de arbeidsmarkt nog steeds krap is. Tegelijkertijd is sprake van onbenut arbeidspotentieel. Daarom versterken we samen met Werkcentrum Midden-Gelderland en de regionale kernvoorziening de werkgeversdienstverlening. Daarnaast ontwikkelen we leerwerktrajecten voor inwoners richting kansrijke sectoren zoals techniek, logistiek en zorg.

Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar)

	2025	226,70	266,40	220,00	235,00

Toelichting Het aantal lopende re-integratievoorzieningen zal naar verwachting richting 2027 beperkt toenemen. Op basis van het onderzoek naar de vangnetuitkering 2025 worden verbetermaatregelen doorgevoerd. Hierdoor wordt scherper beoordeeld welke ondersteuning nodig is en worden re-integratiemiddelen gerichter ingezet voor inwoners met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Daarbij staan maatwerk, arbeidsontwikkeling en duurzame participatie centraal.

Netto arbeidsparticipatie (% werkzame beroepsbevolking t.o.v. beroepsbevolking)

	2025	74,10	72,90	74,00	75,50

Toelichting De netto arbeidsparticipatie in Zevenaar laat een lichte stijging zien, maar blijft achter bij het Gelders gemiddelde. Samen met regionale partners zetten we in op scholing, arbeidsontwikkeling en begeleiding naar werk. Voor 2027 verwachten we daarom een lichte verbetering.

Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin (%)

	2024	5,00	5,00	5,00	5,00

Toelichting Landelijk groeit ongeveer 6% van de kinderen op in een uitkeringsgezin. We blijven inzetten op het terugdringen van dit aandeel in Zevenaar door vroegsignalering van financiële problemen, ondersteuning van gezinnen en begeleiding van ouders richting werk. Daarnaast investeren we in kansengelijkheid voor kinderen door deelname aan onderwijs, sport en andere maatschappelijke activiteiten te stimuleren.

Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)

	2023	1,00	1,00	0,80	0,80

Toelichting Met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming werken we toe naar een sterk lokaal team dat een nauwe samenwerking heeft met GI's en Veilig Thuis. Daarbij hebben we voor jongeren ons preventief jeugdbeleid uitgebreid met trajecten als Straatwerk, Kansrijk Jongerenwerk, Halt in de Wijk en Iriszorg. Dit zal een preventief effect hebben.

Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)

	2025	1,00	0,90	1,00	0,90

Toelichting We maken ons lokaal en regionaal sterk om te voorkomen dat er een jeugdbeschermingsmaatregel nodig is. Onder andere met de Hervormingsagenda Jeugd en het Toekomstscenario Jeugd- en Gezinsbescherming. Ook zetten we lokaal meer in op preventie en hebben we ons preventieve aanbod flink uitgebreid voor kinderen, jongeren en gezinnen. Als er toch een jeugdscheringmaatregel wordt uitgesproken door de kinderrechter, dan zorgen we dat deze zo goed mogelijk wordt uitgevoerd en er een nauwe samenwerking is tussen de Gecertificeerde Instelling, het lokaal team en het voorliggend veld, gericht op tijdelijk gedeelde regie en terug naar eigen regie waar dat kan en veilig is. Dit draagt eraan bij dat een jeugdbeschermingsmaatregel soms niet nodig is of de duur ervan verkort kan worden. Een goed functionerend regionaal Veiligheidshuis en Jeugdbeschermingstafel is hiervoor cruciaal.

Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)

	2025	14,80	16,00	12,40	12,40

Toelichting

We gunnen het ieder kind om zoveel mogelijk thuis op te groeien. Hier hebben we het afgelopen jaar veel op ingezet, met resultaat! We zien binnen onze gemeente een afname van het percentage jeugdhulp met verblijf. Dit is heel positief.
Helaas wordt dit positieve effect grotendeels teniet gedaan door het groeiend aantal gezinnen met ambulante jeugdhulp. Het is zoeken waar de oorzaak ligt. Een aantal dingen doen we goed: we investeren in een sterk voorliggend veld, zodat we hier ook meer naar kunnen verwijzen. We zijn scherp op het afgeven van herindicaties en indiceren waar mogelijk korte trajecten. Ook hebben we een goede samenwerking met de GI's.
Mogelijk dat de komst van de Essentiële Functies de toename van de ambulante jeugdhulp verklaard. Door de Essentiële Functies zitten er minder jongeren in verblijf, maar zorgaanbieders vragen meer gespecialiseerde ambulante hulp om te zorgen dat de jongere thuis kan blijven wonen. Dit zijn dure producten. We zijn hierover in gesprek met de instellingen. Het is moeilijk hier op te sturen.

Jongeren met jeugdreclassering (% kinderen 12 tot 23 jaar)

	2025	0,30	0,20	0,20	0,20

Toelichting

Het streven is om in ieder geval in de pas te blijven lopen met Gelderland. Dat is voor dit jaar gelukt. Omdat het om relatief weinig jongeren gaat, kan het percentage fluctueren.
We zetten in de samenwerking met onze netwerkpartners zoveel mogelijk in op preventieve hulp en ondersteuning aan jongeren en gezinnen. Denk bijvoorbeeld aan het preventieve aanbod HALT in de Wijk, waardoor er minder jongeren hoeven worden doorverwezen naar HALT. Als ook het preventieve aanbod van Iriszorg en Straatwerk.
We zien dat de ketenpartners elkaar beter weten te vinden. Halt wordt vaker en sneller betrokken voor overleg en voor verwijzing, ook door scholen. Dit werkt preventief op het voorkomen van een jeugdreclasseringsmaatregel. We gaan door met het bestendigen en uitbreiden van deze samenwerking. Dit doen we ook voor de samenwerking met Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de GI's.

Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo (aantal per 10.000 inwoners)

	2025	715,00	910,00	880,00	865,00

Toelichting

De verwachting is dat het aantal cliënten met een maatwerkarrangement in Zevenaar nog steeds hoger is dan het gemiddelde in Gelderland. Dit past bij het beeld dat er veel meldingen blijven komen bij de toegang. Desondanks lukt het verminderen van het aantal maatwerkarrangementen. Dit o.a. door de aandacht naar positieve gezondheid, het versterken van de sociale basis en het geactualiseerde Wmo beleid.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

Omvang huishoudelijke restafval (kg/inwoner)

	2024	93,00	92,00	92,00	91,00

Toelichting

Er is ten opzichte van 2025 sprake van een daling van het aanbod fijn huishoudelijk restafval. Deze daling is mede het gevolg van een verbeterde administratieve vastlegging. Daarnaast zetten we in 2026 communicatiecampagnes in om inwoners beter te informeren over het scheiden van afval.

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit (%)

	2024	28,40	43,10	45,00	45,00

Toelichting Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa. Het laatst bekende cijfer is 43% in 2024. In Zevenaar zitten we boven het Gelders gemiddelde. Het doel is om in 2030 iets meer duurzame elektriciteit op te wekken.

Programma 8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Demografische druk (%)

	2026	75,50	80,20	80,20	80,20

Toelichting Demografische druk 2026
Zevenaar - 80%
Gelderland - 75%

Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (€)

	2025	987,00	904,00	891,00	891,00

Toelichting Deze indicator betreft het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (€)

	2025	1.052,00	1.010,00	983,00	983,00

Toelichting De indicator heeft betrekking op het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten (OZB + afvalstoffenheffing + rioolheffing). Het is een zo goed mogelijke inschatting op een bepaald moment. Hierdoor kan de uitkomst (licht) afwijken van andere publicaties. Voor afval en riool zijn we kostendekkendheid en voor de OZB hanteren we de inflatiecorrectie.

Gemiddelde WOZ-waarde (per € 1.000)

	2024	380,00	320,00	404,00	450,00

Toelichting De waardeontwikkeling van de woningmarkt wordt als volgt ingeschat:

2026 --> 2027 +5%
2027 --> 2028 +4%
2028 --> 2029 +4%
2029 --> 2030 +3%

Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)

	2024	7,60	9,90	8,40	8,30

Toelichting In de afgelopen drie jaar zijn er 600 woningen gebouwd en opgeleverd in de gemeente Zevenaar. De vraag naar woningen blijft hoog en daarom blijven wij inzetten op realisatie en versnelling van de opgave de komende jaren. We streven ernaar om jaarlijks 150- 200 woningen toe te voegen, met als uiteindelijk doel een continue bouwstroom van 150 tot 200 woningen per jaar. Dit blijft echter wel lastig door en aantal complicerende ontwikkelingen op de woningmarkt.

Begroting 2027 in 1 oogopslag

Dit is de begroting van het college van burgemeester en wethouders voor de periode 2027-2030. De begroting is financieel sluitend, dat wil zeggen dat de verwachte inkomsten en uitgaven precies aan elkaar gelijk zijn. Zevenaar staat net als andere gemeenten voor grote opgaven terwijl de financiële ruimte onder druk staat. Daarom maken we realistische keuzes en wegen we ambities zorgvuldig af tegen beschikbare middelen. Onze begroting blijft solide en gericht op financiële duurzaamheid, zodat we ook in de toekomst kunnen blijven investeren in wat nodig is.

GEMEENTE ZEVENAAR

Hart voor dorp en stad: samen bouwen aan een sterke toekomst

In deze begroting staat hoe we de plannen uit het coalitieprogramma 'Hart voor dorp en stad, samen bouwen aan de toekomst' uitvoeren en wat dat kost. We leggen de basis voor een sterke, leefbare en toekomstbestendige gemeente, waarin inwoners, ondernemers en organisaties centraal staan.

Bestaanszekerheid voor iedereen

We versterken de sociale basis in onze dorpen en stad. Dat doen we door passende ondersteuning, het voorkomen van problematische schulden, aandacht voor gezondheid en kansengelijkheid, en samenwerking met scholen, zorgorganisaties en maatschappelijke partners. Zo zorgen we dat inwoners die hulp nodig hebben deze ook krijgen.

Wonen en leefomgeving met perspectief

We versnellen de woningbouw, met aandacht voor betaalbaarheid, doorstroming en woningen voor verschillende doelgroepen. Daarnaast investeren we in een veilige, groene en toekomstbestendige leefomgeving: van klimaatadaptatie en energietransitie tot een kwalitatief sterke openbare ruimte en duurzame gebiedsontwikkelingen.

Een krachtig economisch klimaat

We versterken de lokale economie door ondernemerschap te ondersteunen, samen te werken met bedrijven, onderwijs en regio, en te investeren in bereikbaarheid. Een sterke economie draagt bij aan werkgelegenheid én aan brede welvaart voor inwoners.

Een organisatie die klaar is voor de toekomst

We investeren in een wendbare, professionele en moderne organisatie die dichtbij inwoners staat. Dat doen we met aantrekkelijk werkgeverschap, innovatie, betere dienstverlening en voldoende slagkracht om de uitdagingen van vandaag en morgen aan te pakken.

Samen bouwen aan een gemeente met toekomst

De komende jaren vragen om keuzes, maar bieden ook kansen. Kansen om een gemeente te blijven waarin mensen prettig wonen, werken, ondernemen en naar elkaar omzien. Met deze begroting leggen we daarvoor een stevige basis.

Samen werken aan de toekomst van de Liemers

De gemeenten Doesburg, Duiven, Westervoort en Zevenaar werken aan een zorgvuldig herindelingsproces. Ondertussen blijven we investeren in regionale samenwerking.

Hoeveel betaal ik in 2027 aan:

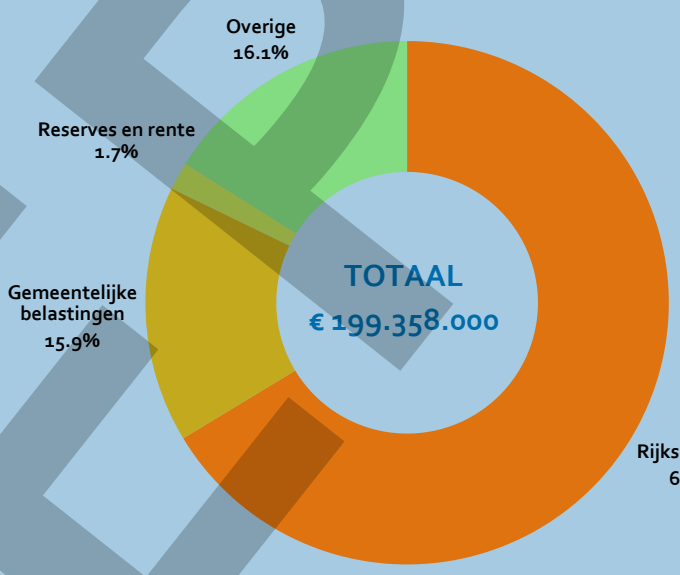
OZB woning
€ 471,-

Afvalstoffenheffing meerpersoons huishouden
€ 248,-

Rioolheffing
€ 264,-

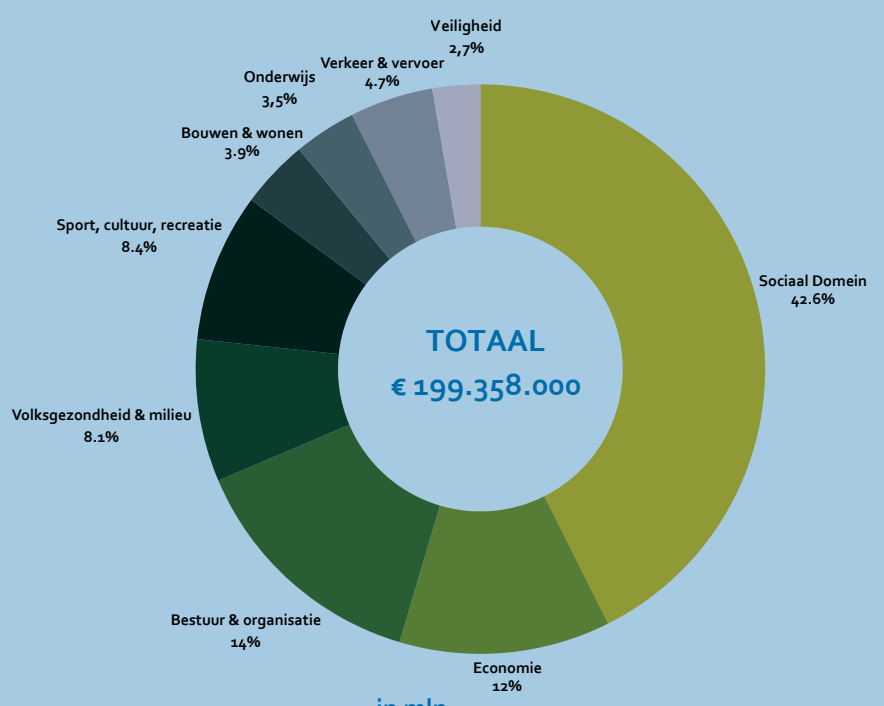
De genoemde bedragen zijn gemiddeld. Voor u kunnen deze bedragen anders zijn.

Hoe komt de gemeente aan haar geld?

	in mln
Rijksoverheid	€ 132,2
Gemeentelijke belastingen zoals OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing en parkeerbelasting	€ 31,6
Reserves en rente	€ 3,4
Overige inkomsten zoals grondverkoop, leges bouwprojecten en huuropbrengsten	€ 32,0

Waar geeft de gemeente haar geld aan uit?

	in mln		in mln
Sociaal domein zoals jeugd, WMO, armoede en wijkteams	€ 84,9	Sport, cultuur, recreatie zoals musea, toerisme, speelplekken en sportaccommodaties	€ 16,8
Economie zoals bedrijventerreinen, centrum ontwikkeling en lokale economie	€ 23,9	Bouwen & wonen zoals woningbouw en het opknappen van wijken	€ 7,7
Bestuur & Ondersteuning zoals salarissen, dienstverlening, gebouw en ICT-kosten	€ 27,9	Onderwijs zoals beleid, gebouwen, schoolvervoer en onderwijsachterstand	€ 7,0
Volksgezondheid & milieu zoals afval, duurzaamheid en riolering	€ 16,0	Verkeer en vervoer zoals wegenonderhoud, parkeren en OV	€ 9,4
		Veiligheid zoals brandweer en handhaving op straat	€ 5,4

De hele begroting lezen? Ga dan naar https://zevenaar.pcportal.nl